

Secundi libri articuli.

semper terra. Quis est verus humilis. Quare vocat vana gloria: et de dano eius. Inuencio pira ecclesiam in mēbris a crucis ignominia que est vera gloria deuare. De multiplici alio genere martyrii.

¶ Quinquagesim^{us} ar. de statu pfectoꝝ. De triplici pfectioꝝ in e. cordis. oris. et opis. longa allegatio et vtilis. De equitate patris et filij et vna essentia. De duplici christo substatia et natiuitate. De eterna gñatioe filij a pfe. De impio Arrio. De vitijis oris et lingue. De psalmodia sbali et no cordiali dericoꝝ quoruñda in officio diuino. Quod debemus orare et psalmodiare. Que sit cā vagationis mentis in diuino officio. De diabolo malas cogitationes immittēte. Quod nil ira diaboli pcutit sicut ignita oratio. Quare pmittit vñ? De in adiutorij in pñcipio horaꝝ. De qbusda vitijis intra ecclesiam p q negat christus.

¶ Quinquagesimus prim^{us} ar. de statu anachoritarum et eremitarum. De secta pessima sarrabaitarum. Quod non est pfecta religio sine obedientia: q maior est castitate et corporali pauprate. Utilia de abnegatioe pprie voluntatis. Illi de ecclesia pmitiua pfecti erant religiosi: et tñ cōiter vxoꝝ habuerūt. Dispensare pōt papa in pprio et castitate religiosoz et causa magna vt supradictū est. Nullus sic christū imitatur sicut verus obediens. Nō vincit superbia nisi p verā obedientiā. Contra acidia pseudo eremitarum. Que est vocatio veroz anachoritarum et eremitarum. De actibus qbus decipit diabolus eremitas vel solitarios sub specie spūs. De monacho obsterice. De Abiaā anachorita euntes ad psibulū ad liberandū nepotem. De veri anachorite mortui sunt vite actiue extra se quā tūis fructificare. De anachorita decepto a diabolo sub specie audiēdi missam et executionis testamēti pñi. De solitudine anachoritarum maxime circa psonas notabiles et mulieres. De begardis alemānie nīhil pfe volētibus. Quod oēs antiqui eremite erāt pauperrimi: et de labore manuum suarū viuebāt: et tñ habebāt ppriū. Quod illi q se dicūt aplos statū aploꝝ nō seruāt: Et quis fuit stat^{us} aplicus. Quod intelligit sine intermissione orare. Sin aplm: Et q est vera oꝝ. Quod non est labor intermittere duos sub specie oꝝnis. Quia intentioe et quod est orandum. De eremite fratrū et alij gyrouagi begardi et pseudo apli mendicare non possunt. De labore manuum. Et quod oēs eremite et anachorite et monachi antiq de labore manuum viuebāt: Et de hoc multa exēpla. De hereticoz qui dicunt euidie: q nolunt manibus laborare. Et quod intelligendū sit illud euāgelij: Ne solici sitis aie vꝛe qd manducetis etc. Quāta bona faciat labor manuum. Contra nos laborātes et eleemosynas recipētes. Et p recipiētes eleemosynas supfluas. Quod diabolus instigat multos ad eleemosynas faciēdas: vt recipiētes eas supfluas vel indebitas pereant.

¶ Quinquagesimus secund^{us} ar. de erroribus Begardoꝝ. rñ ab ecclesia condēnatis. Et de pmo errore eoz q dicūt q hō tantū pōt in hac vita pfici: q effici pōt impeccabilis. Quod hō quilibet quātūvis pfectus pōt adhuc pfici in hac vita. etiā mater christi et amplius hic vixisset. Quod solus christus amplius nō potuit pfici: q uis oceptus fuit pfectus. Quod in ista vita nullus pfecte mūdus ita sit pfectus qn amplius pfi pōt. De scdo errore eoz q pfecti ieiunare nō tenent: nec orare. De oꝝnis virtute et modo orandi. In sex excedit oratio ieiunij et eleemosynam. Que bona facit oꝝ. Quid est sensualitas. De tertio errore Begardoꝝ q pfecti nō tenent hōi obedire. Adducunt multe allegatioes cōtra istum erroꝝ. Quod meret q obedit hoietiam malo ppter deum. Qui deo obedit: obedit ei a deo. De vitio qd vocat apud grecos hydio: rithima qd obedientia destruit. Utilis doctrina p spm libertatis q hodie currit p mūdū: Et quod intelligitur: Abi spūs dñi: ibi liberas. De duplici seruitute. De tribus q seruitutē inducūt. De sbo apli quomō intelligatur. Iusto nō est lex posita. Quod lex verus nō abstrulit ad

plenum occasiones et seminaria pctōꝝ. De duplici lege. Quod nō pōt esse libertas vera vbi est pctm. De quarto errore Begardoꝝ q est q hō pōt finalē beatitudinez finem gradū pfectionis in pñti vita cōsequi: sicut eā in vita obtinebit bñ. Quod tota pfectio hois in hac vita est in charitate. De duplici det visione. De duplici beatitudine. De errore grecoꝝ qui dicūt vsq ad diē iudicij non ituras aias sanctas in celū: nec pctōꝝ in infernū. De qnto errore Begardoꝝ q est q qlibet intellectualis natura seipsa naturalr est beata. q p aia nō indiget lumine glie ipsam eleuare ad deū videndū: et eo bre fruedū. Quinq; modis deus bon^{us} est: et nulla creatura his modis bona. De duplici lumine gratie et glie. Quod Adā a pñti triplici radio lucis fuit illustrat^{us}. De sexto errore Begardoꝝ q est q se exercere i actib^{us} virtutū est hois impfecti: et pfecta aia licētiat a se virtutes. De spū libertatis est iste erroꝝ. Quod nō est virt^{us} q aliqui nō pcedit in actū. De vij. errore Begardoꝝ q osculū mulieris quū ad hoc nō inclināt natura: est mortale pctm. Ac^{us} autē carnalis quū ad hoc natura inclinēt: pctm nō est. maxime cū tentat exercens. Nō est pctm bona intentioe osculari et rāgere. Nō facit pctm inclinatio nature: sed pueria volūtas. Probat multis authoritatib^{us} et originalib^{us} simplicē fornicationē esse pctm mortale. Quod tentatio de se nō est pctm. De vij. errore Begardoꝝ q in eleuatioe corpis dñi nō debet ad surgere ne a pteplatioe recedat.

¶ Quinquagesimus tertius ar. de statu religiosoz in gñe maxime medicantiū. Quod ecclesia pmitiua tota erat pfecta et religiosa. De ecclesia pfecta que fuit Alexandrie sub Marco euāgelista. De qbusda malis religiosis nostri tps similib^{us} phariseis hypocritis: et in qbus offendūt. De sale infatuato. Figure et originalia contra aliq̃s religiofos non perseverantes.

¶ Quinquagesimus quart^{us} ar. de vitijis spālū q rñda religiosoz. Et pmo de pprietat^{is} vitio: Et b triplici in pñcipio igressus in pcessu et egressu religionis. De plena renūtiatione in pñcipio faciēda. De triplici mō renūtiatiū. Multa vtilia de pauprate: et p auaritiā. De vitis patm.

¶ Quinquagesimus quint^{us} ar. de regula et de declarationib^{us} fratru minor. et q nō pñt hñe ppriū etiā in cōmuni sicut aliq̃ religiosi. Quod clerici vsuarii sunt nō vsu fructuarii. Quale vsum habuerūt apli post apstam in reb^{us} quibus viuebant. Quadruplex rō qre apli pñia nō habuerūt in Judea. Quod reuocati fuerūt apli ad pñi hois dignitatem. De sandalijs apostolorum.

¶ Quinquagesimus sext^{us} ar. Quod simplex facti vsus pōt a dñio separari. Quod apostoli oia reliquerūt quoad pprietatem et dñum: nedū quātum ad affectionem. Quod alia fuit paupertas euāgelica q moysaica. Quod pfecti est relinquere oia quoad pprietatem et affectionem: q solum quoad affectionem. Et quid distat inter renūtiare et relinquere. De quatuor modis differentie circa res temporales. Quod omnes apostoli pus habitū secularē mutauerūt. Et q fuerūt vniso: miter induti tunica vna et palliolo: et semicalciati sandalijs. Multipliciter probatur quomodo verbuz Petri: Ecce nos reliquimus omnia intelligatur quātum ad abdicationē cuiuscūq; pprietatis omniū rerum in speciali. et cōmuniter idem de verbo illo. Vade et vende omnia que habes: et da pauperibus. Responso ad aliqua que videntur contra scilz q apostoli habuerunt ppriū. Quod exppriatio in speciali et in cōmuni est perfectio: q exppriatio que fit solum in speciali: et non in cōmuni. Rñso ad illud quod allegat: q nō pōt separari vsus a pprio in ijs que psumunt vsu. Quod apli vouerūt rerū oim abdicationē quoad ppriū in spālū et in cōl. De vsu et abusu. Quod apli vouerūt sequi christū. Quod alia fuit regula aploꝝ et cōmunitatis credentiū. Et in quibus differebat regula aplica a cōmuni vita credentiū. Quod regula beati Aug. fuit fundata sup fo: mā vinerdi

Secundi libri articuli.

comunitatis credentium: non super regulam papalem apostolorum: et quod. **De** regula beati Francisci fuit tractata de regula spali apostolorum: quia fuit astrictio: quod coitatis credentium. In quo Christus suscepit personam infirmorum in loculis. Ad illud quod opponitur: quod saltem apostoli habuerunt proprium in cois. Item probatio quod separat usus a domino. **R**esponso ad illud quod opponitur: quod perfectio paupertatis euangelice plus est in animo quam in carentia rerum. **Ad** apostoli seruauerunt pauperatem interioriter: exterioriter. **R**esponso ad illud quod opponitur: quod paupertas euangelica non excludit dominum. **De** fratribus minoribus proprie ex regula competere predicare. **Ad** aliis religionis ex regula non competere. **Ad** illud quod opponitur: quod abdicatio domini non excludit sollicitudinem rerum: immo maiore inducit. **De** propter dominum sunt lites. **De** separatio usus a proprio non excludit omnem sollicitudinem: sed superflua et nocua. **De** triplex est sollicitudo. **De** quantum ad abdicacionem proprie tatis rerum temporaliu fuerunt apostoli ad dignitatem primi hominis reuocati. **De** eo quod opponitur de decretali. **E**xistat quod non loquitur de expropriatione rerum usu consumptibilium. **R**esponso ad illud quod opponitur: quod sub usu talium rerum usu presumptibilium non saluatur dominum. **A**uthoritates de separacione usus a domino. **R**esponso ad illud quod opponitur: quod usus non potest esse iustus absque iure vendendi.

De quinquagesimo septimo articulo. **V**trum Christus alicui rei temporalis habuerit dominum et qualem. **De** Christus non habuerit proprietatem in rebus. **R**esponso ad contra. **De** duplici intellectu: cuiuslibet. **R**egnum meum non est de hoc mundo. **De** regnum Christi sunt credentes in quibus regnat et regnabit. **De** regnum Christi dicitur intelligi spirituale: non temporale. **De** Christus regnum David temporale non confirmauit: sed potius dissipauit. **Qua**re iudei de regno suo expulsus sunt et dispersi per terras. **Que** spectant ad regem temporalem. **E**t quod Christus non exheredit illa. **R**esponso ad obiectiones dicens Christus fuisse temporalem regem. **M**ultiplex intellectus de duobus gradibus. **De** Christus non fuit magis proprietarius quam illi de coitate credentium. **De** loculi quos portabat Judas non fuerunt proprie Christi nec apostolorum quantum ad proprietatem: sed dantium. **De** calciameta Christi non fuerunt sua quantum ad proprietatem. **I**dem de calciametis suis. i. sandaliis.

De quinquagesimo octauo articulo. **O**ppositio quod apostoli habuerunt proprium in rebus. **R**esponso. **E**t quod fuit triplex ordo discipulorum Christi. **R**esponso ad illud quod opponitur: quod non fuit prohibita pecunia apostolis propter tempus. **De** Christus iuxta discalciatus. **R**esponso ad obiectiones ad hoc. **De** mulieribus sequentibus Christum et apostolos et ministrantibus eis. **R**esponso cuius erant usu consumptibilia que Christo et apostolis dabantur. **R**esponso ad illa que opponuntur quod Christus et apostoli potuerunt litigare. **De** mutuum est equocum ad dominum et ad usum. **De** mutuum est coe quod dominum et quoad commodum. **R**esponso ad illud quod opponitur: quod apostoli potuerunt in iudicio petere. **De** apostoli fuerunt electi ante sermonem domini in more. **R**esponso ad illud quod opponitur: quod preceptum de non litigando et de non prendendo in iudicio non est semper seruandum a viris perfectis quantum ad operis executionem. **De** reducti fuerunt apostoli ad statum innocentie et rectitudinis prime. **De** graue est contendere. **De** pro nulla re viris permittentibus perfectionem litigare licet. **H**oc est proprium viri perfecti et pauperis euangelici: nihil super terram habere proprium: nec usum rerum sibi appropriare. **De**ui puocat alium ad iurandum que scit falsum iuraturum: homicida est. **De**ui sunt mitres.

De quinquagesimo nono articulo. **De** concordia inter decretales. **E**xistat. **E**t de libro signi. li. vi. et constitutiones domini pape Joannis. quarum una incipit. **A**d condicione canonum. alia. **E**t inter nonnullos. quod hinc triplex accipit. **De** professio euangelica ex professus et perfecti seruati in illis que coibus carent.

De sexagesimo articulo. **Q**uod non est hereticum asserere: quod Christus et apostoli non habuerunt aliquid in spali vel in cois pro modum vel proprietatis. **De** in ecclesia romana precessores non debent reuocari per successores: ne vacillet veritas ecclesie: et regnum ecclesie diuidatur. **De** apostoli vouerunt abdicacionem

omni rerum in spali et in cois. **De** expropriatio que fit cum voto maioris meriti est. **A**uthoritates scriptorum quod Christus et apostoli non habuerunt proprium. **De** usus simplex est de iure naturali. **D**ominia a iure humano. **I**us vendendi a iure civili. **E**t erat dominium rerum quibus vrebant apostoli.

De sexagesimo primo articulo. **De** regula beati Francisci: et de expropriatione vera in cois et in spali perfectorum: et de multis viribus prestantibus eam. **E**t quod mutari non debeat. **Quo** permittunt euangelium obseruare istius regule perfectiores. **E**t quod eam vocabatur almus Franciscus. **Quo** intellexit almus Franciscus expropriationem de qua loquitur regula. **De** privilegia fratrum minorum sunt contra regule puritatem. **E**t quod almus Franciscus nullum voluit habere privilegium contra volentes pesse. **De** eo quod almus Franciscus contra suum ordinem prophetauit. **De** tractibus prohibitis fratribus minoribus: et de abusu pecunie eis prohibere. **P**ulchra distinctio Christo deo et homine dupliciter legem dare et modum viuendi. **De** paupertate et expropriatione Christi et apostolorum.

De sexagesimo secundo articulo. **I**tem capituli generalis sacre suspensionis questionis in curia agitate: qua quidam vtrum asserere Christus et apostolos non habuisse aliquid in cois sit hereticum. **I**tem alie lre cum allocutionibus magistro et baccalaureorum in sacra pagina: de ordine fratrum minorum super eadem questione. **De** sexagesimo tertio articulo. **De** duodecim fundamentis ex quibus arguitur Christus et apostolos nihil habuisse proprium in comuni. **E**t responso ad duodecim alia fundamenta in contrarium: quod Christus pauper fuit semper in quadruplici tempore. **Qua** duplici de causa dominus habuit loculos.

De sexagesimo quarto articulo. **Q**ualiter offendant religiosi in proprietate. **D**uo habent paupertas voluntaria sequentium Christi stum. **R**eligiosi superflua recipientes sunt pauperum necatores. **De** multiplici specie proprietatis: scrupulis religiosorum. **C**ontra religiosorum superflua edificia. **E**t contra religionem superflua recipientes et tenentes de licentia et dispensatione platorum suorum. **C**ontra expensas voluptuosas religionum: quodammodo. **De** quidam appropriant sibi usum. **De** appropriatione locorum. **De** appropriatione vocalis.

De sexagesimo quinto articulo. **Q**uod magis sibi caueant fratres minores de appropriatione quam alij religiosi: quod magis debent esse expropriij. **E**t est proprietatis rerum quod fratribus minoribus preedit. **M**ulta originalia paupertatis. **M**ultiplex causa dominij locorum.

De sexagesimo sexto articulo. **Q**uod fratres minores multi multipliciter offendunt in receptione pecunie eis prohibere per regulam. **De** fratribus minoribus citibus cum pecunia per indulgentias et per embaratas secularium: et ad alias suas vel suorum corporales consolationes. **De** falsa quodammodo eorum necessitate. **De** etiam generalis eorum non potest facere eleemosynam pecuniariam. **De** non potest eis dari licentia a plaris eorum de pecunia pro eis deponenda: nisi in vera necessitate: non falsa. **De** habentibus fratribus parum pecunie tamen sine necessitate. **De** pro modica pecunia sine necessitate deposita: ita quod est frater minor proprietarius sicut pro magna. **De** prelati tenentibus iustitiam inter fratres super pecunia litigantes. **De** ordinacionibus: que sunt quod prelati tantum possit dare de pecunia. **De** rebus et pecunia apostatarum quas ordo minorum recipit. **De** eleemosyna fratrum decedentium: quod non est comunitatis. **Q**uod episcopi diocesani habent talem pecuniam dispensare. **De** periculis emptis de eleemosynis pecuniariis fratrum. **De** collectis pecuniariis que imponuntur inferioribus prelati ordinis ad soluendum. **De** eleemosynis studentium. **De** declarationes licet fieri potuerint per papas: et sunt bone: tamen fuerunt contra voluntatem beati Francisci propter abutentes eis et de testamento eius. **De** privilegia fuerunt contra voluntatem beati Francisci: et sunt contra perfectionem euangelicam.

De sexagesimo septimo articulo. **De** glossis factis contra regulam beati Francisci per Geraldum generalem ministrum: et quosdam alios ministros prouinciales:

Secundi libri articuli.

tempore dñi pape Joā. xxiij. Anūione et de improbatio-
ne earū. Item de purgationib⁹ quorūdam fratru defe-
ctu pecunie. De fratrib⁹ induēdis dōdāri pānus p pla-
tos et nō pecunia. De fratres nō indigentes nō debent
a plaris recipere nec pannū nec pecuniam p vestibus.
Qualiter inquisitores qdam fratres minores pecunia
abutant in qñtionib⁹ et eoz socij notarij. De pñssioib⁹
qbusdā fratrib⁹ minorib⁹ dispensantib⁹ incerta. De tri-
plici fraude q fit ptra regulā. Contractus et acc⁹ fratrib⁹
minorib⁹ interdicti q sunt plures q cētum.

¶ Septuagesimus octau⁹ ar. de scōvitiō religioz quos
rūdam capitali qd est inobediētia. De obediētia in trīs
bus pñst. De magis sunt adstricti obediētie religioſi
q seculares et clerici. Vera obediētia hz qñq. Itē tres
pñditiones. Itē q tria debet hēre vera obediētia. Utrum
aliquis teneatur seruare adstrict⁹ p obediētia stricte
religionē q pñst. De triplici iugo. Propter sex iugū
dñi est suauē. Multiplex figurata p solatio diuina. Quid
est vera obediētia. De subdito iudicāte platū. Cur soli-
tarij vel anachorite viuāt sine obediētia.

¶ Septuagesimus nonus ar. de pñctiō vtilis et plena do-
ctrina. De medio tenendo. De spūs sensualitate. De ex-
tremitate nō tenēda in aliquo. De multis virtutib⁹ obe-
dientie et vtilitate et fructu ei⁹. Quis est finis cenobite
et anachorite. De miraculis obediētiū. Multa sacra
exēpla. De obediētia auctori et originalia. De tenentē
fideles infidelib⁹ obedire. Qualiter religioſus obedire
tenet. Quēdā pñcipiunt fm regulā: quēdā pñter: quēdā
cōtra. Tenet religioſus obedire plato pñpienti q
studeat. De duplici volūtate: et discreto obediētie. Tre-
decim difficilia q cōmendant obediētia Abbae. Multa
que faciūt ad cōmendationem obediētie. Historia
Abbae ex obediētia filiū imolantis allegorice expōſita
de deo pñ. p humanō gñe filiū in cruce imolāte. Quā-
ta bona facit obediētia: et quāta eā cōmēdabilē faciūt.
Quēuāt hōiem vt magis reddat flexibilis ad obedi-
entiam. Cōtra snias fulminātes. Septem sunt gradus
obiētie q sunt septē gradus scale quā vidit Jacob. De
quorū: q de illa scala dñi. De partib⁹ obediētie. Obedi-
entia reprehensibilis triplex. De multis qui obediētie
aduersant. Quorū mala facit ppria volūtās: q duodeci-
cim. De qdruplici inobediētia. De vera obediētia ras-
tionis. Quō scātis Frāscus verū obediētie describeret
bat. et doctrina eius et obediētia. De differētia iter obe-
diētia et licentia. Dicta fratris Egidij laici socij beati
Francisci de obediētia. Dicta fratris Joā. de pichano.
Que ad obediētia requirant. Multa originalia obe-
dientie. De qdruplici modo pñpēdi et obediēdi. Qui
deo obedit oīa sibi obediunt et corpus suū. De demone
quē vidit almus Francisc⁹ sup collū fratris iobediētis.

¶ Septuagesimus ar. De in. fr. casib⁹ offendunt multi
religioſi ptra obediētia aut eius puritatem.

¶ Septuagesimus primus ar. de disciplina. Diuerſe ac-
ceptiōes discipline. De zelo et qd est. De ijs que possunt
incitare ad correptionē faciēdā. De impedimētis corre-
ptionis. De modo faciēdi correptionē. De ijs que inci-
tare possunt ad libenter recipiēdū vel correptionem:
vel disciplinam. De partibus discipline.

¶ Septuagesimus secundus ar. de errorib⁹ circa discipli-
nā. De errore illoz qui dicant nullum excommunicandū.
De errore illoz qui dicūt maledictos nō esse puniēdos
pena corporali: maxime morte.

¶ Septuagesimus tertius ar. de castitate bonoz religio-
soz et alioz: et de inmunditia maloz. De occasionib⁹ luxu-
rie. Prima gula. Scōda familiaritas mulierum. Tertia
otium et negligentia. Quarta coctis arrogantia et pē-
sumptio de castitate. Quinta receptio puerorū et ephēbo-
rū in ordine. Sexta pñsatio sanctimonialiū. Et de pe-
stifera deuotioe earū. Que aggrauāt pñm inūditie in
religioſis: maxime in sacris ordinib⁹ pñstutis. Septi-

ma sex aspectus mulierū. Octaua colloquiū mulierū.
Nona tactus impudicus. Decima sentire vel videre ali-
quos carnaliter commisceri.

¶ Septuagesimus quartus ar. de vitio ambitionis reli-
gioſorum aliquozum et alioz.

¶ Septuagesimus quint⁹ ar. de vitio eoz acidie. De qñq
nobis imitādis inſormica. De malis q operatur acidia.
De sex specieb⁹ acidie. De repiditate. De mollitie. De som-
nolētia. De orio. De dilatione in rebus agēdis. De tardi-
tate. De negligentia. De imperſeuerantia. De alia specie
acidie sex de remissione. De dissolutione. De paupere et
penuria bonozū spiritualiū. De ignauia. De in deuotio-
ne. De tristitia. De letitia spirituali. De redio vite. De des-
peratione. Remedia cōtra acidiam.

¶ Septuagesimus sextus ar. de vitio supbie religioſorū
quorūdam et alioz. Quid est superbia fm pñprietatē ei⁹
Quid est monach⁹ realiter. De filiab⁹ supbie. Duo sunt
genera supbie. Quorū modis est supbia. Sex in ornatu et
habitu delicato: in actu: in hō: in loco. Quadruplex hu-
militas chñsti cōtra quadruplicē pñdictā superbiā. De
quadruplici etiā superbiā fm Bieg. De causa et origine
supbie luciferi. Quare d: singulariter q deus supbis
reſistit. De superbiā luciferi. i. que est in lucifero et in eū
sequentibus: Chñstus sua humilitate curauit. De pec-
catū contra naturā surgit de blasphemia. Quibus indi-
cijs agnosctur superbia. Pñcedit vana gloria super-
biam. Que peccata nascuntur de superbiā. De vitii sup-
perbie vir sanat. De ijs q p superbiā ceciderūt. Species
supbie due interior: et exterior. Supbia intellect⁹ qua-
tuor: hz spēs. De spēsbus pñsumptiōis. De supbia exterior
ri. De vaniglorioſis actib⁹ et gestib⁹ Hispanoz. De sup-
bia mēb⁹: De supbia ornatu et vestit⁹. De supbia in
colore pānoz. De supbia capilloz. De supbia in multitu-
dine equoz: et eoz apparatu. De supbia in multa fami-
lia. De supbia in cōuiuijs lautis. De supbia in edificijs/
in qbus religioſi aliq mendicātes multū offendunt. De
superbiā clericorū et religioſorum quorūdam in libris
deauratis et histo: iatis. De superbiā in cantu. De super-
bia que oritur de bonis nature fortune et gratie. Cōtra
superbiā sanitatis: fortitudinis: corporis pulchritu-
dinis: nobilitatis. Septē sunt signa vere nobilitatis: q
est vera nobilitas chñstiana. De superbiā clericorum et
q multas occasiones superbiēdi habent. Cōtra super-
biā prelatozū. De quadruplici superbiā quorūdam
clauſtraliū. De xij. gradibus superbie. De irreuerentia:
et q. iij. sunt quibus reuerentiam debemus.

¶ Septuagesimus septim⁹ ar. de vitio vane glorie. Quid
est vana gloria. Pñcipiū et mediū et finis pñuationis va-
ne glorie. Multa exempla patrū et originalia contra va-
nā gloriā. Remediū Cassiani contra eam. Non debet
dimitti opus pñ timore vane glorie. Remedia contra
vanam gloriā. Item remedia contra superbiā.

¶ Septuagesimus octauus ar. de vitio hypocrisis. An d:
hypocrisis. A quatuor: cognoscunt hypocrite. Quid est
hypocrisis: et qd hypocrita. Auctores cōtra hypocri-
sim. De fictis cōfessionib⁹ quorūdam religioſoz. De trīs
bus specieb⁹ hypocrisis. An fuit tractū nomen hypocri-
te. De oratione hypocritarū. Propter tria tacito corde
orandū est. De octo ve hypocritarū in Dat. xxiij. et expo-
ſitio eozū per pulchra originalia. De periculo illoz qui
recipiūt nouitios pñter vtilitatē et nō corrigūt eos. De
pingentibus et deaurantib⁹ muros ecclesie p lucro suo.
De clericis et religioſis solidis de lucro pñio nō aīarū
salute. De clericis et religioſis faciētib⁹ cōſcientiam de
conſtitutionū suarū violatione nō legis et pñceptorū
dei: et de minimis peccatis nō de grauioib⁹. De habent-
tib⁹ cōſcientiam de peccatis corporalibus: non de spiri-
tualibus: vt superbia inuidia malitia et similibus.

¶ Septuagesimus nonus ar. de vitio inuidie maxime in
qbusdā religioſis. Et ibidē satis abūde notantur signa

Secundi libri articuli.

inuidie. Quid est inuidia. *Q* ipsa est peccatū in spiritū sanctū. Et quō obuiet charitati. Quorū mala facit inuidia. *Q* est vitium quāsi irremediabile. *Q* inuidia dei iudicia reprehendit.

C Octogesim^{us} ar. de vicio murmurationis et detractio nis. *U*n d^r murmur^{us} qd est. *A*uthoritates multe p^r hoc viciū. *E*xempla patrum et originalia sanctorū. De pena murmuratiū. Quid est detrāhere: et qui sunt detractores. *D*irecte ledit detractor: famam absentis quadrupl^{ic}iter. *I*ndirecte dupliciter. *I*tem quid est detrāhere: et q^u detractor. *Q*ualiter detractor: restituet illi famam contra quē detrāxit vel quē diffamat. *C*omparantur detractores serpenti sepulcro ferenti. *C*ononie. *C*ontra detrāhentes patribus carnalibus et spiritualibus. *C*ōtra audientes detrāhentes. *T*riplex species detractio nis. De bestia habente tres ordines dentium. *Q*uare permittantur detrāhentes. *Q* nō debet detrāhi p^relatis nomina tim in p^redicationibus.

C Octogesim^{us} prim^{us} ar. de verbis otiosis. *M*ultiloquio et fractioe silentij quorūdam religiosorū. Quid est verbū otiosum. De nō curantib^{us}. De peccis venialib^{us}. De multiloquio. Quid est multiloquiū. Et qd silentiū. *U*nde procedit multiloquiū.

C Octogesim^{us} secund^{us} ar. de statu virginū. *Q*uadrupliciter sumitur virginitas. *D*atur annulus aureus virginibus et aureola. *Q*ue sunt que virginitatē p^rservāt. *S*ex sunt p^recipue virginib^{us} cauenda. *H*onorat^{ur} virginitas a deo: ab āgel^{is}: ab hoib^{us} a diabolo. De diabolo obediēte et seruiente propter meritum castitatis. *D*iabolus speciales potestates habet super inimicos. *I*n quatuor honoratur virginitas in celo.

C Octogesim^{us} tertius ar. de q^uque que queruntur fm *T*homā circa virginitatē. *P*rimo in quo consistit virginitas. *Q*uādrāta est virginitas. *Q* virginitas est virtus specialis. *Q* excellentior est virginitas matrimonio. *Q* virginitas suo modo est excellentissima virtutum. *Q* excellentia virginū et dignitas quadrupliciter manifestatur. *Q*ue est vera castitas fm *E*limacū. De sex gradibus per q^u ad inuolabilem conscenditur puritates. De p^riuilegijs castitatis. *A*n cum corrupta possit dispensari vt consecratur. *E*trum votū habens virginitatis: cōtrahens solvatur a voto: et possit petere debitū. *A*n valeat p^rmoueri qui virginem deflorauit cum qua postea

contraxit. *A*n abbatisa debeat esse virgo. *U*nde dicitur virgo. De malis virginibus. De pena concubentū cum virginibus sanctificatis.

C Octogesim^{us} quartus ar. *T*ractatus de septem donis spū sancti. *F*igure de septē donis. De dono timoris. *S*pū sanctus similitudinem habet cum igne in septem que septem donis adaptantur. *A*d commendationem timoris octo faciūt. *T*res cause timoris. De septē speciebus timoris. *N*ouem cause timoris. De penis inferni. *D*icta patrum de timore.

C Octogesim^{us} quintus ar. de dono pietatis. *D*uobus modis accipitur pietas. *Q*uomodo definitur pietas.

C Octogesim^{us} sextus ar. de dono scientie. *Q*uomodo describitur scientia. De quadruplici malo. *Q*ue cognoscit scientia. De duplici scientia.

C Octogesim^{us} septim^{us} ar. de dono fortitudinis. *Q*uomodo describitur fortitudo. *I*n quo differt fortitudo donū a fortitudine virtute cardinali.

C Octogesim^{us} octauus ar. de dono p^resilij. Quid est cōsiliū. *Q*uāq^{ue} sunt cōmendabilia circa cōsiliū. De donis intellect^{us} et sapientie pertinentibus ad cōtemplationē.

C Octogesim^{us} nonus ar. quid est cōtemplatio. Quid est donum intellectus.

C Nonagesim^{us} ar. de dono sapientie. *A*ccipitur large et stricto modo sapientia.

C Nonagesim^{us} prim^{us} ar. de vita cōtemplatiua. *D*uodecim sunt in q^ubus excellit vita cōtemplatiua actiua. *C*irca que versari debeat cōtemplatio. De quatuor speciebus cōtemplationis. *D*ifferunt consideratio et cōtemplatio. *C*onsiderationis species tres. De octo gradibus q^ubus ad cōtemplationē ascenditur. De tribus speciebus visionū. *Q* Paulus vidit dñm in hacvta facie ad faciem fm *A*ug. De duodecim p^reparatorijs ad cōtemplationem.

C Nonagesim^{us} secund^{us} ar. *D*istinctio inter cōtemplationē et meditationē et cogitationē. *E*t quid est cōtemplatio. quid meditatio. quid cogitatio. *O*iginalia *J*o. casta. de cōtemplatione *E*gidij et *R*ogeri.

C Nonagesim^{us} tertius ar. de fine operis deo gratiarū actio. *E*t dñs pape *J*oan. istius operis reservata correctio et rēcomendatio. et eorum que ipse dominus papa sentit et tenet et docet cum sacro suo collegio: cōmentatoris fidelis professio.

Fratri Aluari Dela

in natione Hispani professione minoritanti iuris cano-
nicis doctoris erimur meo summi quodā penitentiarii san-
ctissimi in christo patris et dñi pape dñi Joānis vicefimi
secūdi deplāctu ecclesie opus rarissimū ecclesie catholice
et forte iam prope condatā deploās vberime feli-
ci incipitur auspicio.

Præfatio

Præfatio

bus et virtutibus adornato: q:
virtutes fin beatum Grego. in
homilia de apostolis ornamen-
ta celozū sunt: id est virtutes p:
dicatū: et facit optime de peni-
diti. ij. c. sapiēs. c. sed nec adā. ca.
vt cognouerūt. s. romanos. als
sub. s. adam. et. lū. di. fir recto.

ad mediu ibi: Vestimenta em sacerdotis et c. xxiij. q. iij. si
nō et fidei. Vtriusq iuris sciētia deco:ato: bono: omniū
realis et dec: aguo est. iuxta illud Ps. xlvij. Homo quū
in honore esset. subaudi deū et alia cognoscendi: nō intel-
lexit. et illud lucifero dicit Ezech. xviij. Plenus sapiētia
et perfectus deco: de peni. di. ij. principū em inquit. vltra
principū. Patri reuerēdissimo et singulari dño dño Pe-
tro Somerij hispano/ genere nobili. vita et honestate no-
biliori. et de pbē venerabilis. s. nos igit. Tituli scē prae-
dis cardinali dignissimo presbytero et seniori. propter sa-
pientia. lxxxiij. dist. porro. Frater Aluarius Delagij de o:
dine minorū professione natione Hispanus/ penitentiā-
rius dñi pape: quondā inter doctores iuris canonici mini-
mus coputatus: in sublimitate status ima cū christo hu-
mili. Philip. ij. respicere intellectū in christū perducere p:
affectū: et legē carnis legi mētis cōtrariā. Rom. viij. xxiij.
q. v. si paulus. dei gfa cū eodē paulo: vt eo. c. viriliter pcul-
care. Quia plāctū dauid et q cū eo erat: sic elech ciuita-
tē succēssaz igit: vt vros filios et filias captiuos ductos. s.
Reg. xxi. Et planctū Hieremias hierusalē p totū: et plāctū
gregē dñi captū dicens Hiere. xxiij. Plorās plorabo: et edu-
cet oculus meus lachrymas: q: captus est grex dñi. et plā-
git Job sup afflictū. Job. xxx. Et Paulus flet cū fletib.
Rom. xij. Et christus dñs sup hierusalē. Luc. xx. et. lvi. q.
vii. et hoc diximus. Samuel faul. s. Reg. xvi. de peni. dist. j.
pdixerat. Et flere debet mater ecclesia p filijs mortuis in
anima. de peni. di. j. flet p: o te mater ecclesia. vt eā christi
fletū aspiciens eius resuscitet filios ad gratiā. vt ibidē.
Quia hec vera resuscitatio anime. vt de peni. di. j. resuscitatus.
sub. s. hoc idē. q: Rachel pulchra. i. ecclesia sine macula
et sine ruga. Eph. v. xxi. di. quāuis. et de peni. di. j. eccle-
sia christi filios suos deplo:at. Mat. ii. Ideo statū pēn-
tis ecclesie militantis pulchre fide. fede i qbusdā mēbris/
moribus formose in se: lippe et squalide inculte et exuste
et deformis in aliqb mēbris deplāgere me delectat: et in-
telligens multas impietates in ea quē vocat domus dñi:
et nō solū multas sed etiā fortes et que opprimūt iustitiā:
et intantū doctorū quorūdā rabiē processisse: vt accipiant
pctū in iudicio: et omnia p munerib faciant: pauperes des-
uient in portis et audire cōdemnat: et si tacuero lingua p
repose sed nō semp nō tñ calamo: et solus sedes et plenus
vera amaritudine. Hiere. xv. et. q. iij. qñ. Plāctū ecclie ma-
tris mee que hodie filios parū plangit. ppter hoc pcpue
fletibus adimplebo. Et ideo lib:ū de plāctu ecclesie quē
p consequēs statū et plāctū ecclesie censui appellandū:
ad te differtissime et circumspectissime pater transmittō:
quē corrigas et suppleas fin gratiā a deo luminis tibi da-
tā. vitia aut et defect oim statū in hoc opusculo in scōa
parte ideo retigi/ declarauit: et exaggerauit: et de eorū cō-
trariis virtutib. xxiij. q. i. quū renuntiā. et de peni. di. v. cō-
sideret. vltra pñ. vbi doledū adiungit. vt q numero: et me-
rito de corpore christi qd est ecclesia. xxiij. q. v. de ligurib.

xxij. q. i. schisma. in fine. et desiderat virijs refectis succe-
dentibus virtutib. verus filius ecclesie appellet. Et vere
liber existēs que est prima et vera libertas carere criminib.
bus. fin Aug. Joan. viij. ibi: qui facit peccatū et c. et. i. Per.
ij. ibi: qñ liberi. et. ij. Per. ij. ibi: quū sint fin. corruptiois a
virijs liberā matrē que sursum est. Gal. iij. Sarā sequat:
et cū ea hereditatē inmarcessibilē pandiscat. ad Gal. iij.
xxij. q. iij. recurrat. dist. lvi. binael. xxiij. q. iij. qñ. et. c. si ec-
clesia vera est. Quō hō et status aploz/ martyriū cōfesso:
rū anacho: itarū: et omniū religiosoz/ et virginū a sua pfe-
ctione ceciderūt quodāmodo infra in scōa parte isti ope-
ris particulariter declarauit. Labor: aut autē in hoc libello
ad honore dei et sancte romane ecclesie. i. matris mee: Frā-
cisca seraphici almi mei patris ecclesie in mēbris deus
renouantis: vtilitatē animarū in quocūq statu virioz/ et
nebris palpabilibus velatarū: et in meoz remediū pecca-
torū. De bene dictis benedicto christo nostro gloria assi-
gnetur. xxiij. q. iij. sicut excellētia. ad fi. ibi: quū em. de mi-
nus benedictis venia a scā mea matrē ecclesia de: cuius
correctioni omnia cōmittro: cum ea tenēs firmiter qd tenet
et renuens et detestans quicquid reprobat et cōdemnat.
xxij. q. j. hec est. xxiij. di. c. i. in fi. et de sen. excō. damnatū. in
fine. In principio aut isti operis. In noie dñi nostri iesu
christi in quo viuimus/ mouemur/ et sumus incipies. Act.
xviij. xxi. q. vij. non obseruetis. in fine. et. i. ad Ro. iij. inci-
piens et fundamentū meū sup ipsum ponēs quia vbi fun-
damentū nō est edificari nō pot. et de pres. nō hap. c. iij. et
q: nemo christicola aliud fūdamētū pōt ponere qd pō-
sitū est. qd est christi iesus. s. ad Ro. iij. et i demēt. de sum-
ma trinitate. c. fidei catholice. et. et. l. vi. de electioe. fūda-
mēta. s. i. i. s. i. q. i. quū paul. vñā sanctā catholicā eccle-
siam romanā spōsam eius. xxiij. di. ecclesie mee. cōfiteor:
veneror: et obseruo. et de summa trinitate. c. firmiter. s. vna.
xxij. di. c. i. fi. extra quā sal. nō est. vt pdicto. s. vna. et. xxiij.
di. q. eps. et. i. q. i. extra. Spōsum ei legitimū. et caput dñm
reuerendissimū et sanctissimū dñm Joannē papā. xxiij. de
Laturro: cui papatu durare: et in annū. xxiij. se dei gratia
extendente: hoc opus in ciuitate Auinionēsi: vbi tuncdū
sua vera curia residebat incepti: successorē almi petri apli
et vicariū dñi nostri iesu christi. et de transla. licet romanū
pontifice. xxiij. di. in noie dñi. s. quā papa. et lib. vi. de cons-
titu. licet. et de rescrip. si gratiose. et de elec. licet. vicem nō
puri hois sed dei et hois dñi iesu christi tenentē in terris.
et de trāssa. quāto. vere colo pfitēor: et amplector. Petri
de Lobario apostatā fratrū minorū quē co:uinū appel-
lo: quia vt corpus de morte schismaticē diuisionis pascit.
ij. q. vij. nō omnis. Et q: vt co:uus furtiue et latro in sede
Petri resedit: et locū dñi pape ioānis pdicti viuetis nō tñ
muit vsurpare. vij. q. i. nō furē et latronē. Et quē Iudouū
cui bauarus intrusus q se p imperatore gerit: et pro suis
sceleribus a dicto dño Joanne vero papa schismaticus et
hereticus sententialiter extitit cōdenatus in pdicta scā
sede Petri intrusit. Apostolatū qui sedicit Nicolaū qntū
quē verus papa Nicolaus antiquus Romanus pōtifer
nō apostolicū sed apostaticū nō pastorē sed inuasorē
appellat: et anathematizari decernit. q: ad literā militari
tumultū sine cōcordi et canonica electione cardinaliū in-
thronizat fuit. lxxij. dist. fi. qñ pecunia. Et quē cū dathan
et abyron schismaticis quos viuos terra abso: buit nisi pe-
nituit habere ceseo porcionem. Num. xviij. vij. q. i. deniq.
et de electio. licet. cum Hierony. abominor: et respuo et des-
relo: ij. q. vij. non oēs. ibi etiā nicolaum respuo facta nō
colaitarum eum sequentium. Que christus odit et ego
odi. Apoc. i. c. i. Nox nocti indicat scidentiam. Psal. xviij.
bauarus cecus cecū co:uinū intrudit p potentia: et ideo
ab eo recedendū est. xxi. q. vlti. sane. Quia fin qd cōtinēt
canones sanctorū apostolorū q nō est sanctus: nō recipiet
pnceps em imo ryanū inthronizauit eū. qd ca. pe-
nitit et orantē Petri. Lobario. vñā em co:pois mystici
id est ecclesie que est corpus christi. xxiij. q. v. de ligurib.

Submi-
tit se au-
thor de-
termina-
tioni ec-
clesie.

Abi op-
s factū.

Detesta-
tio petri
Lobar-
ij apo-
state o-
dinis m-
no:um.

Titulus
libri.

unum est caput. omnes papa Joanes nec duo habet ecclesia capita: quasi monstru. ff. de rebo. sig. queret aliquis. et de offi. ordi. qm. Petrus aut corbari? acephalus est: q. inobediens dno pape Joane. est. r. di. nulla ratione. Et q. cathedra super qua fundata est ecclesia nedum deserit: sed inuasit quantum in eo fuit: in ecclesia catholica non est. r. di. qui cathedra. Et q. draginta art. in prima parte istius operis inferius annotatis declarabo Romanam ecclesiam potest stare: et dno pape Joanis predicti: et cuiuscumque alterius legis timi romani pontificis auctoritate et iurisdictione. per quos liquido apparebit Bavarii predicti infideles et schismatici contra dictum dominum papam Joane. de facto et pperam pcessisse.

Articulus Primus

Primus Articulus.

tertium autem et notorium toti mundo est: quod dictus Joanes dominus papa electus fuit concorditer a cardinalibus omnibus papa eligere ad quod spectat. r. di. dist. in nomine domini. lxxix. dist. si quis pecunia. de elec. licet. c. xi. vbi periculum. §. hoc sacro. Et si unus cardinalis remaneret solus: ille papa posset eligere. ff. ad municipia. sicut municipii. §. vlti. ff. qd cuiusque uniuers. sint. §. vlti. nota. et de postula. gratum. lxxv. di. forte si quis. Si nullus superesset cardinalis: eligeret clerici romani. lxxix. dist. c. i. r. c. si quis ex episcopis. r. c. si quis per cuniam. et hoc tenet Bstien. et de elec. licet. Imperator autem legitimus nedum non Bavarius intrusus tyrannus nulla potestate habet se de elec. romani pontificis introuire. non obstantibus. c. lxxv. di. hadrianus papa scds. r. c. quia hadrianus. q. illud coessum fuit ad repus: et ex causa imperatoribus: et postmodum ab ecclesia reuocatum. vt di. e. §. verum. c. ca. se. r. §. et his. ad hoc faciunt. r. xvj. di. lxx. euidenter. h. illi c. i. c. si impator. de hac materia per Joane. et de elec. qd fuit.

Articulus Secundus

Secundus Articulus.

Et quod in possessione papae fuit et est. et per hoc facit de cose. di. i. b. ergo. ibi episcopo regulariter ordinato tenete ecclesiam. C. B. Possessio etiam facti nedum iuris plurimum operatur. et de elec. querela. de causa pos. quia olim. expressum. de iure patro. consulationibus. op. ar. et de conce. preben. quia iuris. ibi: et ea sicut antea possidebat. et ibi. q. talis possessio et. et per possessionem presumitur: nec compellitur de iure ostendere nisi in casibus. vt legitur et nota. ij. q. v. §. i. et nota. et de procura. et in sinu. ratione. in glo. sed quare.

Articulus Tertius

Tertius Articulus.

Et quod a toto mundo habetur est per papam: et creatus pro papa. pro hoc facit. C. de testa. l. i. C. B. Communis est opinio: plurimum facit. ij. q. vii. §. verum. vbi de hoc ff. ad mate. l. iij. instanti quod prius dicat ditati frequenter. et de biga. non or. vbi de hoc in glo. hic collige. facit lex illa. ff. de offi. pre. barbarius. ff. de acq. here. l. i. vbi concordat de hoc.

Articulus Quartus

Quartus Articulus.

Ob nullum crimen papa est deponendus si vult corrigi.

Et quod nullum crimen priuat papam ipso iure papatu: etiam heresis: si vult corrigi. vt no. l. di. si papa. nec per consequens ab eius est obedientia ante sententiam recedendum. r. vii. di. §. hinc etiam. vbi est ex pressum. r. vii. q. iij. nonne. immo et si hereticus esset: quod diu tolerat valet quod agit etiam inia excoicationis quam pferret vt no. r. xij. q. i. in summa. r. r. q. iij. cui est. facit quod legit et no. de cose. di. ij. et dicit dominus. ibi. Non ergo reprobari voluit quod oblata sunt. r. in fi. glo. ar. quod per hereticum acquirere ecclesie. no. r. xij. q. iij. recurrat. in glo. ar. qd et no. et de schisma. c. i. in glo. sic facit pro hoc ea quod no. et de elec. nihil. in

glo. in duobus. faciunt per hoc. ff. si cer. pe. et in puincia. ff. de procu. si procurator. ff. qd cum sal. r. l. i. §. i. ff. de mino. ait pro. C. pmitit. ff. qd mo. vssu. am. l. i. §. i. ff. vssu. que ad modum ca. si vssu. tractus. in p. m. ff. de aqua plu. ar. l. publico. et que notantur per Joane. et de schisma. c. i. de do. et con. veritatis.

Articulus Quintus

Quintus Articulus.

Et quod prima sedes. r. di. instanti. ibi: quod prima sedes non iudicabit a quoque. r. q. iij. pater ibi: nec cuique de eius licebit iudicare iudicio. Et ibi. j. nemo unquam applico culmini. de cuius iudicio non licet retractari: man? obuias audacter intulit. et infra. ibi: nec de eius iudicio. i. romane ecclesie/canones vnus preceperunt iudicari: sententiaque illi? constituerunt non oportere dissolui. r. c. nemo iudicabit prima sedem. causam enim domini pape suo iudicio christus referuat. ca. e. r. q. alioz. r. c. facta. r. c. ipsi sunt. ibi: canones. ipsam deo ad nullius comere iudicium: nec de eius vnus preceperunt iudicio iudicari. r. c. causa. ibi: nec cuique de eius licebit iudicare iudicio. faciunt. ij. q. v. audistis. ibi. hec autem facies. et quod no. lxxv. di. in synodo. in glo. sed nuquid.

Articulus Sextus

Sextus Articulus.

Et quod synodus etiam vniuersalis in eum corripibile perferunt iurisdictionem non habet: nec in eum finem depositionis perferunt: etiam in hereticis dicitur ei: Ore tuo iudica causam tuam. vt per. c. intatu. r. di. nra aut. ibi: et dicit ei scilicet pape synodus vniuersalis: noli audiri in nro iudicio: sed collige in sinu tuo causam tuam. r. rursus. C. m. et te inquit iustificaberis: aut ex ore tuo condemnaberis. r. j. ibi: et in arbitrio prefati pontificis tibi buit iudicare iudicium suum. fa. e. di. in m. ibi: q. ponens in celum os suum lingua eius transiret super terram excoicationem in sanctum Leonem papam dicauit. r. r. vii. di. §. hic etiam: ibi: nec antea dicte sedis antistite. i. papam minorum subiacuisse iudicio. et ibi: episcopi deo in synodo prebentes congregata auctoritate eiusdem Symmachi. qd est notandum quod etiam in causa qd agit pro papa ipse synodum congregabit. dixerunt Symmachus papa sedis aplice pful ab hmoi oppositionibus impeditus quantum ad hoc respectum sit immunis et liber: scilicet causam eius totam dei iudicio referuam. et per. c. nemo. r. q. iij. ibi: neque ab omni clero. vbi de b. notat quod scilicet non potest papa iudicare de re. no. etiam Bstien. et de cose. pre. pposuit. Et si totum mundus sentiret in aliquo negotio contra papam: quod siue pape stans iudicium esset. qd verum intelligemus esset causa fidei. vt no. r. v. di. pape fuit. et adde hic quod no. r. xij. q. i. qd cumq. in glo. ar. Idem notat et expressum. iij. di. in istis. vbi Joanes tenet quod error principis ius facit. ff. de supel. leg. l. iij. in fi. papa enim super omnia etiam generalia scilicet etiam ipso ipsa recipiunt iurisdictionem facit ne et auctoritate et licetia congregandi se non ipse ab eis principaliter. iij. q. vi. dudum. vbi de hoc. et de elec. significasti. expressum. r. vii. di. regula. r. c. nec licuit. r. c. multis. ad b. facit optime. r. vii. di. quis. r. xij. di. c. i. r. h. quod diu in possessione.

Articulus Septimus

Septimus Articulus.

Et quod papatus est semper in his que contra deum et propele non sunt: sibi obediendum ab omnibus est. r. vii. di. §. hinc etiam. h. de clericis. r. di. i. memoria. ibi. §. nulli. c. di. contra morem. vii. q. iij. nonne. lxxv. di. si q. in fi. ibi: Peccatum igitur paganitatis incurrit: quod deus dicitur christianum se asserit: sed apostolice obedire premit. r. di. nolite. ibi: Dulci enim conuenit vt totum corpus ecclesie in hac sibi obseruatione concordes: et inde auctoritate habet: vbi dominus totum ecclesie se posuit principatum. c. qd nesciat. ibi: oportet eos sequi b. qd ecclesia romana custodita que principium eos accepisse non est dubium. r. xij. di. non decet a capite membra discedere. s. supra scripture testimonium omnia membra caput sequantur. Nulli deo dubium quod applica ecclesia mater est omnium ecclesiarum r. c. r. sic et

[illegible]

Articulus Decimus.

Ctauus ar. Et q di-
gnitas uel iurisdictionis in potestatem non pec-
cat: et si iude vel plar' in ea residēs sicut bo
peccare valeat. Et h iō: q: ois iurisdictione et
dignitas de se bona est: et a deo est. Ad Rom. xij. ibi in pñ
cipio. Omnis aia potestatis sublimior: ibi subdita sit. Nō
est em̄ potestas nisi a deo. q aut a deo fuit o: dinata sunt.
et infra. dei ministris est tibi i bonū ad hec. p. q. iij. q. resistit
xxvi. q. v. nec instrū. ultra colūna. ibi: Nec potestatis iō inū
dis spiritib' dat. xxiij. q. v. p: odest. et c. nō solū. et de maio.
et obe. folire. et de censu. ois. qd aut in se sanctū et bonū est:
p malū ministrū cor: rūpi nō pōt. xv. q. fi. c. vlti. qd incipit
sciscitatus. et de coha. de vestra. vii. et rōne iurisdictionis
nis que bona est: malis etiā platis dñs pcpit obediri. f. q.
f. nō quales. ibi: Ergo imperato: cōsidera si illos dixit au-
diēdos q sup: a cathedrā moysi sedebāt: quāto potius q
sup cathedrā petri residēt: cristianis obaudiēdos: o. fa:
et. xij. dist. scdm.

Articulus Nonus

Bonus Ar. Et quod sacramenta p malos platos nō pcisos ab eis deſia. medū p bonos cū effectu ⁊ fructu ve raditer cōferunt. i. q. i. ſicut chriſt⁹. c. intra. cū alijs ſeqn. v. ſq. ad. ſ. ſed obijciē. maxime in. c. dñs declara uir. ⁊ p. c. ſc. ſ. tātib⁹. xv. q. v. l. de con. di. ij. vtrū. i. q. i. qd̄ dē dñs declarauit. c. muliti. xii. di. c. ij. videndū in prima parte arti. lviij. in principio.

¶ Articulus Decimus A

Articulus Decimus

Ecimusar. Et mois
iurisdicção p̄ platos toleratos ab eccl̄ia ves
raciter exercet. xv. q. fi. sc̄ificatib̄. i. q. i. pphes
tauit. iii. q. vii. S. si q̄ incipit s̄ ob̄i q̄. vii. de b̄

Articulus Undecimus

Vadecimus Arti. Et
qđ vna est ecclia semp: ⁊ diuisa esse nō pōt.
ex de summa tri. c. i. s. vna. xxiij. q. i. loquit. c.
oibus. c. qm̄ vetus. c. qđ dignior. c. scđiūma. cū
fi. Et in simbolo niceno. et vnā sanctā catholicā ecclēsiā.
xxvi. di. c. acutius. de cōse. di. iij. prima. c. est veritas. ⁊. di. i.
ecclēsiā. ⁊. arti. vj. in extrauaganti bonifacij quā expono inferius
parte. i. arti. vj. vnā sanctā catholicā. vii. q. i. nouatianus.

Articulus Duodecimus

Vodecimus ar. Et
 qvñ dei vicarius est in terris: q̄ est caput ec-
 clesie loco xp̄isti. vij. q. s. fact⁹ est. ibi: quā fa-
 biani locus. i. quā loc⁹ petri ⁊ gradus. cathe-
 dre sacerdotalis vacaret: q̄ occupato. glo. i. canonice sum-
 pro. adde ⁊ possesse. ⁊ de dei voluntate atq; oim nostroꝝ
 cōsensione cōfirmato: q̄sq; iā ep̄s fieri voluerit foris fiat
 necesse est nec habet ecclesiastica ordinatiōe q̄ eccl̄ie nō
 tener vnitatem: ⁊ infra. profanus est foris est alienus est.
C B Et quā post p̄mū esse non possit q̄sq; post vñū: q̄
 solus esse debet. fact⁹ est iā nō scōs ille. s̄ nullus est. ⁊. c. no-
 uariā. ibi: ⁊ quā firā xp̄isto vna eccl̄ia p̄ totū mūdū in
 multa mēb: a diuisa. Itē ep̄atus vnus. ⁊. j. Ille post deū tra-

ditionē post p̄nētā ⁊ vbiq; p̄iūctā catholice eccl̄ie vnitās
rē: humanā. l. carnalē ⁊ diuīsam conat eccl̄esiā facere. ⁊ q.
Nesciēs schismaticos semp̄ inter initia seruere: incremen-
ta nō h̄re nō possē: nec augere qđ illi cōtēperint ⁊ s̄tati-
cū p̄: sua sua emulatiōe deficere. qđ duo. c. oprime ⁊ valide
p̄curant caput d̄: aconis petri de corbaria intrusi schisma-
ticū. ad idē p̄ eundē x̄p̄ianū. c. r̄ij. q. s. d. d. d. cūm. ibi: Ec-
clesia vna est: que vna intus ⁊ extra esse nō potest. si enim
apud nouatianū est apud Eoneliū non fuit. Si nō
apud Eoneliū non fuit: qui Fabiano episcopo legiti-
ma ordinatiōe succēssit. ⁊ infra. Nouatian⁹ in eccl̄ia nō est
nec ep̄s cōputari pōt: qđ euāgelica ⁊ aplice traditiōe con-
tēptā: nemini succēdēs a seipso or̄: est. h̄re namq; aures
nere eccl̄esiā nō pōt: qđ ordinat⁹ in eccl̄ia nō est. ⁊ c. puden-
da. in fi. vbi Sēlasius ⁊ Aug. aiūt. Q̄ si nullo mō pōt di-
ci eccl̄ia in q̄ schisma est: restat vt qm̄ eccl̄ia nulla esse non
pōt: ea sit qđ in aplice sedis p̄ successiōne ep̄orū radice
p̄stituta nullo:ū hōim malitia: etiā si nota: excludere possit:
s̄t: s̄ p̄ r̄p̄is rōne tolerāda iudicet: nec vllō mō valeat ex-
tinguere. qđ etiā duo ista capla corpus p̄dicti petri corba-
rij tabidū destruit ⁊ eneruāt. ⁊. cloquit. ibi: Ab vno inci-
piētē. ⁊. s̄. diuisiōne vnitās nō capir. et in fi. vnu tñ caput
est ⁊ c. ad idē. r̄ij. dist. ita dñs. ef. de elec. fundamēta. lib.
vj. r̄ij. dist. quāuis. ¶ Articulus Tertiusdecim⁹. A

Tertiusdecimus Ar.

Et q*i* iurisdictionē habet vniuersalē in toto m*u*ndo papa nedū in sp*u*alib*us* s*ed* tēporalib*us*: licet executionē gladii t*er*ralis et iurisdictionis p*ro* filiū suū legitimū imperatorē quū fuerit: tamq*uam* p*ro* aduocatū et defensorē eccl*esi*e et p*ro* alios reges et m*u*lti p*ri*ncipes: et in p*ri*monio s*an*cti petri: et in regno Sicilię q*uo*d est regnū eccl*esi*e et p*ri*monii. c*ir*cū. di. valde. r*egum*. q*ui*. iij. relati. et de re iur. di. ad ap*osto*lice lib. vi. et in alijs terris eccl*esi*e c*um* p*ro* p*ro*prios rectores debuit exercere: q*ui* sicut v*er*bi c*ir*cristi sacerdotes et r*egum* dominius o*mn*iū: sic v*er*bi eius in terris et in o*mn*i*bus* vicariis g*er*it. ad hoc Hieron. i. Ecce cōstitui te hodie sup*er* g*er*es et sup*er* regna et c*ir*c. Hieronias autē sacerdos fuit typus papę: sic ar*ch*i ep*iscop*us inuenit*ur* Innoc. iij. et de ma. et obe. solite. S*ed* mos autē ibi: Et alienū a suo demōstrat ex ouili: q*ui* petrum et successores ipsius magis nō cognosceret et pastores. pastores autē accipiunt a christo p*ro* d*omi*n*o*s o*mn*iū. Jo*h*an*nes*. r*egum*. i. ita. Et c*um*q*ue* ligaueris sup*er* terrā et c*ir*c. Mat. xvi. i. Lo*gum*. xv. Heb. ij. et dicto c*ir*c. solite. nihil excipies q*ui* dixit quodcuq*ue* t*er*res. di. clerici. ibi: Antea autē p*ro*prios et reges erāt et c*ir*c. Ps. cxiij. Et samuel inter eos q*ui* inuocat n*om*ine ei*us*. Itē samuel inuocat*ur* n*om*ine d*omi*ni licet nō sacerdos figurat*ur* papa: n*om*ine i*esu* christi

Regnum
facile est
regnum
ecclesie.

Autho: I
rat aplis
ce in rpa
lib⁹ 7 spi
ritualib⁹
exēpla.

Papa in
dicat om
nē cau
sam.

intromittit. ¶ **B**re gladii tpalis/gladius perri est. **D**artb. xxiij. Couerte gladiū tuū in vagina tuā. dicit et xxij. q. i. s. i. Item in familia christi duo gladij erant. Luc. xxi. ibi. Ecce duo gladij hic p quos fm doctores duplex iurisdicatio intelligit. vt no. ex de iudi. nouit. in glo. p hoc facit. r. di. suscipitis. ibi. q. lex christi sacerdotali vobis subij cit potestati. atq. istis tribunalib? subdit. s. q. iiii. q. pfula- tus. Quia pfular? nostri qd benenofas magisteriū nō so lū de sacerdotiū. verū ⁊ de seculariū villitarib? debet esse solliciti. xxi. disti. oēs. ibi. qui beato eterne vite clauigero terreni simul ⁊ celestis iura cōmisit. quū dixit. pascite oues meas. Joan. vlti. ⁊ ex de elec. significasti. p que sba christus petrū fecit pastorē tpe latū mūdi. vt no. xxi. di. in no. in glo. s. ⁊ l. di. cōsiderandū. in glo. vlti. ⁊ p. c. significasti. in glo. p hec nec distinguēs inter has oues ⁊ alias. clericos vel seculares. ex de maio. ⁊ obe. solite. s. nos aut. ibi. Nō distinguēs ⁊ c. ⁊ **D**artb. xviij. quodcūq. ligaueris ⁊ c. xxiij. q. i. qd cumq. nihil excipiens q dixit qd cumq. vt p. c. s. nos aut. in fi. ⁊ ex de pūle. q. circa. c. fi. Item papa pūat reges regniō. ⁊ imperatores imperio. xv. q. vi. alius. ex de elec. venerabilē. xviij. di. duo sunt. c. fi. imperatores. ⁊ in demētia de iure iur. romani principes. ⁊ ex de re iudi. ad aplice. li. vi. Bre imperatores pape iuramentum fidelitatis prestat. lxxij. di. tibi dñō. ⁊ in demēti. p. c. romani princis pes. Bre papa fe de hereditate tpeporali intromittit. ex quī fi. sint leg. c. i. xx. q. iij. p. s. Bre quū aie corporib? sūt p. c. ciosiores. ⁊ spūalia tpeporalibus digniora. ex de ma. ⁊ obe. solite. s. qd aut. ⁊ c. xxiij. q. iij. si habes. xxviij. di. sedulo. cui ergo cōmisit sunt aie ⁊ spūalia. multo potius res sunt et corpora cōmittenda. sic arguit canon aplice. xxi. q. i. p. c. pini. Tpeporalia accessoria sunt ad ap. **D**artb. vi. Hec oia sūt tpeporalia adijcient vobis. sed accessoria naturam habent p. ncipale sequēdi. ex de offi. def. prudētia. s. s. l. c. r. ex plo. ari. ex de dote post diuor. re. de prudētia. ex de reg. iur. accessoriū. li. vi. ¶ **E** Bre christus vtroq. gladio vltus est. vt legi. ⁊ no. x. di. qm. sed cōstitūēs petrū suū vicariū. nō diuisit ei iurisdictionē quā habebat. intelligit cōcessit fe eā sibi plenarie vt habebat. p hoc bene facit. ex de pūle. q. circa. ibi. Quū nō exceptit et potuerit excepisse. fi. de offi. p. c. fec. v. b. l. i. s. iij. xxi. q. ij. cognouim? in fi. ex de iu. pa. ex literis. faciūt q no. p. gar. ex de elec. vt circa. li. vi. ⁊ q no. ex de transla. inter co. p. oralia. in glo. ar. qd ad fi. ibi. cōfue. uir dicit. ¶ **C** Bre papa vicarius nō puri hois. sed dei est. ex de transla. quāto. n. nō em. ⁊ ex de iudi. uouit. n. quū em. sed dñi est terra ⁊ plenitudo eius. ps. xxiij. di. viij. quo iu re. ergo ⁊ pape est terra ⁊ plenitudo eius. ¶ **I**tem sicut vnus deus ⁊ vna fides ⁊ vn? dei vicarius. vt. s. di. iur. est sic ⁊ vna iurisdicatio p. maria capitis. a qua ois iurisdicatio necesse est vt emanet. op. ar. xxiij. q. i. loquit. ¶ **D** Bre Imperatores pagani ⁊ idololatre nūq. iuste possederunt accipiendo iustitiā theologicē vel diuinē. ⁊ p b facit glo. postea videt. q. i. s. ex bis. in glo. nō ⁊ exp. s. s. xxiij. q. i. s. sed videt. q. quī sub deo oīno vere nō est. sed contra eū est p idololatriā vel heresim. nihil sub eo nō possidere pōt. xxiij. q. viij. si de reb? ⁊ ar. p. c. q. iure. regna ergo idolo latrarū ⁊ paganorū deū vere nō colentiū. ad ecclēsiā cui? in antea erat. licet p eos occupata. nō inmerito redierūt. vt. xxiij. q. viij. c. s. ibi. Iure diuino quō cūta iusto? sunt. et infra. ⁊ ideo falso appellatis vestras. q. nec iuste posside tis. ⁊ i. quū scriptū legatis. Labores impio:ū iusti edent. ⁊ p. c. c. fi. de rebus. ibi. Ad oēs impios et iniquos illa vox dñi valet. Auferet a vobis regnū dei: ⁊ dabit gēti facienti iustitiā. **D**artb. xxi. ad fi. Eccl. i. Regnū a gēte in gēte transferet. ppter iniustitias ⁊ iniurias ⁊ cōtumelias. ac di uersos dolos. ⁊. j. Sedes ducū superbo:ū destruxit de: et sedere fecit mites p eis. Bre ibi in. c. si de reb? Labores im pio:ū iusti edēt. ⁊. j. alioquin. ⁊ ipsi iudei a qbus ablatum regnū fm sba dñi **D**artb. xxi. ⁊ darū est gēti facienti iustitiā. possunt obicere aliene rei cōcupiscentia: q. chri sti ecclēsia possidet vbi psecutores christi p? regnabāt. ⁊

xxij. q. vij. que ad modū ibi: Iusti tulerūt spolia impiorū.
Sap. x. et ibi: si corpus christi: et ecclesia. in q. iij. en geldru
dam. tollet spolia impiorū: et corpori christi thesaurizant
diuitie impiorū. Quō aut possideant pagani regna? et in
risdictioe nō p. Jmo. r. Ostē. plene et de vo. r. vo. re. qd
super his. C. Et itē ratio vna Joan. quia imperator nō
possit reuocare donationē factā ecclesie p. suos pdecesso
res. est: quia dedit ecclesie q̄ antea erat sua. vt no. l. c. iij. d. f.
ego ludouicus. in glo. f. facit p. hoc. xxij. q. v. s. hinc notan
dū. ibi: Da dñe hoc est dā sibi p. pronuntia ethiopia? et egi
ptum. similis expositio. ff. de testa. heredes palā. s. si quid
adde quod scripsi. j. in ar. xliij. s. ceterū. r. j. in ij. parte i ar.
xx. in. s. c. iij. et adit qd no. l. c. iij. di. in synodo. in glo. ibi. Si
enim filij isrl. semen abraā cui dñs p. miserat: semini tuo
dabo terrā hāc possederūt terras chananeor: sic ecclesia
terras paganorū. xxij. q. v. p. s. hinc notādū. C. Et ecclesia
publicat bona laicorū. l. c. iij. di. hadrianus. j. in fi. q. n. q. de po
nit laicos a dignitatibus. xxij. q. v. p. ceceptū. et lib. vi. de
homici. pro humani. C. Et notat Laurētius. x. di. q. m. q.
papa vtrumq. habet gladiū. et q. opo: ret cōcedere nullū
imperatōrē rite exercuisse gladiū: qui illū nō accepit a ro
mana ecclesia. p. exercitū postq. christus cōcessit iura vtrū
usq. imperij beato petro. qd intelligēs cōstātinus in res
gnatione regaliū resignauit beato syluestro gladiū ostē
des nō legitime vltz fuisse gladij potestate: nec legitime
se habuisse: quū ab ecclesia nō recepit. vt habet i. c. p. onicis.
C. s. Et dñs qui creauit oia per scipsum regit oia: et ho
mini quō fecit. dedit pcepta. vt Bēn. ij. Et omī ligno et
et peccantibus penas imposuit. Bēn. iij. sicut apparuit in
cayn. Bēn. iij. et lamech. xxxi. q. i. quō. r. sic vltz ad noe per
se regit. A tempore noe cepit deus creaturas suas regere
p. ministros: quorū p. imus noe: de quo q. fuerit recto: po
puli: ex eo apparer: q. sibi dñs gubernationē arce per quā
ecclesia significat. xxij. q. i. q. m. r. in extrauagati bonifaci
vnā. cōmisit. Bēn. vi. vij. et quia legem dedit noe subditis.
Bēn. ix. et licet non legatur sacerdos fuisse: officiū tamē
erexit sacerdotis statim post egressus arce anteq. leges
populo daret. Bēn. viij. s. discit autem noe altare do
minō: quod est officiū sacerdotis. Omis enī pōtēter
ad offerēdum munera et hostias constituit. ad l. heb. viij.
sicut cayn et abel p. imo fecerant. C. In hac autē vicaria
successerūt patriarche: iudices reges sacerdotes: et alij
qui p. tempore fuerunt in regimine populi iudeorū: et
sic durauit vsq. ad christū: qui fuit naturalis dominus et
rex noster. de quo ps. lxxj. Deus iudiciū tuū regi da. et ipe
iesus christus vicarium suū constituit petrum et successo
res eius: quando ei dedit clauē regni celorum. Matt.
xvi. quādo dixit ei: Pāce oues meas. Joan. vli. quia nō
debebat nec poterat ecclesia spōsa christi sine vicario res
manere. et lib. vi. de homici. pro humani. et diffin. xl. e. s. et
hec est ratio quare se de regimine temporalium intromit
tit fm Innocen. qui ita no. et de vo. comp. licet. Item no
tat Lau. x. diffin. qm. quum ex vncione demū sunt reges:
qua a nullo nisi a sacerdote haberi potest: et saul et dauid
qui a samuele vincti sunt. j. Reg. x. r. xvi. et et de elec. venci
rabilem. liquet omne p. incipem regno: um a iudice eccle
sie confirmationē et executionem: et equi vt per. c. venera
bilem. C. Item tener. Ostē. q. quis iurisdictiones sunt
distincte quoad executionem: tamē imperator: ab ecclesia
romana in persona magnifici Caroli grecis imperiū
transiit in germanos: et papa ipsum confirmat: inuig
it et coronat: approbat: reprobāt: et deponit: vt patet per
ca. venerabilem. s. j. r. et electores qui potestate eligē
di imperatorē: em habēt illam potestātē ab ecclesia habēt.
vt per. c. venerabilem. s. verū. s. p. prefertim. quum ad eos
ius et potestas huiusmodi ab apostolica sede pueniunt.
et in dementina de iure iur. romani p. incipēs. j. responso.
ibi: Et a qua ad ceteros eorū p. incipēs ius et potestas eli
gendi regem in imperatōrē pōssmodum promouendū
peruenit. De superioritate autē et potētia dñi pape circa

Papa
pōt pua/
re ūnpa/
to: ē ipe/
rio: ⁊ re/
ges re/
gno.

**Iure di-
uino oia
sunt iux-
ta: q.**

Papa
nō soluz
ch:isti: sz
et dei vis
carius.

Et q̄ romana ecclesia nō pōt esse nulla nec
diuisa. vt. cū. q. i. pudēda. q. impossibile ē
q̄ fides petri deficiat vsq; ad diē iudicii. pro

Ecclesia
realiter
est in ele
ctis.

Elacate
papatu
iurisdic
tio gna
lis no re
manet
apud
aliquem
vel aliq

quo christi? (ne deficeret) Jo: anit. 2u. rti. vide. 5. ar. rvi. rxi.
di. 5. i. fi. r. Dat. rvi. q. electi no deficiet. Dat. rxi. q. b.
ecclesia est realiter. de cose. di. iij. queris. r quia dñs vltg
ad consummatione seculi cu ecclesia que est corpus sui
mystici. rxi. q. iij. p mebris erit. Dat. b. vlti. r q. oportet
impleri ruinas angeloru ex ista ecclesia militanti. als no
deficiet. Ps. ar. implebit ruinas. de conse. dist. i. bi duo. r
de hoc. 5. in. r. arti.

Vagesimus Ar. Et

q vacante papatu nullus succedit pape
in iurisdic. de etiā cerus cardinaliū: nisi
in minimis r qbusdā. excoicare autē vlt
detur posse vel anathematizare cer? car
dinaliū vacante papatu. lxxi. di. si qd pecunia. p. qd. c. dis
cebat. Et tūc. magnā esse potestare cardinaliū vacante cur
ria. vt de b. plene no. ex de peni. r re. quū ex eo. in. fi. r no.
Joā. andree. ex de schis. ad succedēdos. lib. vi. que reuoca
ta est per benedictū. v. qui fuit frater pdicator. no. etiā de
b. lxxi. dist. nullus pontifice. hodie. ex in demetina de ele
ctione. ne romam. C Articulus Vagesimusprimus A

Vagesimusprimus ar.

Et q papa transfert imperiū et cōfirmat in
imperatorē electū canonice: inungit r coror
nat: r cōtūmacē r psecuto: ecclesie imperio
pūat. r. v. q. vi. alius itē. vbi de hoc. ex de elec. venerabilē.
vbi de hoc. r de re iudi. ad apostolice. vbi de hoc. r. 5. de b
dictū est in. rti. ar. C Articulus Vagesimussecundus A

Vagesimussecundus ar.

ar. Et q imperator: quātumvis catholicus/
nec particularē: nec generalem cōgregare
pōt synodū: nec in aliquo articulo etiā here
sis papā aut clericos iudicare. ad hoc. q. v. mandastis.
r. vi. di. 5. hinc etiā. ad qd facit qd ibi no. in glo. isti epi. r. vi.
di. satis euidenter. c. quis dubitat. c. si imperator. c. nūq. ca.
vbi nā. facit qd no. q. vii. nos. si. r. q. i. cōtinua. et. c. facer
dotibus. in glo. r. r. di. inferior. r. q. iij. nemo. ibi: neq. em
ab Augusto. r hoc. 5. ratiū est in. v. arti.

C Articulus Vagesimustertius A

Vagesimustertius ar.

Et q extra vnā ecclesiā militante r ei? obediē
tiā. nullus saluat. etiā marty: p christi noie si
sit in schismate cōstitut? rxi. q. iij. si qd a catholica. s. q. s.
vide. rxi. q. i. vbi fana. c. heretici. c. schisma. c. didicim? ca.
quicūq. c. qm vetus. c. oibus. ex de here. firmissime. vbi
de b. ex de sum. tri. firmiter. 5. vna. Jude. c. vnico. ibi sunt
q segregat semetipso: aiales spm nō habētes. Vbi fuit
Llareualle. Videre est aiam hois quēadmodū vniuer
sa corporis mēbra viuificet coherētia sibi: separa igit qd
vis a iunctura ceterorū: r vide an deinde viuificet illud.
sic est ois q dicit anathema iesu: q: anathema separatio.
iij. q. iij. engeltrudā. est. sic est in qua ois qui ab vnitare res
cedit: nec dubites qn ab eo recesserit spūs vite. hoc est ex
pessum. rxi. q. vii. quēadmodū in pū. vide. 5. ar. r.

C Articulus Vagesimusquartus A

Vagesimusquartus ar.

Et q q nō habet papam p capite nō habet ca
put christi: nec est viuū mēbra de corpore eius
mystico. ecclesia scz catholica militante: nec psequēs iuuat
rale quēcūq: quātacūq: bona agit ad vitā. ad hec. r.
dis. nolite. ibi: Multū em cōuenit vt totū corpus ecclesie in
hac sibi obseruatione pcedat: q inde auctoritatē habet:
vbi dñs totius ecclesie posuit principatū. Dat. b. r. vi. et. c.
ne fecit. rxi. di. nō decet. Nō decet a capite mēbra disce
deret iuxta scripture testimoniu. Zach. rxi. in fi. omia
mēbra caput sequant. de cose. di. iij. celebritatē. in autē. de

Senten
tia sci
bernary
di.

Do: ren
dū indo
ctis hoī
bus de
papatu.

ecclesiasti. in pū. r. di. pceptis. r. di. ita dñs. ibi: Et ab
ipso qst quodā capite dona sua velut in corpus oē diffun
deret. ex li. vi. de elec. fundamēta. r. rxi. di. qui carpe
drā. s. q. i. in ecclesia dei. r. c. vide. de peni. di. iij. c. si qd aut nō
habēs charitatē. ex de homic. p humani. rxi. di. vi. ex de
p. rxi. quū nō liceat. ex de his q. si a pla. nouit. di. viij. que
cōtra mores. ex de spō. duo. c. vlti. rxi. q. iij. quēadmodū
rxi. q. i. quicūq: ab vnitare. rxi. q. i. 5. si aut. pdicte cō
co: referēde sunt ad diuerfas particulas in proximo ar.
comprehensas. C Articulus Vagesimusquintus A

Vagesimusquintus ar.

Et q nullus excusatur ignorantiā vel timore:
multo minus prece vel precio odio vel amor
re discedēs ab obedientia pape: vel ecclesie vni
tate. ad hec. r. di. si decreta. rxi. q. i. q. r diuinis. vbi de hoc
no. r. vi. di. q. dicātis. vbi de hoc etiā no. facit op. r. di. quis
nesciat. rxi. di. c. i. vbi de hoc. c. qui ea. Cōtra timorē. de
cōse. di. iij. eos qd. rxi. q. v. ita ne. rxi. q. i. lorbarius. ibi:
Quū nec occisores corporis sint timēdi: oia iustitiā hoī
minē impellētes. r qd pcedit ibi: In hoc certe magis res
pbenfibile se ostēdit: in quo amorē dei amorū mūdi post
posuit. rxi. q. iij. quisq: metu. c. nō solū. c. nolite. ex qd mer
causa. sacris. facit qd no. ex de excels. pte. rxi. in glo. ppter
hoc. Cōtra corruptionē pti pās odiū vel amoris. rxi. q. iij.
quatuor. C Articulus Vagesimusextus A

Vagesimusextus ar.

Et q semp debemus psumere r credere q sen
tēte plato: iudiciū r rectorū: sed pcpue dñi
pape iuste sint et canonice pmulgent. ad hec
ex de sentē. r re iudi. quū inter vos. 5. fi. r. c. sicut nobis. in
fi. ibi: Propter auctoritatē iudiciariā psumi debet oia le
gitime pcessisse. ex de elec. bone. s. contra legatū. ar. ex de
restit. spoli. cōquerēte. ibi p 3mo. ex de pba. post cessione.
ff. de publi. quicūq. ff. de iust. r iur. l. penul. p. pto: rxi. q. iij.
absit. Absit vt quicūq: sinistrū de his arbitremur: q aplico
gradu succederes: christi corpus sacro ore cōficiūt. facit
opri. e. q. si eps fore. r. di. c. i. q. i. q. v. hoc etiā placuit. rxi. q.
iij. 5. q. aut. facit p isto ar. que no. p. c. i. r. l. diffin.

C Articulus Vagesimuseptimus A

Vagesimuseptimus ar.

Et q p cōsequēs semp in dubio sunt timēde
r seruāde r a nemine violāde: s; in reuerētia
habēde sicut ab ore petri clauigeri plare. etiā
si durū qd cōtineat vel difficile ex cepto pto. c. di. oia mo
rē. in pū. rxi. q. i. qd culpā. in fi. q. vii. sacerdotes. rxi.
di. in memoriā. vbi de hoc. rxi. q. iij. sentētia. c. qd 5. c. si is q.

C Articulus Vagesimusoctauus A

Vagesimusoctauus ar.

Et q nō excusat discedens ab obedientia pape
ppter multitudinē. etiā si tot? mūdus discede
ret ppter discedentē. ar. ad hec. q. i. multi. ibi. in fi. Nō mū
nus ardebūt q cū multis ardebunt. r multitudine onerosa
nihil habet honesti. in autē. de refer. ad fi. coll. ij. r vop pos
puli vana audiēda nō est. C. de peni. de cu. l. filij. r pplus
docēdus est nō sequēdus. lxi. di. docēdus. r. lxi. di. c. mī
ramur. in pū. ex de excels. pte. ex lris. ad mediū. ibi: Auditis
quātus est clamo: ppli r c. ex de elec. c. fi. op. ar. de peni. di.
vi. c. i. in fi. ibi: Quū tot sint q labunt: vt pūstinā dignitatē
ex auctoritate defēdāt: qd vsq: peccādi sibi faciāt: resan
dēda est spes ista. facit. rxi. q. i. q. i. q. d. abbas. in fi. ibi: Etiā
si omnis congregatio vitis cōsentiens suis rē.

C Articulus Vagesimusnonus A

Vagesimusnonus arti.

Et q vniū est cōfessorū r tribunal christi r papa in
terris. ar. ad hoc ex de appell. romana. s. rxi. di. vi. est em

dei vicarius in terris: q. ci. vices. de tralla. quato. Vltien. no. sup verbo veri dei vice gerit. ergo consilio dei et pape ide est censendū p iura pte. et in ligado et in soluendo. qd agit clauē nō errare. et sic intel ligit. rxiij. q. i. quicūq. et breuiter: excepto pto qsi oia de iure pōt vt deus fm em. sed de hoc latius infra dicā. rix. di. ita dñs. quū em chūst⁹ sit caput ecclie. ad Col. i. et Eph. i. et de sacra vnc. c. i. sed. s. loco ei⁹ recederis. et in sede ei⁹ dñs papa p capite. et li. vi. de homin. p humani. i. nro. ad hoc facit. lxxviii. di. quoz vices. et chūst⁹ audit q papā au dit. Martb. r. et Luc. r. et q papā legatū ei⁹ vicariū spernit et ipsum chūst⁹ spernit. rxi. di. in nouo. viij. q. i. q vos. rxiij. di. nobilissimus.

Articulus Trigesimus A

Trigesimus ar. Et q

bauarus tyrannus q se po imperatore ge rit: habuit dñm papā iohannē. rxiij. p vero pa pa vocado ipsum papā: et ab eo sicut a vero papa cōfirmationē vntione et coronationē in suis lites: et p suos pcuratores petēdo: et aliq tēpo: e eius literis obediēdo. de quo. s. in pbenio. r. i. arti. r. i. arti. rxiij. lra R. c. h. q aut bauarus. lare. et ar. rxiij. lra a p torū. pro hoc facit: fili⁹ epheredat. et appobat testamētū patris nō pōt postea impugnare. C. de inoffi. testa. parentib⁹. et ar. q: actio extincta nō reuiuiscit. ff. de solu. que res. s. aream. de cose. di. iij. queris. nā et qd verbis nō cōsentit: m actu cōsentit: nō pōt contradicere. et de transac. ex lris. facit. ff. de inoffi. testa. l. vi. ff. man. si pcedere. s. lucius. ff. ad muni. l. iij. C. de iure do. in pe. l. iij. de inoffi. testa. si heredar⁹. et l. si pponas. s. si facit. et de ap. solici tudinē. et de offi. def. quū olim. in fi. a sensu ptra. et c. gratū. et de testi. quū venisset. et de re iudi. q ad cōsultationē. et de his que fi. a ma. par. et ex ore. vbi de hoc. ff. de pac. tale. s. i. ff. ad macedo. si fili⁹. C. de re in. ad solutionē. ff. de mino. si filius. facit qd legit et no. et de vi. et ho. deri. c. vlti. lxiij. di. quū hadrian⁹. vbi de hoc. et de pmiile. quū olim. r. i. l. i. Z am q nō ligatū ad misit ad osculū. facit bene et de elec. venerabile. s. fuit q. Trē qd semel placuit amplius displicere nō pōt. rxiij. q. v. horredus. vbi de hoc facit. iij. q. iij. si qd testib⁹. et de cēsi. quū olim. rix. di. si romanoz. et in glo. ar. q. Trē nō pōt qd cōtra factū suū venire. et de de. cōut. in diuersis. vbi de b.

Articulus Trigesimus primus A

Trigesimus primus ar.

Et q vbi cūq. est papa: ibi est ecclia roma na: q sedes aplica et caput ecclie. ad b facit. rxiij. q. i. qd cūq. nā petrus ecclie ad b signifi cat: vt ibi habes: nō ecclia petrum. papa etiā successor: est chūst⁹ nō ecclia. et li. vi. de homi. p humani. i. nro. vñ nec vacāte papatu succedit sibi ecclia: vt. s. dictū est in. r. ar. Trē ecclia romana fundata est in petro nō cōuerso. rix. di. ita dñs. et c. fundamēta. de elec. li. vi. petrus em a petra chūsto sup que fundata est ecclia: dicit⁹ est. Martb. rxi. nō chūst⁹ a petro: vt pte. cita dñs. Trē ecclia q est corpus chūsti mystici. rxiij. q. v. de liguri⁹. et c. q. vñ. que ad modū. nō d: ecclia parietū vel muroz: sed collectio catholicoz. de cose. di. i. ecclia. sed talis ecclia ibi est: vbi est caput ei⁹. scz papa. ar. bo. ff. de reli. quū in diuersis. et qd no. rxiij. q. ii. in ecclia stico. in glo. sumaria. Trē vbi est papa ibi est ecclia. viij. q. i. scire.

Articulus Trigesimus secundus A

Trigesimus secundus ar.

Et q papa non cogit stare romeneca romana ciuitate vel sede iurisdictionē recipit: sed a deo s. ar. rxiij. nec vocat ppie papa roman⁹: s. vniuersalis ec desie q est spōsa sua sic chūsti: licet specialē epātū habeat rone: et specialē dioc. suā determinat: sicut ali⁹ qd pūl. Q aut romē stare nō cogit: hoc pbat iō q: locus nō scit ficat boiem: s. hō locū. l. di. nos q psum⁹. et c. nō loca. c. iij. lud aut aduerte. et c. qlibet. nec res p locis: s. p reb⁹ loca

amada sunt. rxi. dist. nouit. facit opri. rxiij. di. legim⁹. vltra mediū ibi: Nec altera a romane vrbis ecclia: altera toti⁹ orbis existimanda est. et. s. vbi cūq. fuerit eps siue rome siue eugubij siue cōstātinopoli et. c. i. eiusdē meriti est: et eiusdē sacerdotij. adiacent em res psonis tamq dignioz: bus: nō ecōtra. rxi. q. i. pcpim⁹. rxi. q. iij. c. i. ibi: Et cuius est possessio: fiat institutio. et de maio. et obe. folire. Trē sedes papalis pūmo fuit antiochie vbi petrus pmo sedir: vt legit in chionis annis seprē: et postea iubere dñs tras lāta est sedes roma: vt. rxiij. q. i. rogam⁹. sicut g verus pa pa fuit petrus in antiochia a dño constitut⁹. quū dixit ei: Pasce oues meas. Joan. vlti. vt no. rxi. di. in nouo. et sic est vbi cūq. est. Fateo: tñ q nō possit mutari sedes aplica et papalis ab vrbē romana in aliā ciuitatē: ppter s bñ istud pte. c. rogam⁹. ibi: Subēre dño. q: nō est discipulus sup ma gistrū. Martb. r. Lu. vi. rxiij. q. i. quū beatissim⁹. nec feru⁹ maio: dño suo. Mart. r. et Joā. rxiij. maio: em potestati sp obediēdū est. r. q. iij. q resistit. vbi de b. et facit. e. q. c. si s q pest. ad b facit expse et de elec. fudamēta. s. ne aut. ibi: Im perato: celestis instituit. vbi b tenet dñs me⁹ archidiacon⁹ magi me⁹. et in pte. c. rogam⁹. Trē q a romana sede nō recipit iurisdictionē: s. a deo: pte. rxi. di. c. i. rxi. di. in no uo. et c. q. i. s. Trē q nō vocat romanus papa: largo tñ nō pōt vocari papa roman⁹. et de iure iur. ego. ibi: papa: tñ romane ecclie. et in aut. de ecclie. ri. s. i. in pn. coll. ix. ibi: seniores rome pape. rxiij. di. victor. in pn. rxiij. dist. c. vlti. et rxiij. q. iij. sane. q. ibi: Et vigili⁹ gloriofissim⁹ papa antiq⁹ nis rome. licet vocet roman⁹ pōtifer: vt ex lib. vi. de consti. licet. cū si. q: papa sonat in plenitudine vniuersalis ecclie alibi pōtifer vniuersalis. et de vsu pal. nisi. facit expse. iij. q. vi. si qd putauerit. ibi: vniuersalis aplica ecclie papā. c. q sefcit. i. sed est. s. reg. phibeat se vocari vniuersalis papā et sua humilitate: vt. rxi. di. ecce in quātū. iij. caput est vni uersalis ecclie. vocat alibi pōtifer vniuersalis ecclie. rxiij. di. in noie. vltra pn. Illud aut verū est q papa habet suū specialē et certū epātum: vt dictū est: pter generalē in vrbē roma et certā dioc. in q suū facit vicariū: est vicarius epi roman⁹ nō pape. de hoc et de offi. vica. sua. vbi de hoc.

Articulus Trigesimus tertius A

Trigesimus tertius ar.

Et q papa nō tenet se purgare de aliq infamia a qbuscūq. exorta bonis vel malis si nō vult. ad hoc. q. v. māda stis. ibi: sed nō alijs q nō luerint: aut spon te hoc nō elegerit. formā dās. et c. audiri est. et. s. illud nō. et. q. vñ. s. et his oib⁹ colligit. cū. s. pte. q. bis itaq. rñdet si aut se purgat aliquoties et humilitate hoc facit. sicut s. reg. fecit. iij. q. vñ. si qd nos. et pelagi⁹. rrv. q. i. fatagēdū. et leo. q. vñ. nos. Trē p hoc facit deficiēs in purgatioe pu nit et p cōuicto h ac si crimē esset pbatū. et de simo. de b et de pur. ca. cū. p. et c. inrer. sed si papa deficeret in purga tione: qd puniret eū: quū nullū iudicē habeat sup se: vt. s. plene pbatū arti. v. vi. rxiij. et. i. ar. pūmo. et q: quū papa sit maior oibus a minorib⁹ iudicari nō pōt. vi. q. i. oēs. no. rxi. di. inferioz. vbi de b et de ma. robe. quū inferioz. vbi de b.

Articulus Trigesimus quartus A

Trigesimus quartus ar.

Et q in hac vita etiā si iniuriā vel iniustitiā fa cit papa alicui non habet iudicē sup se: nec tenet eligere iudices vel arbitros: que s. inie se subiciat: si non vult. ad bec. r. q. iij. alioz. et c. nemo. cū ibi si. et. s. fati dictū est. Nec dicas q aliquoties papa grauabit quemq. nec in stitia inueniet sup terrā: et sic iustitia deperibit. Fateo: q pōt ptingere papā facere cōtra iustitiā vel peccare. vt. l. di. si papa. et. rxi. q. iij. nō liceat. et. q. vñ. nos. s. et. si. et q ius stitia aliquoties epulabit. nec mirū q: multa diuino exa mini reseruant: q in b sedo remanēt ipunita. vi. q. i. si oia. et pferim facta papalia. vt pte. c. alioz. et no. q si papa querit: ampli⁹ apud deū quā ali⁹ punit. Arbitros etiam

Prima sedes pa palis fuit antiochie.

Sedes papalis non pōt trāferri a roma ad aliaz ciuitatē.

Summ⁹ pontifex nō pprie dicitur papa roman⁹.

Fastus mirabilis.

Abi pas pa: ibi ec desia romana.

Ecclia fundat i petro nō petri in ecclia.

Papa nō cogit stare roma me.

Papa
nō h̄z ius
dicem in
terris.

Papa
aut sanctus est
aut sanctus p̄su-
mitur.

**Totale/
gem.**

Pontifi
cū ecclē
precessit
mūdi v
peruam.

[illegible]

En
un p
mme
bata
mon

2100
rent
Eva
costs
11.00

coris unitas nature seruet. **C** De portauam fuit ecclesia merito et numero in abel primo iusto post patrem nostrum. **D**atb. xiiij. A sanguine abel iusti. vbi Hieron. in homilia super **D**atb. Dicebat iesus turbis iudeo: um et. Iustus enim nolumus ex domini nunc sententia: sed ex **B**en. testimonio comprobatur. **B**en. liij. vbi accepta ei a deo narrantur munera. t. iij. q. vij. in grauib. t. xiiij. q. v. scriptum. merito abel interpretatur christus. i. vnctus virtutibus. **P**s. xliij. **U**mpit te de de tu et. et **E**sa. lxi. et **Z**uc. iij. **S**pūs dñi sup me eo qm̄t me et. et de **B**en. de fa. vnc. c. i. interpretat et abel iust: q. culto: vni dei: et dignū offerens sacrificiū: vñ resperit dñs ad abel et ad munera ei q offerebat de p̄mogenitis gregis sui: et de adipib⁹ eoz. vt p. c. iij. **B**en. t. c. in grauib⁹. dñs em̄ ignis descēdisse et hostia cō-

Abel f. sumptisse. **C** **E** **T** hys. in ep̄la ad **H**eb. homilia. cxi. **E**t gurauit. fuit sancta ecclesia p̄figurat: pbat **A**ug. p̄ra faustū li. t. di. **S**icut cayn et terre fructib⁹ sacrificiū repobatur.

Abel aut sacrificiū ex ouib⁹ et earū fetib⁹ suscipit: ita noui testamēti fides et inocētie gr̄a dñm laudās vereris testamēti terrenis opib⁹ anteponit. **Q**uā et abel christū p̄figurat. e. **A**ug. in p̄n. pbat dicens: **I**taq occidit iunior: natu a fratre maiore natu. occidit christū caput ppli iunior natu a p̄p̄lo iudeoz maiore natu. ille in cāpo: iste in caluarie loco. **I**re **A**ug. de baptismo paruuloz li. i. in p̄m. **Abel** dicit debuit. i. iustus in q vno similiter oēs imitatione iustitiam: qm̄ ipse p̄m⁹ hoim iuste vixit. ppter quē articuli t̄pis ad noui testamēti exordiu p̄tinet: christū est posuit p imitationē caput iustoz. **J**udas eius tradito: caput poni debuit p̄coroz. facit. xiiij. q. i. qd cumq. in fi. **I**re **A**ug. li. i. de mirabilib⁹ sacre scripture. c. iij. **Z**ora iustitia hec est: h̄ginitas sacerdotiū et martyriū: q triplex iustitia in abel primo fuit: q munera deo gr̄ata obtulit: p̄osapiam generis in seculo nō dereliquit: et martyriū coronā sanguis effusioe p̄meruit. t. paulo post. **R**ecte ḡ cōperebat q p̄m⁹ in terra iustus eligat: in eo tori iustitie forma seruaret. **E**iusq p̄m⁹ mo in hoib⁹ post delictū figurā gestare cōcedit saluatori: q d̄go et marty: et sacerdos esse nō dubitat. **C** **F** **Z**oco abel iusti nat⁹ est seth. **B**en. liij. in fi. q genuit enos. q p̄m⁹ incepit inuocare nomē dñi. vt ibi d̄r: **N**ati autē ex genere seth tamq cultores veri dei dicit sūt filij dei. **N**ati ex cayn filij hoim. **E**t qd̄ nō fuerūt cōmissi filij dei. i. descēdētes de seth: cū filiab⁹ hoim. i. descendentū de cayn in sua in noctē et latrā p̄māserūt. **P**ostq aut fuerūt cōiuncti filij seth cū filiab⁹ hoim. i. cayn infundēb⁹ in eos virus suū: ab illa sc̄inomia cōiter recesserūt. vñ **B**en. vi. ibi: **P**ostq em̄ egressi sunt filij dei ad filias hoim et. et de **B**. xxi. q. i. quū igit. ibi ante mediū. **Q**uis etiā alia causa. et in glo. filij dei. **I**sta etiā legitur in li. coll. **J**oanis **C**assia. in sc̄da colatione serent: q est de p̄ncipatib⁹. **I**llo ḡ tpe fuit sc̄ra ecclesia in filiis seth numero et merito. vñ et a seth descēdēs iareth genuit enoch: qui ambulauit cum deo. et nō apparuit: q: tulit eū de. **B**en. v. de q **A**ug. p̄ra faustū li. t. di. **E**noch septim⁹ ab adā deo placuit: et trāslat⁹ est: et septima reges p̄dicat: ad quā trāssert ois q tamq. vi. die setta etate seculi christi aduētū format. **I**re **A**ug. de mirabilib⁹ sacre scripture li. i. c. iij. **E**noch em̄ sine morte p̄ tori⁹ pene seculi rēpus remotus ab hoim cōuersatione custodiit: vt in eo qualiter hoies si nō peccaret: generata p̄ ole cōmutarent in vitā spiritualē sine morte ostēderet. sed licet lōgo seruatus tēpore adhuc viuūt: mortis tñ debuit: qd omes in adā assumpimus: vitare nō poterit. **I**re **A**ug. de baptismo paruuloz li. i. in p̄m. **N**eq em̄ enoch et helia: p̄ tam longā etatē senectute maruerunt: nec tñ credo eos iam in illā spiritualē qualitatē corporis cōmutatos: qlis resurrectione p̄mittunt: que in dño prima p̄cessit et. et sic in sanctis permāsit ecclesia successiueq̄ ad noe iustū.

C **B** **Z**empus etiā institutionis sacramentoz: nō ecclesie ab eo tēpore incepisse creditur: quo p̄m⁹ parens meritis inobedientie a gaudijs paradisi expulsus fuit. tñ em̄ deus continue reparando sacramētis suis medicinā p̄pa-

rauit: vt probat **H**ugo de sacramētis lib. i. par. viij. c. i. de iustitia noe apparet. **B**en. vi. ibi: **N**oe nō inuenit gratiam coram dño. et infra. **N**oe vir iustus atq̄ p̄fectus fuit in generationibus suis cū deo ambulabat. **C** **I**ste noe iustus nēdū erat in ecclesia sancto: n̄ sed etiā arcā fabricat: que ecclesiā rēp̄sentat. xiiij. q. i. qm̄. xliij. dist. quātumlibet. vnde **H**ugo de arca li. i. c. li. ait: **A**rcā noe quā fecit securis bus et dolabris et materia lignoz et bitumine ecclesiam quā fecit christus p̄dicatores suos et collectioe populi loz in vna fidei cōfessione designat. **H**anc arcā christus gubernato: eius inter procellas huius vite regēs per se ducit ad se. **Q**uā autē in superioib⁹ arca contrahit: et in inferiorib⁹ dilatat. hoc significat q in ecclesia maior est numerus carnaliū q̄ spiritualiū. **I**ta vt quāto sunt p̄fectiores: tāto sunt pauciores. facit. xiiij. dist. legimus. **I**n summo ad vniū cubiti mensurā arca trahit: quia christus q est caput ecclesie et sanctus sanctoz: per naturā cōsimilis ē inter homines est: per virtutē singulare sup omnes est. huc usq̄ **H**ugo. **I**re **A**ug. de ciui. dei li. x. c. xvi. **A**rcā noe significat ecclesiā que sit salua per lignū in quo christ⁹ pedit. **Q**uā autē ostiū in latere accepit: p̄fecto illud est vulnus lateris qd lancea perforatū est. vnde **B**en. vi. **O**stiū arce pones in latere deosum. i. vulnus in latere christi. dicit glo. interli. **I**re **A**ug. p̄ra faustū li. i. **Q**uā conus emisus nō est reuersus: q: aut aq̄s interemptus: aut aliq̄ sup̄natante cadauere illeclus: significat hoies in immūditia cupiditatis detentos: et ad hec que foris sunt immūda nimis intentos: et ideo occidēdos. **I**re **A**ug. sup̄ **J**oan. homil. lvi. **A**pertio lateris figurabat p̄ ostiū arce: qd in latere factū fuit: eo q p̄ illud ostiū intraret animalia q nōderat diluuiū peritura. vbi p̄figurabat ecclesia. **C** **I**re **B**reg. sup̄ **E**zech. homi. xvi. **Q**uid p̄ arcā nisi sancta ecclesia figurat que inferius ampla est: superius angustata: inferius oēs bestie cūtra quadrupedia atq̄ reptilia fuerūt. **H**omo nō volatilia superius iuxta superioz partē fenestra fuit in latere de qua conus et columba emissi sunt. **R**ecte itaq̄ p̄ arcā vniuersa ecclesia designat: que in multis suis carnalibus lata est: et in paucis sp̄alibus angusta. q: arca est via que ducit ad vitā. **D**atb. vii. et **Z**uc. xiiij. et quia ad vniū hominē christū qui est sine peccato. de peni. dist. iij. fi. em̄. **H**. eligat. colligit. qm̄ vno cubito cōsummat. **C** **I** **I**re **H**ugo de arca li. iij. **Q**uidā homines habitant inter diluuiū concupiscentie sed arcā fidei nō habent: vt infideles quos carnis desideria inuoluūt: qui p̄ter hanc vitā transitoria aliam esse nesciunt. **A**lij habent arcā: sed in arca nō manent: vt fideles carnales qui cū conuo emissio perierunt. nā hi qui delectationē sui cordis in vanitate m̄s di constituunt: quous arcam fidei habebant intrus tamen naufragi fiunt. dicit em̄ scriptura **D**atb. vi. **Z**uc. xiiij. **A**bi est thesaurus tuus: ibi est et cor tuū. vbi est delectatio tua: ibi est cogitatio tua. vbi nō est cogitatio tua: ibi est interioris hominis habitatio. **Q**uidā nō habent arcam: et in arca inane. vt veri fideles qui habent fidem operantem per dilectionem. huc usq̄ **H**ugo. **Q**uā autē ecclesia res manserit in sanctis in persona Noe: hoc apparet per verbum **D**ige. super lib. **N**um. homi. xvi. dicentis: **O**stendit manum genus et seth ducitur. nam de cayn qui nati fuerant: a diluuiū perierunt. **F**ilij autem seth sunt omnes homines qui in mundo sunt. de quo seth venit noe: vt **S**. dist. ctum est. **A**rcā etiā designatiua sancte ecclesie est: sicut etiam pulchre probat sanctus **H**ilarius de trinitate lib. vi. dicens: **P**roprium ecclesie solet esse vt tūc vincat quū leditur: tunc intelligat quū arguitur: tunc secura sit quū superata videtur. **A**rcā enim noe per quam ecclesia designata est: inundationibus concussa eleuata est in sublimē: quare confidimus q ille qui post nubib⁹ dat serenū. **Z**ob. iij. **I**ndyram sponsam suam succedentibus turbationum fluctibus agitatam: oculo clementior: et alio: spiciet: non ferens eam in sui nominis iniuriā diutius cōculcari. facit. vii. q. i. nouatianus. xiiij. q. i. non turbatur.

Ostiū arce qd significat cer.

Ostiū stirpium fuit cor: ruprio moriū.

Ecclē p̄dictas

Noe ar-
ce fabri-
caro: qd
libi velir.

Onice
passiois
pludiu.

Plozi-
tasfacer-
dotij re-
spectu i-
perij.

Alm v-
qñ icepit

Fidei ca-
tholice
origo.

C 2. Autē p noe fabricatorē designet christ' eccl'ie fabricator: liquet ex verbis Aug. cōtra faustū li. xij. dicen- tis: Jā nō illud qd de vinea quā plātauit noe inebriatus/ nudat' est in domo sua (Bēn. ir. xii) nō appareat christ' in domo sua. i. passus a gēte sua: tūc em nudata est mo: tas litas carnis ei' / iudeis scandalū / gētib' stultitia. i. Eoz. i. Jplis autē iudeis / gētib' vocat' tamq' sem / i. apb' dei virt' / et dei sapiētia: qd stultū est dei sapiētius est hoib' / et qd infirmū est dei: fort' est apud hoies. Proinde in duobus filiis noe: maximo / et minimo: duo ppli figurati vñā vestē a tergo portātes: sacramētū scz iā pterite / et trāsacte dñice passionis nudatāre patris neq: intuent: q: in christi necēnō cōsenserūt: et eū honoraauerūt velantes tamq' scīē tes vnde sunt nati. medius autē fili' / i. ppl's iudeoz: iō me- dius. i. cham: q: nec p:matū aploz tenuit / nec vltimus in gētib' credidit. vidit nudatāre patris: q: consensit in necē christi / et nūtiāuit foris fratrib'. ppter eū qppe manifestū est: et quodāmodo publicatū qd erat in p:phibis occultū: Ideo qd fit seru' fratrū suoz. hucusq' Aug. **C** De p:matu tēpo:is sacerdotij anteq' imperij: apparet p rōba Augu. xvij. de ciui. dei. c. i. dicētis. Quis em / et ipsum noe patriar- cham in cui' dieb' vniuersa diluuiū terra deleta est. vsq' ad tēpus quo reges in dei p:po esse ceperūt. **C** De sōs brietate noe post ebrietatē. rrv. di. sexto die de q ebrietatē / te l'bero. ad oceanū. Noe ad vni' hoie ebrietatē nudat fe- mo: sua: q psercētos annos sobrietate contere:rat. Sed quō tā iustus fuit inebriat' / trider Jhd. sup Bēn. vlt. prin. dicēs. Querit vñū vir sanctus inebriat' legat: forte quia vñū illi' liquo:is necdū exptus fuerat: nec vñū posse ine- briari sciebat. nō em ante diluuiū vñū hoies vtebant: et ideo specialiter de noe d: et q plātauerūt vineā. plantauit autē de vitibus syluestrib' q's inuenit. et excolēdo assidue ad vitis maturitatē pduxit. Hāc autē rōne assertiue ponit Ambro. p: e. c. sexto die. rrv. di. vbi de h. r. glo. sup Bēn. ir. **C** 3. Jtē nec mirū q pauci in eccl'ia boni sunt: q: fm Be- dā sup Lucā. Noe quū tres filios genuerit: vni' solius fa- milia in possessiōe dñi asata est. ex duob' reliq's diuersaz nationū: que idolis mactarent: procreati sunt populi. **C** 4. Ad autē in ista eccl'ia p arcā designata melior: sit castitas nuptijs / et glorio:is: pulchre hoc / et subtiliter pro- bar Damascen' li. sentētiarū. c. xviij. dicēs. Videam' rōgi nitaris gloriatiōes. idē autē est dicere: et castitatis noe in arca in timore iustus: et mundi seminis custodia cōmissa. talē accipit iustionē. intra em tu / et filij tyro: tua: tyro: es filioz tuoz: diuisit eos ab vxo:ib': vt cū castitate pelagus / et toti' mudi naufragiū illud effugeret. post diluuij nepe requiē: Et inq't tu / et tyro: tua filij tui / et tyro: es filioz tuoz: rū. ecce rursus ppter inultiplicatiōē nuptie. **C** 5. Quō etia' a p:ncipio mudi fuit eccl'ia iustoz: et christiano: ante imperato:es: clare p: p rōba Aug. in li. de q'sti. noui / et ves- teris testamēti dicētis: Jgitur descripta mudi fabrica: et p:mi hois origine: traducē tenuit generis / sed q reddit' est p abel: et p ordinē venit ad abraā patrē iudeoz: vt ostē- deret abraā huic deo credidisse q opifex mudi est: et ipsuz legē dedisse in q futur' christ' pmissus est: q liberaret hu- manū gen' de dñio diaboli. Et his rōnabilis pbat fides nostra. Testimoniū huic dat origo descripta: q: ab initio gen' est christiano: Et seth em filio a de venit ad enoch: ab enoch ad noe. et noe ad abraam. ab abraā descendit ad dauid. a dauid ad mariā. ex mariā ex spūscō nascit' chris- tus. Priores g hoies qd fide habuerūt vni' dei: quē sal- uato: pdicauit: iure christiani dicēdi sūt. Ab initio em sal- uato: vcturus pmissus est. vñ in Apoc. air. xij. c. Agn' q occisus est ab origine mudi. Itaq' semp christiani sumus. Ibi em oēs quos. s. dixit: a p:mo hoie creato in mundo p quos tradit' tendit ad saluato: e hui' dei fide habuerūt: de quo christus locutus est dicēs. Joan. xvij. Hec est autē v:ra eterna v: cognoscant te solū / et verū deū / et quē misisti ietum christū. hucusq' Aug. **C** 6. De sem autē descendit abraam filius Thare. Bēn. i. qui p:mo abraam. i. ex cel-

sus / et iudum / et iacob: postea abraam. i. pater multitu- dinis: vel pater multarū gentiū. Bēn. xvij. ibi: Nec vltra vocabit' rē. Hic est fm Ambro. super Lucam lib. ij. cui di- ctum est Bēn. xij. In semine tuo benedicent oēs gētes. Egregario gentiū / et sacrosancte eccl'ie cetus: o:culo diuino p:mo cōmissus est: et instaurande eccl'ie p:mius sponsonē promeruit. ad dauid autē de christo pmissio fa- cta est. ad abraam de eccl'ia: et nihilomin' q: ad abraam de christo pmissio facta est. Bala. iij. Abraē dicte sunt p: missiones / et semini eius. nō dicit' et semini' q's in multis: sed quasi in vno / et semini tuo qui est christus. christū rep- sentat: maxime q: fm Th: yf. sup Matt. Ab: aam sacer- dos fuit / et ppheta. sacerdos: q: ad illum dicit deus Bēn. rv. c. Sume inquit mihi vaccā triennē. vnde et p:byter appellatus est. lxxij. dist. po: ro. p:ba. vnde dñs air ad abimelech. Bēn. xx. Redde vxorē viro suo: q: p:proba est. Fuit etiā rex fm Josephū: qui air: Abraā regnauit in daz- mako. et vsq' nunc in damascena ciuitate abraē nomē ha- betur: et habitatio eius ostendit. Christ' autē sacerdos p- pheta / et rex fuit. Abraā etiā dicēs seruo suo: Ponemān- tuā sub femore meo. Bēn. xxiij. significauit christum de carne sua nasciturum. fm Augu. de ciui. dei. li. xvi. c. xxiij. **C** 7. Tempore nō abraē fuit melchisedech rex salē sa- cerdos dei altissimi offerēs panē / et vinū / et benedicens ei. Bēn. xxiij. Melchisedechiani heretici hūc nō hoiem: sed autē dei arbitrant'. xxiij. q. iij. quidā. h. melchisedechia- ni. l'bero. ad Euagriū p:byterū dicit hūc nō fuisse de genere iudeoz: eo q fuerit chanaanē: et pcessisse in typū sacerdotij filij dei. de q d: Ps. cix. Tu es sacerdos in eter- nū fm ordinē melchisedech. Hebrei tamē tradunt ipsum fuisse filiū Sem filij noe. Augu. nō in lib. de questio. no. et ve. testamē. c. ix. tener melchisedech vltra hoiem fuisse di- cēs: Jgit melchisedech nō ideo melior abraā dicit' ppter solū officiū sacerdotij: sed et natura anteponit illi: vltra homines intelligat. Nullo em mō fieri pōt vt q tāto am- co dei pponit / et fidei vsq' adeo: vt filiū suū non dubitaret occidere: homo putet. et j. e. c. Jgit p hoc apparet melchis- sedech vltra hoiem esse: q: nō erat vñ melior: esset ab: aā: nisi solū pcedat illū natura. Ihuic dicto multum fauere vi- detur verba apostoli ad l'heb. vij. ibi: Sine patre: sine ma- tre: sine genealogia: neq: initij dierū. nec finē vite habēs: assimilatus autē filio dei: manet sacerdos in ppetuū. Sed eccl'ia tener q homo fuerit: et vocare eū dei virtutem: et nō hominē esse heresim. vt p: e. c. quidā. h. melchisedech: et facit. xxiij. dist. deniq. apparuit etiā sicut legi' in vitis pa- trū: vñ senī credenti p simplicitatē eum filiū dei inter pa- triarchas. **C** 8. Iustus g melchisedech fuit p:mius rex: gnu: et p:mius verus rex iustus fuit: qui in scriptura diuini na reperitur: prout puro qui fm apostolum p: e. c. vij. ad l'heb. in prin. interpretatur rex iustitie. Deinde autē rex sa- lem: quod est rex pacis: qui p: p:ssime typum saluato:is qui fuit rex iustitie. Ps. lxxj. Deus iudiciū tuum regi da. et alius propheta de eo l'biere. xxiij. Et regnabit rex: et sa- piēs erit: et faciet iudiciū / et iustitiam in terra / et sacerdos. Ps. cix. Tu es sacerdos in eternum. et ad l'heb. vij. tener. Ante em melchisedech regnū nō fuit aliud regnū: quod scriptura cōmemorat iustū / et legitimū. et hoc dico propter regnum nemroth. Bēn. x. ibi: Fuit autē p:ncipiū regni ei' babylon. **C** 9. Fuit enim illud regnum non iustus: sed ty: annice vsurparum. vnde in eo. cap. Po:ro chus genuit nemroth. ipse cepit potens esse in terra: et erat robustus venato: co: am domino. vj. distinc. J. ius vero consuetudi- nis. vbi: Marianus ponit eum oppresso:em et extincto: rem hominum. **C** 10. autē air co: am domino. glo. i. domino permittente. rrvj. q. v. nec mirum. et melius facit. vij. q. i. S. quū autem. et. ca. se. audacter. cum his que ibi no. omnis enim potestas a deo vel iubente est: vel finente. xxiij. q. i. qd culpatur. ibi: Non est enim potestas nisi a deo siue iubens: et siue finente. Sed quod permittimus inuiti toleram'. rrvj. q. i. hac ratione. iij. distinc. deniq. in precedenti enim

Quia vero exponit B.atian illa verba Ben. r. cepit nem-
roth esse robustus venator: coram dno. i. hoim oppsor: et tunc
cro: sicut hodie tyani faciunt in marime in italia: vt possint
in sua tyani de regnare: de q. b. scripsi. j. lxxij. ar. h. si ho. et
h. et hoc manifeste. Tyannus em fm B.ieg. in moral. est q
no iuste piderit: vi usurpat dominium: et timere vult. et B. fi.
Ery. lib. ix. c. iij. dicit q. licet olim apud veteres nulla inter
reges et tyannos distinctio esset. postea tamen in vsu ver-
sum est tyannos vocari pessimos atq. improbos reges
luxuriose dñatōis cupiditate et crudelissima dñatione in
pplos exercetes. bñ facit. ruij. q. v. nec fuit. fuit aut nem-
roth filius chus nepos descēdes a cham. nā chus fuit fi-
lius cham. B. fi. r. infrumiri nō pudorari. r. vj. di. in scriptu-
ris. cham aut calidus seu callidus interpretat. i. astutus: q
fm sapientē Job. v. in sua astutia capif. Nemroth aut ty-
rannus vel profugus fuit trasgresso: aut apostata inter-
pretat. in quo res cū noie cōuenit. r. iij. di. orato. iij. cū si ty-
rannus em fuit vt dicitur est. p. fugus a facie dñi. sicut cayn
B. fi. iij. qui nō deuolūtate dñi imperauit: sed cōtra eū: et
turrim edificauit. quā et dñs derelictus est B. fi. r. trans-
gresso: etiā legis nature: faciēs alijs opprimēdo et occide-
do: qd nollet sibi fieri. di. i. humanū gen. et apostata. i. re-
tro stās ab eo qd facere debebat fratrib. suis apostatans
ab innocentia ecclie primitiue incipētis in adā et eua et in
nocētia formator. adde hic qd nō. j. lxxij. arti. h. regnū ho.
et. h. ar. h. post diluuiū. et C. S. Post nemroth reges ve-
nientes: reges gentiū et reges chananēoū et alij: pter res
ges descendētes ab abraam: de qbus B. fi. r. et de abimes
lech rege gerare. de quo B. fi. r. usurparō: es fuerūt rini-
uatores regno: iij. qd apparet: terre eoū et regna a dño
dant abraam et semini ei: sicut iusto et scō eius. i. iudeis.
B. fi. r. iij. ibi: Dēi terrā quā cōspicis. et B. fi. r. iij. ibi: Se-
mini tuo dabo terrā hāc. et B. fi. r. v. ibi: Ego dñs q eduxi
te de v. chaldeoz: vt dare tibi terrā istā et possideres eam.
Promissio aut dñi adimpleta fuit. Exo. ruij. et. r. v. postq
cōsummata fuerūt pcta amoreoz: et aliarū gētiū: sicut p
miserat dñs et pderat B. fi. r. v. ibi: Necdum em cōplete
sunt iniq̄tates amoreoz: vsq. ad p̄sens tps: vt hec etiam
trāsserunt et pbanē. r. iij. q. v. h. binc notandū est. h. p sciē-
tes. et. h. quū ergo. Quū ergo diuino iussu ad puniendū
pcta ppli excitant: sicut ppls ille iudaicus excitat: est ad
occupandā terrā pmissiois (Josue. v. r. vj. et deinde qñ p
romū. et Deut. vj. et seq. c. Exod. r. iij. c. et ad delēdas gentes
peccatō: es: sine culpa notius sanguis effundit: et que ab
eis male possident: in ius et dñum rite trāscūt bonozum.
Hac etiā rōne et typo iudei spoliauerūt egyptios malos
posseffores. Exo. r. iij. ibi: Et petierūt ab egyptijs vasa ar-
gētea et aurea vestēq. plurimā: dedit aut dñs gratiā ppls
cozā egyptijs vt cōmodaret eis et spoliaret egyptios. Et
notandū q dicit gratiā ppls: q. grā dei agit in aia vt ma-
le posseffa reddat et p̄ctm ei dimittat. ruij. q. vj. si res alie
na. Historia etiā ponit. ruij. q. v. dicit dñs. vbi Augu. ait:
Nec israelite furtū fecerūt: s. deo iubēte ministeriū pbue-
rūt. ad idē et de diuoz. gaudem. h. nec illi. Regna etiā p
dicta usurpata sunt contra que dauid impcat. ps. lxxvij.
Effunde iram tuā in gentes que te nō nouerunt: scz quia
scire noluerunt: et ideo excusati nō sunt ps. rxxv. noluit
intelligere vt bene ageret. rxxvij. di. h. vt itaq. et. c. nō ois.
et in regna. i. reges que noīē tuū nō inuocauerunt. Ere-
rū iusti in israel reges a dño cōstituti ab abraam pcesse-
runt: sicut promiserat ei dñs. B. fi. r. vj. ibi: Regesq. ex te
egredient. et infra ibi: Reges populozum orientur ex eo.
Abraam em filius thare de semine sem pudorari: et patrē
noe reuerētis perfectissimus cozā dño: de familia beber
descēdes. B. fi. r. caput iudeozum fuit. vnde fm Augu.

Expositio et in-
terpretatio nois
nemroth.

numē sue diuinitatis eturendo sentiret quā venerando
colere cōtempnit. glo. sed nō dubitauit q nō esset de: de
igne exiuit illesus: aram quia dubitauit exult. est. vt hec
leguntur et nō. p. r. e. h. hac itaq. rxxv. q. j. iustū ergo fuit vt
ab ista sancta familia abraa qua descendūt iudei. vnde
dicit Joā. viij. Pater vester abraa et. et ibi: Semē abrae
sum. et ibi: Scio quia filij abrae estis. et ibi: Pater vester
abraam est. reges iusti descenderēt q veri dei cultus et ius-
titie et virtutū amatores regnaret sup populū dñi pecu-
liarē: et cultorē dei et synagoga illā. i. cōgregationē iudeoz
rū in iustitia regeret: et ab idololatria cōbiderent. B. fi. r.
v. iij. q. v. principes. et. c. regū. et Quozū prim. saul
a dño electus est: et p sua inobedientiā et superbā postmo-
dū repobatus. j. Reg. r. et. r. iij. q. j. audacter. lxxij. dist.
fi q. quē tñ samuel ex pcepto vnit i regē israel vt. j. Reg.
r. s. ante saul samuel ppheta minister dñi pplm regebat.
j. Reg. v. iij. Judicauitq. samuel filios israel in masphat. et
in fi. c. ibi: Judicauit quoq. samuel israel cūctis dieb. vite
sue. et ibi: edificauit etiā ibi altare dño. vbi dare apparet
q fuit minister dñi in tēplo et loco sacerdotis. ps. rxxvij.
Moyles et aaron in sacerdotibus ei: et samuel inter eos
qui inuocat nōmē eius. et fuit iuder rēpō: alis et rector: po-
puli israel. et Post saul aut semp vsq. ad christū sacerdos
et regē verū. reges in israel fuerūt vincti a sacerdotib.
et sic accurrit scā ecclia antiqua a principio mūdi vt p
bauit: cōstituta vsq. ad christū: q ecclia noua pmitiā cō-
stituit in illo et de illo populo iudeozū: vnde carnē assūm-
pserat. vñ de plebe iudaica primū aplos elegit: quos qñ
fundamentū instituit. rxxij. q. j. h. hac itaq. h. deus enim.
et deinde illa iudeozum synagoga in sua p̄fidia derelicta ec-
clesiam nouā fundatā iam in aplis in gentibus cōstituit.
sicut p: ophetā B. see dixerat B. see. h. fm sensum nō lites
ram. In peccatis vestris dimisi matrē vestrā: et iterū per
eundē prophetā B. see. Et vocate plebē meam nō plebē
meā. ad Rom. ix. vt hec etiā trāsserunt p̄dicti. h. hac itaq.
Igiter manifeste apparet p deductiones superiores ois. Ecclia
gines et ratiōes et figuras p̄ius fuisse ecclia q aliquod fuisse an-
iustum vel iniustū imperiū temporale: quia imperij cōsti-
tutio super homines et de hoibus est congregata: quā cō-
gregationē necesse est p̄mo p̄supponere q sit regnū vel gñū in-
imperiū qd de illa congregatione cōstituit. q si illa cons-
gregatio sancta est: vocat ecclia sancto: iij. ps. c. lxx. In
ecclia sanctor. fi ho maligna: vocat ecclia malignans
ruij. ps. rxxv. Diui ecclia malignantiū. vt sufficēter et
superius est probatū. Stolidū ergo nedū falsum est dices
re fuisse imperiū ante ecclia: quū ecclia semper fuerit
post creationē ade. et semp erit quū cōplebit illud Joā. r.
Et fiet vnū ouile et vnus pastor. et de bap. licet. qd in hac
vita cōplebit: quū in fine mūdi et oēs natiōes et reliquie
israel vnū deū adorabūt: et filiū ei dñm iesum christum.
Cōplebit etiā qd dicit dñs paplm ad Roma. xj. Quū im-
traverit plenitudo gētiū: tunc reliquie isrl salue fiet. Esa.
et adde ad istū ar. qd scripsi. j. lxxij. arti. h. psecūdo opponit.
et infra. lxxij. arti.

Articulus Trigesimusseptimus

A

Trigesimusseptimus

Art. q aut ecclia nō sit ab imperio s. imperiū
ab ecclia: q est ali. articulus a pcedētib.
apparet p rationē prime positā: q de cōgre-
gatione fidelū q est ecclia. vt. s. probatū est: pcedit impe-
riū si iustū est. vel de ecclia malignantiū si iniustū est: sicut
species de genere: vt ecclia sit genus imperium vel res
genus species: predicata de genere: vt ecclia contineat
imperium sicut genus speciem. sicut hoc nomen aial con-
tinet multa que differunt numero: vt petrum et ioannē. et
specie vt hominē et capram vel bouē. sicut hoc genus furi-
tū que est cōrectatio rei aliene. de peni. dist. i. vulgarē
continet et rapinā que est eius species. ruij. q. v. penale. et
noīē pecus continet omē animal quod ruminat. iuxta il

Debet
quasi ha
ba: ac.

Debet ei haberi dicitur. licet fm ioseph dicitur fuit ab he-
ber. vt nō. rxxv. q. j. h. hac itaq. in glo. a quo. ibi: Nam cere-
ris omibus idololatria fedatis sola familia beber in cul-
tu vnus dei remansit. vnde abraam a chaldeis cū fratre
suo aram in ignē quem adorare noluit: proiectus est: vt

Infr
gniares
galia.

Imperii
um ab ec
clesia et
no econ
uerso.

De legi
sacerdot
res glas
dio mas
eriali
vñ sunt.

Ecclesia
qñ p
bz gladi
um rpa
lē sed r
ei* ex
citium.

Iud: Ruminat oē pecus. ad hoc. xv. q. i. mulier. **C** B aut regalis potestas sit p sacerdotalem ordinata: quod aut sit sacerdotalis: probat Hugo de sacra. lib. ii. pre. ii. c. iiii. dicens: Potestas spiritualis quantum ad diuinā institutionē spectat: et prior est tempore: et maior dignitate: ut in illo prior populo manifeste declarat. ubi primo a deo institutum est sacerdotium: postea deo a deo iubente p sacerdotium regalis potestas est ordinata. et hec auctoritas p baristū et ar. pcedere querere pbauit. Itē glo. Dauid. v. apud iudeos reges vnctio facit. et de sacra vñ. c. i. apud gentiles. iiii. insignia. scz purpura. stibula. anulus. diademata. **Q**uare differunt ecclesia vtrumqz habet gladiū. et exercitium: et executionē gladii tempore: alis ab ecclesia imperator recipit. vñ de Bern. ad Euge. lib. iiii. quarta columna ibi: Quid tu demū vsurpare gladium tentes: quē semel iudeus es reponere in vaginā? **Q**uē eē qui tuū negat nō satis videt mihi attendere verbū dñi dicentis sic dicit. **C**onuertere gladiū tuū in vaginā. tuus ergo: et ipse fortan tuo nutu: et si nō tua manu euaginādu. alioquin si nullo modo ad te prineret et is: dicētibz apłs Luc. xxi. Ecce gladii duo hīc. nō respōdisset dñs. satis est: sed me est: vterqz ergo ecclesie: et spūalis scilz et gladiū materialis. sed is quidē pro ecclesia: ille deo ab ecclesia exercēdu. ille sacerdotis: is militis manu: sed sane ad nutū sacerdotis et iussu imperatoris. hucusqz Bern. **C** Sed et sacerdotes veteris legis etiā materiali gladio utebant: qd nō fecissent. nisi ad eos temporalis et materialis gladius prineret. Moyses em sacerdos fuit. vñ Ps. xviij. Moyses et aaron in sacerdotibus et. xxi. dist. c. ij. et nō. lxxv. dist. p. ro. et thēgyptiū interfecit. Exod. ii. et mādauit leuitis interficere fratres suos idololātras. Exo. xxij. et. xlv. dist. disciplina. et. xxi. q. iiii. qd crudele. et. q. v. s. hinc apparet. et. q. iij. nō inferēda. Itē phinees filiū eleazari sacerdotis: et ipse sacerdos arrepto pugione intrans scortū pforauit et iudeū coēutē cū madianita choni nomine. filia nō bilissimū principis madianitarū. Vir aut iudeus nomine Zamri duxerat. ppter quod meruit pactū sacerdotij sempiternū. vt hec legunt Nume. xxi. et. xxiij. q. viij. legi siros malle. et. coccidit. Itē samuel minister dei Agag regē pin guissimū in frustra pccidit. s. Reg. xv. et. xxiij. q. v. d. hinc apparet. Nōne et helias pphetarū eximius occidit pphetas baaltij. Reg. xvij. et. xix. c. in prin. et duos quinquagenarios ochozie. iiii. Reg. i. et de isto vtroqz. xxiij. q. iij. q. christus. et in. cea vindicta. Nōne et matthias filius Joannis sacerdos dñi zelato: legis occidit iudeū super aram sacrificantē. s. Dach. c. ij. In signū huius gladii temporalis potestatis christus ca vrens acceptis funiculis. eiecit ementes et vendentes de templo. Joan. ij. c. i. q. iij. ex multis. et. c. vendentes. et. xxiij. q. iij. qui peccat. Petrus etiam suus vicarius auriculam malche amputauit. Joan. xxiij. et. xxiij. q. i. si petrus. et geminū fecit homicidiū: ananie et saphyre. Actuum. v. et. xxiij. q. viij. legi. et. coccidit. et. c. petrus. Nec discipuli sūm Ambro. peccauerūt petentes ignē descēdere sup samaritanos. Luc. ix. xxiij. q. iij. q. christus. nec paulus obcecans elimam magū. Actuum. xxiij. et. p. c. legi. et. xxiij. q. iij. s. pot th in hac. et. xlv. di. s. salomon. Nec apłi peccauerūt qui mandabant templis vt corruerent sup idololātras et corruerūt: et multi ex eis peribāt. vt in eoz gestis legitur. Ne hodie peccat plar? q etiā in maleficio specialibz habet iurisdictionē temporalē: mādare fieri iustitiā. vt ex lib. vi. ne cleri. vel mo. eps. Nec hoc dico q clerici sit licitū hodie causas sanguinis agitare: imo p bibitiū: vt p. c. eps. et ne de. vel mo. sententiā. et. c. clericis.

ret. c. de decedens. c. miles. c. quū minister. et. c. lex eterna. cū alijs. et nisi ecclesia hoc prohibuisset clericis: sine culpa interficerent si potestate haberent: vel iuste hoc facerent: sicut sacerdotes legis veteris. vt p. c. s. item quū balaā. quia qui peccat nō peccat legis auctoritate. xxiij. q. iij. q. peccat. hoc aut ecclesia et maiori puritate et innocētia ordinauit. vñ de dñs ad dauid. s. Paralipo. xxiij. ait. Quātū sanguinem effudisti: et plurima bella bellasti: nō poteris edificare domū nōi meo tanto effuso sanguine corā me. de hoc. i. q. vñ. si qd oēm. de cōse. di. s. c. i. vñ de hoc. Si em peccatū esset iuste occidere: nunquā angelus dñi de mandato eius occidisset p vno peccato vane glorie regis dauid. h. milia viroz de populo israel. ij. Reg. xvi. et. i. q. iij. s. itē peccato ciuili. s. itē dauid. nec ppter superbiam femina cherib regis afflixit. lxxv. milia de pplo suo. s. lxxv. et in multis alijs locis percussit dñs p angelos iudeos et gentiles. Irregularitas quoqz nō a iure diuino est: sed a canonicis introducta. ex lib. vi. de sent. exco. is qui in ecclesia. Et q imperiū sit ab ecclesia hinc apparet: q nō est legitimus imperator: nisi vnctionē confirmationē coronationē: et gladiū recipiat ab ecclesia. vt ex de elec. venerabilē. et in clementi. de iure iur. romani principes. et de re iudi. ad aplice. lib. vi. et in clemen. e. capto: alis cura. et de hoc satis in alio ar. dictū est superius. xxiij. sicut nec reges veri in pplo isrl fuerūt: quī vnctionē a sacerdotibz nō receperūt: sicut. s. prime dictū est. Itē quia vt plene probatū est. s. in. xxiij. ar. vt. s. ractu est in isto ar. papa vtrumqz habet gladiū: et supra imperatorem est: quia maior eo est: et ad hoc etiā facit. xxiij. dist. qd dubitet. Quis dubitet sacerdotes christi regū et principū oimqz fidelij patres et magistros censerit? Nōne miserabilis infanie esse cognoscit: si filius patre discipulus magistru sibi conet subiugare: et iniquis obligationibz illū potestati sue subijcere: a quo credit nō solū in terra: sed etiā in celis sese ligari posse et solui? Si de oibus sacerdotibus dicit: quid de illo dei vicario dicēdū est: qui est princeps omnij sacerdotū? xxiij. di. cōstanti nus. ex qui si sint legi. p venerabilem. s. sunt aut. et caput. xxiij. di. c. i. et. et pastor: pastorū. quia successor christi. pnceps pastorū. s. p. v. xxiij. dist. esto. qui dicit Joan. vlti. ex de maio. et obedi. solite. pascite agnos meos siue oues. glo. meos dicit. id est vt meos: nō vt tuos. gloriā meā in eis queremō tuā. mea lucra queremō tuā. In quibus vñbis offēdit eū nō principale caput: sed sui capitis vicariū generale oim hominū: nullo excepto imperatore vel alio. ad qd facit p. c. solite. s. nos aut. ibi. Nō distinguens inter has oues et alias: vt alienū a suo demonstraret ouili: qui petrus et successores ipsius magistros nō recognosceret et pastores. Itē alia glo. dicit: q pascere oues est credēs ne de ficiat cōfortare: terrēna subsidia si necesse est subditis p uidere exempla virtutū pberē aduersarijs obfistere: peccates corrigere. fac. xxiij. di. esto. Nā etiā alijs apłs christi clauēs dedit: quū eis dixit. Joan. xx. Accipite spm scdm: quorū remisistis peccata remittunt eis: et quorū retinueritis retenta sunt. de peni. di. s. quē penitet. singulariter tñ petro dixit. Matth. xvi. Tibi dabo clauēs. xxiij. di. in nono. hoc ideo: vt omēs per orbē credētes intelligant vñū esse caput vniuersalis ecclesie extra quā nemo saluat: vel rez gñi celozū adipiscit. xxiij. q. i. quicūqz. aut vñ intelligat christi vicarius principalis in ecclesia scā nō duo: ne vñtatis vinculū dissoluat. xxiij. di. ita optime. xxiij. di. legim. ibi: **Q**uare postea vnus electus est q ceteris pponeret: in schismatis remediū factū est: ne vnusquisqz ad se trahēs ecclesia christi ruperet. **E**t si dicat q antea fuit imperator: q christus nasceret. falsus est: q nō debet dici vñus impator: q catholicus nō est. vt. s. dixi in ar. xxiij. et. q a toto mūdo elect? nō est: q toti mūdi impator: vñ? est. vij. q. i. apib. nullus em legit impator: a mūdo elect? vel alicui a deo q est mūdi dñs. viij. dist. q iure imperiū supra orbem datum fuit. ergo vsurpatū: vt superius est probatū in illo articulo. xxiij. vñ de Aug. iij. de ciui. dei. iij. c. dicit.

pro re nota iustitia qd sunt regna in magna atrocitatis: infra. Eleganter em̄ et veraciter Alexadro illi magno qd dam cōprehensus pirata ab eo interrogatus: quid ei vis daret vt mare haberet infestū: rēdit libera p̄uincias: qd tibi inquit: vt totū orbē terrarū: sed quia ego cōgruo nas uigio facio: atro voco: q: tu magna classe: imperator. Quare etiā voluit deus vel p̄ meliori p̄uisti: vt esset tra lia regna vel imperia vsurpata: Aug. de ciui. dei. v. li. c. xij. circa finē. dicit sic. Quum diu fuissent regna orietis illu: stria: voluit et deus occidēte fieri: qd tēpore esset postes rius: sed imperij magnitudine et latitudine illustra. Idē talib: potissimū concessit hoibus ad domanda multarū gētiū graua mala: qui causa laudis: hono:is: et glorie confulerent patrie in qua ipsam gloriā requirebant: salu temq: eius saluti sue pponere nō dubitarent: p̄ isto vno vitio: id est amore laudis: pecunie cupiditatem: et multa alia vicia cōprimētes. Itē Aug. iij. de ciui. dei. c. iij. Dalo rū regnū magis regnātibz nocet: qui suos aios vastat scelerū maiore licētia. his aut̄ qui seruēdo eis subdunt: nō nocet nisi iniquitas p̄p̄ia. nā iustus quicqd malo: us ab iniquis dñs irrogat: non est pena criminis sed virtutis erame. vij. q. i. aduersitas. v. q. v. nō om̄is. p̄inde bon: etiā si seruiat liber est: malus etiā si regnat seruus est: nec vni hois: sed qd est grauius tot domino: quot vitio: de q: bus virtus quū ageret scriptura diuina: Aq̄ em̄ inqt: qd deuictus est: huic et seruus addit: est. ij. pe. ij. et facit Joā. viij. Itē Breg. in registro epistola. v. in dictio. xij. Buz nichilde regine franco: nō immerito p̄tigat: vt dicitur gentiū regna pcelleret regna fran: de. q̄ppe q: earumdem gentiū creatō: et veraciter cōfretur: sed vt laudabilis in eo fides cū operibus em̄tescat: adhortationes nostre eū succendat: quatenus sicut sublimē illū inter hoies po: tentia regalis ostēdit: Ita ante deū magnū faciat pietas actionis. Idē in ep̄la. vj. Thildeberto regi franco: um. Quāto ceteros hoies regia dignitas antecedit: tanto vl tra ceterarū gentiū regna vfa pfecto culmē extollit. esse aut̄ regē: q: sunt et aliū nō mirū est: sed esse catholicum qd aliū nō merent: hoc satis est. Sicut em̄ magne lampadis splēdo: in terra noctis obscuritate luminis sui claritate fulgescit: Ita fidei vstre claritas inter aliarū gentiū obs: scura perfidia rutilat ac coruscet. Quicquid aut̄ ceteri res ges se gloriānt habere: vos habetis. Sz ipsi in hac re ve: hementius superant: qm̄ hoc p̄ncipale bonū nō habent qd habetis. vt ergo sicut fide: ita et actione regnū regat: benignam se excellentia vestra suis subiectis semp exhi: beat: et si qua sunt que ei: animū offendere valeant: ea in: discussa nō puniat. Tunc em̄ vero regi regū amplius pla cebit si potestati suā restringēs minus sibi crediderit lice re q̄ pot. Iaculus Brego. faciūt ad hēc. xij. q. iij. sicut. z. c. fi nō et fidei. Est et alia ratio qd deus iniusta regna et violenta sustinuit: vt per taliū reges israelitici p̄p̄m des: linqueret: et idololatrā feriret: et alios dei inimicos: vt ma li malos puniret. xij. q. v. s. hinc notādū. vnde sennache rib qui dicit assur: iudeos puniuit. de quo dicit dñs Esa. x. Assur virga furo:is mei: et ipse nō cognouit. et nabucho donosor. iij. Reg. c. penul. et vlt. et antiochus. ij. Mach. v. et p̄ncipes romani. Luc. xij. et p̄e. s. hinc notādū. Scdm̄ Augu. em̄ malus aut̄ ideo viuūt vt cōuertat: aut q̄ p̄ eum bonus exerceat. facit. xij. q. iij. hec autē in fi. Nec obstat qd legit factū. Ibi allegat Biero. Quis em̄ illi exercitū talē potestati dedit: aut p̄p̄o romano q̄ iurisdictionem det imperato: i in vniuerso orbē: et vide. s. e. ar. h. et fi dī: catur. et qd nō in spei. in rubrica de scripti. p̄sentia. s. rōne cause. h. itē q: obtent. est. z. c. q̄ exercit: imperato: facit. xij. di. legim: et q̄ imperato: habet iurisdictionē a p̄p̄o in: sti. de iur. na. s. sed quod p̄ncipi. et nō. et de transla. c. i. glo. i. quia illud olim. bodie verū nō est: sed electores: et cō firmatio papē. et de elec. venrabilē. Itē Fin Innocē. et Ostien. qui hoc nō. et de vo. et vo. re. q̄ super his. papa vis carius generalis est dñs iesu xp̄isti. s. de transla. c. i. et

ideo potestati habere: nō solū sup̄ ch: istianos sed etiā sup̄ oēs infideles. Quū em̄ ch: istus plenariā recepit potestas tē. p̄s. lxi. Deus iudiciū tuum regi da: et iustitiā tuā filio regis. et Matt. vlti. Data est mihi om̄is potestas in celo et in terra. Nō videret diligēs siue sapiēs patet familias: nisi et vicario suo: quē in terra dimisit: plenā sup̄ oēs pote statē dimississet. et lib. vi. de homic. p̄ humani. vbi de hoc etiā Ostien. no. C. F. Et ideo dicit de papa. q̄ habet nō solū potestati: sed plenitudinem potestatis. et de vsu pal. ad hono: e. ij. q. vi. qui se scit. quia petro et successorib: ei: clausus regni celo: nō dedit dicens: quodcūq: ligaueris et c. Dat. xvi. et xij. q. i. quodcūq: et iterū: pace oues meas. Oues Joan. vlti. et de maio. solite. Oues aut̄ sunt nō solū fide: les: sed etiā infideles per creationē sicut adhuc nō sunt de ecclesie ouili. vñ Joā. x. Et alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili. vñ sequit q̄ papa sup̄ om̄es habet potestati et iurisdictionē super terrā de iur. elicer nō de facto. appo: bant hēc in eo qd legit et nō. s. de elec. significasti. de iudi. nouit. et p̄e. c. solite. Et per hanc potestati quā habet pa: pa: dicendum est q̄ si gentilis vel paganus vel barbara queuis alia natio: et si nō habeat nisi legē nature: si tamē cōtra ipsam legē nature faciat licite per papā potest puri: xij. q. v. flagitia. et ar. Bēn. xij. vbi habes q̄ sodo: mite quia cōtra legē nature peccauerit: puniti sunt a dño. ij. q. i. deus omnipotēs. et de accusa. qualiter et qñ. ij. vnde quū iudicia dei nobis sunt exēpla: nō occurriratio quare papa qui est vicari: dei: hoc nō possit et debeat dñs modo facultas adfit. Itē et om̄es idololatrias punire pot. naturale em̄ est vnum et solū deū credere et nō creaturas: vt mādauit dñs moysi Deur. xij. et xij. q. v. si audieris. et Dat. iij. vnum deū adorabis et c. vnde Paulus ad Ro ma. i. Inuisibilia em̄ ipsius a creatura mūdi per ea que fa: cta sunt intellecta conspiciunt. sempiterna quoq: eius di: uinitas: ita vt sint inexcusabiles. et. s. c. Qui cōmūtauerūt veritatē in mendaciū: et coluerunt et seruierunt creature poti: q̄ creatori. Inde est q̄ papa iudicat et punit iudeos si contra legē faciant in moralibus: que immutabilia p̄se uerant. vj. di. s. his itaq: qñ prelati eorū eos nō puniunt. et eodem modo punit eos si contra legē suam hereses in: ueniant et obseruent. Mac ratione moti Brego. ix. et In: nocent. iij. mādauerūt comburi lib: iū quē iudei vocat tali: muth: in quo multe hereses cōtinent: et puniri illos q̄ dos: cerent dictas hereses vel seruarent. De ch: istianis nō est dubium q̄ potest eos iudicare et punire si contra legē euangelij faciant: vel grauius peccet: vt patet in his que legunt et nō. p̄ Innocē. et Ostien. et de iudi. nouit. facit. xv. q. v. alius. item. xij. q. v. p̄ceptū. et lib. vj. de sup. ne. p̄e. grandi. Et quāuis papa aliqñ omittat penitētiā iustas et debitas penas oibus p̄dictis inferre: vel quia facultatē nō habet coercendi: vel ppter pericula vel scandala que incūbunt: vel que venire timer: vel quia multitudini par: cit. et de deri. et cō. mi. latores. de tempo. ordi. c. ij. l. di. vt cō: stituent. Est tñ potestas hoc faciēdi apud eū quando pot et vult. C. Iuste etiā papa dat indulgentias illis qui vadūt ad defendendū et occupandā terrā sanctā et aph: iū: cā quā incolunt saraceni q̄ nra fuit: sicut apparet in cons: cilijs ibi celebratis. et quia saraceni aut nocent: aut semp nobis parati sunt nocere sicut nostre fidei inimici. ad hoc xij. q. viij. dispar. et q. v. om̄iū. et infidelib: terrā posside: ribus iustū bellū indicit. quia iustam habet causam: quū illa terra sit consecrata natiuitate cōuersione et morte iesu xp̄isti: et in qua non colitur xp̄istus sed machomet. Unde et quis infideles saraceni ipsam possideant: iuste tamen ep̄inde depelluntur vt colatur a ch: istianis: et ad ipso: um dominū reuocetur. nam et predicatione aposto: lo: um: et iusto bello victa fuit et acquisita ab imperato: romano post mortem xp̄isti. et ideo papa ratione imperij romani quod obliner: potest et debet ipsam ad suam iurisdictionem reuocare: qua iniuste ab illis qui de iure hoc non poterāt facere: nō sicut spoliatus et interuallo

Oues ch: isti.

Papa punit iudeos.

Causa crucis p̄dicande cōtra infideles.

Papaz
iurisdic
tionē su
per infide
les.

Nemo
cogend⁹
ad fidē.

In aduē
tu christi
ois pla
tio ē tras
lata ad
fideles.

etiam quicquid potuerit. et de resti. spo. olim. s. collectis am
cis. ff. de acqui. pos. qd meo. s. vlti. t. l. dam possidere. s. q
ad nundinas. et no. ex de homici. significasti. in glo. mas
gna. et bec ratio sufficit in oibus alijs terris in qbus nūq
romani imperatores iurisdictionē habuerūt. Nec obstat
si dicat q ecclesia nō habet imperiū nisi in occidere. p. v.
di. Constantinus. s. q. illud loquit quoad p. ieratē. secus
quoad tuitionē et defensionē. hoc em certū est. q. vñ. gla
dius alteri adfistere pōt. vt dī. et de sent. exco. dilectio. li.
vi. p. cellit. rñ spūalis. vt pater et magister. vñ pōt supplere
et punire teporale negligentia et delictū. p. vi. di. q. s. dubi
tet. c. duo sunt. c. si imperator. ¶ **¶** Quinimmo et contra
alios infideles. et ff. nō teneat terrā in q iurisdictionē ha
buerunt principes christiani. pōt tñ papa iuste facere pce
ptū et constitutionē q nō molestant iniuste christianos q
eorū iurisdictioni subsunt. arti. s. de iude. c. de iudeis. t. c.
quū sit. t. c. ex speciali. t. c. si. li. iij. di. mancipia. t. c. seq. imo
et si male traherēt christianos. pōt eos p. iuare p sententiā iu
risdictioe et dominio qd sup eos habet. sed nō nisi ex ma
gna causa. debet em eos quātū pōt tolerare. dūmodo nō
sit periculū christianis. nec exinde graue scandalū gene
retur. Licet em infideles ad fidē p. cise non cogant. q. oēs
sunt libero arbitrio reliquēdi. quia sola gratia dei in hac
reuocatione valz. p. v. di. de iudeis. t. xiiij. q. v. ad fides. de
con. di. iij. gratia. pōt tñ papa mandare infidelibus q in
terrenis sue iurisdictionis euāgelij p. dicatores admittat.
nam quū om nis creatura rationalis facta sit ad deū lau
dādū iuxta illud psalmiste. p. vi. Laudate dñm omnes
gentes. et iterum ps. d. Omnis spiritus lauder dominū.
Certum est q si omnes pagani p. dicatores prohibeant
p. dicare. peccat. ar. et de iudeis. quā sit. et ideo a papa sūt
puniendi. In omnibus autem p. dictis casibus et in om
nibus alijs in quib⁹ licet pape aliquid mandare infide
libus. et cōpellere siue punire eos si nō obediāt. papa pōt
solus et non alius de iure suo contendere. bellum eis indy
ceret. et contra eos secularē brachiū inuocare. ¶ **¶** Nec
est cōtra quod dicit apostolus. Nihil ad nos qui foris sūt
s. ad Cor. ii. v. iij. q. s. multi. quia illud verum est excommu
nicando vel p. cise ad fidem compellendo. quū sola dei
grā vocandi sint. vt p. c. de iudeis. p. v. di. as. autē si nos
vel nostros perturbent siue inquietent. seu bona nostra
occupent. multum ad nos. de quo dic vt legitur et no. et
de diuor. gaudemus. et in p. missis casibus ibi. Qui
p. titutiōib⁹ canonicis nō arcant. verū est qd infumonia
vel qd hoc vt excoicari possint. vt sequit. arceatur tñ si
alicui christiano iniuriōsi existant. in multo fort⁹ si fidei vel
cultui diuino contumeliosi inueniātur. in talib⁹ enim per
subtractionem participationis et societatis omnium chri
stianorū satisfacere cōpelluntur. et de iude. et si iudeos.
et quasi per totū. p. viij. q. iij. p. tituit. sed et legib⁹ humanis
imperatorū sub imperio degētes subiacēt. cuius scūq. sint
secte. et ipam necesse habēt seruare. alias gladio. si res exe
gerit. ferient. C. de iude. l. iij. t. l. ne quis. t. l. iudei. et. C. de
paga. l. si. ¶ **¶** Videtur etiam dñō ostensi qui hoc etiā
no. p. c. q. super his. q. in aduentu christi ois honor et prin
cipatus. et omne dñum. et omnis iurisdictione de iure et de
iusta causa. et per illū qui supremam manū habet. nec ery
rare potest. omni infideli subtractus fuerit. et ad fideles
translatus. quia hec iusta causa fuit. p. batur Eccl. i. r. Re
gnū a gente in gentē trāssert ppter iniustitias. iniurias
et cōtumelias et diuersos dolos. facit. p. xij. q. vij. c. iij. t. iij.
et q hoc factū sit cōprobat et de cōst. trāssaro. et hoc in pso
nā christi filij dei viuit. q nō solum sacerdos fuit. sed et rex.
Zuc. i. Ecce p. cipies et c. vsq. ibi. et regni eius nō erit finis
vñ et ipse dicit Matth. xij. Aufere a vobis regnū. et dabi
tur genti facienti fructus eius. ¶ **¶** Ihuus autē regni et
sacerdotij principatū ppetuū cōmisit fili⁹ dei petro et suc
cessoribus eius. vt patet in eo qd legi et no. et li. vi. de ho
mici. p. o humani. et qui si. sint legi. per venerabilē. s. ras
tionibus. per totū. maxime in. et. si. vñ cōstanter asserim⁹.

q infideles de iure debēt subijci fidelib⁹. nō ecōtra. vt p. t. y
in eo qd legitur et no. et de iude. c. i. in fi. t. c. multo. et. t. c.
et si iudeos. ¶ **¶** Concedim⁹ tñ q infideles qd dominij
ecclesie recognoscunt. sunt ab ecclesia tolerandi. quia nec
ad fidem sunt p. cise cogendi. vt dictū est. tales enim pos
sunt habere possessiones et colere christianos et iurisdictiones
nē ex tolerantia ecclesie. et in talibus ab ecclesia tolerantia
dicim⁹ locū habere illud petri apli in canonica sua. c. iij.
Subditi estote in omni timore dñis. nō tñ bonis et mode
stis. sed etiā dyscolis. t. s. ad Tim. vi. in prin. Quicūq.
sunt seruitōs suos omni honore dignos arbitrent. et oēs
infideles qui nec potestātē ecclesie romanę. nec dominij
recognoscunt. nec ei obediunt. indignos regno p. nci pa
ni iurisdictione et omni dominio iudicamus. et illos q ter
ram sanctā. vel alias partes quas christiani acquisierint.
occupāt vel occupatas detinent. debere auctoritate ecclesie
impugnari. sup quo vide qd no. Offien. in summa de ius
deis et paga. s. si. et in summa de hereti. s. qualiter denitē
fm Offien. qd etiā no. et qui si. sint legi. p. venerabilē. s.
rationibus. s. sunt autē. ibi. Paulus etiā vt potestatis ple
nitudinē exponeret ad Cor. in. scribēs ait. s. ad Cor. vi. vi.
cēs. Nescitis qm āgelos iudicabim⁹. ¶ **¶** Et sic loquē
de papa. hāc maiōritatē potestātē et auctoritatē summā
et excellentē in omnibus. et per oīa p. e oibus. et super om
nibus totius mūdi christianis indistincte sibi datā conce
do. fm ea que no. s. de concess. p. ben. p. posuit. Habuit em
papa plenitudinē potestatis. vt hic. t. s. de elec. illa. de vlti
palad. honore. et maiōr. et superior. est omnibus christianis.
multo potius infidelibus. qd pōt p. bari multis rationib⁹.
nimis dilucidis et efficacib⁹. Primo ratione ordinis scri
pture etiā legis humane. in aut. quō oportet epos. in pn.
col. i. c. de sac. t. l. iij. c. de ve. iur. c. l. iij. s. sed diuine. p. ior
res em et maiōres inferioribus p. p. onunt. C. de no. c. fa
bi. l. vnica. post med. facit et de maio. et obe. c. i. vbi de hoc
no. et c. statim⁹. t. c. quū inferior. ¶ **¶** Est autē multiplex
maiōritas. scz dignitatis. et de elec. dudū. s. gestis igitur.
et de offi. def. pastoris. et de elec. et de ma. et obe. c. i. ¶ **¶** Se
necturis. ff. de iur. immu. semp. et de transla. quāto. P. rela
tionis siue dispensationis. et de elec. trāsmisam. et de iudi.
ar si derici. Consecrationis. et de cōse. ec. vel al. aqua. et de
maio. et obe. c. p. tuas. t. c. quū inferior. ¶ **¶** Ordinationis. et de
maio. et obe. statim⁹. hic adde qd scrip. s. in ar. l. vñ. et. ad
boiū suppletionē. Scdo rōne subiecti. s. aie que oibus
reb⁹ hūanis p. p. onēda est. C. de sacrosctis eccl. s. sancim⁹.
s. r. iij. q. i. p. cipim⁹. et p. viij. di. sedulo. et quanto qd meliorib⁹
et maiōrib⁹ p. stant. ipse maio. et honestior. est. in aut. de
defenso. ciui. s. nos igit. Jimmo et hoc sequit q oia tēpo
ralia subsunt ei. nā aia facta est ad seruitiū dei. cetera autē
ad seruitiū anime. et consuevit dici q qd habet rusticū. ha
bet et bouē. et hoc etiā probat per pall. c. p. venerabilē. ibi.
in prin. et probabilius reputat vt eos ad actus legitimas
re valeat secularēs. vnde p. p. terea creata est aia ad imas
ginem dei. p. xij. q. v. hec imago. hominē em creauit deus
p. p. t. se cognoscendū et diligendū. alia nō ab hoie fecit
p. p. t. se boien. i. ad ei⁹ vtilitatē. et iō vltimo creatus est bō
q. qd vltimū est i opatiōe. p. mū est i intētiōe fm p. b. m. p. s.
vñ. ¶ **¶** Dia subiecti sub pedib⁹ ei⁹. ¶ **¶** Bēti. s. ad fi. ibi. Et resci
te et multiplicamini. et replete terrā. et subijcite eā. et dñamini
ni piscibus maris. et volatilib⁹ celi. et vniuersis animātis
bus que mouent sup terrā. Itē Paulus. s. ad Cor. iij. c. in
fi. Omia autē vestra sunt. siue paulus. siue apollo. siue ces
phas. siue mūdus. siue vira. siue mores. siue p. s. lencia. siue fu
tura. omia em vestra sunt. vos autē christi. christi autē dei.
p. xij. q. vij. q. aut. in fi. Sic ergo p. quādā cōsequētia. qd ha
bet regere animas. non est exclusus ab his que sunt subie
cta animabus. et qui habet quod maius est. habz et quod
minus. vt p. edi. c. p. cipim⁹. et de dona. inter vi. et vxo.
per vestras. s. fina. ibi. quū ergo satis ei possit modicū cre
di dotis. cui creditū est corpus vxo. is. et qd si. sint legi. per
venerabilē. s. rñso. ibi. Sic ad actus spirituales illos legi

Probab
plurib⁹
rōnibus
papa ei
sum⁹ et
p. b. m.
spūalit⁹
Dñi
tas mul
tiplex.

Probab

mans vt possint in ep̄os p̄moueri: ex quo verisimili? cre-
ditur et probabilius reputat et sic ec̄ouerfovt q̄ tēporalia
haber habet sp̄ualia. nā tēporalia accidūt animenō ec̄o-
tra. ff. de redhibi. ac iussissimē. arg. i. q. iij. si quis obiecit.
vnde dñs Matth. vi. loquēs de tēporalib⁹. dicit et hec oia
sc̄z tēporalia adficiēti vobis. vbi exp̄posito: nō ait dabunt:
ne putent eē termin⁹ vie. sed adficiēti. q̄si adiectiuo mō/
nō substantiuo. Vñ h̄y. nō dicit dabunt: quia quasi nō
hil sunt. et ita quere futura: et accipies p̄sentia. sed quidā
de adiectiuo faciūt substantiuū: et ec̄ouerfo. s. de substanti-
uo faciūt adiectiuū. de q̄bus Aug. De eis q̄ derelinquūt
redierit obrat in velligis tuis: et nū? tuos p̄ te amat.
et obliuiscunt quid inuēit. Nūus tui sunt om̄e creatura
rū genus. In typo isto merito p̄or dīa terrarū et inas-
nis. Ben. i. in p̄m. Sūt aut tēporalia ad solariū et corpo-
ris sustentationē: vt in peregrinationē viaticū. In seruitio
dei sp̄ritualia sunt ad deco: eāie vt digna sit visione dei.
Eterna sunt ad p̄sumationē vtriusq; vt beatificemur
in regno dei. Bona ergo tēporalia dant in solariū: sp̄uas
lia in meritiū: eterna in p̄mū. ¶ Tertio ratiōe p̄abili cō-
grua: quia sicut christus est deus et homo: vtriusq; perfe-
ctissime naturā participat. Athanasius. de? et homo vn⁹
est christus. Et iterū. p̄fectus deus p̄fect⁹ hō. xij. di. q. ep̄s.
et de summa trini. c. j. et de here. quū christ⁹. de cele. m. i.
quadā. Siceius vicari⁹ generalis et singularis papa par-
ticipat cū christo quodāmodo naturā diuinitatē: quoad
sp̄ualia: et humanitatis quoad tēporalia. Nā quoad sp̄ua-
lia dicunt hoies dñi. Ps. lxxij. Ego dixi dñi es: quoad tē-
poralia hoies q̄ de terra sunt et terrena querunt q̄ dicunt
eor. vñ Ph̄b. i. j. Om̄es q̄ sua sunt querunt. i. tēporalia. sic
exponit. viij. q. i. sunt in ecclesia. et vere: q̄ de terra sumus p̄
desideria et cogitationes in terram reuertimur. Ben. i. j.
¶ Quarto rōne fortitudinis: q̄ sp̄ualia fortiora sunt tē-
poralibus. s. de transla. inter corporalibus. quia temporalia
transcūt. Sap. v. Quid nobis profuit supbia: aut qd diui-
tiarū la crātia cōtulit nob: trāserūt oia illa tamq̄ vmbra.
sp̄ualia nō trāseūt. Luc. xij. Et tū et terra transibunt: r̄ba
aut mea nō trāseūt. xxxv. q. r. fraternitatē. ¶ Quinto
rōne: q̄libet princeps et imperator: medū pape subest sed
etiā alijs ep̄is: et suo etiā simplici sacerdoti. q̄ ipsum soluit
et ligat et iudicat. ad hoc. lxxij. di. valētinian⁹. xcvj. di. quis
dubitet. cū duobus. c. seq. et de maio. et obe. solite. s. verū.
et. s. poruisses. et de iudicijs. nouit. s. nō igit. et de peni. et
re. omnis. Quū tñ nullus clericus quārcūmque minim⁹
existens clericus et vtens p̄uilegio clericali alicui laico
possit subesse personaliter i aliquo casu. f. j. q. i. d. yta. c. pla-
cuit. xcvj. di. satis euideret. et de iudi. ar. si clerici. et hoc hō
die sanxit noua cōstitutio Frederici secūdi: q̄ incipit hac
editali. ¶ Sexto hoc fulcit infinitis authoritatib⁹. xcvj.
di. quū ad verū. c. duo sunt. et p. c. solite. ¶ Septimo diui-
data. s. et de transla. ep̄o. c. j. et c. quāto. ¶ Octauo et vi fi-
dei orthodoxe. sicut em̄ ponere duo p̄incipia hereticū est
xviij. q. ii. quedā. h. cerdoniani. sic ponere duos vicarios
generales et sibi eq̄les in terris hereticū videtur. qd ius
p̄inet. Ne igitur vicariis heresiarcha iure: hec sit fides
tua catholica: q̄ sicut vnus est deus incōmutabilis. s. de
sum. trini. c. j. p̄mo rñ. sic est vnus vicarius suus in terris
generalis: cū omnes angeli. i. hoies debent esse subiecti:
et in oib⁹ obedire: cuius nauis stabilis est et immutabilis.
nā et si qñq; fluctuet. xviij. di. in noie dñi. in p̄ma pre. et. i. q.
iij. turbat nauicula. nō merget. xviij. q. i. nō turbat. Sic
etiā superior cōuenit inferiori: hierarchia: q̄ om̄es hoies
vicario dei in terris: sicut in celis deo oēs angeli seruiunt
et intendūt. qñ hō superbiūt et resistūt. turbat inferior: et
offendit superior: hierarchia. f. j. q. iij. qui resistit. et melius
lxxij. di. ad hoc. ¶ Nonno ratiōne vnitatis: que diuisionē
nō recipit. xviij. q. i. loquit. ergo quū vna sit tñ ecclesia. de
neraliter simul collecta. de conse. dist. i. ecclesia. vnum ba-
ptisma: vnus de⁹: vna fides. vt ibi Ep̄b. iij. vi. q. i. nouas

tianus. nō potest habere vna sp̄osa generalis. nisi vnum
sponsum generale: nec alium sibi parē et equalem. ar. ad
hoc. et de p̄eben. quū nō ignozes. faciunt. vi. q. i. scire. et. c.
ficut. aliud est dicere opinio monstrofa. et de offi. ordi.
qñ. et in superioribus p̄imis articulis de hoc satis dictū
est. hac etiā ratiōne nullus sapiens rex ordinat regnū suū
ad diuisionem. sed ad vnitatē: quia omne regnū in seipso
diuisum desolabit. Matth. xij. Luc. xij. et. xrv. q. i. f. ea. Sed
deus est rex sapientissim⁹ a quo est omnis sapientia. Sap. i.
et cui dicitur in Ps. cii. Omnia in sapientia fecisti: ergo res
gnū suū quod est ecclesia. de quo alibi dicitur Matth.
xij. Dixerit fili⁹ hominis anglos suos et colligent de re-
gno eius omnia scandala: quod h̄y. et ego. in homilia de cō-
muni virginū intelligit de ecclesia militanti: vbi sunt scan-
dala facta tota die. Sic cōgregationē fidelīū nō ordinat
de⁹ ad diuisionē: s. ad vnitatē: ordinaret autē ad diuisionē
siue schisma: si in ecclesia duo capita ordinasset: q̄rū vnū
alteri nō subesset. q̄ tūc eēt occasio q̄ aliq̄ et subditis ad
hereret vñ alio p̄tēpo: alij ec̄ouerfo: vel qd eēt iurgū in-
ter eos sicut inter pastores abia et lorb q̄ eq̄les in potes-
tia videbant. Ben. xij. Igit nō nisi vnū caput i vna vnū
tius ecclesia ordinauit loco sui qui est caput ecclesie. ad
Ep̄b. i. et Lof. j. et ij. Et ipsum loquo: de christo: dedit cas-
put super omne ecclesiā que est corpus ip̄i. xviij. q. i. ad
uocauit. Et ipse ascēsurus in celum corpo: aliter a nobis
recedēs. ne sine capite corpo: ali et visibili remaneret: des-
dit loco sui Petri: et post eū successores suos. dices. Joā.
vlti. Pasce oues meas. vt. s. sepe dictū est. et est exp̄ellum
in illo. c. p̄o humani. de homici. lib. vi. Nec valet dicere q̄
romani vel alij ad quos deuenit imperiū. eligebāt impe-
ratores. quia sicut ex sola violentia competebat eis: vt to-
tus orbis vicē gererent: ita et imperator electo ab eis cō-
perebat toti orbi ex cadē violentia imperare. ¶ R. Deo
autē qui ex malo scit eligere bonum. placuit fin Augusti.
xviij. de ciui. dei. c. xij. per romanos orbem debellare ter-
rarum: vt in vnā societate reipublice legemq; perducūt
longe lateq; pacaret: que pacatio valuit postea ad fidem
christi liberius predicanā: et dei cultum amplius dilatā:
dum. et propterea christus tēpo: pacis nasci voluit. Luc.
ij. Et it̄ edictū. ¶ Itē decimo om̄is potestas q̄ in ecclesia
est a deo est: nō est potestas nisi a deo. Roma. xij. f. j. q. iij.
qui resistit. et Ioan. xij. Nō haberes in me potestātē vllā:
nisi tibi datus esset desuper. facit. xviij. q. i. quod culpatur.
sed que a deo sunt ordinata sunt. vt d̄: ibidem. Rom. xij.
Ergo iste due potestates sp̄ritualis et tēporalis: que sunt
in ecclesia ordinate sunt: nō autē essent ordinate. sed po-
tius dissipate: si vna alteri minime subderet. facit. lxxij.
dist. ad hoc. igitur vna alteri subiecta est: sed nō sp̄rituas
lis tēporali. vt. xcvj. disti. quis dubitet. cum seq. ergo tē-
poralis sp̄rituali tamq̄ dignior: i. xcvj. di. duo sunt. ¶ Itē
vndecimo om̄is potestas dependēs in esse ab alia: sicut a
totali causa est illi subiecta: s. potestas tēporalis est h̄mōi
respectu sp̄ualis: igit est illi subiecta. Dñor. pbat. q̄ qd
est causa totalis tēporalis potestatis est in cadē ecclesia.
S. causa totalis ecclesie qd est ecclia est gratia sp̄sūsan-
cti q̄ sp̄ualiter regeneramur: dicēte ap̄lo. i. ad Cor. xij. In
vno spū om̄es nos baptizati. siue gētiles. siue iudei siue
serui siue liberi. in vnū corpus sumus: et omnes vno spū
potati sumus. vbi glo. dicit q̄ hic fideles om̄es sunt vnus
corpus: q̄ oēs sunt baptizati in vno spū quo efficiunt
vnanimes: sicut totum corpus hominis vna anima vege-
tatur. et Aug. ibi dicit q̄ ira sp̄ritus sanctus facit omnia
in mēbris corpōis christi: sicut vna anima videt i oculo.
audīt i aure: et i ceteris oib⁹ oia facit. ḡ prās baptizādi
et administrādi sacramēta alia q̄b⁹ regeneramur sp̄ualit̄:
et gratia sp̄sūcti recipim⁹: q̄ sic vnū corp⁹ efficiamur: est cā
prās ip̄alis i ecclia existētis. ¶ Itē. xij. sic videm⁹ in ma-
iori et minori mūdo naturalit̄: sic i mūdo mystico. i. in cō-
gregationē hoim: et mapie fidelīū debem⁹ arguere esse: s.
in maiori mūdo naturali videm⁹ q̄ corpo: inferiora regu-

Eximia
finia du-
gustini.

Finis tē-
poraliū
et sp̄uas
liū.

Papa
p̄cipat
et ratiō
naturā
cū christo
fio.

Rō. iij.

Ratio. v
Impera-
tores et
reges
subiecti
tur ep̄is.

Rō. vi

Rō. vii

Rō. viij.

Rō. ix.

Ratio. p.

Rō. xi.

Rō. xij.

lantur et subijciunt corporibus celestibus: et corpora celestia spiritibus: scilicet intelligentibus et mouentibus. Ita similiter et in minoribus mundo. In homine corpus regulatur et subijciatur anime naturaliter: et ab ea vitam recipit. ad hoc legitur. di. ad hoc de pent. di. i. resuscitatur. sub. s. hoc idem. fm Aug. r. de ciui. dei. c. vi. anima vtriusque corporis sicut stimulo et instrumento. igitur sic erit in mundo mystico qui est vniuersalis ecclesia quod potestas temporalis regulabit et subijciatur spirituali: per consequens imperator: pape. ¶ **¶** Item. r. iij. pbs. ij. phisico: pbat quod materia est propter formam: per hoc quod ars inductiva forme principis patet et imperat arti preparatiue materiei: et hec preparatiua materia: ac etiam operatiua ordinatur sicut ad finem ad operatiuum per partem inductiuam forme. Exemplum ars edificatiua quod est inductiva forme domus: imperat dolatiue lignorum ut preparer ligna secundum exigentiam forme domus inducende ad quod ligna dolata ordinantur: sicut ad finem. sicut ergo est in actibus: sic potest argui in potestatibus quod illa potestas principatur et imperat alteri potestati: ad cuius actum tamquam ad finem ordinatur actus alterius potestatis. Sed ad actus per prius potestatis spiritualis: qui sunt deum colere in sacrificiis quibus vult ab homine coli: et regenerare homines sacramentis eos ordinantibus ad vitam eternam: immediate ordinatur potestas spiritualis siue imperialis: et eius actio sicut ad finem dicente Augu. v. de ciui. dei. c. xliiij. Nec enim nos christianos quosdam imperatores ideo felices dicimus: quia vel diutius imperauerunt vel quia imperantes filios morte reliquerunt. et infra. Sed si iuste imperant et potestate sua ad dei cultum maxime dilatandum ordinant. Ad hoc quod scripsi in. l. r. iij. art. s. qm igitur. vñ et fido. Cognoscant principes seculi deo se debere esse reddituros ratione: propter ecclesiam quam christianis sto tuenda suscipiunt et c. r. iij. q. v. principes. igitur potestas spiritualis imperat temporalis: et papa imperator. ¶ **¶** Item. r. iij. con firmatur etiam hoc: quia illa potestas quod immediate dicitur et directi ordinatur ad finem simpliciter vltimum consequendum est simpliciter sublimior illa que non nisi mediante illa ordinatur ad consequendum illud. ita quod sicut finis est sub fine: sic et potestas sub potestate. r. i. q. iij. q. refertur. Sed potestas spiritualis immediate ac directe ordinatur ad finem simpliciter vltimum consequendum: scilicet vitam eternam. art. bo. r. cv. dist. esto. s. recordemur. potestas vero temporalis non nisi mediante spirituali: per quatuor scilicet ordinatur ad cultum dei dilatandum et defendendum. ut per cap. principes. cuius cultus est actus potestatis spiritualis: ergo potestas spiritualis est simpliciter sublimior: temporalis. ¶ **¶** Item. r. v. Item papa est verus vicarius christi: cuius dicitur. Ioan. vlti. Paſce oues et c. sicut sepe. s. dictum est. sed christo: ut homini data est omnis potestas in celo et in terra. Matth. vlti. dicere ibi Rabano in glo. non de coeterna patri diuinitate: sed de assumpta loquitur humanitate. Illi autem potestas data est quod pauper ante fuerat crucifixus sepultus in tumulo quod et resurrexit. igitur et pape data est omnis potestas in terra et spiritualis et temporalis. de hoc etiam. s. disti. ¶ **¶** Item. r. vj. sicut. s. disti melchisedech sacerdos et rex assimilatur filio dei fuit: cui christus succedit secundum apostolum ad Hebr. vij. cui et papa in vtraque dignitate succedit sicut homini: quod Apoca. xij. dicitur: quod christus habet scriptum in vestimento. I. in humanitate assumpta et in femore suo. de quo femore. Gen. xliiij. in prim. pone manum tuam sub femur meum: quod christus ex abraha nascitur. Matth. i. Ziber generationis et c. rex regum et dominus domini: nantius igitur et papa eius vicarius est et rex. hoc est etiam quod dicit apostolus ad Eph. i. quod deus omnia subiecit sub pedibus christi. i. sub humanitate eius secundum gloriam: quod sicut pes est inferior pars corporis: ita humanitas est inferior natura in christo: et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam quod est corpus ipsum ubi gloria dicitur quod prope dicitur: caput ecclesie secundum humanitatem secundum gloriam coniungitur ei natura et gratia. Sed papa solus est eius vicarius: ut sepe dictum est. igitur ipse solus est caput ecclesie militantis vel tenet caputis christi locum: cui omnia membra ecclesie sunt subiecta ut christo: quod fuit rex et sacerdos. ad hoc. r. iij. dist. ita dominus. et lib. vj. de elec. fundas menta. unde et petro vicario suo dicitur Ioan. i. Tu vocaberis

ris cephas: quod latine sonat caput: eo quod pro capite sit constitutus apostolorum. ut dicitur papias. r. i. di. in nouo. r. iij. dist. c. i. unde et dicitur qui sub nullius disciplina vel puidetia episcopi viuunt acephali vocantur. r. iij. di. nulla ratio. ¶ **¶** Item. r. vii. apud illum residet regalis siue imperialis dignitatis plenitudo: cui de iure competit imperium transferre quod est vniuersum ferre et alteri conferre ius et potestatem eligendi imperatorem tribuere electum examinare inungere consecrare et coronare: et per consequens approbare vel reprobare sed hec omnia de iure competunt pape. ut dicitur et de elec. venerabilis. et in demer. de iure iur. romani principes. et in demer. de re iudi. pastoralis cura. et ex lib. vj. de re iudi. ad aplice. et de hoc. s. disti in. r. iij. art. s. item tenet. facit ad hoc quod papa prius etiam reges regum et sublimat alios et absoluit fideles a fidelitate coram. Potest etiam nedum ipse sed etiam quilibet episcopus reges et imperatores excommunicare. ad hoc. r. v. q. iij. alius et c. nos iuratos. et lib. vj. de sup. negli. p. gradi. r. cvj. disti. duo. ¶ **¶** Item. r. viij. apud illum residet potestatis plenitudo: ad cuius iudicium referri debet omne arduum vel ambiguum vel difficile tam in spiritualibus quam in temporalibus: sed talis est papa. ut per. c. per venerabile. et quilibet sint legi. et c. ¶ **¶** Item. r. iij. ille est simpliciter platus omnium et monarcha: ex cuius iudicio pendet ordo: et pro omnibus est redditurus in diuino iudicio seu examine ratione. hi enim sunt actus platus: sed papa est homo. ut. r. cvj. dist. duo sunt. et. i. q. iij. alio: non ergo et c. Et si dicatur quod est monarcha in spiritualibus: et non in temporalibus: non est verum: quia propter contemptum in spiritualibus papa punit imperatores in temporalibus. l. iij. di. hadrianus. ¶ **¶** Item. r. iij. ille est maior alio qui ipsum iudicare: et a quo iudicari non potest sed papa potest imperatores iudicare. et omnem hominem: et a nemine iudicari. xl. dist. si papa. et. i. q. iij. nemo. g. et c. de hoc. s. disti. ¶ **¶** Item. r. iij. Luna a sole recipit luminis dignitatem: et imperator: luna a papa sole culmis dignitatem: sic arguitur per. c. solite. et de ma. et obe. ¶ **¶** Item. r. iij. Item de sacramentis lib. ij. par. ij. c. iij. dicitur quod quantum vita spiritualis dignitas est: quod terrenarum spiritus quod corpus: tantum spiritualis potestas terrenarum potestatem siue seculari honore ac dignitate precellit. Nam spiritualis potestas terrenarum potestatem instituit habet ut sit: et iudicare habet si bona non fuerit ipsa vero a deo instituta est prima: et cum declinat a solo deo iudicari potest: sicut scriptum est. i. Cor. ij. Spiritualis iudicatio omnia et ipse a nemine. et hoc declaratur est expresse in populo israelitico ubi primum a deo sacerdotum institutum est. Postea vero per sacerdotum iubente deo regalis est potestas ordinata. Audi vocem populi in omnibus que loquuntur. i. Reg. viij. dedit eis regem. ¶ **¶** Item. r. iij. Item ostendit in suis scriptis: quod aurum non tam preciosius sit plumbo quam regia potestate sit alio: ordo sacerdotalis. Item idem sublimitas episcopalis nullis poterit comparationibus adequari. si regum fulgori compares: et principum diademati: longe erit inferius quam plumbi metallum ad auri fulgorem compares: quippe quam videas regum colla et principum submitti genibus sacerdotum: et osculata eorum dextera orationibus eorum credant se communi. r. cvj. di. duo sunt. ¶ **¶** Item. r. iij. Item Ioannes papa. imperatores christiani subdere debet executiones suas ecclesiasticas prelibet non preferre. r. cvj. di. si imperator. in fi. Dicitur ergo quod apud papam residet vere et originaliter vtriusque potestatis et iurisdictionis plenitudo. Sed potestatem temporalem regulariter cedit imperatori et alijs regibus qui sub imperio debent esse. vij. q. i. in apibus. ubi de hoc. ff. ad l. r. de iac. de p. c. l. q. leu. ad c. l. iij. di. hadrianus. ubi de hoc et mediante ipso ipsi exercet sub ipsi non auferendo: sed ipsam iniungere ac eius executione certis casibus referunt. de hoc. ff. si sunt legi. venerabile. s. rationibus. hinc est etiam quod imperator dno pape fidelitatem iurat et eius fidelis est. casus in l. iij. dist. tibi dno. et in demer. de iure iur. romani principes. quod ecclesia ubi de hoc. r. iij. dist. ¶ **¶** Item. r. iij. Item et in quibus se ecclesia fia se debet temporalibus intro mittit sunt. Primus quoniam imperator vel princeps donat ecclesie iurisdictionem in castro vel villa tunc de iure vel puincia: sicut habet ecclesia in patrimonio beati Petri temporaliter: ut per. s.

tri vt p. s. rationibus. in marchia anchonitana: in roman
diola: in ducatu spe. et anoz in comitatu capanie: et in mul
tis alijs terris. Regnū etiā sicilie patrimoniu est ecclēsie.
cūm. di. valde. et de re iudi. ad aplice. vi. li. et totū imperiū
occidentis et donatione constantini. xcvj. dist. constantinū.
Unde vere et pprie papa monarcha est occidentis: vñ ne
cesse est etiā per hanc rationē qd ab eo in occidente impe
riū teneatur. et reuera dicitur est dñs et imperator: legitimus
vtilis. Secundus est qñ occurrit aliquid difficile vel ain
biguū. vt p. s. rationibus. Tertius est ratione delicti. et
de iudi. nouit. Quartus est quū iudex secularis est neglig
gens vel iniustus: pferim vacante imperio: quo vacante
papa imperatori succedit: vt est hodie declaratu. et in cle
menti. de re iudi. pastoralis. §. finali. et de fo. compe. licet.
vbi de hoc glo. et docto. post. ij. no. et in alijs casibus ibi in
glo. adde hic qd no. j. in. lvi. ar. §. et bis aut. h. de qb. autē.
Et ex hoc clare patet qd papa ex se iurisdictionē habeat
temporalē: qd alias eius executionē in pñctis casibus nō
haberetur: nisi ei cōcederet imperator. Hoc etiā prz pillud
Zuc. xxi. superius allegatu: Ecce duo gladij et. quoz vñ
fm glo. fuit euaginatū: tēporalis: vt p quos intelligitur
dicta duplex potestas. Per euaginatū spūalis: vnde et p
cussione petri: qd abscondit auriculā malchi serui pñctis.
Joan. xviij. euaginatō spūaliter moralizat. xxiij. q. i. si. p
trus. Per nō euaginatū tēporalis: vt p quos euagationē in
telligat potestatis executio: vt sic apud christū et eius vi
carios sit vtrāq potestas: sed tēporalis quātū ad iurisdic
tionē: nō quātū ad executionē vniuersaliter loquēdo.
nō quia nō possit: sed qd vt dñ. ij. timoth. ij. dñ. qm. decuit
vt spūalis actio a carnalibz distaret in curibus: et deo mī
litans minime se negotijs secularibz implicaret. idē. xcvj.
di. quū ad verū. facit opri. xj. q. i. re qdē. cū. c. seq. et §. et bis
oibus. ij. ibi: secularia igit iudicia. adde ad istum arti. et §.
alias obiectiones et solutiones quas posui. j. in. lix. arti. in
§. restat. C. Z.

Euag
natio
gladij
qd signi
ficat.

Tēpora
lis iuris
dictio
pape
subest.

 illa que possunt dici vtrāq potestate scz tem
porale ad papā nō primere: et iurisdictiones esse
distinctas: respōdendū est. et primo ad id: Red
dire qd sunt cesaris cesari: et qd dei deo. in ar.
xij. et Martb. xxi. Martb. xij. et Luc. x. et xxi. q. viij. conue
nio. cū. §. p. et ecce qd. xvj. q. viij. maio: es. dico qd sicut a deo
nō excludit dñatio in tēporalibus: qd dñi est terra et c. p. s.
xii. et p. s. lxxviij. viij. di. quo iure. et de deci. tua. ij. quīs
approp: iatus attribuat sibi dñatio in spūalibus: ppter
excellentiā spūaliū respectu tēporaliū. et de maio. et obe.
solite. ita nec a dei vicario excludet. Unde licet ista respō
sio fuerit cauta: me interrogantiū neqñā posset ipsūm cas
pere in sermone: fuit tñ verissima: et ad ppositū nostrum
dicta. quū em dei sunt omnia: et ei? imperiū et regnū. Dan.
ij. ad fl. ibi: in diebus aut. qd iubet christus cesari esse red
dendū: debet et dici etia et deo reddi: qd cesari est reddē
dū ppter deū qd imperiū ordinauit vt instrumentū suū et
sui vicarij: ad defensionē fidelij teoz puerfationē pacifi
cā cōseruandā. xxiij. q. v. pñctes. et c. ad ministrato: es. et
sic intelligit qd dicit. l. q. summa nobis dona a deo conces
sa sunt sacerdotū et imperiū. in autē. quō opo: ret epif. in
prin. col. j. et tamē vtrūq exeruit christus: vt legit et no.
x. di. qm. et. xcvj. di. quū ad verū. Sicut ergo diuisio eozū q
sunt cesaris: est diuisio nō disparatoz: sed superioris et in
ferioris: qd omnia que sunt cesaris sunt etiā dei: et nō econ
uerso. sic dominatio imperatoris est pape suo modo: et nō
econtrario: et sicut dominatio imperatoris est dei: pñctis
liter et sicut cōferētis et cōmunicantis ea: cesaris autē est
sicut ministri et cū cōmunicat. sic etiā pñctis principaliter est pa
pe eā conferētis et imperatoris cōmunicantis. Pterea
nullus negat quin comes sit subdit? regi vt in libro seu
do: quia comitatus intra terminos alicui? regni sunt:
ergo de eius iurisdictione sunt. vide quod legit et no. et de
off. archi. c. si. maxime per Innocē. dicit: et tamen subditi
comitis aliud debet regi et aliud comiti. et dicit eis a vero

iudice reddere que sunt comitis comiti: que sunt regis re
gi. Et hoc tamē nō pōt argui qd dominū comitis non sit
regis tamē pñctis et directi dñi: licet comes vtilis
dñs sit. Papa etiā in imperio superior: dñs est. et in cle
de re iudi. pastoralis cura. §. si. ibi: Et superioritate quam
ad imperiū nō est dubiū nos habere: et fidelitātē iurat pa
pe imperator: pro imperio: ergo ab eo tenet illud. vt p. c.
pastoralis. et in cle. de iure iur. romani pñctes. Itē ideo
dicit dñs dicit? hñ: Reddite que sunt cesaris et. vt osten
dat qd imperatoris et cuilibet potestati ius suū et cēsus soluē
dus sit: vt sit probatio subiectionis. et q. iñ. illud. C. de epif.
et clericis. nulli. et de cēsi. omis. Eterū nullus negat qñ
imperatori iura debita sunt soluēda: nec i hoc nec in alijs
iuribus papa intendit imperatori in aliquo derogare. et
de iudi. nouit. qd si. sint legi. causam q. ij. Quia si cuius sua
iurisdicō nō seruat: o: do ecclesiasticus cōfundit. xj. q. iñ.
puenit. sed nō ppter ea in imperio ius habere papā nega
tur: vt plene superius est pbatū. C. Secūdo ad id qd
opponit de Joan. vij. c. Iesus ergo quū cognouisset quia
uenturi erant vt raperet et faceret cū regē: fugit iterū in
montē ipse solus. et ad illud Joan. xviij. Regnū meū non
est de hoc mūdo. et qd sequit: nūc aut regnū meū nō est
hinc: rñdeo qd quātū ad līrā exponēdo fecit hoc: quia
quū esset rex regū et vniuersalis dñs oim? nō oportebat
q amplius rex hieret illius parue regionis. vñ Joā. xviij.
Pilato dicere sibi: Ergo rex es tu nō negauit se regē: sed
dicit: Tu dicis: qd rex sum ego. Qd aliter vt dicit glo. se.
cir hoc docens p: ospera mūdi fugere: et tra ea o: are. rex
fert se ad illud qd solus erat in mōre vbi est locus oratiōis
vnde Reg. ait: Rex fieri noluit: ad crucis p: opatibulum
sponte venit: oblatā gloriā culminis fugit: penā prob: ose
moris appetit: vt membra eius discerent fauores mūdi
fugere: errores minime timere. Quanto inquit ergo ch
stus esset dñs mūdi in temporalibus et spūalibus: p
quanto erat summus pontifex: subditos conabat trahere
ad regnū celeste cōsequendū: quia ad hoc venerat: qd
nullus bene consequi: nisi cōtēnendo terrenū. vnde Leo
papa in sermone de epbia dicit de ipso: Dñs tēporale nō
querit regnū: qui pñctat eternū: et tamen in hoc qd vocat
eū dominū scz mūdi: tribuit sibi tēporale regnū. Vel
potest exponi: Regnū meū scz quod corde gero p amo: et
et fidelibus meis opo: nō est de hoc mūdo. Vel regnū
meū scz celeste: de quo Martb. v. in prin. et. xj. et Luc. x.
ibi: Adueniat regnum tuū. quod specialiter dicit esse ch
sti: quia ibi regnat et regnaturus est in sanctis. nō de hoc
mundo. Inon concordat cū regno mūdi. Adde etiā hic
qd scripsi in li. ar. §. restat. h. ad illud quod obijcit. infra.
et in. ij. parte. ar. lvi. in. §. item questionem istam: qd illud
vnicū et pacificū: istud diuisum et seditiosum: vt pbat ex
perientia. Martb. xij. et Luc. x. De regnū in se diuisū et c.
Item illud perpetuū. p. s. c. liij. Regnū tuū regnū oim
seculorū. Dan. ij. et xij. Istud momētaneū et fragile. Eccl. i.
et. Omnis potentatus vita breuis. §. Dach. xj. Rex prole
meus imposuit sibi duo diademata vna die: et tertia die
moriuus est. Hiero. Principatus vt ingredit? deseritur:
dū tenetur labitur: et incertū est qua die finiat. Eccl. i. xxi.
Stupa collecta synagoga peccantiū: et consuminatio ei?
faulla ignis. quasi diceret: potestas peccatorū deficit vt
stupa ad ignē. Itē regnū celeste amplissimū. Baruch. iij.
Quam magna est domus dei: et ingens locus possessiōis
eius. et contra regnū terrenū est angustū. vnde Boetij?
Omnis terre ambitus: ad celi spatiū puncti obtinet raz
tionem. Idem ostendit Seneca dicens: qd paucis diebus
posset nauis a liro: ibus hispanie vsq ad indiā p: neare:
sed velocissimus planeta vir triginta annis potest exple
re circulū firmamenti: quod tamē parvissimum est respe
ctu vltimi corporis: scz celi empyet: vbi sunt angeli? san
cte anime dei faciēte contemplantur. Itē ppter tranquil
litatem et pacem. Esa. lxxij. Sedebit populus in pul
chritudine pacis et c. Sed regnū terrenū in turbatione est.

Regnū
mundi
christus
pñctis.

unde herodes rex turbat⁹ est et ois hierosolyma cum illo/
christo nato. Matth. ii. Item propter securitatem. Esa. lxxv.
Securitas erit vespas in semperiternum. Regnum terrenum semper
est cum timore. Job. xv. ibi: In cunctis diebus suis impius sus-
perbit: et numerus annorum incertus est tyrannidis eius.
Sonitus terroris semper in auribus illius: et quoniam par fit il-
le insidias suspicatur. Seneca: Non est liber qui servos suos ti-
met. Item propter affluentiam. Proverb. viii. Deum sunt diui-
tie et gloria. Ps. lxxv. Replebimur in bonis domus tue.
item Ps. lvi. Satiabor: quoniam apparuerit gloria tua. Ezo.
xxv. Ego ostendam tibi omne bonum. i. summum bonum. in quo
solum sunt omnia bona. Aug. Si bona singula creata dele-
crabilia sunt: cogita in mente quod delectabile est illud bonum
nunc quod continet iucunditatem omnium bonorum: et non quale
in rebus creatis sumus experiri: sed tanto differetius quam
to differt creator a creatura. Si enim bona est vita creata:
cogita quanto melius: vita creatrix. Si bona et iucunda est
salus creata: quanto iucundior: est salus que fecit omnem salutem.
Si amabilis est sapientia in cognitione creaturarum rerum:
quoniam amabilis est sapientia que ex nihilo condidit omnia: Des-
nitque si multe et magne delectationes sunt in rebus creatis
delectabilibus: quanta delectatio est in illo qui fecit delectabi-
lia? Sed regnum terrenum est in defectu. Seneca. Scias illos
multis indigere qui multa possident. Eccl. v. Ubi mul-
te sunt opes: tunc multi qui comedunt eas. Item propter iucun-
ditatem. Ps. xxx. Quia magna multitudo dulcedinis tue
domine etc. Item. Vides quomodo memoria suavitatis huius aia
expugnare gestiens verba multiplicat. Hanc dulcedinem
nouit experiri: in expertus ignorat: quia nemo scit nisi qui
accipit. Apoc. ii. unde et alios ad gustum suavitatis inui-
tans. ait Ps. lxxv. Haurite et videte quoniam suavis est dominus.
Sed regnum terrenum est in merore. i. Macha. vi. post patrem.
In quam tribulationem devenit: et in quos fluctus tristitie
in qua nunc sum etc. verba sunt Antiochi regis. vbi et dicitur:
Et audiuit rex sermones istos expavit: et commotus est valde:
et cecidit in lectum: et incidit in languorem: et tristitia etc.
quod sequitur hoc est regnum christi quod non est de hoc mundo:
quia contrarium huic mundo. Et etiam christus vere
rex fuit temporalis: et per consequens papa suus vicarius:
apparere ex dictis Richardi super Apocalyp. i. c. super hoc:
Princeps regum terre dicitur: Reges sunt triplices. Quis-
dam regunt sibi subditos quoad terrena: ut principes se-
culares. Quidam quoad spiritualia: ut ecclesiarum rectores.
Quidam regunt semetipsos: ut singuli fideles. Christus est
princeps omnium regum: quia ab ipso est omnis potestas se-
cularis et cura pastoralis et singularis solertia cuiusque fi-
delis: que cuncta sicut ab ipso habet originem sic in ipso
habere debet actionem: ut principes per potestatem secularem
inter subiectos sibi homines teneant iustitiam. facit. cxiij. q.
v. regum. Pastores per curam pastoralis fidelibus sibi com-
missis prebeant doctrinam. facit. cxiij. dist. c. p. b. c. l. q. iij. no-
lite. et singuli fideles per singularem solertiam in semetipsis ser-
uent sanctimoniam. ar. ii. q. i. scilicet. et illud. i. per. ij. Vos
estis genus electum regale sacerdotium etc. Principes sibi
subiectis debent contra raptores homines defensionem.
Pastores ouibus sibi commissis contra impugnantes de-
mones instructionem. singuli autem sibi in semetipsis contravicia
relegationem. hucusque fit. Sic ergo christus et eius vicarius
papa imperator: celestis est. et de elec. fundamenta. §. ne
autem ibi: Imperator: celestis instituit. et. xi. q. iij. iulianus. et
rex celestis et terrenus. ut et in probo. decretalium: Rex pa-
storalis: et regnum suum spirituale non carnale non fit de hoc
mundo: quia caro et sanguis regnum dei non possidebunt. i.
ad Cor. xv. ad fi. insinuans etiam predicta verba: Regnum
meum non est etc. illos ad regnum huius mundi pertinere: qui
auxilio humanarum virium non diuino presidio ab imminenti
iniuria se tueri contendunt. sic exponit dicta verba domini
B. rianus. cxiij. q. iij. c. j. vbi dicta verba ponunt. Et y
etiam in isto puncto vult se excludere caliginem intelle-
ctus: papam non considerat hominem sed deum quodammodo

quia vicarius. et lib. vi. de elec. fundamenta. §. ne autem ibi:
Ipsi quoque romani pontificis vicarii dei. et e. t. vbi periculum.
§. ceterum. Creatione vicarii iesu christi successoris Petri/
rectoris vniuersalis ecclesie/gregis dominici directoris.
et ut eccle. bene. ut nostrum. §. porro. ibi: Quoniam etiam locum dei
teneamus in terris etc. et de transla. quanto. §. non enim. Non
enim homo: sed deus separatur quos romani pontifex qui
non puri hominis. §. veri dei vicem gerit in terris. et. j. Non
humana: sed diuina potius auctoritate dissoluit. cum fi.
Sicut ergo nullus fidelis dubitat quoniam christus fuerit rex
et sacerdos: et rex celi et terre. ut et de sum. trini. c. j. §. vna.
et Apoc. xvi. et. c. i. et. i. Timoth. vi. ibi: Rex regum etc. et con-
ditio: omnium celestium et terrestrium: quia omnia per ipsum
scilicet verbum scilicet filium dei facta sunt. Jo. i. et vna persona in
duabus naturis. ut pre. c. de summa trini. c. j. §. hec sancta.
et hec omnia. §. arti. primo. et. cxiij. latius superius sunt per-
bata. Et Sic nullus catholicus dubitare debet quin
summus vicarius generalis in terris pariter utramque has
beat potestatem: immo non longe esset ab heresi contrarius
pertinaciter affirmare: quia esset negare filium dei condito-
rem terre et regem: si ponere duo principia cum hereticis
marcionistis. cxiij. q. vlti. quidam. §. marcioniste. Item quod
omnis potestas ab ecclesia est: ut. §. probatum est. q. extra
ecclesiam nulla potestas aut iurisdictio vera est: ut est expre-
sum. cxiij. q. i. §. sed illud. et de hoc etiam. §. satis tacum est.
Tertio ad illud quod dicitur: quod imperator: ex electione has
bet ius in imperio: et potest administrare ante confirmationem
ne papa: ut legitur et no. cxiij. dist. legimus. et no. Inno. et
Ostien. et de elec. venerabile. Respondeo quod non propterea
negatur quod papa utramque non habeat potestatem: quia ius
quod imperator: habet: ex electione concordia habet. quod elec-
tus ab illis quos papa et ecclesia constituit electores. Nam
illi qui eligunt imperatorem a papa habuerunt hoc ius eli-
gendi: ut pre. c. venerabile. et pre. c. romani principes. et in
clemen. de iur. iur. §. i. vbi de hoc ergo originaliter ius
istud a papa sibi competit mediantribus electoribus. simile
ad hoc quia apostoli elegerunt. lxxij. discipulos. cxi. dist. in
nouo. et tamen dominus dicitur eos instituisse. cxi. dist. §. i. quia
quod per alios fecit per se fecisse dicitur. ut ibi no. in glo. §.
contra. item quia etiam in glo. non consequitur imperator:
exercitum administrandi: et si consequatur ius ex electione:
ut no. cxiij. dist. quanto. de hoc. §. arti. i. in fi. et ar. cxiij. §. et
quod non. Quarto ad illud. c. xvi. di. si imperator: vbi dicitur
quod diuinitus imperator: consecutus est suam potestatem. et ad il-
lud quod dicitur ibi in glo. argumendo non ergo a pa-
pa: respondeo quod hoc non sequitur ex re: sed est fallacia con-
sequenti. sicut non sequitur gentes diuinitus sunt conse-
crate baptismum: ergo non mediantribus apostolis. similiter aaron
et filij eius diuinitus consecuti sunt sacerdotium: ergo non
mediante moysi: quoniam Ezo. xxv. dixerit deus moysi: Ue-
sthes his omnibus aaron fratre tuum et filios eius cum eo: et
cunctos: et consecrabis manus: sanctificabisque illos ut sacer-
dotio fungantur mihi. et de hoc. cxi. dist. §. i. ibi: quod ex precepto
domini aaron etc. sic quod papa facit deus facit. et de transla. quanto.
§. non enim. et quod imperator: habet ab ecclesia: a deo habet.
Nunquid enim non habet approbationem sui iuris/consecratio-
nem/unctionem et diadema a deo: ex quo habet a papa.
ut pre. c. romani principes. de iur. iur. quis sapiens negas-
set hoc? Deus enim aliqua facit immediate ut que creat: al-
qua vero mediante creatura: ut. §. in exemplis positus. §. et in
Exodo frequenter dicitur: Locutus est dominus ad moysen. et in-
telligunt sancti per interpositam creaturam per angelum. et
utraq: possunt dici diuinitus esse facta. Ad. c. lxxij. cxiij. q. iij.
quod dicit potestates temporales a deo fuisse concessas: ve-
rum est quia omnis potestas siue imperialis siue alia a deo
est immediate et principaliter. ad Roma. cxiij. in prin. cxiij.
q. i. quid culpatur. et mediate: quia potestas sub potestate
te est. cxi. q. iij. qui resistit. quia miles a potestate recipit gla-
dium. cxiij. q. v. miles. et imperator: ab ecclesia: ut. §. pluris
mum est probatum. Quinto ad c. illa. hadrianus. §. et. c. seq.

Christi
rex tempo-
ralis.

Reges
triplices

Papa
in terris
utramque
habet
potestatem

Jurisdic-
cio anti-
quorū im-
peratorū.

Impera-
tor: quō
intelligi-
tur dñs
totū mū-
di.

lriij. di. que loquunt de potestate quā habebant olim im-
peratores supra ecclesiā leuiter respōdet: quia illam po-
testatē dedit eis ecclesiā pro tempore et pro causa: quibus
cessantibus cessauerunt priuilegia illa. et que ad pñiciem
ecclesię trahēbant. i. q. i. quod pro remedio. et q. viij. qd. p
necessitate. vbi de hoc. et nihilominus imperatores illis
priuilegijs renuntiauerūt. et hec duplex solutio ponitur.
lriij. di. s. verū. Ad sextū iterū qd dicit de glo. posita p. c.
hadrianus. ij. que dicit. Fateamur ergo imperatores: ē dñm
mundi: cōcedendū est in gradu suo: sed sub papa sicut. s.
probatū est. Item dñs est mūdi quantū ad executionem
gladij tēporalis: quo regulariter papa nō vritur: licet ab
eo sit: vt similiter superius est probatū. Secundo ad illud qd
dicit qd iurisdictiones sunt distincte. vt. c. di. qm. et. l. c. viij. di.
quā ad verū. quā habeant distinctos fines atq; obiecta et
actus: concedo. et hoc tñ nō sequit quin vtraq; potestas
sit in eodem: potissimū quā potestas tēporalis reducat
in spiritalē velut in causam: et in multis casibus papa
actus exerceat vtriusq; vt superius est probatū. Itē ista
distinctio iurisdictionis est quantū ad executionē ppter
causam assignatā in. c. qm. et quā ad verū. sicut etiā ppro-
me in alia obiectione dicit. Septimo ad. c. si duobus. et de
appel. qd dicit qd nō pōt appellari ad papā a seculari iudi-
ce: fateor: regulariter. quia papa nō intrōmittit se de ex-
ecutione iurisdictionis in tēporalibus faciēda: sed eā im-
peratori committit: ne secularibus negotijs implicet: vt
p. c. quā ad verū. et p. r. i. dicitū est. ¶ **A**d Octauo ad il-
lud quod dicit qd ecclesiā soluit tributū imperatori. i. q. i.
si tributū. et. c. magnū. cum si. verū est: quia res transi-
tū onere suo. et de dec. pastoralis. et. c. quā non sit in hoie. et
no. r. iij. q. viij. s. hinc datur. et. c. tributū. in glo. quia cum
onere. Nam agri tributarij de quib; dñs tēporalis tribu-
tū certū habebat: et ad ecclesiā perueniant: iustū est qd ec-
clesiā soluat quod soluebat ille qui ecclesię prediū vendi-
dit vel donauit: nec ipsa subijciatur ecclesiā dño tēporali
vel regibus: vt probatur pcedenti. c. tributū. r. iij. q. viij.
ibi: Quia nō ecclesiā dant nō pñficalis aper et ita subijci
regib; pōt. Soluit etiā ecclesiā hoc tributū pro causa qua
ibi assignat: vt banus: scz pro pace et quiete qua tueri et de-
fensare debent imperatores ecclesiā et clericos. Nō aut ec-
clesiā tenetur soluere tributū de decimis et oblationibus:
vt tangitur e. q. secundū. Nec soluit ecclesiā in aliquo mu-
nera personalia: nec angarias. nec pangarias: vt de hoc
plene. r. vi. q. i. s. nouaz. c. l. seq. placet. legif et no. et de im-
mu. ecclē. nō minus. Nec soluit aliquid de predijs que ad
eā libere peruenerunt: quia bona ecclesiā et clericorū
libera sunt ab omni seruitio tēporali: vt legitur et no. et de
vita et hone. deri. et literis. Ratio etiā alia quare soluat
ecclesiā tributū de predijs que eadē tributaria peruene-
runt assignat. r. i. q. i. magnū. vt doceat omnes debere esse
subiectos sublimioribus potestatibus: sicut apostolos pe-
trū et paulū. s. p. r. i. et ad Rom. r. iij. et ne quis constitutio-
nē terreni regis esse soluendā putet. ¶ **E**t ad id
nono quod dicit qd filius dei soluit tributū. Dicitur. r. viij.
et p. c. si tributū. verū est nō ex debito: sed vt nō scandali-
zaret alios: vt no. r. i. q. iij. magnū. i. glo. nō ex debito. vnde
et dñs ait Petro p. c. r. viij. Dicitur. Quid tibi videt simō?
Reges terre a quibus recipiunt tributū vel censum: a fi-
lijs suis an ab alienis? Et ille dicit: Ab alienis. Dicit illi ie-
sus: Ergo liberi sunt filij. Et aut nō scandalizemus eos:
vade ad mare et c. ad idem. r. viij. q. i. iā nunc. ad finē ibi:
Vnde et ipse dñs prius quā nō se soluere tributū debere
demonstraret: soluit tñ ne scandalizaret eos: quibus ad
eternā salutē gerens morem consulebat. ¶ **D**ecimo ad il-
lud Pauli ad Rom. r. iij. Quod omnis anima subdita sit pla-
to suo: verū est: si bonus est: nutritio: est si malus fuerit:
erit reitator: dicit ibi glo. Sed et hoc nō potest argui ec-
clesiā subiectā imperio. Sed arguitur qd census signus
est subiectionis. et de censu. omnis anima. quod verū est
in eo qd soluit quia obligat est soluere: vt ecclesiā pro pñio

tributario: vt superius dictū est et quare sed nō simpliciter
vt. s. probatū est. ¶ **U**ndecimo ad id. i. p. r. i. s. Serui sub-
diti estote oī humane creature ppter deū: siue regi tamq;
precellēti et c. r. i. d. i. i. m. o. c. i. i. s. et de maio. et obe. solite. ibi:
Scribebat em aplūs subditis suis: et eos ad humilitatis
meritū puocabat. Nā si per hoc quod dicit: subditi estote
sacerdotibus voluit imponere iugum subiectionis: et eis
plationis auctoritatē auferre quib; subditos esse mones
bat: sequeretur et hoc qd seruus quilibet in sacerdotes im-
petiū accepisset. et. j. q. autē sequitur regi tamq; precellēti:
nō negamus quin pcellat imperator: in tēporalib; illos
duntaxat qui ab eo recipiunt temporalia et c. Sed ponti-
fer in spiritualibus antecellit: que tanto sunt tēporalib;
digniora: quanto anima preferit corpori: et qui dicit pñs
fctū nō dicit summus qui pñe dicitur papa. r. i. dist. s. i. et
qui etiā in tēporalibus antecellit: vt superius est pluries
probatū. Sed quilibet pontifex maio: est imperator: vt
r. c. vi. di. duo sunt. vt. s. dictū est. Et predictis ergo clare p. s. Papa
papa vniversalis monarcha toti; populi christiani et de monar-
iure totius mūdi: ita qd velit nolit quicūq; viator: pape de cha vnū
iure subijciatur vt plato. ¶ **D**uodecimo ad illud qd dicit
qd imperator: potest papā iudicare si papa reperiat a fide
deuius. qd nō probatur nisi exemplo Ethonis primi re-
gis theutonico: qui vt fertur cum dero et populo roma-
no Joan. r. ij. deposuit a papatu. Dico hoc falsū esse: quia
papa in heresi etiā incorrigibilis iudicari nō pōt ab im-
peratore: sicut de hoc satis dicit. s. in. iij. iij. r. i. et. r. r. i. arti.
Nec est trahendū ad consequentiā factū Ethonis: quā
sibi tunc concessa fuerit licentia a leone papa: et potestas
ordinandi ecclesiā romanā: et eligendi summū pontificē.
lriij. dist. in synodo. Qui priuilegio renuntiauerit postmo-
dum imperatores romani. vt dicit. s. v. in pcedēti folio.
hic adde quod scripsi super hoc latius. i. in. l. r. viij. ar. in. s.
ad id quod no. in p. c. in synodo. qd papa pōt dare potes-
tatē imperatori in casu heresis: dicit contrariū. s. in. r. r. i.
quum aut. iij. q. d. nō papa. ar. et probatū. vbi vidēdum
est. Nō debemus aut attendere ad factū Ethonis: quia
nō est exēplis sed legibus iudicandū. C. de sentē. nemo.
de hoc. no. r. i. dist. de quibus. leges aut infinite sunt in cō-
trariū: qd nūq; debet neduz papa: sed nec aliquis clericus
a seculari iudice condemnari. et de iud. ar. si deri. et. c. des-
cernimus. et. r. i. q. i. quasi per totū. et adde quod no. in p. c.
ar. iij. iij. r. i. et. r. r. i. ¶ **E**t aut bauarus in imperio in-
trusus olim dux bauarie cum populo stulto et infideli et
furioso et dero phantastico romano adulatē sibi in furia
theutonica iuxta illud Bualteri in Alexandro Theuto-
nicusq; suū retinet in ore furore: et in insipientia sua et vin-
dicta dñm papā Joan. r. iij. in cuius tempore scribo hunc
librū: deposuerūt in vbe: et sibi substituerūt de facto pseu-
do religiosum de ordine minorū fratē Petrū de Lo: bas-
ria: quē cognouit in vbe verū hypocritā quū cōuentus
lis esset ibi rome in ara celi decimantē mentē. Dicitur.
r. iij. et anetū in quibusdā abstinentijs exterioribus et in
aperto: et in abditis loculos cōpilantē: et inter mulierum
las romanas quasi continue residētē et gloriā aucupantē.
et sicut mihi testimoniū phibuerūt: minister illius pro:
vincie romane et custodes tūc quū essemus in magno cō-
cilio de facto eius et aliorū qui ecclesię et ordini rebellaues-
rant ananie minus habentē scz in castitate: et sic fide pau-
peratis et mūditiē et obedientie: que sunt legis grauio: a
relinquentē. Dicitur. r. iij. Hoc min; etiā est ad cōsequen-
tiā deducendū: qd nedū imperator: nō est intrusus in
imperio et tyrannus: et lupus rapar deuorans nedū oues
ecclesię obediētes sancte ecclesię matri sue a deparis stā-
res. Joan. r. i. sed etiam hedos peculeos et olidos sicut glo.
Dicitur. r. r. i. stātes a sibi filiis begenes
res et infrunitos. r. c. vi. di. in scripturis. et hostis ecclesię ma-
nifeste. r. iij. di. si inimicus. et ab ea iusto iudicio reprobat;
et lib. vi. fundamēta. s. quid plura. et ab eodē papa Joan.
de heresi sententialiter cōdemnatus. Quale ergo senten-

tiam dare potuit in imperio intrusus contra papā catho-
licū: cui tota ecclesia sicut tenetur obedire et tenet eum p-
papam: nō audiri nō cōfessum nō conuictū nō rei euiden-
tia hereticū. contra illud. xxi. di. nunc aut. ix. q. iij. nemo. ij.
q. i. nos i quēq. quū. v. c. seq. et de coha. de. t. mu. vestra. t.
ca. vlti. et in demē. de re iudi. pastor. alis. cū multis si. que
enī ab intrusis sūt: nō tenent vt legif. t. no. de conse. di. f.
hic ergo. Quomō potuit: quia nō potuit iste bauarū dñm
papā Joan. accusare. quū sibi nō obediat. iij. q. iij. alieni.
ibi: Aut apostolice sedis iussionibus inobedientē suscipe-
re nō debemus. supple in accusationē. Itē q: infamis: q:
iussa apostolice sedis libenter transgreditur. causa. e. t. q.
ca. si quis. Itē bauarus contra papā conspirator: cū suis
gibellinis fuit: nō dico de omnibus: ergo papā accusare
nō potuit. e. causa. t. q. conspiratores. Item excommunic-
atus multis excommunicatiōibus papam accusare nō
potuit. causa. e. nullus. t. c. omnes. Itē bauarus pape in-
diato: t. detractor: ab accusatiōe sua repellit. causa. e. t. q.
clericus qui. t. c. detractores. Itē bauarus sacrilegus p-
pter multos clericos t. religiosos captionē t. multarū
ecclesiarū t. monasteriorū inuasiōe. xij. q. i. nulli. c. q. abstu-
lerit. c. de viro. xviij. q. iij. sacrilegū. c. oēs raptores. c. q. ras
pit. c. si quis suadente. t. quasi per totū. vide hic de baua-
ro vsq. ad h. sequen. qui incipit. Ad bec etia. t. xxiij. q. iij.
quid ergo. et lib. vj. de re iudi. ad apostolice. necdū nō pa-
pā: sed nec aliū accusare pōt. iij. q. iij. nulli vñq. t. q. v. c. o-
stituimus. Itē bauarus ecclesie t. dñi pape publicus ho-
stis t. inimicus capitalis papā accusare nō potuit nec in
eū sententiā ferre. etia si a s. iudex suus fuisset. iij. q. v. ac-
cusatores t. testes. vbi de hoc. et de fimo. p. tuas. i. vbi de
hoc. t. vt lire nō contestata. accedēs. ij. de accusa. quū opo-
teat. vbi de hoc. iij. q. iij. Item in criminali. t. iij. q. v. nul-
lus seruus. Itē iste bauarus armauit se cōtra papam
ad literā. vt fm glo. conuiciando vel diffamādo eū. ergo
contra eū vel contra quemlibet epm admitti nō debet in
aliquo. ad hoc. iij. q. v. oēs. Omnes qui aduersus patres
armanē: vt patrū inuatores infames esse censent. t. j. qm
lurent canonice decreta patrū: vt accusatio. vel testimo-
niū eorū qui odio quoslibet psequunt. vel qui inimici aut
suspecti habent: nullo mō recipiant. idem. vj. q. i. sacerdo-
tes. Qu aut contra eū sententiā ferre nō potuit inimicus:
px. iij. q. v. p. suspecti. vbi de hoc. vñ dicit ibi: Quia suspe-
cti t. inimici iudices esse nō debent: vt ipsa ratio dicat: et
plurimis probatur exēplis. nā quid grātius t. amabilius
dare quis inimico potest: q. si ei ad imperandū cōmiserit:
quē ledere fore vulerit: t. j. vbi athanasius a suo patrī
archa canonice cōdemnatus: quia p. odamauit q. inimici
cus esset: a synodo chalcedon. recipere suā ecclesiam iudi-
catur. et j. Quero inquit iudiciū quod pretendit: vbi nā
possit agitari: an apud ipsos. vt iudem t. inimici sint t. tes-
tes t. rei iudices: Itē si in iudicio vbi iudem sunt inimici
qui iudices: ne humana cōmitti debent iudicia: quanto
magis diuina. i. ecclesiastica: quis sapiēs t. nō intelligat:
t. j. Nam quodāmodo naturale est suspectorū iudiciū in-
stas dedinare: t. inimicorum iudiciū inuelle refugere t.
de istis inimicis legif. et no. et de offi. del. insinuante. vbi
etiā no. q. mino: inimicitia repellit iudicē q. testē. t. de ac-
cu. quū opo: teat. Itē bauarus excommunicatus t. hereti-
cus cōdemnatus: dare sententiā nō potuit cōtra papā.
et de re iudi. ad probandū. xxiij. q. i. s. fin autē. cū si. Quo
ergo miser iste bauarus secularis t. inferior: et tot dictis
laqueis irretitus: pcedere potuit cōtra papam cōtra illa
omnia. c. xxi. di. s. in his omnibus. cū. c. seq. vsq. ad fi. di. sed
t. conciliolū vel potius conuenticulū qd rome sup hoc fe-
cit. tūc p. ope romā erā per res leucas in eremitorio mō-
ris comparris a persecutione t. facie bauari fugitiuus in
terra guelforū: a cephalū liquet esse. vbi de tāta potestate
scz dñi pape agebatur: t. inuato: nō fuit expectata senten-
tia. vt. xxi. dist. submitit. Vere etiā potest dici in hac parte
Bauarus bestia lapidanda: quia montē tetigit. ad lxxb.

px. Exod. n. c. v. etia in quā similis v. fo: de qua dñi. vij. q.
in parte stetit: quia diuisione in ecclesia fecit: t. ab unitate
ecclesie recessit: quia unitas nō capit diuisionē. xxiij. q. i. lo-
quitur. t. tres ordines dentū erant in ore ei: quia ad li-
ram iste cū pseudo apostatis religiosis triū ordinū p-
catorū minorū t. erenitarū ecclesia momodit: t. cōtra
eam latrauit t. picebatur ei: Surge comede carnes pluri-
mas. dñi. vij. quia per diuisionē suā multa sunt milia ho-
minū interfecta. t. deuorauit obedientes ecclesie plebes:
t. earū carnibus saturatus est. quarū tamē t. quo: n. fan-
guinis reus est: quia ipse in istis homicidijs caput t. prin-
cipalis est: t. eius pcepto defensione auxilio t. cōueni-
tia fusus. legif. t. no. de hoc dist. l. de his. t. et de homi. sicut
dignū. Arso etiā similis qui vocat est: quia ipse magnam
partē italie t. aliquā theutonie directe vel indirecte dep-
datus est. t. animal inquietū: quia bauarus nec in te nec
co: po: re quiescit: sed profugus vt cayn a facie dñi dei sui
eius vicarij: t. vagus per terrā gradit hinc inde. dñi. iij.
Arus in abditis habitat. t. bauarū nō in medio ecclesie.
Ps. xxi. vt dñs noster iesus christus. sed extra ecclesiā con-
uenticula fabricat. Arus etiā caput habet debile: t. bau-
arus diadema sibi imposuit sine iure. Dōrē tetigit bec
bestia: q. dñm papā diffamauit: t. de facto papatu pua-
uit. sed mons iste summus apostolicus sup alios montes
residēs: quia primus t. p- p- uus super oēs epos: sicut pe-
trus super omnes aplos alios. xxi. dist. in nouo. t. c. sequē.
t. iij. q. vj. dudū. t. et de elec. fundamēta. li. vj. vbi apli mōs
res vocant: immobis perseuerat: q. fundatus est supra
firmā petra. dñi. xvi. ecclesiā catholicā: cui caput est
t. christi vicarius t. petri successor. xxi. dist. ita dñs. Dōne
inquā in quo beneplacitū est habitare deo vsq. in finem.
Ps. lxxv. q. vere ipse in ecclesia est: et ecclesia in ipso. vij.
q. i. scire. Rapidabitur inquā ista bestia a vicario illius la-
pidia. i. christi: quē bauarus reprobaui: quia lapis chri-
stus duos parietes in se positos in angulo coniungit: scz
populū iudeorū t. gentiliū. t. de eis fecit vnā ecclesiā: quā
diuisit iste bauarus bestialis quantū in se fuit: crudeliter
vastans eā. t. sicut ecclesiā reprobaui: ita eū ecclesia lapid-
dauit. i. cōdemnauit: anathematizauit: t. omni iure: qd
se dicebat habere in imperio p- uauit: t. ducatu bauarie.
Bestia etiam montē tangit: q. superbus excellentiā am-
bit: vt iste bauarū qui imperiū vsurpauit. vnde Nabuchos-
donoso: superbus cū feris bestijs habitare: t. fenit vt bos
comedere a deo cōdemnatus est. dñi. iij. de peni. di. f. c.
voluissent. s. et his nāq. h. nabuchodonoso: s. etiam
iste bauarū in celū. i. dñm papā sanctū: quia celi sancti bis
cunt. vñ Ps. xviij. Celi enarrant gloria dei. posuit. lingua
eius super terrā transeunte. contra illud. xxi. di. in m. Et o-
tra aut istū presumptuosum bauarū dici potest: s. psump-
tio neq.issima vnde creata es: Eccli. xxi. poterit rñdes
ri ab illo qui dixit in corde suo. Etsa. xxiij. In celū conscen-
dam: supra astra celi exaltabo solū meū. cuius iste p. imis-
rationē se filium manifestat: solū suū exaltare cōtra deū
t. ecclesiam psumens: ascendens inquā cōtra celum pa-
pam: qui est omnia sua iurisdictione continens t. condu-
dens. t. super astra celi. i. cōtra dños cardinales q. sunt ves-
lut astra refulgētia. ar. et de magistris. c. si. in hoc celo. Sz
timendū est sibi ne sequat quod subiungit in p. p. b. s. s.
rum tamē ad inferna detraheris in pfundū lacū. qd intel-
ligendū est nisi finaliter resipiscat: t. ad ecclesiā reuertat-
que sibi nō claudit gremiū redeunt. C. de sum. trini. epla
inter daras. et de hereticis. sup eo. li. vj. sicut nō petro de
co: baria antipape clausit repo: e meo ad ecclesiā redeūti
De isto etiā bauaro pōt dici illud Th. ch. iij. Quis est iste
qui dixit vt fieret: dño nō iubente: hic enī dicit vt fiat sibi
reuerētia vero impatorū debita: dño velit nolit suo scz pa-
pa nō iubēte: immo iuste cōtradicēte. vt p. et superio: ibi
dedaratis. Videl. etiā esse ille chanaan: de quo d. Vsec.
xii. q. in manu eius statera dolosa: t. calūniā dilexit. Eba-
naan interpretat zelus ppli. t. iste sub mentito zelo ppli: q.

dicit q̄ zelo iustitie ac reipublice agit cōtra dñm papā: nō ponderās statera iusta seipsum tñ dñm papam: sed dolosa faciēdo de se seruo dñm: q̄ de dño papa seruū: diligit calūnias: sibi falsas calūnias imponēdo. Ad hec etiā de potestate pape addēdum est qd̄ nō. *Distien.* et de sacra vnc. ca. i. §. vñae. in fi. bñ: Et ostendat quanta differētia sit inter authoritatē pōtēstatis: et pīncipis potestātē: que tanta est quāta est inter solē et lunā. et de maio. tōbe. solire. §. potuisses. et lōge minor: est comparatio q̄ plūbi ad fulgorē auri. xcvj. dist. duo sunt. Quāta etiā sit ostendit et q̄ si sint legi. p̄venerabilē. §. rationibus. authoritatē. hic nō illi potestātē: hic nō factū. q̄ di. officiū pōtēstatis potius cōfistit in iure q̄ in facto. officiū nō pīncipis econuerso: p̄mi habent verba: scōi factū. pīmi sciētiā: scōi potestatem. et ideo dicit q̄ vnus gladi⁹ alio temp̄ eger. et de deri. cxcō. mī. c. ij. in fi. vbi de hoc. et de male. c. ij. vbi de hoc. et de offi. ordi. qm̄ in p̄leris. vbi de hoc. et xvij. disti. nec licuit. et de sen. cxcō. et dilecto. li. vj. *Ad* Et hic etiā nota q̄ authoritas nō dependet a potestate: sed potius potestas ab authoritate. et de maio. tōbe. solire. §. p̄terea. ibi pōtēstatis authoritas et de rebus ecclē. nō ali. c. fi. in p̄m. xcvj. disti. bene quidē vnde tñ fratrē Alēxandrū de ordine minorū magistrū in theologia solemnissimū. Ecclesia est multitudo fidelium siue vniuersitas christianoꝝ. de conse. di. f. ecclē. fia. vij. q. i. nouatianus. tñ habēs duo latera. dextrū scz de rīcō: quī ea que ad vitā spirituale p̄tinent administrāt. itē finistrū scz laicoꝝ: q̄ terrene vite necessaria tractāt. Et est duplex potestas. spūalis que caput habet luminis pontificē. et secularis que caput habet regē. xcvij. dist. duo sunt. et q̄ si. sint legi. causamq̄. Spūalis p̄io: est terra in trib⁹ scz in dignitate siue maiōritate inquantū spūritus maior: et dignior: est q̄ corpus. et de transla. inter. et p̄e. c. solire. vnde abasā p̄ntar c̄pā tāq̄ minor: obtulit decimas melchisedech sacerdoti dei summi. tamq̄ maior. Bñ. rīij. Benedixit ei etiā melchisedech tāq̄ maior. Nā sicut habet. lxxv. vij. vbi idem ostendit siue aliqua cōtradictione: qd̄ minus est a maior: i. benedixit. ad idem. xxi. di. deniq̄. in fi. t. s. de hoc dicit. Irē p̄io: est in institutione: qd̄ p̄z p̄ sacerdotiū melchisedech: q̄ p̄cessit legē scriptā. et p̄ hoc q̄ in lege sacerdotiū p̄mū a deo est institutū. Exod. xxvij. B. in fi. c. Legitimū sempiternū erit aaron et semini eius post eū. et xxi. in p̄m. Sed tñ hoc facies p̄m̄i in sacerdotiū consecrēt. Demū p̄ sacerdotiū iubere dño regalē potestas est ordinata. §. Reg. vij. B. dixit dñs ad sa muelē: Audi vocē eoz: et cōstitue sup eos regē: qd̄ et fecit de saule cui ait. §. Reg. i. A. Ecce vnus te dñs sup hereditatē suā in p̄ncipē. et de sacra vnc. c. f. §. in veteri. Sz tñ p̄io: est authoritate siue potestate. nā spūalis authoritas tēp̄renā potestātē habz instituire vt sit: et iudicare si bona nō sit. §. ad Lox. vj. Nescitis qm̄ angelos iudicabim⁹: quāto magis secularia. et qui si. sint legi. p̄venerabilē. §. rōnib⁹. Ip̄la tñ spūalis a nemine iudicat. §. ad Lox. ij. B. Spūalis iudicat oīa: et ip̄e a nemine iudicat. qd̄ de papa oīno verū est. ix. q. ij. nemo. c. alio: ū. tñ de hoc. s. multū scriptum est. arti. v. t. vj. Notat etiā *Distien.* p̄e. c. solire. §. potuisses. ibi dictū est *Distien.* i. t. xxxvj. di. f. ecclē. sacerdotibus q̄ erāt in anathor. Et q̄ hoc verū mysterio nō caret: quia anathor interpretat̄ mīso: vel obediētia siue respondēs signor aut gratificatio designātis. Et dic mīso vt scias ad sacerdotē esse in dubijs recurrēdū. Deut. xviij. qui si. sint legi. p̄venerabilē. §. rationibus. Obediētia vt scias q̄ omnes debent sacerdotibus obedire. et de maio. tōbe. omnes. Rñdens signo: quia sacerdotes nisi p̄cellāt alios signis et virtutibus: sunt vilissimi reputandi. §. q. i. vilissim⁹. Vel signo. i. authoritate. donū est p̄rogatiua sacerdoti et ecclē. cōfirmata. Luc. ij. Et hoc vobis signum: inuenietis infāntē posutū in p̄sep̄io. i. in ecclē. in q̄ pascendi sunt dēci et laici: siue sint boues penitentes et domiti: et iugū dñi suauē portantes. Matth. xi. siue afini. i. peccato: es: et lasciu: et stult: nā et bonos et malos admittit ecclē. multi

tans. xxiij. q. iij. c. i. §. et seq. de conse. dist. iij. est vnitas ecclē. Aut gratificatio designantis vt scias q̄ dñs designauit sacerdotes suos habere potestātē gratificandi in penitentis: et indulgētias faciēdi. et de peni. et remis. de⁹ q. t. c. significauit. et c. quū ex eo. vbi de hoc. ad qd̄ p̄inet illud Luce. i. Post hec autē designauit dñs et alios. lxxij. et misit illos binos ante faciē suā in oēm duitatē et locū q̄ erat ip̄se venturus. et i. Ecce dedi vobis potestātē calcādi sup serpētes. i. auaros: qui quēadmodū serpētes terram lingunt: quia inimici. Ps. lxxij. Et inimici eius terram lingēt. Et scorpiones: id est luxuriosos: quia luxuria ad mortē scorpionis blandit faciē: sed postea cauda pūgit. et fūsus Ab veneris rabies q̄ dulci pace saluat. Quem sibi venatur hominē: p̄mūq̄ p̄opinat dulces: sed ex dulci tandem concludit amarum. Prouerb. v. Fauus distillās labia meretricis. et i. Nouissimā aut illius amara quasi absinthium. et lingua eius acuta q̄si gladius biceps. Sup omne virtutē inimici. i. superbos: quēadmodū diaboli sup omnes nitunt̄ extolli. vnde dicit Job. xli. c. de diabolo: Oculi eius omne sublime vident. xlvij. dist. c. i. q. di. super omnes peccatores plenā do vobis potestatem. et de iudi. nouit. §. i. omne em̄ p̄ctm̄ ad vñū de his tribus adducit. §. Joan. ij. Omne qd̄ est in mūdo: cōcupiscentia carnis est: et cōcupiscentia oculorū: et superbia vite. Exponunt aut verba dñi ad *Distien.* §. sic. Ecce cōstitui te p̄ meipsum: te meū vicariū sup gentes laicos inferiores. et regna laicos superiores in quacūq̄ dignitate constitutos: vt euellas peccata ab obedientibus: et dissipes inobedientes deponēdo a dignitatibus. et de here. excommunicamus. de sentē. excom. grauem. et c. nouerit. xxiij. q. v. p̄ceptū. Edifices fideles baptizatos sacramētū ecclē. administrationē et verā p̄dicationē ac honestam conuersationē inserēdo gratias et virtutes. et de sacra. nō ite. c. fi. de offi. archiep̄. officiū. de offi. o. inter cetera. t. di. multi. §. q. i. quicquid. Plantes in ecclē. dei infideles nō baptizatos p̄dicationē. fm̄ illud. §. ad Lox. iij. Ego plantauit: et sacri baptisimi ablutionē. de conse. di. iij. p̄ totū. Irē qd̄ dicit. §. in. §. p̄terea. in p̄e. c. solire. pōtēstatis authoritas. dicit *Distien.* scz iudiciaria quoad discernendū et iudicandū. Ideo dixit pōtēstatis authoritas: et regalis potestas ex cetero: i. quoad p̄ficiendū. et ideo dixit potestas. q. di. authoritas pōtēstatis cōsistit in iure quo debet esse induta. Regalis nō est potētia quo debet esse suffulta. et sic p̄z q̄ vna eger reliqua et si vtrāq̄ adinuicē cōco: dant omnia recte sunt in regūmine sancte ecclē. dei. Debet tñ p̄cedere pōtēstatis tamq̄ maior: et dignior: et illuminat̄ ad modū lucerne illuminātis: regalis seq̄ tamq̄ minor: et rudior: ad modū clauē indeuotos et rebelles p̄cutiētis siue malleantis. xcvj. dist. quū ad verū. ad qd̄ signandū inungit pontifex in capite: rex in brachio. et de sacra vnc. c. i. §. vñde in veteri. sed hodie recipit vocat vnus quisq̄ et veste induit peregrina. nam in multis locis secularis fact⁹ est sacerdotalis iudicans clericos et ecclē. sic sicut laicos et tēpo: alia contra iura in aul. vt de apud p̄p̄. ep̄. p̄ue. §. si nō ecclē. sic coll. vj. et de sancti. ep̄. §. si aut ecclē. sic coll. ix. et. §. q. i. q̄ si p̄ totū. Et spūalis et leui etiā causa: et multotiens sine causa nō tñ p̄ alios: sed etiā p̄ se metipsum mouens guerras et nutriend⁹ fact⁹ est militaris cōtra iura. et de treu. t. pa. c. i. deuoto ex multis. §. de clericis. xxiij. q. viij. §. i. et c. seq. cū si nec deficiat ista p̄stis quousq̄ vterq̄ suis terminis sit cōtēntus. et de sepul. c. i. vbi et nō. quor modis quis terminos trāsgreditur alienos. et facit. xxiij. q. i. c. i. irē in illo. c. solire. §. nos aut sup verbo nihil ex p̄p̄. air sic *Distien.* p̄ hoc qd̄ dicit. Quod cūq̄ ligaueris. §. pape omnia sunt subiecta: et de hac subiectione p̄t intelligi qd̄ eodē mō argumētando p̄bat apostolus. i. ad Lox. xv. Omnia subieci sub pedibus eius. Quū aut dicat omnia subiecta sunt ei: sine dubio p̄ter eū qui subiecit omnia. q. di. apostolus. solus deus et c̄p̄. §. b iij

Authoritas a q̄ dependet.

Ecclesia qd̄ sit.

Duo hz latera.

pape oia sunt subiecta

subiecit ei cuncta alia: cui et ipse subest. et dicitur. In eo enim quod ei subiecit omnia: nihil dimisit non subiectum ei. Quod autem adhuc potest argui quod imperium a populo romano viresumpsit. in istum de iure na. sed quod principi. de ord. iur. l. ij. §. q. difficile plebs. et sequit. C. de vere. iur. enu. l. ij. §. b. etiam interdictum. nihilominus. h. quod enim. et l. ij. §. antepenult. c. in dis. legimus. Et quod deus misit ipsum imperatorem animam legem in terris. in aut. de consuli. §. vlti. coll. iij. et quod sacerdos tunc et imperium ab eodem principio processerunt. in aut. quomodo oportet epis. rñso. §. coll. §. rñsum est. §. in isto ar. h. nec obstat. Quod et si populus olim elegerit imperatorem vel hodie electores p. c. p. venerabile. de elec. hoc verum est immediate: sed mediante ecclesia imperatorem facit: quia imperium ab ecclesia est si rectum est et si iniustum de corpore ecclesie: quod habet bonos et malos. est. c. iij. q. iij. c. §. c. iij. seq. quod latius et diffusum est superius disputatum. ¶ Articulus. xxvij. Et

Rom. ecclēsie vel pape iurisdictionem aut primatum subtrahens aut deneget quā tū offendi.

Rigefimus septimus art. adhuc amplius in isto xxvij. ar. dicitur est. Quod qui romane ecclesie vel pape iurisdictionem vel primatum subtrahit vel denegat hereticus est censendus. iij. q. vj. dñdñ. c. iij. di. c. ij. c. iij. seq. et c. §. h. qui aut. Qui autem romane ecclesie p. iurisdictionem ab ipso summo omnium ecclesiarum capite traditum auferre conatur: hic pcul dubio in heresim labitur. et h. i. c. est dñcendū hereticus. fidem quippe violat qui aduersus illam agit que est mater fidei. et illi cōtumar inuenit: quod ea cunctis ecclesiis ptulisse cognoscit. facit op. lxxij. di. si qui. ij. in fi. ibi: Peccatum ergo paganitatis incurrit: quod dum christiani se asserit: sed apostolice obedire cōtemnit. Itē articulus fidei est vnam catholicā ecclesiā credere: vt in vtroque simbolo continetur. et de summa trinitate. c. §. vna. Sed ista ecclesia non est accephala. i. sine capite: quia tūc morua esset ecclesia sine capite et non viua. Sed ecclesia sancta dei que est congregatio fidelium. vt. §. probatum est. de conse. dist. iij. ecclesia. et que est corpus christi mysticum viuum et non mortuum. c. iij. q. v. h. yos. et c. de liguribus. ergo caput habet. Caput autem nullū sibi reperit: nec reperiri potest nisi christus filius dei viui: qui est caput eius. ad 2. cor. i. et Epb. i. ibi: et est caput corporis ecclesie. et petrus post eum: et successores petri romani pontifices. c. iij. q. i. loquitur dñs. 2. cor. tur dñs ad petrum: ego dico tibi. Matth. xvi. quia tu es petrus: et super hanc petram edificabo ecclesiā meā. super vñm edificat ecclesiā. et. §. ad fi. ibi: Vñm tñ caput est. et c. oibus. et c. di. ita dñs. et. c. iij. di. i. nouo. et ex li. vj. fundamēta. §. rñso. et de homi. p. humani. §. rñso. li. vj. c. iij. di. sacrosancta. ibi: Prima ergo sedes est celestis bñficio romana ecclesia. et. §. ibi: Licet oēs apli essent: petro tñ a dño cōcessum est: et ipsi inter se idipsum volūt vt reliquis oibus pesser apls et cephas. i. caput teneret aplatus et c. ergo contrarium asserere hereticū est. Itē non ponere vñā ecclesiā: et vñū caput: est ponere duas ecclesias aut plures: vt heretici valeses ponūt: sed si est ponere duas ecclesias: est ponere duos christos spōs ecclesie: sed hoc est hereticū: quod deus et homo vnus est christus: vt in simbolo athanasij. et christus vna est psona in duabus naturis: vt in simbolo. Innoc. iij. ex desum. trini. c. §. et apls loquens ecclesie ait: Despōdi vos vni viro virginē castā exhibere christo. ij. ad 2. cor. x. c. iij. q. i. nuptiarū bonū. quia ergo christus vnus est et diuinus non est. §. ad 2. timor. ij. §. ad 2. cor. i. ecclesia vna est et diuina non est. vt p. c. loquit. cū signo per deductionē predictā: contrarium dicere pspicue hereticū est. Et in isto ar. est dñcendum etiā quod qui aliter sentit de iurisdictione pape et potestatis et ecclesie romane quod ipse cū sua cōmuni vniuersali ecclesia sentit: non verus catholicus est censendus. Quod sic probatur. aliter sentire de veritate et potestatis pape et ecclesie quod ipse cum ipsa sentit: est nedum indirecte: sed directe ecclesiam christi: que est corpus christi: vt proximē probatum est: destruere. ar. eoz que in proximo ar. dicta sunt. Sed ecclesiam destruere christianitatem et hereticū est. c. iij. q. v. non vos hominū. c. iij. q. i. loquit. in pñm. quis est etiā p cōsequēs corpus christi: quod est ecclesia: lacerare: et ad nihilū fidē

christi et ecclesie redigere: sed quod maior heresis: quoniam corpore christi nihil preciosius sit. de conse. dist. ij. nihil. i. q. i. multi. Item destruere ecclesiā est destruere fidē: quia sine ecclesia qui credit quod non vidit. de peni. dist. iij. in domo. Si des vera esse non potest. nam in patria celestis fides proprie non est: immo est ibi sciētia certa. et experientia: quia videt deus ab angelis et sanctis ibi sicut est. i. Joan. iij. Sed nec in demonibus formata fides est: quia credunt et contra miscent sed non diligunt. Iaco. ij. de peni. di. ij. si enim. vltra colum. h. nec grāde. fides autem vera est que per dilectionē alias charitate operatur. vt definit apls Gal. v. de peni. dist. ij. amē amē. sub. §. et pmissis. nec in brutis et irrationalibus animalibus est: quia ratione carent. Ps. xlvij. h. yos mo quā in honore esset: non intellexit. cōparatus est iumentis insipientibus et c. ergo fides in hominibus cōgregatis in credulitate christi remanet. quā congregatione in fide christi vnitam destruere est ecclesiā destruere: quia ecclesia congregatio fidelium est. vt. §. sepe probatum est. ergo ecclesiam destruere que proprie fidem tenet: est fidem destruere: sed que fides: et quis fidelis si fides non remanet: vbi autem non est fides: §. infidelitas. c. iij. q. i. §. et h. i. ¶ ff

Rigefimus septimus art. adhuc. Et quod qui adheret vel fauet sciēter rebellibus vel impugnatoribus pape et ecclesie: vel rebellis. ad hoc. c. iij. q. vj. p. terea de uotiōis. optime hoc probatur. c. iij. di. si inimicus. ibi: Si quis quis amicus fuerit ijs quibus ipse non loquitur: vnus est ipse et illis qui exterminare ecclesiā dei volūt. et quā corpore videatur esse nobiscum: mente tamē et animo contra nos est. quia latū pandit delinquentibus adiūt: qui iungit cum prauitate consensum. lxxvi. di. faciemus. c. vj. q. iij. omnis. §. q. §. quicquid. et de senten. epico. nup. et c. quāte. et de hereticis. ad abolendā. §. statuimus. et c. ex comunicas. mun. §. §. credentes. et de homic. sicut. quasi per totū. c. §. iij. qui consentit. c. iij. q. iij. qui alio. §. c. iij. q. v. qui viris nutritis. Et qui scalā vel ferrū vel aliud auxiliū prestat fur: tenentur furti. ff. de fur. si pignore. §. penul. facit. C. de hys qui latro. oc. l. i. c. iij. q. i. de filia. cū multis alijs si. non. et de iude. et fara. c. ita. ¶ Articulus. xxvij. A

Rigefimus octauus

Art. Et quod qui tepore persecutionis cū papa et ecclesia non est: contra ipsam est: quia dicit dñs: Qui non est mecum: contra me est. Matth. xxiij. Tuce. c. i. et qui cū ecclesia non colligit: spargit: et qui christi et vicarij eius non est: anti christi est. c. iij. q. i. qm. in fi. Et quod cūq; a fide catholica discreparei cōtrariū est. C. de iudeis et c. c. §. de fidei cōm. li. l. fi. ei. et symmachus papa ait: Non est grandis differētia vtrum letum. i. mortē inferas. subaudi p. op. ijs manibus: vel admittas: scz non pbi bendo. mortē enim languentibus probat infligere: qui hāc quā possit non excludit. lxxxiij. di. §. i. Na eps qui pctā non corrigit: magis dñcendus est canis impudicus quod eps. lxxxiij. di. nemo. Et erro: cui non resistit app. obaf. lxxxiij. di. c. ery. ro. cū. c. sequenti. ij. q. vj. corrige. c. iij. q. iij. ostēdit. vbi de hoc. et p. c. quāte. de sentē. c. iij. et de offi. def. c. §. et lxxxiij. di. c. faciemus. p. totū illud. c. non enim minus q; tenet defensdere corpus mysticum christi: quod est ecclesia. iij. q. iij. ens gelmūdā: et eius caput scilz papa: quod corpus suū. ar. c. iij. q. iij. ita diligere. immo forius. ar. et de transla. inter corpus ralia. Omnes enim catholici tenent pro ecclesia stare: et eā defensare: et fidem suam manutenerē. et pro ijs etiā si necesse fuerit: mori. ad hec. c. iij. di. si inimicus. c. iij. q. v. omni. c. si audieris. Na si ecclesia fuerit cōculcata et humiliata: ad cuius auxiliū confugiet christiani? et vbi relinquet gloriam suā. ir. q. iij. alio. §. in fi. et capite languescere cetera corporis membra inficiunt. vj. q. et mento. et omnia membra pro capite naturaliter se exponunt: multo potius pro capite spūali quod fortius est. vt p. c. inter. et. c. ita diligere.

¶ Articulus Trigefimus nonus

Rigesimulnon Ar.

Et q̄ imperator si catholicus est: fili⁹ est ec-
clesie ⁊ nō p̄sul. xviij. dist. si imperator ⁊ cas-
put h̄z submittit ecc̄le se nō p̄sse. lxiij. di. vā-
lentianus. et de iudi. nouit. aduocatus est ecclesie ⁊ des-
fensor: nō impugnator. et de elec. venerabile. et in demē-
de iureiur. romani principes. seru⁹ ecclesie: ⁊ nō dñs. xxiij.
q. viij. conuenio: ipse. ibi: quid tibi cdm adultera. ⁊ docet
ri habet ab ecclesia: nō eam docere. nec cōtra eā dogmati-
zare. p̄dict. c. si imperator. nō em̄ se habet intrōmittere de
questionibus p̄iorū dogmatū. xviij. dist. satis euidenter.
immo etiā nec pro bono ecclesie de ecclesia se ordinando
debet intrōmittere. xviij. di. bene quidem. ad h̄c om̄ia fas
cit. p̄. dist. certū. Que om̄ia bauarus tyrannus qui se p̄ im-
peratore gerit male seruauit: qui in tēpo: e meo quo scri-
bo hoc opus: dñm papā Joā. xxiij. cum populo ⁊ dero ro-
mano imponendo ei titulū heresis ⁊ multa alia falsa: de
facto in vrbē publice ⁊ solemniter deposuit. vt dicit in p̄-
mo ar. 8. q̄ aut bauarus. allegans exemplū perniciosum
orthonis p̄mī imperatoris: quē suū p̄decessorē appellat.
qui cum dero ⁊ populo romano Joā. xxiij. deposuit a pa-
patu. Substituit etiā iste bauarus sibi aliū fratrē petrum.
de quo. 3. in p̄ximo arti. feci sepius mētionē: de quo ne-
mo pōt aliud dicere: q̄ q̄ mysticus antichristus existat: nō
papa Nicolaus sicut ipse se dicit. nā antichristus cōtrari⁹
dicitur christo: ab anti quod est contra ⁊ christū. Iste etiā
bauarus inflatus ⁊ obcecatus supbia ambitionis impe-
rii: sicut antichristus. voluit se extollere super om̄e quod
dicit deus. ij. ad 2. thessa. ij. dñi. it. quia supra papā se cōsti-
tuit: qui est loco dei. legitimū. et vt eccle. bene. vt nostrū.
ipsum deposuit sicut superior: contra id. xxiij. dist. inferior. cū
fi. ⁊ supra satis de hoc. In christū dñi manū misit papam
vinctū ⁊ consecratū ⁊ papatū possidentē: cōtra illud ps̄.
cūq. Nolite tāgere christos meos. ⁊ contra id quod fecit
sanctus dauid de saul: qui ex inuidia ipsum p̄sequebatur.
qui saul quū intrasset speluncā vt purgaret ventrem: ⁊ in
alia parte illi⁹ speluncę latitaret dauid cū suis: animabāt
ip̄si serui dauid vt interficeret saul regem: ⁊ ait dauid ad
viros suos: P̄opitius sit mihi dñs: me faciā h̄c rem dñō
meo christo dñi: vt mittā manū meā in eū: qm̄ christ⁹ dñi
est. Eluic dñs: quia nisi dñs p̄cusserit eū: aut dies eius ve-
nerint vt moriatur. c. ij. P̄opitius sit mihi dñs vt nō m̄r-
tam manū meā in christū dñi. s. Regū. xxiij. ⁊. ij. q. viij. s. de
his. 8. itē obijciunt: ⁊ tamē saul rex iam erat a dñō repro-
batus. s. Reg. xxiij. ⁊. xv. ⁊. xvi. in p̄lin. nō ficiſte bauarus fe-
cit: pueniens deū in condemnatione sui vicarij. posuitq̄
in loco sc̄o. i. in sede beati petri. idoli abominabile. dñi.
ij. Petrus de corbaria apostatā fratrū minorū a romanis
clericis ⁊ laicis faciens sicut papam bestialiter adorari.
qui petrus se fecit appellari nicolaū. v. Cardinales mul-
tos ep̄os per diuersa loca creauit de facto. et sic bauarus
vnitatis sancte matris ecclesie inimic⁹ in ecclesia dei ma-
xime in tota italia ⁊ alemānia cū suo antipapa petro cor-
uino schisma maximū ⁊ sumēs multa corpora ⁊ animas
seminauit. qd̄ nondū propter peccata nostra extinctū est.
¶ Potest merito bauarus iste dici equus rufus. de q̄
Apoc. vi. cui datū est vt sumeret. i. auferret pacē de terra:
⁊ vt homines se interficerent. Nam fm̄ glo. equus rufus
d̄: cōtrari⁹ superiorū. i. equo albo. per quē fm̄ glo. intel-
ligit ecclesia christi sanguine dealbata iuxta illud Apoc.
vii. dealbauerūt stolae suas in sanguine agni. Per lesso-
rem eius papa intelligit Joā. nos̄ter. xxiij. super ecclesiā
legitimē constitutus. ⁊ hic habet arcū. i. potentia nō solum
spirituale: sed etiā temporalē. vt. 3. probatū est. ⁊ determi-
natur in ep̄trauagari eiusdē pape Joā. quē incipit: Fras-
trum coepiscopoz nostrorū. ⁊ data est ei corona tāq̄ vero
monarche. ⁊ exiit vincens vt vinceret: quia fauente dñō
de inimicis triūphabit. ⁊ qui iam de impio dicto Petro
intruso triūphat: qui diuinitas in partibus tuscie ⁊ alibi

tandem ad cor rediens: vt inam in veritate se per literas
tempore meo dñō pape Joā. de tanta temeritate ⁊ ma-
lignitate culpabilē proclamant: ⁊ veniam postulauit. et
tandem personaliter auinione veniēs vel potius ductus
coram dicto dñō pape Joā. ⁊ collegio cardinalū ⁊ cie-
ro ⁊ populo adstante de intrusioe sua ⁊ schismate quod
in ecclesia dei fecerat: sedē apostolicā viuente dicto papa
Joā. legitimo inuadendo: suā culpā dixit: ⁊ veniā postu-
lauit. ⁊ quatenus de facto papatū usurpauerat resigna-
uit: ⁊ vsq̄ hodie inclusus in camera caure ⁊ curialiter des-
tinetur. Schismatici em̄ fm̄ cyprianū inter initia seruēt:
sed incrementa habere nō possunt: nec augere quod illi-
ceperūt: sed statim cum praua sua emulacione deficiēt.
vii. q. i. nouatianus. ⁊ tetigi. 3. in. xxiij. ar. de eo aut q̄ bauas
rus iste p̄tra dictū dñm papā dixit de heresi ⁊ de alijs pec-
catis ipsum diffamādo: dicatur sibi qd̄ dicit Daniel impu-
dico p̄es bytero susannā cōdemnanti. dñi. xxiij. Recte mē-
titus es in caput tuū sc̄z dñm Joā. papā caput ecclesie
⁊ orthodoxe ⁊ tuū velis nolis: quis ecclesie sis rebellis:
q̄ ecclesia militās bonos h̄z ⁊ malos. xxiij. q. iij. b̄ aut vira

Articulus. xl.

Quadragesim⁹ et vl.

timus arti. ⁊ prolisus de ista materia est di-
ctos p̄cedentes ar. fundantes ⁊ manutenē-
tes ⁊ declarantes dñi pape ⁊ romane ecclesie
sic potestate credere p̄dicare. manutene ⁊ defendere: ⁊
nō cauillari ⁊ nō malignari in eis. ad quorū additionē ⁊
aliquale epilogationē ⁊ emologationē ad honore dei et
sue sponse ecclesie: ⁊ hec addo videlz q̄ papa vtrūq̄ gla-
diū habet: vt dictū est. 3. in. xxiij. ar. ⁊. xxxv. ¶ A Et hoc
pbat: quia naturalis ratio patēter ostendit q̄ sp̄alia
sunt nobilio: a corporalibus: sicut. 3. tactū est ex de maio.
⁊ obe. solire. ⁊ corporalia ordinant ad sp̄alia tamq̄ ad fi-
nē. Potestas d̄o ecclesiastica est p̄ncipaliter sp̄ialis. xviij.
dist. quum ad verū. secularis aut seu ciuilis est corporalis
ideo cōcedendū est q̄ monarcha ecclesiasticus: apud quē
est plenitudo potestatis ecclesiastice. et de vsu. pal. ad hos
no: ē. regulat ⁊ ordinat in ratione finis p̄ncipē politici
seu ciuile ⁊ potestatem eius. Circa hoc autē tria declaro.
P̄mū est q̄ politie christiane p̄ncipatus vnus est abso-
lute. Secundū q̄ eius est vnus princeps p̄mus simplici-
ter. Tertiū q̄ iste p̄mus princeps est summus p̄fiter q̄
est monarcha in ecclesiastica hierarchia. ¶ B P̄mū
declaro multipliciter. p̄mo ex intentione Aristot. viij. poli-
tico: qui ostendit q̄ in politia qualibet vna perfecta et
felici. non solum. politia regis. sed etiā politia ciuitatis
necessaria sunt sex: scilicet agricolarum genus. ad haberi-
dum alimēta. ⁊ artifices. sub quibus comprehendit mercē
narios omnes. scilz pro mercede laborantes. ⁊ bellici. ad
cōpescendū rebelles intrinsecos: ⁊ ad defendēdū ab ex-
trinsecis impugnatoibus. ⁊ abundantia pecuniarū. ad
opportunitates bellicas p̄sequeudas. ⁊ sacerdotiū. ad
deorū culturā. ⁊ iudices. qui maxie sunt necessarij ad res-
gendū ⁊ dirigendū ciues. sed constat q̄ politia vnus ci-
uitatis est politia vnus p̄ncipatus: nec possunt esse plu-
res p̄ncipes regēs actiue eque p̄mī in vna ciuitate:
sed vnus est ibi p̄mus princeps: ⁊ per consequens vnus
p̄ncipatus. ad hoc. viij. q. i. in apibus: P̄ncipatus d̄o sa-
cerdotij qualis est p̄ncipatus ecclesiasticus: nō distinguit
contra p̄ncipatū ciuile: sicut vna species cōtra aliā. sed
sicut pars contra totū. Nam sacerdotiū est necessariū of-
ficiū in qualibet vna politia: ⁊ dignissimū oim̄ alioz offi-
ciorū ciuitatis: vt patet p̄ eundē philosophū in eodem
viij. politico. ar. bonū. xxiij. q. viij. s. quis. et de immū. ec-
cle. nō minus. Hoc etiā potest ostēdi ex vnitare signi et
legis. sicut omnes illi qui eodē signo armantur configu-
rantur: ⁊ eisdem legibus. eiusdem legislatoris subiiciun-
tur: sunt eiusdem p̄ncipatus: ⁊ ad eundē p̄ncipē petri
nēt. Istō modo dicimus oēs esse eiusdē religiōis: qui sub

Papa
vtrumq̄
gladiū
habet.

In p̄es-
era poli-
tia neces-
saria.

P̄ncipa-
tus ciu-
lis nō d̄
stinguit
a p̄ncipa-
tu eccle-
siastico.

Joā. xxiij.
a bauas
ro depo-
nitur.

Petrus
de corba-
ria Joā.
xviij. sc̄z
militar.

eodē habim⁹ ⁊ regula viuūt. Sed oēs christiane religiois eodē signo cōfigant⁹ scilz charactere baptismi christi. de conse. ois. iij. quomō. ⁊ p hoc distinguunt a quolibet alio homine. ar. ad hoc. q. q. quidā. et de vi. ⁊ bone. deri. de? qui. ⁊ eis dē legibus subiungunt scz articulis fidei: pceptis dei: ⁊ regulis ecclesie. nec ab istis legib⁹ p aliquē pncipē: nec p aliquā legē aliā possunt absolui: quinimmo quilibz cūis istius populi. si leges istas transgredit⁹ sciēt ⁊ pti⁹ naciter debet mori. di. iij. facte sunt. et de here. ex cōcam⁹. rtiij. q. v. s. hinc notandū. siue sit pncipās in hac politia siue subdit⁹. s. oēs christiane religiois sunt eiusdē pncipatus simplicit⁹: ⁊ non sūm quid: quia quicūqz pncipet in christiana religione: quocūqz officio pncipet/ nō pncipatur nisi inquantū est subditus predicti pncipatus les gibus: ⁊ ad cōseruationē istius pncipatus ⁊ in ministrariū eiusdē pncipat⁹. ad hoc facit. ix. di. iustū. ⁊. c. quecūqz. p. di. nō liceat. ⁊ ita populi christiani vnus est pncipatus simplicit⁹: cui omēs sūm qz sunt christiani: subijciunt p se necessariū. Accidentaliter aut ratione extrinsecorū bonorū sunt diuersi pncipatus sub isto pncipatura: quo nunqz possunt separari iuste: quia bona exteriora ratioe quorū pncipant: alij pncipes sequunt⁹ bona essentialia ⁊ naturalia: que per se sunt subiecta isti pncipatu. Et quo pz qz pncipat⁹ ciuilib⁹ nō distinguit a pncipatu ecclesiastic⁹: co: sicut vna species ab aliā. sed sicut partes integrales vnius pncipatus. intelligēdo p ciuile pncipatū secularē rē potestātē: inter quas partes pncipalissima ⁊ superior est ecclesiastica potestas. ⁊ hoc est qd christ⁹ dixit in Joāne. r. Alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouiliter illas oportet me adducere: ⁊ fieri vñ ouile. et de bap. liz. s. volētes. Ecce vnus pncipatus in politia christiana. ⁊ vnus pastor. Ecce vnus pncipalis rector et monarcha huiusmodi pncipatus. ⁊ sūm hoc sunt oēs fideles christi vñ corpus mysticū: cuius caput est christus ⁊ nos membra eius: vt probat Aug. sup illud euāgelij: Ego sum vitis vera. Joā. xv. ad hoc facit ad Lof. ij. rtiij. q. vij. que ad modū. ⁊. c. p. e. ⁊. q. v. de ligurib⁹. ⁊ de hoc satis. s. Nec pōt dici qz christiani sunt vnus pncipatus quantū ad spiritalia: ⁊ alterius quantū ad corporalia ⁊ temporalia: quia nullus pncipex vel subditus christianus pōt aliquid licite possidere vel acquirere nisi in eo qz militat sub pncipatu christiano. facit ad b. rtiij. q. vij. c. ij. ⁊. iij. rtiij. q. s. s. illud. in pñ. ⁊ de b. satis. s. Et qz ligo pz qz ciuilitas christiana ⁊ politia ⁊ quantū ad spūalia ⁊ qz ad tpalia ad eundē pncipatū pñet. ⁊ b. clamat tota sacra scriptura: qz sumus oēs christifideles vna cōmunitas ⁊ vnus ppl⁹: nos ⁊ nostra pfectio que nos sectant⁹. vna em fides: ⁊ vñ baptisma: ⁊ vna ecclesia collectio fidelij. ad Epb. iij. rti. q. s. dilectissimi. rtiij. q. s. loquit. de conse. di. s. ecclesia. et de hoc. s. Cū autē qz politia christiana sit simplicit⁹ vnatur facit esse vidē qz vnus est pncipex reges ⁊ dirigit⁹ ea: quia vnus politie vnus est pncipex pñmus et pñmus: quia pluralitas pncipatū nō est bona. vñ dicit rti. metaphysice. in vna ergo politia vn⁹ pncipex. vt pñca. in apibus. quia diuersitas pncipatū diuisio regni ⁊ politie est: ⁊ materia guerre ⁊ diuisiois. Martb. rti. Luc. x. Omne regnū ⁊. r. q. ij. si ea. Vñ ratio Joā. ch. v. qre turbata fuit hierosolyma cum herode. Martb. ij. elh. q: ti muerūt ne scz pñenti ⁊ futuro rege adinuicē certantibus: ipi pñurbationibus inuoluerent. Nec pōt dici qz vnus pncipex in ratioe finis: ⁊ plures in ratione agēis ⁊ moventis: quia sicut declarat. ij. Martb. in quolibet genere cause oportet vñ pñm dare ad quod oia posteriora reducant⁹: ⁊ ita oportet in pncipatu christiano esse vñ pñm pncipē regentē ⁊ mouentē siue gubernantē totā politia. facit ad hoc. et qz si sint legi. p. venerabilē. s. rationibus. Pñterea ponere plures pncipes nō subalternos regēs ⁊ mouētēs eodē subditos: vñ videlz rōne spiritaliū: ⁊ aliū rōne repositiū/ est facere ordinē illius politie in cōnectū ⁊ nō stabile: quia interdū cōtingit pncipē

corporaliū papere pugnare: ⁊ pncipē spūaliū phibere illam pugnare: vt tota die contingit inter christianos. Ista ratio optime pbat⁹. rti. di. ita dñs. Contingit etiā istos duos dñs ⁊ pncipes eodem tēpore pñpere diuersa: vt vnus pñpet ire ad agrum: alius ad ecclesia. que in eodē tēpore nō possunt fieri: qz nemo pōt duobus dñis seruire. Martb. vj. ⁊ Luc. x. subaudi cōtrariis: vt nō. de pent. bi. s. omēs qui odit. sub. s. hoc idē. ⁊ de pent. dist. ij. nemo pōt. sub. s. romanos. quare sequit⁹ ordinē talis politie esse in cōnectū ⁊ nō stabile: quod est in cōueniēs. sūm Ber. nihil inordinatū ordo recipit. ar. ad hoc. et de accusa. q. lter. s. s. ideoqz. i. si. ibi. qm ex his. Hoc etiā pōt manifestari ex vñitate finis. Omēs em de ciuilitate christiana ad eundem finē ⁊ sub eadē ratione ordinant⁹: scz ad gratia/charitatē ⁊ vñitatē: que sunt vincula pfectionis in via. ad Lof. iij. ad Epb. iij. ⁊ ad finalē beatitudinē in patria vbi est illa vñitas. de qz pñ. rti. Cuius participatio eius in idipsum ⁊ de qua Aug. nō erit ibi aliqua inuidia disparis claritatis. vbi in omnib⁹ regnat vñitas charitatis. ⁊ de qz Bieg. Zāta vñ charitatis oēs sibi ibi associat⁹: vt bonū qd qz in se non accipit in alio se gaudeat accepisse: sed cuilibet vñi finē cōrespondet vñū agens dirigens in finē illum: plura em agentia distincta specie ⁊ natura nō habentia oīdinē adinuicē nō possunt dirigere ad vñū finē sub vna ratione. ergo in ciuilitate christiana debet esse vn⁹ pñm pncipex dirigēs omēs eiusdē politie ad finē pñm eius: ⁊ sicut vnus homo sūm Aug. pñmo creatus est: vt in eo et ex eo cōstitueret vna creatura. vt. rtiij. q. v. nec illud. Ita vnus rector pncipalis totius illius nature qui eā deduxit ad vñū dēū qz creauit eā. Bñ. s. vnde ⁊ dñs papa sup omēs infideles recepit potestātē a christo. Joā. vlti. per verbū illud: pascite oues meas. vt latius superi⁹ declarauit in. rtiij. ar. Cū vñ politia christiana est vna: ⁊ ei⁹ est vnus pncipex regens eā ostendendū est qz iste pñmus ⁊ summus pncipex est summus pontifex: qz est monarcha ecclesiasticus. hoc aut pōt ostēdi ex tribus. Pñmo ex auctoritate legislatoris scz saluatoris nostri iesu christi. Secundo ex dignitate officij ipsius summi pontificis. Tercio ex ordine ipsi⁹ ad oēs subditos christianos. Et aus thoritate iesu christi pñ. nos em nō possumus: nec debemus aliū ponere rectore gregis dominici. nisi eum quem christus posuit: scz petrum ⁊ successores eius. dicit enim Martb. x. petro: Tibi dabo clauēs ⁊. c. iterū: Tu es petrus ⁊. c. rursus Joā. vlti. Pasce oues meas. et b. hñ replicauit sibi ter. et de elec. significasti. ⁊ de maio. ⁊ obe. solite. vj. q. s. imitare. ⁊ sūm sanctos hoc fecit christ⁹: vt ostēderet qz petrus ⁊ successores eius deberēt pascere gregē dominici verbo pñcationis: exēplo cōuersationis: ⁊ auxilio tēporalis subsidij. sicut christus pauit. v. milia hominū. Joā. vj. Martb. rtiij. Mar. vj. Luc. ix. ⁊ iterū. iij. milia. Mar. vj. Martb. xv. rtiij. dist. s. ecce. Et quo appareret qz christus nō statuit petrū rectore populi sui solū qd spūalia: sed etiā quoad temporalia. hoc probat. rti. dist. s. s. Cū hoc apparet ex dignitate officij summi pontificis. Summus em pontifex est summ⁹ sacerdos. rti. di. s. s. Sacerdotis autē officij est dignissimū. s. q. s. ipsi sacerdotēs ⁊ ideo dignissimū hominū est cōmittēdū. rtiij. dist. qui eps. ⁊. rtiij. di. que ipsi. ⁊ pñ. vñ. poli. dicit qz officij sacerdoti cōmittendū est iudiciū: qui ciuitatē regunt: qui digniores sunt in politia. ⁊ sic sacerdotiū ⁊ iudiciū eis cōpetunt ergo summ⁹ sacerdotiū summ⁹ iudiciū ⁊ cōuersio. sūm illud logicale. si simplicit⁹ ad simplicit⁹: ⁊ magis ad magis: ⁊ marime ad marime. ⁊ in dēu. rti. Si difficile ⁊ ambigū ⁊. et qui si sint legi. p. venerabilē. s. rationibus. ⁊ de hoc satis. s. Dñs etiā voluit pñs cōdotalē dignitatē tēporalē instituire ⁊ destituere. sicut apparet in pñmo libro regū de samuel ⁊ saul. ⁊ de hoc. s. dicit. ⁊ in signum huius dominij ⁊ vicarij sui mandauit dñs de omnibus leuitis. rti. q. s. s. bis ita. decimas dari ab omnibus: a quibus nō est exemptus etiā imperator. nō. et

An pncipex regis politia christiana.

de maio. et obe. omnes. xvi. q. i. reuertimini. et de deci. tua nobis fraternitas. et abraa sicut subditus soluit decimas melchisedech. Sec. xiiij. ad Heb. vii. vt. s. dixi. Tre hec co- cluso pbat tali euidentissima ratione. scz ex ordine ipso romani pontificis ad omnes subditos christianos. Quicqz alicui dignitate et officio suo essentialiter et per se co- perit aliquid: comperit ei omnia sine quibus illud prin- pale et essentialit no pot haberi vel exerceri. vt de hoc ex- p. esse legit et no. et de offi. de. pretea. vbi est casus. facit. xvi. q. i. si monachus. ff. de re iudi. quida consulebant. Tre in coneris ide iuris est. dist. viij. quo iure. h. de hoc. ite ac- cessio: natura seq. p. principis. et li. vi. de reg. iur. accessor. vbi de hoc. Supradicta ppositio videt simpli- citer vera. nicaur summo pontifici in eo q. summus po- tifer est: debetur essentialiter et p se populu christianu de- ducere ad vita virtuosam: ad gratia et charitate in via: vt tandem possit peruenire ad gloria in patria. Idem est p se de officio summi pontificis. quu sit pastor: et custos prin- cipalis dñi gregis. vñ dicit ei: Pasce oues meas. Joan. vlti. vt. s. in proximo dixi. ergo debent sibi oia sine qbus ista haberi no possunt. Et ostat aut q sine cognitioe et co- rectione moru: et infliccione penarum: quibus mali coer- cent: et boni quietant: no possunt ciues deduci ad vita vir- tuosam. iij. di. facit sunt. ergo summo pontifici debet co- gnoscere de actibus humanis et iudicare et corrigere mo- res et penas infligere. ad hoc facit et de iudi. nouit. et vi- detur ista ratio concludere efficaciter si quis voluerit ea diligenter considerare. Idem etia ostendit et hoc q. summus pontifex per se vel per alios auctoritate sua instituit oes de ciuilitate christiana p collatione sacramento: si quibz consignat et mununt fideles. de conse. dist. v. nu. quid. et distinguunt ab infidelibz. s. q. i. q. quida. ipse etia est qñ videtur expedire a comunitate fidelu quos inutiles vel nocuos videt. iij. q. iij. engeltruda. et q. iij. audi deniq. c. nolite. c. nemo. xxiij. q. iij. refecande. et no separat talea co- munione fidelu solu quoad spiritualia: veru etia quoad teporalia. et de here. c. absolutos. c. excommunicam. s. cre- dentes. xv. q. vi. iuratos. xxiij. q. v. pceptum. vñ ipse aperit in terris portas politie christiane: et nemo claudit: et clau- dit et nemo ali. aperit. Apoca. iij. talis aut videt habere plenam potestate et principatu in politia: cuius iudicio et imperio quilibet de politia admittit vel eijcit de politia. Nam quu aliquis de politia eijcit: omnis principat. que in politia illa obtinet: sibi aufertur si simpliciter eijcit. vel sibi ad tempus interdicit: si simpliciter no eijcit. vnde nul- lus excommunicatus potest iuste aliquod officiu vel prin- cipatu exercere in politia christiana. vt iuribus p. me al- legatis: et de hereticis. ad abolenda. s. statuimus. cu. s. seq. et de re iudi. ad pbandu. et de imm. ecclie. aduersus. s. p. nul. et vlti. et de elec. venerabile. s. sunt em. ibi: Excommuni- catio publica. ¶ Et ideo qui concedit summu potis- ficem habere plenitudinem potestatis in spualibus: conce- dunt ipsum necessario habere plenitudinem potestatis in teporalibus et corporalibus. Na totus homo christianus spualis est. vnde dñs in Joane. Joan. iij. Nisi quis renat. fuerit ex aqua et spu sancto et. et de bap. debitu. de conse. di. iij. filio dei. et c. no dubito. homo em renascit in baptis- mo: et induit nouu homine qui fm spiritu est: et eruit vere re homine qui fm carne est. fm sententia Pauli ad Epb. iij. q. quap. propter totus est de foro et iurisdictione noui ho- minis: qui est fm spiritu ipse et oia que possidet: quia non possidet ea nisi ad tale vita que est fm spiritu. et ideo chri- stiani volentes carnaliter viuere fm veteri homine cogun- tur violenter vel cogi debere: quo christianam religionem professi sunt: viuere fm spiritu. ar. ad hoc. xxiij. q. iij. displi- cer. c. no inuenitur. c. si ecclia. et q. v. ad fidem. et c. si vos. xxiij. q. i. c. si. Et quibus apparet monarchiam ecclesiasticu qui summus potifex esse prinu et summu principem regem totam politia christianam plene quoad omnia: licet immediatus regat spiritualia tamq digniora et princi-

palia: mediatus autē teporalia et extrinseca tamq vi- lia: et minus principalia per rectores et dños tempo- les: qui sunt renati ex aqua et spiritu sancto. als non possent habere principatu in politia christiana. ar. ad hec. liij. dist. nulla officia. et de iudeis: quum sit. et c. et specialit. Et fert igitur deus gratia in baptismo. et in clementi. de summa trini. fidei. et de bap. maio: res. s. illud. per que pot quis acquirere prudentia et sapietia ad regendu populu chris- tianu. Et puris aut naturalibus nullus potest acquirere virtutes: que sufficiant ad regendu populu dei: quum virtutes sine charitate sint informes. q. si tradidero cor- pus meum et c. ad Eoz. xiiij. q. i. vide. de peni. dist. iij. s. eu. denter itaq. et de renun. h. quu pridem. s. porro. vnde et Augusti. Abi enim deest agnitio eterne et incomutabilis veritatis: falsa est virtus: etiam in optimis moribz. xxiij. q. i. s. ex his. Charitatem autem creatam infundit deus p se et per gratiam suam: quia ipe charitas increata. quia deus charitas est et c. i. Joa. iij. quare catholice et virtuos- se regere populu a solo deo est: quu ad hoc virtutes mor- ales quas ex principis nature per consuetudinē acqui- rere possumus. dist. i. mos autē. no sufficiant. optime facit ad hoc. xxiij. q. iij. si no ex fidei merito. in prin. licet possint sufficere ad regendu populu fidelu: qui no regitur ad finem supernaturalē. nam fm h. iero. romani virtutibus promeruerunt imperiu. xxiij. q. i. c. omnes deinceps. s. ex his. sed glos. ibi intelligit virtutibus politicis: no theolo- gicis: que sine charitate habentur. vnde et virtus pro for- titudine ponitur. ff. de alea. quibus. vera autē virtus theo- logica apud infideles esse non potest. xxiij. q. i. s. sana. vñ in collationu lib. Joan. cassi. in collatione de castitate. di- cit ibi: ch. mon sanctus pater: q. scz quasi corporalem co- tinentia potuerunt habere antiqui philosophi mo- ales: sed castitatem no scz que est mentalis. xxiij. q. v. de pudis- citia. vnde quu Zopyrus phisognom. Athenis de So- crate philosopho dixit: Ecce oculi corruptorū pueroz: et discipuli socratis irruissent in illuz aduena philosophu propter iniuriam dictam de magistro suo: ait Socrates: Parcite sodales: verum quidē dixit sed contineo. q. d. in- clino: ad hoc sed vinco me. Et in signum virtuose regen- di reges catholici inunguntur et benedicunt per pontifi- ces inuocando super eos gratiam spu sancti. ad ostendē- dum q. sine speciali dono spu sancti no sunt sufficientes regere populum sanctum dei. et de sacra vnc. c. i. s. man. et s. quia ho. et iij. q. viij. s. item quu balaam. s. item quum dauid. ¶ Paret ergo et ia dictis: q. dispositio ad oes princi- patus politie christiane vna est communis scz baptismus: q. constituit hoiem intra politia christiana. Sūt aut in politia christiana multi principat. particulares habentes ordi- ne sub vno principatu totali: et io non est miru si aduersus principat. ordinatos adinuicē requirant diuerse disposi- tiones ordinate. ar. ad hoc. lxxij. di. singula. vñ in rege re- quirunt prudetia: q. est recta ratio agibilu. vñ. iij. Regu. iij. petijt Salomō a dño: Dabis seruo tuo co: docile: vt iudi- care possit pplz tuu: et discernere iter bonu et malu. Eccl. i. r. Rex insipies dispdet pplm suu. In platibz ho ecclie: qñ principat est alio: requirit prudetia de agēdis. xxiij. dist. s. i. et c. p. et sapietia de diuinis. xxiij. di. s. ecce. xxiij. dist. fit recto: Et ideo sicut in cōsecratione epoz requirunt ab eis an sciūt nouu et vet. testamētū. xxiij. di. oēs psallētes ita requirunt ab eis an sciūt disponere domui sue. i. ad 2 mo- the. iij. et vñ. di. s. i. vbi de hoc. et de vtroq. req. xxiij. dist. q. eps. Un platibz solu exercēt vitā cōtemplatiua: veru etia actiua. xxiij. di. si quis. et de renu. nisi. s. nec pures. et eplo saluatoris nostri qui qñq. ascēdebat in montē solus oas res. Dar. vñ. et Luc. vi. p. quod significat cōtemplatio fm Beda. ibi: et qñq. descēdebat ad capestria ad pdicadu tur- bis. vñ Lucas: Descēdes iesus de more sterit in loco cape- stri. Lu. vi. p. qd significat actio. et apls. i. ad 2 mo. iij. lo- quens de plato ait: si quis aut domui sue pesse nescit: quō ecclie dei diligentia habebit: q. d. nullo mō. lxxij. di. s. ne-

Et puri
naturali
bus an
acquirant
virtutes.

In politia
christiana
plures
principes
particulares
habentes
ordines
sub vno
principatu
totali: et
io non est
miru si
aduersus
principat.
ordinatos
adinuicē
requirant
diuerse
disposi-
tiones
ordinate.

Polirie
christiane
ne finis
vnus.

cessit. Ex quo patet qd platus debet esse actiuus et cōtem-
platiuus. Itē finis vltimus totius polirie christiane vnus
est: qui est supnaturalis. vt. s. ractu est. ad quē oēs princi-
pantes in ista poliria incedunt: licet aliqui immediatius
alijs. sicut in omni poliria contingit vbi plures principa-
res sunt ordinati. inferio: autē principatus habet finē in-
tra se qui ordinatur ad superio: et tandē omnes ordinā-
tur ad finē primi seu supremi principantis: vt pleniū cō-
mentator: declarat. rj. Deter. et Dionysius de angelica
hierarchia. et facit. rj. q. iij. q. refilist. et bene facit. rrv. di. ple-
cris. h. ad ep̄m p̄tinet. vnde diuersitas finū ordinato: um
adinuicē magis arguit vnitatē principatus qd diuersita-
tē. Itē fm beatū Thomā in libro cōtra gentiles lib. iij. c.
quia hō omniū hōiū. quīs populi christiani distinguant
per diuersas dioc. et ciuitates. rj. q. i. ecclesijs. th. sicut vna
est ecclesia: ita oportet esse vnū populū christianiū. de cōse.
dist. i. ecclesia. sicut ergo in vno speciali populo christi req̄-
ritur vnus ep̄s: qui sit totius populi caput. lxx. dist. illud.
et de p̄uile. c. i. r. c. iij. dist. legimus. ita in toto populo chris-
tiano requirit qd sit vnū totius ecclesie caput. ad hoc. r. j.
dist. quīs. lxx. dist. in illis. in fi. Itē ad vnitatē ecclesie req̄-
ritur qd omnes fideles in fide cōmunicēt. Circa ea hō qd si
de sunt: contingit quēstiones moueri. p diuersitatē autē
sententiā diuideret ecclesia: nisi in vnitatē vnus sensus
sententiā conseruaret. sicut fuit tēpore arrij/ sabellij/ et alio: n̄
heretico: n̄ capitū heresum. Et igitur ergo ad vnitatē ecclesie
conseruandā qd sit vnus qui toti vniuersali ecclesie p̄sit.
facit. r. j. dist. ita dñs. r. iij. q. i. nō turbat. et c. quoties fidei
ratio. et melius. r. c. iij. di. legimus. et. r. c. v. di. olim. manifestū
est autē qd christus nō defecit ecclesie quā dilexit: et pro qua
sanguinē suū fudit. Apoc. i. facit et de homi. pro humani.
i. m̄so. li. vj. quū de synagoga dicatur: Quid vltra debui
facere tibi et nō feci? Itē. v. nō est ergo dubitandū quin ex
ordinatione christi vnus toti ecclesie p̄sit. expressum. r. c. iij.
di. sacrosancta. ibi: Et post pauca. ad huc nulli dubiū esse
debet quin ecclesie regimē sit optime ordinatū: vt p̄pore p
eum dispositū per quē reges regnant et legū conditores
iusta determinant: aljs decernūt. Proverb. viij. Optimū
autē regnū multitudinis est vt regat per vnū: qd patet ex
fine regiminis que est pax. pax em̄ et vnitas subdito: n̄ est
finis regentis. r. c. iij. q. v. principes. vnitatis autē causa con-
gruentior: est vnus qd multor. ar. vij. q. i. in apibus. Dicitur
mū est igit regimē ecclesie sic esse dispositū: vt vnus toti
ecclesie p̄sit. C. d. Amplius ecclesia militans a triū
phanti ecclesia p similitudinē deriuat. vt Ioan. in Apoc.
vidit hierusalē nouā descendentē de celo et c. Apoc. r. j. in
p̄in. et moysi dictū est qd faceret omnia fm exemplar ei in
monte monstratū. Exo. r. r. v. in fi. et. c. r. r. v. In triumphati
autē ecclesia vnus p̄sident: qui etiā p̄sident in toto vniuerso
scz deus. dicit em̄ Apoc. r. j. ipse populus eius erit: et ipse
cū eis erit eorū deus. ergo in ecclesia militanti vnus est qd
p̄sident vniuersis. ad hoc. lxx. di. c. vlti. hinc est etiā qd Jo-
h̄s. i. dicit: Congregabunt filij iuda et filij isrl̄ pariter: et
ponent sibi caput vnū. et Ioan. x. Fiat vnū ouile et vnus
pastor. et. s. di. Si quis autē dicat qd vnus pastor: et vnus
caput est: qui est christus/ qui est vnus et vnus ecclesie sp̄s
suis: nō sufficēter r̄ndet. manifestū est em̄ qd omnia sacra-
menta ecclesie ipse christus p̄sident: ipse est qui baptizat. de
confe. di. iij. filius dei. ipse est qui peccata dimittit. i. q. i. c. d.
to turpem. h. p̄sertim quū dñs et c. et c. sic autē de. c. remis-
sionē. c. cedit. de peni. dist. i. verbū dei. Ioan. i. Ecce agnus
dei et c. et. j. hic est qui baptizat. ipse est verus sacerdos qd se
obtulit in ara crucis. et cuius virtute corpus eius in alta-
ri quotidie consecrat. et de sum. trin. c. i. s. vna. de cōse. di.
i. quia corpus. et th quia corpora: aliter nō erat cū omnib⁹
fidelibus permanens: elegit ministros p quos p̄dicta
fidelibus dispensaret: et dignū fuit qd alicui cōmitteret lo-
co sui qui vniuersalis ecclesie gereret curā. et de homi. p
humani. i. m̄so. li. vj. hinc est qd petro dixit ante ascensionē
Pascē oves meas. Ioan. vlti. et ante passionē. Et tu aliqui

conuersus confirma fratres tuos. Luc. r. j. et ei soli p̄mis-
sit. Dicit. r. vj. Tibi dabo clauēs et c. vt ostenderet potes-
tas clauū p eum ad alios demandanda ad cōseruandā
ecclesie vnitatē. vt p̄e. c. ita dñs. Nec dicit p̄t qd ita petro
cōmisit hāc potestātē: qd ad alios successores petri nō de-
rīuet: quia christus sic ecclesiā instituit vt esset vsq; ad finē
seculi duratura. fm illud Esa. ix. Sup solū dauid. et sup
regnū eius sedebit: vt confirmet illud et corroboret in iu-
dicio: et iustitia amodo et vsq; in sempiternum. et Dicit. r.
vlti. Ecce em̄ vobiscū sum vsq; ad cōsumationē seculi. et
exp̄sum p̄e. c. p humani. et de malo. et obe. solite. s. fi. Itē
qd sit vtilius regi cōmunitatē ecclesie principaliter p vnū
sp̄aliter et temporāliter: patet. quū ex potētia. nā in vno
principante magis est virtus vnitatis: et ideo est fortior: qd in
pluribus dispersita. fm p̄bm. Vm ex vnitatē et parte qd
intendi debet in regimine multitudinis. vt. s. di. Nam
plures principantes sup eam dē multitudinē nō seruant
pacē multitudinis nisi fuerint vni et cōcordes. s. fi. ergo
ppter quod vnūquodq; tale et illud magis. fm p̄bm. vni-
cus principans fm virtutē magis poterit seruare pacē: et
nō tam de facili poterit turbari par ciuiū: quia facili⁹ qd
secum concordat qd multi adinuicē. iuxta illud Etonis:
Conueniet nulli qui fecit dissidet ipse. quia vbi multitudo:
ibi cōfusio et diuisio. ar. r. c. iij. dist. legimus. h. sed dices. ibi:
diacones paucitas et c. et de eta. et qua. quū sit. vbi de hoc.
Vum quia princeps vnus intendēs bonū cōmune habet
oculū ad magis cōmune: qd si plures dominant: etiā fm
virtutem: quia quanto plures exp̄p̄unt a cōmunitate:
tanto residuum est minus cōmune. Et quāto pauciores:
tanto est magis commune. ppter quod dicit p̄s qd inter
principatus intendēs suū propiū intendit: et cōtemnit
magis cōmune. Vum quia in naturali regimine videm⁹
totū regimē ad vnū reduci: vt in m̄so corpore vnū ele-
mētū dominat. In humano corpore et homogeneo vnū
est principale membrū in toto hōie/ anima: que continet
oia elemētata. Animalia etiā gregalia: vt apes et gr̄ues/
quibus est naturale in societate viuere: subsunt vni regi.
vj. q. i. in apib⁹. adde hic quod scripsi. j. in ar. l. iij. h. ad cō-
firmationē. Considerandū etiā est qd mirabiliter diuina
puidencia factū est vt in romana vbe: quā deus puides-
rat principalem fore christiani sacerdotij sedem: iste mos
paulatim inoleseret: vt ciuitatis rectores et si nō ex debi-
to iustitie: quū simpliciter maiores essent sacerdotib⁹: th
in signū futuri sacerdotij excellentie cui amplior reuerē-
tia deferēda erat: sacerdotibus plusq; ceteris locis volū-
tarie subderentur. dicere Valerio maximo. in primo ritu.
de cultu deoz. Omnia post religionē ponēda semp nostra
ciuitas duxit. etiam in quibus summe maiestatis cōspici-
deus voluit. Apud etiā gallos et gentiles sacerdotes qd
diuides nominabāt: totū bellū gallicū definiret: vt dicit
Julius cesar in libro suo de gallico bello. Puto etiā qd eas
de puidētia diuina factū est fm leonē in sermone ap̄for
petri et pauli: vt sedes summa vicarij christi in vbe consti-
tueret: qd erat caput et dñs toti⁹ mūdi: licet p vsurpationē
vt summ⁹ p̄tiser/ rector ei⁹ toti⁹ mūdi ibi iurisdictionē
et dominū verū haberet. et de elec. fundamēta. s. i. lib. vj.
nō per vsurpationē vt imperatores idololatre: sed p verā
institutionē et commissionē veri regis dñi nostri iesu ch̄i
stici: cui pater ait in ps. ij. Postula a me et dabo tibi gēres
hereditatem tuā: et possessionē tuā terminos terre. et nūc
reges intel. eru. qui iudi. terram. et istud impleri oportuit
fm Augustinū. r. c. iij. q. iij. displicet. ad h. repetis. ibi: Et
nō attendis quia tunc primū. c. nō inuenitur. c. h. ecclesia.
ibi: Vunc em̄ illud p̄phetiā nō complebit. Quare f̄res
m̄. hanc iurisdictionē temporālē exercuit christus in si-
gnū qd ipse verus rex erat etiā in quantū homo: quū de tē-
plo emētes et vendētes cum funiculis. no. x. di. qm. eiecit.
Dicit. r. j. Joā. ij. Dicit. r. j. Luc. x. j. q. iij. i multis. et c. v̄
dētes. r. c. iij. q. iij. qd peccat. Itē legit de ip̄o qd misit discipu-
los in hier̄m vt tollerent asinā et pullū: et diceret qm dñs

is opus habet. Mar. xi. Matth. xxi. Luc. xxi. et Joan. xxi. ergo tamq̃ dñs illa animalia p̃tebat: et sicut sua. Verba aut̃ meū et suū dominiū sapiūt. vt legiē et no. dist. viij. quo iure. Itē legiē dñs demonis misisse in pocos: qui statim p̃cipitauerunt se in mare nec tamē dñm pocosū requisit: uicimmo qui pascebant pocos fugerunt et nuntiauerūt in ciuitatē. Mar. v. Matth. viij. Luc. viij. Itē Matth. vlt. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. glo. ei q̃ fuit mortuus et crucifixus. et de hoc etiā. s. Itē Aug. ij. de ciui. dei. c. xxi. et est. s. tacitū. dicit q̃ sine iustitia nō pōt regi respublica. Na aut̃ iustitia nō est ubi ch̃istus nō est rector: et sic respublica nō est recta et vera: cuiusmodi debet esse populi ch̃istiani res in q̃ spectat de iure gubernario ad papam q̃ est ch̃isti vicarius. et sic papa vtrāq̃ potestātē immediate a deo habet. ad b̃ fuit allegatū. s. xxiij. q. i. vbi. **C** Et Itē error: est Valdensiū heretico: n̄ successoribus apostolorū sc̃s pape et plaris ecclesiasticis repugnare dos minū in tēporalibus: nec eis licere habere diuitias tēporales. vnde ecclesiā dei et successorēs apostolorū veros p̃latos ecclesie dei dicunt fuisse vsq̃ ad syluestriū: a cui⁹ tēporē facta donatio sibi et ecclesie p̃ constantinū imperatorē dicunt romanā ecclesiā que modo est: que s̃m ipsos nō est defecisse. Nam int̃m ecclesiā esse dicūt: inquantū p̃ successorēs apostolorū fuit continuata vel reparata. Qui error: desituitur. xij. q. i. quasi p̃ totū. n̄i clerici et epi secula res et in om̄i cōmuni et in speciali p̃pali habere possunt: vt in. c. illius questionis. et. xxiij. q. viij. c. f. ij. et. ij. q. viij. cō uenior. et. xxiij. q. i. s. i. Adde hic quod scripsi. lxxvij. ar. s. i. g. i. tur. s. in sup̃ qd̃ dicit. **C** S̃ f̃arcor: aut̃ qd̃ diuitie et dñia tēporalia habētibus ipsa non formaliter aut causaliter: sed occasio cupiditatis sunt et viscus quodāmodo aie. et Itē doctus in canone: Amore pecunie quasi materiā cūctōū crīmīnū fugiant. xxiij. di. his igit. facit. lxxvij. disti. quid aliud. Palea est. vnde Amb. in li. de officiis dicit: Seralis inquit auaritia: illecebrōsa pecunia: que habētēs cōtami nat: nō habentes nō inuaret. esto tñ q̃ aliqui inuēt pecunia inferiorē: qd̃ ad alios: si sit ille copiosior: q̃ habet. nūquid idcirco honestio: q̃ habz quo plerūq̃ honestas adimif. Item Ber. de colloquio simonis et iesu dicit: Illec fugiē darū diuitiarū p̃cipua causa est: q̃ vit aut nūq̃ sine amorē valeat possideri. limosa siquidē et glutinosa nimis nō modo exterior: verū etiā interior: substantia nostrā videt. et facile cor: humanū oibus que frequēt adheret. Item Aug. s. ps. cxxij. Nō sunt iste vere diuitie: sed mēdiatas. quia quāto magis crescunt: crescit inopia auaritie. p̃lvi. di. sicut. xxiij. q. iij. quid dicā. nō sunt vere diuitie que plus augent cupiditatē ei qui eas possidet. Itē Aug. de lapsu mundi. In diuitiis nihil tam cauendū est q̃ sup̃bie mor: bus. qui em̄ nō habet diuitias: nō habet amplissimas f̃cultates: nō habet vnde se extollar. Idem de verbis dñi. Nihil em̄ sic est qd̃ generet superbā: sicut diuitie. Omne granū: omne germē habet vernē suū. vernis diuitiarū superbia est. Itē Greg. i. moral. Soler inquit rerū abundantia tanto a timore diuini mentē solueret: quāto hanc erigir diuersa cogitare. nam dum foris p̃ multa distrabit: stare in int̃imis fira p̃hibet. Idē in homilia sup̃ illud Lu. viij. Et t̃ qui feminat. Si nos inquit vobis spinas diuitias significare diceremus: ad credendū nobis: mēs foris tan vltra dubitaret. vnde et idē dñs p̃ semetip̃s dignatus est exponere qui dicebat. q̃s vnq̃ mihi crederet: si ip̃s nas diuitias interpretari voluissē: maxime quū ille p̃gan: iste delectet. et tamē vere spine sunt: q̃ cogitationū suarū punctionibus mentē lacerat. et dñ vsq̃ ad peccatū p̃trahunt: quasi inflato vulnere cruciantur. Item Aug. de lapsu mundi: Diuitie ip̃s q̃s putatis plenas esse deliciaz: pleniores sunt periculo: um. Item Amb. in li. de officiis tractans illud Matth. x. Nolite possidere aurū et argē: tum nec pecuniā. Velut face pullulante in pecto:ibus huius manis succedit auaritia. Super eundē quoq̃ sermonem Th̃yso. homilia. cxxij. Non dixit nolite accipere aurū: sed

si aliunde possibile est accipere: fugite hanc perniciosam egritudinē: etenim multa per hoc emendabat. Itē Th̃yso. sup̃ Matth. homilia. lxxij. Nihil ita eritūit cupiditatis finis: sicut defistere a lucrādi cōcupiscētia: sicut amaram cholērā abstinentia et euacuatio. facili⁹ em̄ est hoies eritē: res volare: quā adiectione pluris quiescere facere desideriū. Et Aug. li. lxxij. questionū. Charitatis venenum est spes adipiscendū: tēporaliū. P̃dicta originalia aliq̃ a. vbi. s. f̃areor: aut̃ vsq̃ huc posui etiā cum multis alijs originalibus paupertatis. f. in. ij. parte. s. hoc aut̃ p̃ceptū. in p̃m. in ar. lxx. Unde et in antiqua legēda beati syluestri legitur q̃ in donatione facta sibi a constantino: audita est vox angelorū in aere dicentū: hodie in ecclesia venenum effusum est. de quo constantino dicit Hiero. q̃ ab ip̃so vsq̃ ad p̃sens tempus ecclesiarū rapiūt: et totius orbis discordia secura est. Verū tamen quā s̃m theodorū in collatione de nece sanctorū in li. coll. Joan. cassi. dicit q̃ diuitie sunt medie inter bonum et malū: quia nec simpliciter bonē nec simpliciter malē. ideo ecclesia et clerici nō p̃hibent habere: quia debent et possunt eas vtiliter dispē sare: et cor: ab auaritia cleuare. ad hec. xij. q. ij. aurū habet ecclesia. cxx. di. hoc aut̃ scripsimus. xxiij. q. v. f̃m d̃ba ap̃ostoli. lxxvi. dist. nō satis. diues Zachēus: sed bonus: quia aliena restituit: et de remanētibus largas elemosynas fecit. Luce. xix. **C** S̃ Itē ad p̃positū redeundo. in argumētū superioritatis et dominiū pape ad imperatorē posuit induci et repla eth̃nicorū regum et imperatorū. Scribit em̄ magister Petrus manducator: in h̃storijs: Alexander macedonē monarcham orientis habuisse in visidē de Joiada summo pōtifice iudeorū: vt ip̃i tamq̃ superior et dignior honorē deferret. P̃oport quod quū dicitur Alexander in iudeā veniret cū p̃posito destruedi et huius miliandi iudeos: post dictā visionē in itinere habitā ip̃so appropinquante hierusalē: Joiadas pontifex a deo in visione instructus cum reliquis sacerdotibus in pontificatibus libus Alexandro extra ciuitatē occurrit. Qui alexander vt ipsum vidit pontificalibus ornātū et cidariū vbi erat scriptum nomē dei tetragrāmaton s̃m legē in fronte pōtificis: statim de equo descendit: dignissimēq̃ antistitē venerat⁹ est: nomēq̃ adorauit diuinū. Quū autē p̃ncipes eius admirarentur quod imperator fecerat. R̃ndit q̃ nō ipsum adorasset: sed deum cuius p̃ncipatū teneret: et visces gereret: et in somnis p̃dicte deum in tali habitu cōspexisset: qui et iusserat ei de asia cōfiderē: ad cuius aspirauē rat monarchiam. Veniēs igit cū Joiada in hier̃m: temp̃lū maximis honorauit donis. Barbaricamq̃ contra iudeos feritatē deponens: ipsos ab omni eremit tributo ac libertate donauit. p̃pter quā causam p̃osperatū est eius imperiū. Simile legiē de Torila rege vandalo: um circa Leonē papā in anno dñi. cccij. vr habet ex ch̃ronicis sum̃m morū pontificum. qui Leo papa veniēs de vrbe: occurrit eidem Torile in planicie lōgobardie quā flāmāri gladio crudeliter deuastabat. Et ex visidē quā habuit Torila de eodē papa de eq̃ descendēs pape reuerentiā fecit. et papa sibi eū p̃pitiū et placabilē inuenit. Ad cuius p̃ces a feritas re destitit: et de italia recessit. Sed de Pompeio imperatore ab eodem petro in h̃storijs contrariū scribit. Quū em̄ intraisset hierusalē: non exhibuit templo et pontifici reuerentiā debitam: sed de pōticiū templi stabulū fecit equis suis. Qui quum semper in bellis victor: iostissimus fuisset: et tunc hostibus semper succubuit. Ad hoc etiā f̃as: qd̃ dicit papa Belasius anastasio imperator: i. cxxi. dist. duo sunt. in fi. Quippe quū videas regū colla et p̃ncipū submitti genibus sacerdotum: et osculata eorū dextra et.

Pape si perioris tas eth̃nicorū res qū exem pio ostēditur.

C Tres etiam imperatores tradunt h̃storie p̃ter Impera alios sup̃ alios gloriosos fuisset: et in pace quiescisse in se: tores necrute bona: q̃ deo fuerit deuoti et eccl̃ie subiecti. P̃im⁹ deo des constantinus a seluestro baptizatus: q̃ quātū magnificas uoti boz uir ecclesiā habet. cxxi. dist. constantinus. etiā quātū deuor⁹ nū finē habet. cxxi. di. in scripturis. vbi sic dicit. In scripturis nar so: tū.

ratur imperato: Constantinus dixisse: vere si pprijs oculis vidissem sacerdotē dei aut aliquē eorū q̄ in monachico habitu circumamicti sunt: peccantē: chlamyde mea spoliare & cooperire eū: ne ab aliquo videret. habet etiā. s. q. sacerdotibus. de quo constantino dicit ibi papa Greg. q. quū libellos p̄tra ep̄os accepisset accusariōis: cōuocauit ep̄os accusatos: & in p̄spectu eorū libellos quos acceperat incēdit dicens: Ite & inter vos causas disponite: q̄ dignū nō est: vt nos iudicem⁹ deos. In qua sentētia magis sibi et humilitate: q̄ illis p̄stetur ex reuerētia impensā. Ante eū quippe in republica pagani p̄ncipes fuerunt: q̄ verū deū nescientes: deos ligneos & lapideos colebant: & tamē eorū sacerdotib⁹ honorē maximū tribuebāt. Quid ergo mirū si christianus imperator: veri dei sacerdotes hono- rat: dum pagani (vt p̄dicimus) p̄ncipes hono- ē impen- dere eorū sacerdotibus nouerunt: quidēis ligneis & lapideis seruiebāt. Ad istā materiā facit et de immu. ecclē. nō minus. s. r̄is. Secundus fuit iustinianus: qui ecclēsiā scē Sophiē constantinopoli & alias ecclēsiās muniuit legib⁹ sacris & sumptibus amplis & firmis dogmatibus fidem catholicā corroborauit. p̄pter quod victoriosus semp̄ extitit. vt ex titulis qui sibi adscribunt ex gentibus & p̄uincis q̄s sibi subiecit imperio declarat in principio codicis. Tertius fuit Carolus magn⁹. de quo. l. c. i. di. hadrianus papa. ¶ Et ecōtra fuerunt alij tres imperatores christiani: qui inter alios truculētiōes p̄secutores fuerūt ecclēsię: qui mala morte finierūt. Prim⁹ fuit Julian⁹ apostata: de quo. r̄. q. iij. iulianus. qui transuerberatus lācea mercurij militis iā mortui sibi apparentis occubuit: vt legitur in vitis patrū. Secundus Ertho. iij. de quo. j. dicef. Tertius Fridericus scōs qui ab Innocētiō. iij. deposuit. ¶ Et li. vj. de re iudi. ad apostolicē. ¶ Et etiā christus cuius vices plenarie papa gerit: verus etiā fuit dñs tēporalis ap̄paret ex eo qd dicit magister in hislorijs: & Amb. & Inno. iij. q. quū in die natiuitatis christi Octavianus cesar aug⁹ in meridie in secreto suo cubili a sibylla tyburtina de cultu diuino: & quis verus deus esset in hoc mūdo interrogaret. Quum dicta sibylla oculo se dedisset: apparuit circa solē circulus aure⁹: & in medio circuli virgo pulcherrima puerū gestans in gremio. Tunc sibylla inquit: respice imperator. Quū autē cesar stuperet ad visionē: audiuit vocē de celo dicentē: Hec est ara celi. dirigit ei sibylla. Hic puer maior: est te ideo ipsum adora: qd & fecit. Tūc p̄cepit ne quis vt deū ipsum adoraret vel dñm vocaret. ¶ Scribit etiā p̄ Innocētiū. q. quū imperator: Fridericus a summo pōtifice recepit coronā: simul & recepit ensē in vagina: sed imperator: tūc ipsum. vide qd scripsi. s. l. vij. ar. s. sed de p̄fecta. & illud. etiā euaginat et vibat: ad insinuandū suū ministeriū a papa procedere: & executionis officiū post coronā. Quē ensem accepit petrus a christo quū dixit: Couerte gladiū tuū in locū suū. Martb. xvi. vbi Innocē. nō. q. nō dicit abijce: sed couerte. ad defensionē qd ecclēsiā eo qn voluerit possit vti. vnde dicit tuū. que etiā est sentētia Augustini cōtra faustū: vbi dicta verba p̄tractat. sicut etiā exponunt p̄ Archidiacono. magistrū meū dicta verba. xxiij. q. viij. s. ibi: Couerte gladiū tuū in vaginā & c. vbi dicit. est ergo iussus seruare nō abijcere: & ita videt qd ecclēsiā adhuc habeat gladiū materialē. s. ar. cōtra. xxiij. q. ij. inter hęc. ibi: gladiū nō habet nisi sp̄s ritualē: quo nō occidit: sed viuificat. sed glo. ibi dicit sup illud: gladiū nō habet quoad executionē hoc ideo dico: qd imperator: habet illud a papa Joan. Ite co: po: alia ex sp̄s ritualibus dependet: sicut corpus ex aia: quia nec motū habet nisi ex anima. vnde corpus est organū aie ad op̄andum: vt philosophi tradunt. sicut ergo anima vtitur corpore vt instrumento: sic summus pōtifer se habet ad imperatō: vt spirituale ad tēporale: & vtitur officio imperatoris vt instrumento. ad hęc faciunt. r̄. q. iij. dist. ecclēsię mee. & c. victor. xxiij. q. v. p̄ncipes. Ite sicut angeli maioris virtutis sunt q̄ o: bis: & nobilio: is nature. & mouens excellē-

Impero-
res christi-
anissimi
li & ecclē-
się p̄secu-
tores.

Christ⁹
ver⁹ dñs
tēpalis de-
claratur

rius moto: & agens melius patere. & actus nobilio: potē-
tia: vt p̄bat pbs. i. metaph. & Aug. sup Gen. ad literā: sic
papa se ad impato: ē habet ipsum mouēdo in ipsum agē-
do. Et sicut deus cuius potētia efficaciter oia gubernans
tur: quia potat omnia verbo virtutis sue. ad Heb. i. quod
quidē facit mediātibus angelis: qui sunt sp̄uales substā-
tie. vt tradit Aug. in. iij. de ciui. dei. sic & papa p̄ imperato-
rē. et hoc satis apte: quū ex parte p̄ime cause summi dei:
cuius vices gerit in terris. et vt ecclē. bene. c. s. Ite ex par-
te bono: ū spiritū quib⁹ mediātib⁹ mundū regit: cuius
typum representant officiales ecclēsię sp̄ituales & tēpora-
les: vt sic ecclēsiastica hierarchia congrue & p̄fecte imitet
celestē. ar. ad hoc lxxij. di. ad hoc. p̄pter quod argumētum
concludit qd iurisdicō imperatoris ex virtute & au-
thoritate dependet summi pontificis. Patet etiā hoc ex
quatuor: maximis cōditijs generalibus: de quibus. r̄. di.
sicut. quibus imperatores se submisserūt. vt patet. r̄. v. dist.
canones. & c. sancta. & r̄. v. dist. synodus. facit qd nō. et de
vfu. quia in omnib⁹. glo. s. Ite facit ad hoc. quia leges ca-
nonibus subiiciunt: & p̄ canones corrigunt. nō ecōtra: qd
nec dedignant sacros canones imitari. ad hęc. r̄. di. c. s. cer-
tū. ij. q. iij. s. hinc. etiā. et de nō. op. nū. c. s. et de secum. nup.
c. s. in aut. vt deri. apud p̄p̄. ep̄. ad fl. coll. v. i. aut. de ec-
clēsiā. titū. in p̄. in. coll. ix. & p̄ ista subiēcōe imperij ad ec-
clēsiā facit op̄. r̄. di. suscipitis. ¶ Si autē cōcedat qd ec-
ctus in imperato: ē cōcorditer & canonicē. ex sola electio-
ne ante confirmationē pape administrat in regno alemā-
niē & in imperio sūm Innocē. & Ostien. qui hoc nō. in. c. ve-
nerabilē. et de elec. dicēdū est qd istud ius sibi acquirat ex
longa cōsuetudine que ius dat. et de fo. cōpe. quū contin-
gat. cū si. vel forte et ipsa ordinatione p̄ncipiū alemānię:
cui et tamē iure p̄p̄io possunt subijcere saluo iure cuius
cūq; superioris. vnde post electionē canonicā et cōcō: dē-
nomen regis sortit: sed nō imperatoris ante coronationē
pape. vt p̄. c. venerabilē. ¶ Expeditis. p̄. ar. p̄mis de
quibus mētiōe feci in p̄bemo in fine istius operis: sēs
quint alij articuli ad supradictam materiā & alias ecclē-
siasticas pertinentes. ¶ Articulus. xij. A

¶ Ciendum etiā circa

hec est qd a tēpore Constantini eligebantur
imperatores antiq̄ more: siue a p̄p̄o: siue a
senatu: siue ab exercitu: & aliquē de genere: &
aliquē nō. & iste modus tētentus est in constantinopoli: que
erat sedes & caput imperij sicut antiquit⁹ roma. r̄. v. dist.
constantinus. qui quidē modus seruatus est vsq; ad tēpore
ra michaelis imperatoris & Caroli magni: & fuit fere spa-
tū quingentorū annorū: vt apparet in chronicijs. Constantinus
enī qn cessit imperio occidēti: vt d̄. p̄. c. constantinus
t̄. & Richardus narrat in chronicijs: elegit sibi in the-
cia quūc grecia d̄: vbi vocatā Byzantiū. xxiij. di. de cōsta-
tinopolitana. quā rome seniori: p̄ilegijs coequerit. xxiij.
di. renouātes. ibiq; sedē suā cōstituit. vñ dicit impator: de
impio occidēti qd syluestro pape donauerat: se nō am-
pli⁹ intromisit: nec sui successores debēt facere nisi ad ec-
clēsię inuocationē & defensionē. & si alio mō fit: vsurpatiuē
fit: sicut fecit p̄stātīn⁹ arrian⁹ & iulian⁹ apostata: & quidā
alij de facto. nec papa possit licite alienare hōiū in occi-
dēte: & donationē sibi factā a p̄stātino. r̄. q. ij. nō liceat pa-
pe. In d̄itare enī nihil impator: h̄z facere rome: nec in toto
impio occidēti: hoc solo ei reseruato qd in currib⁹ venie-
bat romā vocat⁹ ab ecclēsiā in succursum. Et iustinianus
imperator: aduenientib⁹ gorthis romā & eā infestantib⁹ misit
bellariū nobilē p̄ncipē: paritiū ad subueniēdū summo
pōtifici & rome. Ad cui⁹ aduētū expulsi sunt gorthi de to-
ta italia: vt h̄t ex hisloria lōgobardorū. ¶ Per eundē
modū lōgobardis ecclēsiā grauātib⁹: quū ip̄erū cōstātis
nopolitanū iā pene deficeret: vocat⁹ carol⁹ rex frācorū ab
ecclēsiā tpe hadriani & leonis successorū ei⁹: cui⁹ romanos
& lōgobardos p̄fidos erūt fuerāt occi- & ligua abscessa: s̄z

Imper-
to: tēpo-
subueni-
recedit

Imper-
to: tēpo-
subueni-
recedit

diuina virtute postea restituta: venit in Italia: et ceterum
magno: et capto rege desiderio: ac logobardis prostratis
de seruitute ipsorum ecclesia liberauit: et fuit ab ecclesia pri-
uilegiatus. ut habet. lxxij. di. hadrianus. cu. c. seq. Richar-
dus in daremontensis dicit in chronica hadrianum solu-
er causa dicta dedisse patriam Carolo. Sed deo terri-
q habriano successit. lxxij. dist. in synodo. post miraculu fa-
ctum de ipso de oculis et de lingua: iuit ad Carolu regem
franco: q bono: fice susceptus ab eo: duxit ipsum roma
q vindicauit iniuria Leonis: qua sibi romani fecerant de
oculis et de lingua: et restituit eu in sede sua. Deo ho in die
natalis dñi coronauit eu in imperato: e in basilica beati
petri apst: circumdans ei imperato: ia veste. et tunc sibi ac-
clamauit est ab vniuerso populo romano: Carolo Augu-
sto magno a deo coronato pacifice romano impato: iuit
et victoria. Facta ergo fuit Carolo donatio: q habet p. e.
ca. hadrian. s. ad huc vices imperij no gerebat: quousq
a leone corona suscepit. Sed ia traslatio imperij a grecis
in germanos facta fuerat antea iam septe annis per ste-
phanu papa. ij. in psona eiusde Caroli. vt no. et de elec. ve-
nerabile. et in glo. legif. C. In dicta aut traslatioe di-
uerficatus est modus assumendi imperato: e: q: primo p
electione: et tunc p successionem. et hoc durauit vsq ad octa-
uam generationem Caroli vt chronici ponunt. Eade defi-
ciente generatione Caroli quantu ad potentia in regno
fracie et imperio: primo qd Hugo dux aurelianensi. sibi re-
gnu francie vsurpauit occisis illis et extirpatis q erat de
generis regio. vnde de dicto Hugone descenderunt omnes
reges francie: et no de Carolo vsq ad tempora ista: nisi q
fuit q dictus Hugo vxore habuit de genere illo. Impe-
rio etia deficere et scisso in multas partes. intm q Rudo-
uicus impato: vltim de genere Caroli a logobardis or-
batus est oculis: vt historie tradunt. Quidam berengarius
inuasit italia. ibiq ipso ty: annizante cotra italicos: et co-
tra ecclesia: quu ipsa fluctuaret in capite: quia sumu p-
tifer cui nome erat Joanes: vir lasciuus et lubricus erat:
aduocauit cetis cardinaliū Orbone primum regē fero-
nu: qui dictu berengariū eiecit de regno. et cu assensu ec-
clesie tota sibi italia subiugauit. Veniens ho roma: pri-
mo quide cu cardinalibus psuasit pape correctione: quia
erat filius cuiusda nobilis romani: qui vocabat alberic.
Sed dictus papa in sua malitia pssiles: coactus est renu-
tiare papatu: et factus est leo. ix. Dico aut Orbone se ab-
sentante ab vbe romana: romani in contemptu ecclesie
fecerunt aliū papā quē benedictum vocauerunt: papā ho
leonē eiecerunt a sede. qd audiens Orbo romam rediens
cu exercitu magno ipsam obsedit: quousq benedictu pas-
pa ei a romanis traditus est: quē ipse misit in saxoniam in
exiliū: ibiq vita finiuit. Et hoc aut beneficio collato eccle-
sie p orbone primum pdictus princeps a leone pdicto sum-
mo pontifice cu toto clero et populo in imperato: e confi-
turus est: vt habet. lxxij. di. in synodo. licet ibi no fiat men-
tio de imperio: s. de regno italie et thetonie. Talis autē
institutio pcessit per successionē vsq in tertia generatio:
ne. hoc est in tertiū orbone: qui fuit nepos primi. i. filius fi-
lij. no em inuenitur de istis q fuerint electi: sed sola pui-
sione per summu pontificē. vnde dictus orbo secundus vo-
catus est a iohanne papa. xj. qui fuit post iohannē depositu.
de quo. s. facta est mentio. Causa aut sue vocationis fuit
persecutio magna qua romani fecerunt ecclesie. et dictu
Joan. xj. in castro sancti angeli detruferunt: et postea in
exiliū ipsum miserunt. tunc dictus Orbo p procurato: em
iurauit fidelitate pape: cuius forma habet. lxxij. dist. tibi
dño. tan dē venies personaliter roma: coronatus est a be-
nedicto septimo cu magno gaudio et pace inter papā et
imperato: e. C. D. Post hunc fuit orbo tertius filij orbo-
nis medij: cuius repositio: euerabatur ecclesia: a quoda cres-
cio filij patricio. Qui crescentius intm psecutus est papā
Joanne. xij. q coactus est vbe derelinquere: et rursu in-
trare. Sed vocatus orbo tertius: tota illa progenie extir-

pauit. Tandē mortuo dicto Joan. ad instantia dicti orbo-
nis electus est in papā quida consanguineus eius: qui vo-
cabat Huius: postea vocatus est Hreg. v. a quo dictus
orbo est coronat: hic orbo rediit in germaniam. C. E. S.
crescentius consul romanus fugato Hreg. papa fecit pas-
sam quenda grecu epm Placem. noie Joan. Quod au-
diens imperato: roma rediens cu exercitu magno et furo-
re immenso: tam diu crescentiu in castro sancti angeli ob-
sedit: quousq ipsuz et papā eius cepit: et vtrūq membris
debilitauit. Deinde imperato: ordinatis imperij sui reb:
et Hreg. restituro in sede sua: ducēs secū multos nobiles
romanos in saxoniam reuersus est. Ihs ergo pacis vtrū-
rius per ordinationē ecclesie viuente dicto Hreg. voca-
tis et requisitis dictis principibus alemannie instituti sunt
per papā de consensu principū electores: videlz officiales
curie imperialis: q quidē sunt septe: quatuor laici: et tres
clerici. Primus rex bohemie: qui imperato: pparat de cus-
pa. Secundus dux Saxonie: qui coram imperato: e por-
tat ensen. Tertius comes palatinus: qui ei de scutella mi-
nistrat. Quartus marchio brandeburgensis: qui est came-
rarius eius. Inter clericos. Primus archieps Maguntius:
qui est cancellari in germania. Secundus archieps
Coloniensis: q est cancellarius in italia. Tertius archieps
Treuerensis: qui est cancellarius in gallia. De istis electo-
ribus no. per Joā. and. et de re iudi. ad aplice. li. vi. in glo.
s. ibi etiā no. q papa no posset priuare electores iure eli-
gendi. hoc idem no. ibi Ber. cotra crederem quū ab eccle-
sia hanc habeant potestare. et de elec. venerabile. s. j. et in
demē. de iure iur. romani. sed ppter periculū et scandalū
no est faciendū. l. dist. vt constitueretur. et de renun. nisi. s.
pro graui. et de rep. or. sane. c. ad aures. Item scripti in. rlv
arti. post prim. et item credo. C. F. Causa autē quare oēs
electores assumpti sunt de germania. vna est principalis:
quia de germania fuerunt qui liberauerunt ecclesia de ser-
uitute longobardorū et impio: um romano: i: vt patet de
pipino qui venit in italia cotra regem arnulphum: q ni-
mis grauabat ecclesia. de quo. rlv. q. viij. vt p idem. Item
de Carolo filio eius: qui venit ad requisitionē ecclesie cotra
Desideriū regem in longobardia: vt. s. dictū est. et. j. di-
cet. et hi duo principes fuerunt de germania inferiori cis-
tra rhenū: que antiquitus gallia braccata vocabat. vnde
et de re. venerabile. et de elec. dicit q imperiū est traslatū
in germanos in persona Caroli: quia scz in germania na-
tus et ibi sepultus est. Idē de orbone qui liberauit eccle-
siam de manu alberici romani. vt. j. patebit. Et hic orbo
fuit de germania superiori. Secunda ratio fuit deuotio il-
lius populi ad sanctū petrū et paulū: que appareret in eoz
peregrinatione rome. Tertia causa fuit voluntas summi
pontificis: qui tunc erat scz Hreg. v. q de thetonia fuit
natus: et consanguineus orbonis vt. s. et. j. tangit. Quar-
ta causa: quia germani pbio: es sunt alijs et audacio: es.
vnde a nobili gennine germani dicti sunt. Ista ergo ele-
ctio vsq modo perseuerat: que incepit anno dñi. M. cxx.
et perseuerabit quātū ecclesia romana pmissit: cui est res
gna transire: et principes de sua sede deponere. vt ibi
re. testat ibi. et de sup. ne. p. e. grand. li. vi. q. vi. itē
alius. et p. e. venerabile. hoc autē de facto inuenimus in
multis principibus. Nā legif Zacharia papā deposuisse
regē franco: vt p. e. citem alius. quia dissolutus et effe-
minatus erat: vt dicit ibi glossa et inutilis. vt dicit reclus.
Item legitur in chronica Innoc. iij. Orbonem. iij. des-
posuisse ab imperio: quia ab iuramento fidelitatis ecclesie
se resiliuit: quod fuit circa annos domini. M. cc. xxij. Item
Innoc. iij. natione Benuen. de domo de flisco: Fridericu
imperato: e: qui primo amicus suus erat intm repositio: e car-
dinalat: deposuit: amicitia ei dissoluta ne dñi dominū im-
pio pberet auxilium. ij. Paralip. xij. et quia sanctū est im-
pbm pphono: reuerentiam. que depositio habetur et for-
ma eius. et lib. vi. de re iudi. ad apostolic. et sic de multis
alijs: vt legif in chronica. C. B. De verbo aut illo quod

Institus
unt electores
periales

Electores
res que
et ger-
mania
assuma-
tur.

In statu
innocen
tie fuiffz
platio.

**Quare
introdu-
cta sit ser-
uitus.**

**Dñum
vbi ⁊ qñ
ceperit.**

fignū legimus. ut dicitur. et ceteris. q̄ volebant per cacumē
in celum ascendere.igno:antes altitudine celi indinune
rabilem: ad designandum cordis ambitionē in peminē
do alijs. propter quod deus in sua displicentia ostendit
dam fissura fecit eos: unde in dominij confundendo eor
linguas: quoniam essent vnius labij vt pre. cit. De nemroth
descēdit belus rex babilonie: de quo natus est ninus rex
niniue: qui primus fuit monarcha assyrio: iū arte magica
procreatus: vt hystorie tradunt. ⁊ hic primus itatunū eri
gens patri suo belo in reuerentiā habendam: fuit occasio
idolorū: que primo vocata sunt bel/baal/baalim/beelze
bub fm diuersitatē linguarū fm magistrū petrū in histo
rijs: qui etiā dicit q̄ iste ninus primus regnauit in barba
ria (alis babylonial) alio nomine dictus 30: oaltes / iūne
to: prius artis magice. Et quibus. s. dictis satis appa
ret qd dominiū in principio mundi consideratis personis
que assumpturunt corrupta processit intentione: scz fastu
superbie ⁊ tyrānidis. ¶ ⁊ Unde prim⁹ imperator: post
diuinū nemroth: de quo s. dixi. t. xxxi. ar. nō rex sed tyra
nus erat: q: homines opprimebat. vnde venato: robust⁹
corā dño vocabatur. vt pre. s. fi. vi. dist. 7. r. c. s. eñ. Et ideo
nō placuit deo: in cui⁹ signū cayn primus imperans fra
tridica occisus est a lamech. s. eñ. iij. rxi. q. i. quō. Ninus
q̄ 30: oaltes fili⁹ noc: vt dicit magister Per. i. hysto: ijs rex
in barbaria occisus est: vt dicit in lib. clemētis a demone:
quē exercendo artem magicā colebat: ⁊ familiārē habebat:
vt vt sub compendio loquamur omnes antiqui dñi ⁊
monarche dura morte interierūt: vt pharaο. Exo. ix. rxi.
q. iij. nabuchodonosor. Rex egypti in mari rubro sub
mersus. Datan ⁊ abiron principari volentes absorpti a
terra. Nume. xvi. de conse. di. ij. ⁊ dicit. vij. q. i. deniq; Sen
nacherib a filijs ingulatus. iij. Reg. xix. in fi. Antiochus
a vernibus consumptus. ij. Mach. ij. Alexander macedo
veneno. Bualterus. Tabefactus interiit. in libro alexan
dri. Et multi alij vt hystorie tradūt ⁊ sacra scriptura. Hic
est etiam q̄ saul primus rex israel a dño expro: pot⁹ q̄
datus: vt. i. Reg. viij. dicente dño samuele / abi: Nō enim te
abiecerūt: s; menelessen rex super eos. viij. q. j. audacter.
percutsus letaliter a philisteis ab amalech ira mo:re do
lo:osa interemptus est. ij. Reg. i. c. ¶ ⁊ Quāuis autē au
bitio dominādī deo esset odiosa: dñoz tñ ambienū regi
mē ad refrenandā suordinatio: hominū malitia: ⁊ ad co
seruandū vnūquemq; in sua iustitia: quā ad disponendū
ciues in cōcordia pmissum est a deo dominiū ⁊ p:ouisus.
Permissum ad punishmentē malo:ū. Prouisum ad concor
dia bono:ū. rxi. q. v. s. hinc notandū. di. iij. sacre sunt. de
hoc. ar. p. opimo. in fi. hinc est q̄ apłs dicit. rxi. ad Rom.
Nō est potestas nisi a deo. qđ Aug. contra manicheos ex
ponit dices: A deo siue iubete siue finete. rxi. q. i. qđ cul
pa ē. Et quo quidē verbo satis est manifestū a deo omne
puenire dñium. vñ chist⁹ ad pilātū: Nō haberes ptatem
aduersum me vllā: nisi tibi datū esset duper. Joā. xix. pui
sum siue cōsiderata natura entis siue motus siue finis.
Rōne autē entis: qm oē ens p participationē hz se ad ens
p se. S; illi q̄ habēt dñium plus vigēt in natura entis q̄
puare psonę: gerūt vices toti⁹ entis cui plunt. vñ ⁊ po
pulus dixit dauid. ij. Reg. xvij. Tu vn⁹ p. x. milib⁹ cōputa
ris. vñ ⁊ bñ pfideres merent diuinos honores. etiā dupli
caros vt dicit Augu. ppter qđ dicit apłs. i. ad Timoth. v.
Qui bñ plunt. glo. vita ⁊ doctrina pbyteri duplici hono
re digni habeant. igit mag⁹ app: opinqnt ad summū pñ
cipiū: ⁊ plus pncipāt de diuina influētia rōne sui regimis.
vñ ⁊. s. illud Luc. ij. Pastores erāt in regioe eade vigilan
tes ⁊ c. glo. Illi pte ceteris sublimia audire merent: q̄ fide
lib⁹ sollicitē plunt. hinc est etiā qđ de saule scribit q̄ allum
ptus in regem per samuelē ex hoc influētiā meruit pro
phetie. vnde insiliuit in eū spiritus dñi: ⁊ cū p:opbetis p
phetauit. i. Reg. x. Et de salomone leg. i. qđ ordinatus in
regem meruit diuinā sapientiam. iij. Reg. iij. Et cayphas
contra dñm impius cōspiciat⁹: ratione sacerdoti popbe

2
fres n
bama
no
beret
t alie
est dca
fili^o no
a nime
ge af
rior be
lo sup
ratus
etiã vi
Augst
p^{ri} de
ui. de
xiii.

Domini
dian
rio de
odioso
sed no
dñor
bient
regim

no
in
the
the

rat. Joan. rj. ad hoc facit. i. q. i. pphetauit. Reges fracie et anglie habere dicunt virtute sup quibusda egritudinib? laborantes. C Sca ratio q omne dominiū sit a deo: sus- mitur in cōparatione ad motū. Probat enim pbs in. viij. physico:ū. q in mouentibus et moris nō est in infinitum abire: sed est venire ad aliquod mouens quod nō mouet et hoc est deus. iuxta illud Boe. iij. de cōsol. pbi. metto. it. Stabiliſq manēs das cuncta moueri. Quum ergo dñi in gubernando sint motores o: bis: ergo oportet motum sui regiminis in deū sicut in pñū moto: ē reducere. vnde Job. it. Sub eo curuant qui po: tant o: bē. Hanc rationē tradit beatus Aug. in. iij. de trini. vbi ordinē motus et mo- bilis ponens. ab infimo co: po: te: puta terra. p subriliora et virtuosiora dicit moueri gradatim ascendes fin o: di: nē elementorū: vsq ad supremū mouens: quod est deus: in quo consistit tota ratio motus. vnde et apls Act. xvij. In drisso viuimus. mouemur. et sumus. C Tertia ratio q omne dominiū sit a deo: sumit ex parte finis. Diuina em pudentia omnia in debitū finē deducit. inquantū mouet vnamquāq creaturā in suū finē distinctū: sicut sagittato: sagittā ad determinatū signū. qua ratione dicit beatus Augustinus. iij. de trini. Q de quibusda ordinatissimis mo- ribus primo spiritualibus: deinde co: po: alibus semp cū- cta defendit: et vtrūq omnibus ad cōmutabile arbitrium sententie sue ficit ad finē congruū. Si ergo alias creatu- ras debito et ordinato fine cōcludit: multo magis creatu- rā rationālē aut hominē. quod apparet: qñ ipsam guber- nat per suos dispensato: res: vt sunt reges et principes ecc- clesiarū prelati. hinc est q quū apls dixisset Rom. xij. Nō est potestas nisi a deo. statim subdit. Que aut sunt a deo: ordinata funtitaq qui potestati resistit: ordinatiōni dei resistit: quia ad hoc deus de eis huic mundo prouidit: vt vniūscuiusq status psequat in debitū finē. hinc dicitur in Prouerbijs. viij. c. Per me reges regnāt: et legū condi- tores iusta decernūt. Per me principes imperant: et potē- tes decernunt iustitiā. P:terea quāto quelibet natura nobilē finē apta est cōsequi: tanto habet magis mouētia disposita ad cōsummatiōnē finis. sicut manifeste in co: rti pribilibus p: sicut in incorruptilib? celestibus et spiritib? angelicis que fine agente contrario mouent ad suū finē. puta co: pus celeste ad dominiū sui motus. angelus autē ad diuino: cognitionē et suū ministeriū adimplendum. Quū ergo creatura rationalis creata sit et producta vt sit dei capax: et hic est finis eius pñpū: vt dicit Aug. xij. de trini. et item Aug. Natus est homo ab exterioribus ad interiora redire: ab interioribus ad superiora ascendere. Ante em dignitatis est humana conditio: vt nullū ho- min possit ei sufficere. Sed in solo summo bono sariat. Ps. xvi. Satiabo: quū apparuerit glia tua. Ad hūc ergo finē cōsequendū: et si homo adiuuetur luce diuine gratie. maxime nō iuuatur per mundi gubernato: res. tū p bo- ne vite exempla. tū per quotidiana documēta. tum p co: reationē cōtinuā. qua rōne Paulus vocat recto: res coad- iutores dei: dicens. i. ad Cor. in. iij. Dei enim adiutores su- mus. Sunt enim iudices et recto: res mūdi: sicut instrus mentra p:ncipalia. C Articulus. xliij. A

Ed licet principat

omnis agentis a deo fit prouisus: specialiter tamē romanus de quo Aug. in li. de ciui. dei plures causas assignat: sed tres nos tñmō colligam? scz ppter tres virtutes quas lex precipit euas- gelica: quibus precipue romani pñmū daruerūt: et ex eis tamq mercedē condignā dominiū inuenerūt. vnde et dicit a Hiero. Romani virtutibus pñcuerūt imperiū. xvij. q. i. s. et his itaq. Prima virtus fuit sincerus amor p patriā. Secunda traditio legū sanctissima. Tertia mox romano:ū habentur in promptu: quia tota eorū intentio erat in ipso:ū regimine et dominio ad cōseruandā reip-

publicā vt eiusdem consuleret pfectibus. vnde Aug. v. de ciui. dei. c. xij. et xij. inducens verba Salustij de bello catiline sententiā catonis in dicto lib. contentā de virtutibus veterū romano:ū attollit vnde respublica diuina prouidentia facta est magna dicens: Nolite inquit cato- cōsternare maiores nostros armis reipublicā magnam fecisse. Si ita quidē esset: multo pulcherrimā nos haberes- mus. Quippe sociorū atq ciuiū pteca armorū et equorū maior copia nobis est q illis. Sed alia fuere que viros il- los magnos fecerūt: q nobis nulla sunt. domi in dūstria: foris iustū imperiū: animus in consulendo liber: nec delis- cto neclibidini obnoxius. Pro his nos habem? luxuria et auaritia: publice egestatē: priuatim opulentiā: laudam? diuitias: sequimur inertia. Inter bonos et malos discrimē nullū: omnia virtutis premia ambitio possidet. et sequit. Et erariū esset locuples: res puate egebant. Nūc econs- tra vt. s. p: o ista materia faciūt. viij. q. i. c. f. ergo. c. nec nos uum. c. sunt in ecclēsia. lxj. dist. miramur. c. quid proderit. i. q. i. pñcipatus. li. dist. f. officia secularia. cum. c. seq. vsq ad finem dist. clviij. di. c. f. et ij. c. iij. dist. c. f. xij. q. iij. sicut excellentiam. xl. dist. in. quipñnatum. xxiij. q. iij. si non ex fidei merito. ibi: Vbi em merito: um vestroū loquar nō discurret opinio: que bella vos frequēter appetere nō des- siderio fundēdi sanguinis: sed tñ dilalandi causa reipus- bilice: in qua coli deū cōspicimus: loquitur et. i. q. i. fertur. ibi: Si em is dignus sacerdotio creditur cui nō actionis materia: sed pecunie copia suffragat: restat vt nihil sibi in ecclēsticis hono:ibus grauias: nihil sibi defendat in dūstria: sed totum sibi auri profanus amor obtineat et. et. c. quibusdā. in fi. ibi: Nisi en quē vite meritū et actionis qualitas ad hoc dignū esse mōstrauerit. i. q. iij. et multis. post mediū. ibi: Nec eligant in domo dñi: qui maiores sac- culos pecunie conferant: sed eos qui moribus et discipli- na atq scientia diuites: pro officio suo ipsam valeant sus- tentare ecclēsiā. xxiij. q. i. paratus. ibi: Ac per hoc fite- rena res ista publica ch: istiana pcepta custodiat: etiā ipsa bella sine beneuolentiā nō gerentur: sed vt ad pietatis iustitięq societate victis facilius cōsultatur et. et. c. militas- re. ibi: Nec reipublicā gerere criminosus est: sed ideo age- re reipublicā vt diuitias augeas: videtur esse damnable le et. et. c. summa. Sūma militie laus inter alia merita bo- na hec est: obedientia reipublice vtilitatibus exhibere. et xxiij. q. iij. c. f. differēte. s. item ab aliquo. ibi: Petere aut vel prestare solatiū vt malis facultas delinquēdi adināf vt ecclēstie pacem adipiscatur: vt aliquis multo:ū vtilitas ti seruetur: vile est et honestū et. et. f. ibi: Non sue volūtas ti: sed omni vtilitati victurus et. et. q. viij. vt pridem. ibi: Et quecūq vobis deo adiutore pro vtilitate reipublice pers- suaserint: facite. et. f. ibi: Quicquid vile reipublice iudis- caueritis peragite. et. f. ibi: Nec vtilitas nostre reipublice (quod dñs auertat) negligatur et. viij. q. i. in scripturis. ibi. exp: essum. et. q. ij. dilectissimi. ibi: Nullus vestrū negles- cta vtilitate cōmuni suo lucro prospiciat: ne si quispiā p- pria cōmoda appetit: friuola estimatiōe fallatur et. fas- cit. c. causa. et. q. i. sciendū. xvi. q. i. nos autē fratres. et. de re- num. nisi quū pridē. s. po: ro. C B Antiqui etiā cōsules romano:ū pauperes erāt in rebus priuatis: prout nar- rat Augustinus. v. de ciuita. dei. c. xviij. q Lucius valerius defunctus in suo consularu: adeo pauper fuit vt nummis a populo collectis eius sepultura curaret. Cōsimile nar- rat Hegetius de re militari: de Arrilio regulo: qui quum summis rebus pñuisset: adeo pauper fuit: vt coniugem liberolq collocaret in agello: qui colebatur ab vno villis- co. Ibi etiā narrat Aug. de quintio: qui quū quatuor: in- gera possideret et manibus suis ea coleret: ab aratro abs- ductus est vt dictato: fieret: maior itaq honore q cōsul- victisq hostib? ingentē gratiā cōsecutus est: et tñ in eadē paupate māsit. Ibi etiā narrat Aug. q quidā eorū qui fue- rat bis consul: et illo senatu est pulsus eo q. et pondera ar- gēti in vasis habere cōpert? est. Nō em dñari intendebat.

Qui rei- pulapud ro. phicē ban tur.

Quib? romani imperiū meruer?

Prima
tus qui
debeat.

propter lucra: nec fuit apud eos ingenium putruidit. Lu-
rius consul quoniam fam nites magni ei pondus argenti at-
tulissent. quibus non habere aurum placuit aut sibi videri: eis
quod habet aurum imperare. Et simile narrat Vegetius li. iij.
de re militari: quod quoniam legatus epiroratum fabricio consuli
grande pondus auri offerret. illo non accepto. dixit se mal-
le habere id imperare: quod illud habere. Et ob hoc nolle
bait pfecti dignitatem: nisi possent reipublice proficere.
propterea dicit Valerius li. vi. de Cornelio Scipione. Qui quoniam
hispania fore venisset: respondit nolle illuc ire: adiecta causa
quod recta facere nesciret. Et tres suos filios non patiebatur
fieri: nisi possent proficere: propterea narrat Helinadus his-
toriographus de elio. qui quoniam ex senatore esset: im-
perator: et obsecrare senatu ut filium suum augustinum cesarem vo-
carent: respondit sufficere inquit debet ut ego ipse inuitus regnas-
uerim quoniam non mereretur. Primatus enim non sanguini debet
sed vite et fidei caritati. viij. q. i. moyses. cl. dist. nos q. Et
inutiliter regnat: qui reprobis et non meretur. Proculdubio
pariter affectu exiit: qui paruulos suos importabili mo-
le super terram extulerit. Hoc enim est suffocare filios: non pro-
mouere. Aliendi prius sunt et virtutibus excelsi: et quum
eo profecerint ut pbenit illos antecedere quos debet ho-
nori anteire: inuiti ascendat. et tunc ciuium suorum nequaquam
se subtrahat votis. Implebat enim illud tunc Eccl. viij. Noli
querere fieri iudeus: nisi valeas virtute intrinsece iniquitates
res. et Proverb. ix. Rex qui sedet in solio iudicij: dissipat omne
malum inuitu suo. ad hoc faciunt. xxvi. di. vna tm. ibi. Quod
autem potest esse horum: viduitatis: quod coniugia frequentantur:
xliij. di. sit rector. xxv. di. p. hnu. ibi. Quod potest esse ecclesie au-
ferre malum de medio eius: quod in delictum simile corruerit: aut
qua libertate corripere peccantem: quoniam tacitus ipse sibi re-
spondeat eadem se admisisse que corripit. xli. di. s. i. lxi. di. in
sacerdotibus. ibi. Irreprehensibiles esse conuenit: quod preesse
necesse est corrigendis. longa debet vita sua probatione mon-
strare: cui gubernacula committuntur ecclesie. xxviij. di. pulch-
rum. q. viij. q. fine. cu. iij. c. sequentibus. viij. q. i. licet. cu. c. sequenti.
Secantes etiam auaritia non proficiebant reipublice:
ut narrat Valerius li. vi. titu. de grauiter dictis aut factis
quod quoniam duo consules coteriderent in senatu: quos eorum in hispa-
nia mitteret: ait scipio emilianus oibus sua sententia ex-
precantibus. Neutrui inquit mihi mitti placet: quod alter nihil
habet: alteri nihil satis est. eque mala licetis imperij ma-
gistra inopia indicans et auaritia. Narrat etiam Valerius
marinus li. iij. c. de abstinentia et prinitia de marco curio
quod ipse faminitu diuitias contempsit etiam post victoria ha-
bita de ipsis. Nam quoniam ad eum in scamno ligneo sedentem: et ca-
tino ligneo ad focum cenantem: magni pondus auri legari
tulissent: benignis verbis inuitatus ut eo trivelleret: vultu
p. orinus risu soluens supuacue igitur inquit. Narrate inquit
faminitu? Dicitur curium potius malle locupletem impe-
rare: quod locupletem fieri. et memoret me nec acie vincit: nec
pecunia posse corrumpi. Hoc idem scribit idem Valerius in
eodem de fabricio: qui quoniam honore et auctoritate oibus in
ciuitate sua maior esset: censu suo pauperrimus: a diuitibus
etiam faminitu? quos in clientela tenebat: pecunia et seruos
sibi missos contempsit: ac frustratos remisit: continetie sue
beneficio: ac zelo patrie sine pecunia pdiues sine usu fa-
mille abunde comitatur: quod locupletem illum faciebat non mul-
ta possideret pauca desiderare. Et tres iustitia ro-
mano: non patebat erga reipublicam inuicem: quod nec sibi parces-
bant ob salutem reipublice. vtilitatem enim reipublice vite p-
prie etiam proponebant: propterea narrat Augustus. de ciui. dei. c. xv.
Et tullius de officiis li. i. c. iij. quod quoniam esset marci regulus
ductus captiuus ad carthaginem: et missus roma et sub iu-
ramento redeundi per commutationem captiuorum. Ille roma ve-
nies in senatu venit: et captiuos reddi vel commutari nega-
uit esse vtile: eo quod illi essent adulescentes et boni duces: ipse
autem senectute confectus. Et quoniam retinebat a populo et ami-
cis: redire maluit magis quam hosti fidei dare fallere. Nam fin
Augustus ad bonitatem: fides enim quoniam promittit etiam hosti seruatur

da est. xxiij. q. i. nou. quod verum si ipse hostis fide seruatur. as-
sum. vbi ibi no. et de iureiur. punit. ij. vbi de hoc. et licet non
ignoscere se ad crudelissimum hostem: et ad exquisita suppli-
cia pfecti: iusiurandum tamen seruandum putauit. ar. bonu. xxiij.
q. iij. innocens. et de elec. venerabile. et et de iureiur. cotingat.
Et simile exinde narrat Augustus. viij. de ciuita. dei. c.
xix. et Tullius de senectute de Lodo rege atheniensium.
Quoniam enim instaret bellum inter athenienses et peloponneses:
et accepissent in iustis: quod illi essent futuri victores quos: um-
dur occideret. Hoc audiens Loderus in habitu pauperis
transiit ad hostes: sequi obiecit eis necesse perurgium puocan-
do. de quo Virgilius in bucol. Et iurgia Loderi. Valuit enim
modi dum vincerent sui: quod viuere suis superatis. Seruauit
autem litera ille Loderus et non dicitur sed non propter dominum.
Maiores charitate nemo habet quam vram suam ponat quod
p amicos suis. Joan. xv. c. i. Joan. iij. Ille p nobis animam
suam posuit: et nos debemus p fratribus aias nostras pone-
re. et i. Mach. ii. Nosiamur in virtute propter fratres nos-
tros. qualiter hoc intelligi habet. viij. q. i. s. hoc tunc. de
hoc etiam de peni. di. ij. qui vult facere dei mandata. et c. fi. quod
tantum. Duo enim fuerunt pcepta fin Platonis finiam volentibus
pdesse reipublice: ut ait Tullius li. i. de officiis. Unum
ut vtilitatem ciuium sic tueantur: ut quecumque agant ad illam refe-
rant obliti comodorum suorum. ad hoc. viij. q. i. sunt in ecclesia.
alterum pceptum ut totum corpus reipublice curet: ne dum par-
te aliquam tueantur: reliquis deserant. ar. ad b. et de pben. maio-
ribus. et c. quoniam causam. Tre narrat Augustus. dicto li. de ciui. dei.
lib. iij. c. xxi. et li. v. c. xviij. de marco curio: quod se armato equo
sedente in abruptu terre hianu precipite dedit: ut pestilentia
cessaret ab urbe. Et de marco regulo quod consul de salu-
tate vrbis a carthaginesibus est occisus. Tre nec pater parces-
bat filio p reipublica. propterea narrat Valerius li. v. c. Aug. v.
de ciui. dei. c. xviij. de bruto: quod filios comprehensos p tribus
nali virgis cesos: et post ad palam religatos securi percussit
iussit: quod dominatione tarquinij a se expulsam: reducere
volebat. exiit enim pater ut ageret consul: oibusque viuere
quod reipublice videret deesse maluit. de quod ait poeta: Natosque
pater noua bella mouentes: Ad penam pulchram p libertate
vocabit Infelix: ut cumque feret ea fata minores. Sed verum
sequenti consolatus est infelicem. Vicit amo: patrie laudum
inmensa cupidus. Et simile narrat Augustus. vbi s. de tor-
to quod filium non quod contra patriam sed etiam p patriam pugnat:
tamen quia contra imperium suum: licet viciat: occidit: ne plus
mali in exemplo contemperi imperij: quam boni in gloria occisi
hostis esset. sicut scripsi. i. lxxv. ar. b. amplius. Et similiter
idem narrat Valerius vbi s. titu. de parentu seueritate aduer-
sus liberos: de manlio torquato: quod quoniam esset filius suus accu-
satus et conuictus: prulit finiam de eo dicens: Quoniam syllanum fi-
lium meum pecunias a socis accepisse mihi probatum sit: eum
reipublica et domo mea indignum iudico. Idem sic ad iudica-
tus: p re tristitia suspensio se consumpsit. Narrat etiam dicitur
Valerius li. vi. titu. de iustitia: de zaleuco locrensi duce:
quod quoniam leges fecisset inter alias saluberrimas: quod deprehensus
in crimine adulterij utroque oculo carere deberet: et filius
eius esset in tali crimine deprehensus quoniam tota ciuitas in ho-
nore patris necessitate pene adolefcentulo remitteret: alius
quoad repugnauit. Ad ultimum p cibum populi deuictus suo
prius: deinde filij oculo eruto: vsum videndi utriusque reliquit.
ita debitu supplicij modum legi reddidit: quod ad mirabilis
li reperameto se inter misericordiam de patre et iustitiam legisla-
re partitus. Facit ad hoc: quod saul ionathan filium suum: quod co-
tra edictum suum fecerat etiam ignoscens: voluit occidere. i.
Regu. xxiij. q. i. s. i. re opponit. ibi: Probat hoc etiam. fa-
cit etiam. xxiij. q. v. si audieris. Deur. xvi. clv. disti. disciplina.
ibi: Tre et redire. et j. et occidat vnusquisque fratrem et amicum
suum et c. Et c. xxiij. Tre nec filius debebat parcere patri agen-
ti contra reipublicam: propterea ait Tullius li. iij. de officiis. c. q. n. s.
bil est vtile quod ab iniustitia et malitia pfecti: ante finem
inquirentes an si tradere patriam conabitur pater filiebit ne filius
et ruder quod primo obsecrabit patrem ne id faciat: deinde si
nihil proficiat

nihil proficiet: accusare debet. ad eum enim ita ad perniciem patrie res spectabit: patrie salutem anteponat salutem patriis nec mirum ut ait ibidem. Si duo sapientes essent super una tabula in mari: quod non posset utrumque deferre simul: minus sapientes deberet credere sapientior: ite eo quod ille utilior: esset reipublice. propter hec exempla de laude romano: consulum et multa alia concludit Aug. in li. v. de ciuitate dei sic dicens: Talibus inquit dominandi potestas non datur: nisi summi dei prouidentia quod res humanas iudicat talibus dominis esse dignas. Secunda ratio quare romani habuerunt dominum: traditio legum sanctarum per ora principum diuinitus promulgatarum. C. de legibus sacratissime. c. vii. q. ii. nemo. ad conferuandum unumquemque in sua iustitia. unde et Aug. dicit. c. vii. de ciuitate dei. c. xxi. quod deo placuit obtemperare terrarum per romanos debellare: et in una societate reipublice legumque produci. Ad gelateque pacare. In v. etiam li. eiusdem. c. xv. dicit. quod quia romani auaritie resisterunt: consulerunt patrie consilio suo liberos: neque delicto sine suas leges neque libidini obnoxii. Sed his omnibus artibus vni sunt tamquam recta via ad honores: et imperium: et gloriam. Nec habet unde conqueri debeant de summi et veri dei iustitia. per ceperunt enim mercedem suam: sed et vigore virtutum suarum legalium dominando et imperando. Iustitia ergo quia suis legibus unumquemque regebant: fecit eos legitime dominari. Quarta autem iustitia viguerit apud romanos: satis apparet in paulo cesare appellate: de quo festus ples ait: Quum esset hierosolymis: adierunt ei principes sacerdotum et seniores iudeorum postulantes aduersus paulum damnationem. Ad quos respondit: quod non est consuetudo romanis dare aliquem boiem prius quam is qui accusat: presentes habeat accusatores: locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina que ei obiciunt. Act. xxv. Ad hoc faciunt capta totius questionis. ix. ii. cause. maxime ca. non oportet. c. habet. c. qui accusare. c. absens. et c. et ii. q. vii. et ii. q. vii. c. s. c. per scripta. cum si. Apparet etiam per multa exempla. primo quidem quod faciebant legislatores: seruabant. vni narrat Trogo Pompeius de Eycurgo: qui lacedemonijs multas leges duras dedit: sed nihil in alios sancit: quod ipse non prius seruaret. Nam princeps se vellet vivere legibus. p. f. c. de legibus digna vox. C. de testibus et impet. ff. de leg. ii. et impet. insti. quibus mo. testa. infir. §. vlt. ix. dicit iustum est. palea est. princeps legibus teneri suis: nec in se posse damnare iura: que in subditis consilium iustum est. Iusta est ei vocis eorum auctoritas: si quod populus prohibet sibi licere non patiunt. facit et de hominibus cum iura merito. quod legibus et non ex de consilio. quum oes. §. quum igitur. de res. go: et in princeps legibus humanis solutus est. ff. de legibus. princeps. non diuinitus. x. di. non licet imperatori. Narrat autem Valerius li. vi. tit. de iustitia. de Ebaroda turio legislatoris: qui quum lege cauisset ob feditiosas condones ciuium: ut si quis cum ferro concione intraret: interficeretur. et ipse de rure longinquo domum reperiens accinctus gladio et improbus uiso condone intrasset: et admonitus de solutione legis ab eo qui proutine stabat: fuisset. Ego inquit illa resarcia: ac peritus: quod habebat ferro districto incubuit: et pena mortis propter repositum maluit: quam fieret fraus iustitie. fuit autem generale edictum apud antiquos: nihil expedire quod non erat iustum. vni et narrat idem marim Valerius. vi. li. tit. de iustitia. quod quum Athenienses diceret atheniensibus quod sciret salutem berriunum eis consilium: scilicet quod incederent classem lacedemoniorum: nec consilium publicare voluit: sed petijt unum sapientem cui tacite id exponeret: cui fuit datus Aristides. Qui audito consilio: redijt ad condonem dicens Athenienses: vni deus vni consilium: minime tamen iustum aio voluere. At vniuersa condicio equum non est nec vtile nec expedire perdamur. Et sic edicto ciuium ancillata est iustitie prudenter: imo non esse prudentis: et perit calliditate dicens est: cui iustitia aduersa: pro bono facit et de vo. et vo. re. magn. q. quibus. ibi: Quid liceat sine equitate quod deceat sine honestate: quod expedit sine utilitate: igitur non est vera utilitas: ubi non equitas et honestas. Contra tale malum utilitatem dicit Aug. in sermone innocenti:

Zucru in bursa: damnum in conscientia. tulisti vestem: perdidisti fidem. Item scribit Proverb. xxi. Non est sapientia: non est prudentia: non est consilium contra dominum. Aquir etiam eorum iustitia apud hostes. vni narrat Valerius. vi. li. tit. de iustitia. de camillo consule. qui quum phaliscos obsideret: magister ludum nobilissimos pueros eorum in castra romano: produxit. quibus inter ceptis: non erat dubium quod illi se essent tradituri. Camillus vero non solum speuit perfidia: sed censuit ut pueri magnum vincum virgis cedentes ad parietes reducerent. qui iustitia animi eorum capti: et beneficio magis: quam armis victi potius romanis aperuerunt. Item narrat ibidem quod Timochares pollicitus fuit se pyrhum veneno necaturum. quod res quum ad senatum esset delata: missis legatis pyrhum inimicum romanorum: monuit ut aduersus hominem in insidias se cautius ageret. maluit enim bella non venenis: sed armis gerere. nomen autem Timocharis supplicat: utroque modo amplexus equitate: quod nec hostem malo exemplo tollere: nec eum qui bene mereri paratus erat de romanis: perdere voluit. Narrat etiam Zucrus florinus in historia romano: quod medicus pyrhi nocte venit ad fabianum consulem romano: promittens se pyrhum occisurum veneno: si sibi aliquid polliceretur: quem fabianus vincum iussit duci ad domum suam. Pyrhusque dicit quod pro capite eius medicus popodisset. Et tunc rerum pyrhus admiratur: fert dicens: Ille est fabianus: qui difficilior ab honesto: quam sol a cursu suo auerri potest. Regit etiam de alexandro: qui quum fleuisset in morte barbari inimici sui: quem suum letaliter vulnerauerunt ut placerent ei. volens scire quod hoc scelus commiserat: iurauit se facturum eos notissimos atque sublimes: tunc perdidit se befas et arbores huius facti auctores: quos statim in vindictam in altissimam crucem suspedit: et sic sublimes et notissimus cunctis fuit. per hoc facit: quod dauid mortem inimici sui saulis plangit et eum vindicat. ii. Regum. i. c. ii. q. vii. §. de his. §. ire in libro regum. de peni. dist. ii. §. opponit. §. nuquid etiam dicitur. Item placitum filium suum absalon eum persequentem. ii. Regum. xviii. et xix. et xxi. q. v. §. et eni nostrum. Si ergo ignari legis diuine: tales fuerint in operibus iustitie amores patrie et cupidine temporalis glorie: quales debent esse illuminati fide: ordinari charitate: certi spe glorie: per republica christiana in operibus diuine iustitie. Sed quod oes querunt quod sua sunt: non quod iesu christi. ad phil. ii. et vii. q. i. sunt in ecclesia. ideo pauci sunt tales: et res publica deficit christiana. Quum cum quod quirit propter commodum suum emolumentum: perit res publica. ut ait Tullius li. lii. de officiis. Si vniuersumque ad serapiam commoda aliorum: et detrahat quod possit emolumentum sui gratia: societas hominum et communitas euerit. per laudem communitatis. vii. q. i. dilectissimis. et vii. di. §. s. vbi etiam dicitur: quod apud platonem illa ciuitas iustissime ordinata tradit: in qua quisque propter prius nescit affectum. Non solum autem viguit in romanis zelus patrie: et soliditudo legum pro conseruanda iustitia in oibibus: et morum beneuolentia in conseruanda amicitia. Est enim sine necesse animus hominis generosus: quod magis suauitate hominis et operis ducit: quam rigiditate trahat. hoc autem propter iustitiam fuit romanis sine Aug. li. i. de ciuitate dei. c. vi. Parcere subiectis et debellare suppositos. Et quod accepta iniuria: ignoscere malebat quam persequi. vni homines se eis de quibus spore subiecerunt. Exemplo de Scipione de quo narrat Valerius li. iiii. tit. de abstinentia et continentia. quod quum annu ageret: quum esset in hispania: et carthaginem in sua potestate redeisset. ibidem eximie venulstis regine ceperit: quam ut desponsata cognouit et nobilem: ipsam inuiolatam parietibus reddidit: et aurum quod per redemptio ne puellae datum fuerat: dori ei adiecit. Et quod idem ad bonos romanos hostes adducit. Titus etiam loquens de perditis viatoribus fidem de Scipione: quod quum misit obseques romam per munitur: hoc est vniuersos bona habere causam: venisse scilicet eos in romani populi potestate: quod plus beneficio quam metu obligare homines maluit: gressus fide ac societate intrans hunc: quod sibi subiectas seruicio. Aug. in primo de ciuitate dei. c. vi. refert de Marco marcello: quod si accusas vbi o: natissimam cepit. cuius quum ruinam vidisset: effudit lacrymas. Tunc fuit pudicie ac benigne mentis: quod prius quam oppidum iussisset

Domus
beneuolentia
amicitia
seruatis.

Nota

Romas
notum ius
iustitia.

Nihil ex
pediens
quod non ius
sum.

Roma
noꝝ libe
ralitas.

inuadi: edicto constituit ne q̄s corpus liberum violaret.
De liberalitate aut̄ romanoꝝ scribit in gestis eorū de
Tito imperatore q̄ statuerat ne accedente ad eū postula
di gratia sine re siue spe habendi dimitteret. Et interro
gat ab amicis cur plura polliceret q̄ p̄stare posset: r̄dit
q̄ ideo q̄ nō oportet quemq̄ a sermoe ⁊ vultu principis
triste recedere. Ir̄e recordatus sup̄ cenam q̄ nihil illa die
dedisset: gemēs dixit: *Amici hūc diē pdidi. De eius in
nocentia scribit in gestis romanoꝝ: quod nullū factum:
q̄d penitendū esset: in morte recoluit: vno excepto q̄d nō
p̄odidit. vnde ⁊ in morte cōquestus est vitā sibi eripi im
merenti. Vñ ⁊ p̄pter tantā probitatē romanoꝝ: subditi
legalissimī eis erāt. Vnde narrat Vegetius li. iij. q̄ obis
dēre Annibālē Saguntū tantā ciues inopiā sunt p̄fessi:
vt inurē centū denarijs venisse pdim̄ sit memorie. ciuēq̄
venditorē fame perisse: emptorē aut̄ vigisse. fidē tñ roma
nis seruare p̄seuerauerūt. P̄pter tantā strenuitatē mo
rū ⁊ annoꝝ iudei cū romanis cōfederati sunt. i. dach.
viij. i quo capso plurima ⁊ pulchra de romanis scribunt.
specialiter quō p̄sonas gentesq̄ diuersas ad eorū trabes
bant amore. Et quō inter p̄sides eorū nemo portabat co
ronā aut diademā: nec induebat purpura vt magnificas
res in ea. Et q̄ curia fecerūt: ⁊ quoridie consulebāt. cccx.
consiliū agentes semp̄ de multitudine: vt que digna sunt
gerant. Et q̄ cōmittunt vni homini magistratū suū per
singulos annos dñari vniuersē terre sue: ⁊ oēs obediunt
vni: nō est inuidia neq̄ zelus inter eos. S̄ quis roma
ni antiqui tot floruerūt p̄claris virtutibus: in modernis
tñ ⁊ vltimis tēporibus mutatus est color optim⁹. Th̄: cñ.
iij. Nā romani deuicta carthagine ⁊ diruta: que exercita
tio romanoꝝ bellandi medicina erat: vt nō veluti cōmis
iōsue: vt in ipsis experiat̄ israel. Reg. Abel esse renuit
quē cayn malitia nō exerceat. r̄ij. q̄ iij. hec aut̄ deficienti
bus bellis eternis: succedere ignauia ⁊ desuetudine bel
landi: insurrexerunt bella intestina ⁊ ciuilia. L. artilina cō
mōtionē faciēte in vrbē mores finiti sunt. vñ: tutes desiere/
p̄fidia subintrauit: pullulauerūt oīgena vitia. Deficienti
virtutibus: defecit quodāmo eorū imperiū. Nec tot bona
de eis antiquis scripta sunt: quot mala de eis istis tēpori
bus annotant. Que mala promp̄te alim⁹. Verū. clareual
lesi. scribit ad Eugeniū papā quondā monachū suū. li. iij.
de consideratione dīcēs circa p̄in. Quid de p̄p̄lo loquar:
p̄p̄s roman⁹ est. nec breui⁹ potui: nec expressius aperire
de tuis parochianis q̄ sentio. Quid tā notū seculis q̄ p̄
teruia ⁊ fastus romanoꝝ: gens insueta paritūm: vñ as
fuera: gēs imitris ⁊ intractabilis vsq̄ adhuc subdi nescia:
nisi qui nō valet resistere: scio induratum co: p̄p̄i hominis.
r̄ij. q̄ iij. nabuchodonosor. Que dabis mihi de tota ma
gimā vrbē q̄ te in papā receperit: nisi precio vel spe p̄cā in
terueniente. Tunc potissimū dñari volūt: quā p̄fessi fue
rint seruitutē. fideles se spondēt: vt opportunius fideb̄
noceat. Si stante p̄e foribus quoq̄ illoꝝ: nōrā vel modī
cā fecerit ostiarius: ego tūc p̄ illo esse nolo. Sapientes sunt
vt faciāt malū: bñ aut̄ facere nesciūt. B̄iere. iij. Ibi inuisi
terre ⁊ celo: vtriq̄ iniecere manus. impij in deū: temerarij
in sanctos: seditioni in inuicē: enuli in vicinos: inhumani
ad extraneos: quos neminē amātes amat nemo. ⁊ quum
timere affectant ab oībus: vt omēs timeāt: necesse est. Ibi
sunt q̄ subesse nō sustinēt: p̄esse nō nōrūt: superiorib⁹ in
fidelis: inferioribus impotabiles. Ibi inuerecūdi ad perē
dū: ad negādū frontosi. Ibi importuni vt accipiāt: inq̄ri
donec accipiāt: ingrati vbi acceperūt. Docuerūt linguam
suā. de peni. dist. ij. si em̄. vltra colum. s̄. nonne tibi loq̄ grā
dia: quū operent̄ erigua. Argissimū p̄missores: parissimū
exhibitores. Blandissimū adulatores: ⁊ mordacissimū
detractores. Simplicissimū dissimulatores: et malignis
simū p̄ditores. Quare aut̄ dñs p̄mittat adhuc apud ro
manos esse imperiū hodie q̄le q̄le. Rō ab Aug. ponit. iij.
de ciui. dei. c. xv. nō ex merito virtutum antiquarū: sed ex*

Populi
ro. cōdi
tiones.

malitia ⁊ crescente nimia populorū. vnde Job. xxiij. Qui
regnare facit hypocritā p̄pter peccata populi. ⁊ canon:
P̄o meritis subditorū disponit a deo vira rector. ij. q̄. vii.
c. j. s̄. sed querit. s̄. itē q̄d dicit. vi. q̄. i. ex merito. viij. q̄. i. aus
dacter. ⁊ Eccl̄iastes. viij. Interduz dominat̄ homo hoi
in malū suū ⁊ c. de hoc. s̄. ar. p̄ori. ad fi. Facta digressio:
licet vtilis de dominij romanoꝝ origine ⁊ regimine: ad p̄
positū p̄ncipale redeūdo de pape ⁊ eccl̄ie plenaria p̄tate.

Articulus. xliij.

Ciendū est q̄ prima

monarchia floruit apud assyrios: inchoata
per Nīnū filium Belis: per quē publice idola
sunt inuēta noīe patris sui. vt in agister dicit
in h̄storia: s̄. s̄. tactū est in ar. c. i. in s̄. s̄. sc̄dū. s̄. de nem
rob. Et durauit hoc imperiū siue regnū assyriorū mille
ducentis. cl. annis s̄m Aug. de ciui. dei. li. iij. c. vi. Secūda
monarchia translata est ad medos: ⁊ ad persas: respectu
Darij ⁊ Xyr: ⁊ aliorū regū: vt ex h̄storia colligit̄ Daries
lis. Tercia translata est ad grecos ⁊ egyp̄tios: que maxime
viguit tēpore Alexandri macedonis: vt habet ex lib. o. j.
dach. c. j. Quarta translata est ad romanos. Et iurissimū
ista regna ⁊ imperia designata sunt in visione quā vidit
nabuchodonosor: rex de statua aurea ⁊ exp̄posita p̄ Daries
lem. Dan. ij. Post q̄ruo: ista regna suscitauit deus requi
celi: q̄d nō dissipabit: ⁊ regnū ei⁹ populo alteri nō tradet.
cōtinuet aut̄ ⁊ cōsumet om̄ia regna hec: ⁊ ipsū stabit
in eternū. vt dicit p̄e. ca. ij. Dan. C. B̄ istud est regnum
ch̄risti designati p̄ lapidē ibi abscissum de monte sine ma
nibus: qui cōminuit testā ⁊ ferrū ⁊ es ⁊ argentū ⁊ aus
rum: quibus statua illa confecta erat. Q̄ aut̄ d̄: abscissus
de monte sine manibus lapis ille: est q̄: ch̄ristus fuit sine
virili opere natus de virgine. r̄ij. dist. qui epus. Q̄ aut̄
iste lapis statuā cōminuit: est quia om̄es monarchias. et
om̄ia dominia deus pater filio suo dño nostro iesu ch̄risto
subiecit. vnde p̄s. viij. Om̄ia subieci s̄i sub pedibus eius
quod verbū refert apostolus ad ch̄istū dīcēs ad Heb. ij.
In eo em̄ q̄ om̄ia subiecit: nihil dimisit nō subiectū ei. il
lud. j. Eoz. xv. ⁊ de maio. ⁊ obe. solire. C. B̄ hec aut̄ oīa
dominia ch̄ristus dimisit suo vicario ⁊ petro ⁊ successorib⁹
bus: quū dicit̄ Tu es petrus ⁊ super hanc petrā ⁊ c. sepe
superius allegatū. Qui vicarij dei super eam dē terram
plenarie iurisdictionem consecuti sunt quā ⁊ ch̄ristus. ad
hec. C. de offi. eius qui al. ge. vi. l. j. ⁊ per totum. ff. de dam.
insec. qui bona. s̄. vlt. ff. de offi. eius cui man. ⁊ iurisd̄. et
si pro. et de offi. del. sane. ij. de offi. le. studiū. de offi. ord.
pastor. alia. s̄. ad quod. r̄ij. di. c. vlt. ⁊ r̄ij. dist. c. j. ⁊ no. de
offi. vicarij. sua. in glos. f. C. D̄ Constantin⁹ ergo hac cō
sideratione p̄motus. post baptismū extra suum a ch̄risto
inspiratus: quē viderat in baptismate suo. vt ipse testifi
catus est: cessit syluestro vicario ch̄risti imperiū in occide
te: ⁊ ab eo recepit imperiū oīētis. vt r̄ij. di. cōstantinus.
p̄ius oēm monarchiā renuntiās. vt s̄. in altero ar. tactū
est in ar. c. ij. in p̄in. cui tñ antich̄risti aduentū ⁊ suis p̄de
cessoribus. licuit dominij possidere salē s̄m Innocē. no.
et de vo. ⁊ vo. re. q̄ sup. ⁊ tamq̄ bone fidei possessorib⁹ rē
alienā cōtrectare bona fide durat̄. vt. ff. de ac. re. do. l. bo
ne fidei. et de re. eccl̄e. nō alie. ad nostrā. r̄ij. q̄. iij. s̄. p̄or. ⁊ le
git ⁊ no. de p̄e. c. fi. C. Ē tēterū quod obijcit de illa do
natione cōstātini: q̄ nō valuit facta sine assensu principū:
et q̄ immensa. R̄ndetur dupliciter. Una responsio est: q̄
dedit quod erat eccl̄ie. istam ponit Joan. l. r̄ij. di. ego lu
douicus. dedit em̄ episcopo quod ch̄risti erat legitimū dñū
vt. s̄. p̄orime probatum est. etiam dicit̄ s̄. in. r̄ij. ar. s̄. item
ratio vna. ⁊. j. in. q̄. parte. in ar. r̄ij. c. r̄ij. ibi vide. vñ ⁊ d̄is
Dart̄. r̄ij. proponit coram discipulis de telonearijs pe
tenibus ab eo didrachmā: questionē vel querelam benū
gne dicens: Reges terre a quibus accipiūt censum vel tri
butum: a filijs vel ab alienigenis: per hoc volens ostēde
re vt B̄tero. ibidem exp̄ponit: ⁊ Aug. in li. de questionib⁹

Regnū
meū nō
est de b
mundo
exponit.

tionem: q̄ cōtra alios reges. ⁊ papa sibi ensem porrigit: ⁊
ipsum coronat: ⁊ inungit tam q̄ defensor: p̄ncipalem ec-
clesie: ⁊ protecto: ē ecclesiastice libertatis. Et q̄ nō admis-
nistrat ante confirmationē pape: licet cōtra nō. Innoç. ⁊
Ostii. ē de elec. venerabile. ⁊. s. dicit: apparer p̄cipue per
quādam ettrauagantē apologeticā dñi Innoç. iiii. q̄ de
posuit Frederici: quā per totū orbem misit. dicit em ibi
Innoç. inter alia. Aliud em est in alijs regib⁹. q̄ a suis pō-
tificibus inungunt. et de sacra vnc. c. s. a quibus pō p̄po-
sitis subiectionibus fidelitatis accipiūt iuramēta. fa-
cit. xi. q. i. placuit. i. et. c. iij. q. viij. §. ecce. Aliud in romano
p̄ncipe: qui romano pontifici a quo imperij honore: et
diademata consequitur: ⁊ fidelitatis ⁊ subiectionis vinculo
adstringitur: sicut antiquas tradidit: ⁊ modernitas ap-
p̄obauit. Itē aliud inquit Innoç. est de reliquis regib⁹:
in q̄bus pro hereditaria successione suorum pueniunt iura
regnorū. Aliud de imperatore romano: q̄ per liberā ger-
manie p̄ncipū electionem assumitur. in quos ius ⁊ pote-
stas eligēdi regē in imperato: a nobis postmodū p̄mo:
uēndū: sicut ipsi nō ambiūt sed ferētur: ab apostolica se-
de puenit. que olim a grecis imperiū transtulit in germa-
nos. de hoc ex de elec. venerabile. ⁊ in p̄. c. demē. romani
p̄ncipes. ⁊ licet de hoc ius antiquū nō reperiat exp̄ssus:
longa cōsuetudine est hoc approbatū. de facto em ⁊ cō-
suetudine a. ccc. ⁊ quinquaginta annis et amplius inue-
nimus imperatores coronatos ab ecclesia anteq̄ imperij
officiū p̄sequant. Cōsuetudo aut loco iuris succedit:
cuius ius deficiat. di. s. cōsuetudo. Cōsuetudo aut est ius
quoddā moribus institutū: quod p̄ lege accipit. quū de fi-
cit lex. vbi de heretia nō. ⁊ et de consue. c. vln. p̄ hoc fa-
ciūt. xi. q. cōsuetudinis. c. cōsuetudinem. c. in his. cū fi. ⁊ iu-
risdictionē dat cōsuetudo. ex de arbi. dilectio. de offi. o. i. r̄
refragabili. C. de eman. l. i. ⁊ vlti. i. q. iij. conquestus. et de
cōsue. nō est. li. vj. de p̄ben. quū in ecclesijs. li. vj. et de iudi.
nouit. §. nō inredimus. vbi de hoc de fo. cōpe. quū contin-
gat. vbi de hoc.

Potes
tas pa
palis ex
cellētissi
ma ostēs
ditur.

[illegible]

Elericos
rū gen⁹
duplex.

**Canoní
ca sciētia
mūta.**

Sciētia res inter religiosos et laicos tenent mediū beatorū. et de
theologi offi. de l. queret. de of. custo. c. j. Ideo theologia pura pōt
ca ciuilib' dici sciētia hoim angelico. Similis s'pō p se bestiaū. Sed
canonī canonica humanorū. Et sic pr'z q' hec triplex cōditio ho
ca q' b' q' minū cōcordat cū triplici sciētia theologica/ciuili/et ca
libz apte notica: t' cū trib' q' que sunt in anima/ scz finit'esi/ sensua/
titate/et ratione: t' cū triplici uita/ cōtemplatiua/ actiua/
et mista: t' cū beatissima trinitate. Pr'line due p'achele e
lyamanaria et marthā. et de regul. licet. Tertia p' iudith et
dnam nostra merito designat. Nā de p'emplatiue iudith
legit' iudith. viij. et. de actiua uita et' quō occidit hō
loferne: habet' iudith. xij. de utraq' uita matris dei legit'
euangelū iuce. x. in assumptione ei'. in quo euāgelio fit
mentio de utraq' uita designata p' marthā et mariā. de q'
bus ibi fit mentio: q' fuit p'fectissime in dñi genitricē. Hāc
duplice uita cōposita et mista tenuit moyses. di. xxxvi. s' q'
uult. etiā christus deus noster: ut. s. prime dixi. etiā debz
singulariter tenere eius solus uicarius in terris papa le
gitimus/ regens merito et s'bo loco dei tria genera hoim
antedicta: t' urens trib' sciētis supradictis in obsequiis
q' isti: et eligens mediū fructuosum inter finit'esiū q' est
pars superio: rationis. et de hereti. ad nostrū. in dem' et
sensualitate infima parit' ei'. Merito igit' et rōnabiliter
dñs papa uniuersū rector: p'ncipaliter debet esse: ut totū
uniuersum hoc p' se et alios ipse regat: q' totū catholicū
pōt dici: a quo partes alie subregentes merito oriunt'. ar.
bo. xxiij. q. j. loquit'. ad fi. Itē p' ista uirtute de potentia pa
pe in tēporalib' facit qd' nō. Disti. et de iudi. nouit. s. nō
em' sup' uerbo cōtraria cōsuetudinē. dices. q. di. papa. pote
stas nra et iurisdicatio quā habem' in oēs generaliter: nō
solū pr'z p' dictū p'iuilegiū speciale: q' nūmmo et generalen
cōsuetudinē approbatā. ad hoc et de fo. cōpe. fi. dericus.
ubi de hoc. et de appel. romana. s. debz. li. vi. Et q' hec lire
ra sic fit intelligēda: euident' pbat' de trāssa. epif. quāto. s.
j. nisi forte et ita dērractū sub dubio loquit': s' si hoc nō al
legādo/ sed definiēdo dicat: oīno pr'z q' ipse solus fit ordi
narius cūctoꝝ. qd' et uerū est. it. q. lij. cūcta. et. c. p'ncipalē.
hucusq' Disti. facit text' q' sequit' in illo. c. nouit. s. quū
em' nō humane cōstitutiōi: sed diuine legi potius imitas
mur: q' potestas nostra nō est et hoies: sed et deo et. Item
no. Disti. sup' illud uerbū in dicto. c. nouit. ante s'bbū cō
suetudinē speciale p'iuilegiū beato petro cōcessum. qd' et
dicit' generale. s. de trāssa. c. j. in p'ūn. singulare etiā est et
etiā speciale considerata p'sona pape: cui et nulli alij cōpe
tit. de offi. leg. q' trāslationem. Generale nō est respectu
omniū christianoꝝ: q' hanc sup' oēs habet potestātē. ibi.

[illegible]

Lanon
 nes/ies
 ges ipe/
 riales/
 cōfuetus
 dines/ r
 construc
 tiones dif
 ferunt.

An pa
pa possit
pauare
electores
iure el
gendi.

In q̄
papa po
restoit
fare.

A

An pa
bit. ¶ Et videt qd possit fa
pa possit poti⁹ declarare. et de heret
facere
qd no. et de et cel. pla. ficun
nouu ar
refcripto: pape autorizas
ticulu in
mēto. legis ⁊ no. et de refc
fide.
iureius venietas. Arē in ec

Liber. I.

telligit et quod in legibus venerabilibus quod ibi glossa. et in
nocentius contradicant. faueo. Distin. si hoc faciat de plenitudo
tudine potestatis: quoniam habeat utrumque gladium: ut scilicet proba
ui. in. xiiij. et pl. ar. Solus papa dispensat cum diacono ut co
trahat. legitur et no. p. xxiij. dist. de illo. et de de coniuga. quoniam
olim. et no. xxv. q. i. que ad perpetua. Posset papa dispensare
ut contrahens per verba de presenti cum aliqua posset cum alio
contrahere. no. de conuer. coniuga. et publico. facti et de
transla. quarto. non enim. Et religiosi recipere ordinem
apostasia solus papa dispensat. et de apostasia. c. si. legitur et
no. ibi in quibus solus papa dispensat. Et simoniaco in
ordine et in beneficio scienter solus papa dispensat. legitur
et no. de simo. c. penul. c. nobis. in glossa. pot. c. de simoniace.
et de renun. post transla. i. q. i. ordinationes. in glossa. igitur.
ergo. Solus papa etiam si scienter participat cum exco
municacione non incurrit. no. et de sententia exco. nulli. c.
si aliqui. xciiij. di. c. i. non tamen propterea ipsum absoluit. et in
clemente. de sen. ex. summus. In duobus beneficiis curatis
vel psonariis solus papa dispensat. et de pben. de multa.
legitur et no. et lxx. dist. sancto. et de elec. dudum. ij. Solus
papa restituit solentem de possessione et iuste. no. ij. q. vi. ideo.
l. dist. contumaces. et de de. exco. m. clerici. adde quod no. s.
seq. non. ix. restituit. Dispensat solus papa cum voluntario ho
micida. no. et de homic. sicut dignum. unde et ibi no. Distin.
quod non de facili dispensat cum homicida voluntarius. unde
ad hanc difficultatem referendū est quod legitur. l. dist. miro.
tunc dispensare posset si vellet: quoniam lex diuina hac sibi non pro
beat dispensationem: immo potius concedit: sicut patet in phi
nees nepote aaron sacerdotis. cui post commissus ab eo ex
zelo dei duplex homicidium mandauit dici dominus. Num. xxv.
Ecce do ei partem federis mei: et erit tam ipse quam semini il
lius pacti sacerdotis sempiterni. Quis illud et speciale fue
rit et speciale: sicut et quedam alia. xxiij. q. viij. occidit. sed
idem posset facere papa. ar. s. de transla. epi. c. ij. Distin.
Item solus papa inficit quod legitime alius factum est. et
in clemente. de immuni. ecclie. qm. ibi: et haberi volumus per
infectis. vbi no. Ioan. and. vide quanta est papalis potestas circa
illa que sunt simpliciter de iure postitui: quia reuocat
illa ut erunt.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Liber. I.

[illegible]

latione pape in quibus casibus dispēsa-
re valeat ⁊ in quibus nō: dicendum est.
Sup quo notādū est qd sunt certi casus
in quibus papa dispēfare nō pōt quib⁹

In q̄b
papa nō
pōtōispē
lare.

En pa
pa dispē
fare poss
fit cū mo
nacho.

Liber.I.

pro. q. i. ne pro cuiuslibet. et de sta. mo. qd dei timore. eode modo et re: quia ubi eade ratio et idem ius. et de trasla. inter. s. i. h. quoniam idem. **C** Sed forte dicis q talis erit fiat rex: in ppiu non habebit q: regnu comune est. et que acq: rit: regno acquirit. unde nec iura eius potest imminuere. ar. pro bis. xvij. q. i. c. i. et de priuile. quoniam olim. ij. melius de iureiur. intellecto. et de pben. ratio. sed ista non obstant: q: eadem ratio remanet in his. bonu comune pferendum. Sed quis sane mentis deum reputabit ita crudelē q no lit per dispensationē sui vicarij tante christianitatis multitudine prouideri: vtiq: ergo dicendum est. q possit papa in tali casu et simili. puidere: quoniam ad maiora potestas sua extendi videatur. quia statuit q si simpliciter uouens. co trahat. tenet matrimoniu. et qui deri. vel vo. rursus. xvij. q. ij. cōsaldus. et de coher. iuga. placet. cū seq. et de voto. quod votū. li. vi. rñ. statim. j. h. et hec constitutio. **I**tem qvpro: vni? alij nubar. et de diuor. gaudem? s. pen. **I**te q minor. xv. annis piteri non possit. et de regu. ad nostrā. immo qnq: minor. xvij. annis. e. rñ. quia in insulis. qd est contra ius naturale. Nam ex quo puer doli capax est: pot se diabolo obligare: multo fortius deo. et de delic. pu. c. i. et hec constitutio generalis est: et ad omnes extendi potest: quāto magis ergo cōfiteri oportet q cum vna psona vel duabus in tali casu valeat dispensari: Nam et potestatem habet generalē papa soluere et ligare. rñ. q. i. quod cūq. et in quolibet voto tacite subaudit: nisi aliud deo magis placeat. ad quod optime facit qd legitur et no. xvij. q. ij. s. j. et in glos. sic ergo p. illud em quod placet magis deo: potius est eligendū. et de vo. et vo. re. scripture. **S**ed credendū est q magis deo placet: ut quod cōmuniter vtile est eligatur. unde et ppter hoc papa potest dispensare in tali casu nec censendus est fractor: voti: qui in hac parte obedit vicario iesu christi. Nam quod ipse vicarius dei facit: ipse de? facere intelligit. et de transla. epi. c. ij. c. qnto. quantūcūq: ergo reddidit voti necessaria videat: intelligitur in deo votū soluere: qui ei illud quod magis placitū credit: facit auctoritate superioris interueniente. et de vo. et vo. re. c. i. c. nō est. rñ. q. ij. beatus. et de vo. et vo. re. magne. **O**ptime pro ista veritate cōcludit. c. i. p. alle. de vo. et vo. re. ibi. An recōpensatio melior fuerit. i. ecclie dei seu reipublice vtilior. **O**stendit. et deo magis accepta. ar. ergo expressum q si aliquis rex saraceno: magne potencie cum toto suo regno paratus sit baptizari et pueri ad dñm: dūmodo papa daret sibi in vxore talē sanctimo nialem professam et deo cōsecratā: q dñs papa poterit in hoc casu dispēare. **D** Nec obstat quod dicitur q hoc votū castitatis compensationē nō admittit: quia castitas sola est que cū fiducia possibilis est deo aias pferare. in aut. de leno. s. sanctimus. col. ij. et Aug. videt expresse dice re q nō licet tale votū violare. etiam si fiat ppter hoc vt aliquis vel aliqua baptizetur. rñ. q. viij. c. nō solū. qd. c. multū facit contra dispensationē hanc. **I**tem nō obstat q nullum inueniatur eque bonū cum quo possit cōmutatio fieri: quia nihil est melius cōtinentia/ quia replet paradysum. rñ. q. i. c. nuptie. **E**t q nullam cōmutationē pot hō dare pro anima sua. **D**atb. rñ. iuc. it. rñ. q. i. p. cipimus. et no. hoc et de sta. mona. quoniam ad monasteriū. in glo. fi. **S**ed ad hec et similia respondendū est: vt tactū est q voueti p se hoc nō licet. hoc em est violare ipsum votū: qd nō licet/ vt dicit Aug. p. e. c. nō solū. Sed licet auctoritate et licentia dei sue sui vicarij: cuius auctoritas in voto et iuramento intelligitur excepta: vt. s. dictū est. et de iureiur. veniētes. **I**te vtilius est ecclie dei et reipublice: vt. s. tactū est: et deo magis acceptū q viro qvis deo dicata: saluet animā suam in matrimonio viuēs caste: vt p. e. c. nicena. rñ. q. di. et ad saluandū ducat secū plus q. **E** vel. **E** milia ani marū q illa sola sibi virginitas. quia: vt dictū est: hec pū blica et tanta vtilitas pponenda est priuate. vt iuribus. s. p. f. **Q**uod euidenter dñs probauit quādo incarnari voluit: et animā suam dare p multis peccatoribus: quibus

nō peccasset: contraerans ibi non suam priuatā vtilitatem sed communē. **S**i ergo dñs ob multorū salutē animā suā dedit: quis tu tantus: qui et hoc dare animā tuā negas? ar. eius quod dicit Ambro. **S**i filius dei censum soluit: qd tu tantus qui putas nō soluendum? q. i. magnū. **S**ed etiam qui hoc dicunt sub quodā pallio pietatis potestas tem dño pape auferunt: quā habet nō ab hōie sed a deo: vt p. e. c. quāto. c. licet. de transla. epi. qui statuit circa votū solemne quod impedit et dirimat matrimoniu iā cōtra ctum: simplex aut nō dirimat: et tamē apud deū nō ininus simplex obligat. q solemne. et idem posset facere de solēni quod nō dirimeret. vt hec omnia colligunt et qui de. vel vo. consuluat. c. rursus. et de vo. et vo. re. quod votū. li. vi. et facit ad hanc materiā quod statuit ecclia de ingredie tibus ordinem mendicantiū. et de regu. nō solum. c. cōfi tutionē. li. vi. et de alijs ordinibus. e. rñ. is qui. li. vi. **N**ec obstat q: illud votū fuit voluntariū. rñ. q. i. integritas. quia omne votū voluntariū est. rñ. q. iij. p. fens. et tñ cō pellationē admittit. et de vo. et vo. re. magne. r. c. i. q. viij. s. nisi rigor. r. c. seq. r. s. vtilitatis intuitu. r. c. seq. **N**ec est impiū hoc credere: sed contrariū esset iniquum dūmodo virgo velata hoc nō pcurauerit: nec ex se petierit sed ppter solam charitatē et reipublice vtilitatem et humilitatem se pape cōmittat. ar. bo. rñ. q. ij. s. i. quoniam etiā propter bonum obediētie potius videatur pati q agere. sicut de illo dicitur qui ad mandatū ecclie reddidit debitū vxori. vt no. et legitur de sent. excom. inquisitionē. **A**ureo la q eam perdat in hoc casu teneo per. c. rñ. q. v. ille. sed talis habebit maiorē gloriā: s. nō talē legit et no. rñ. q. v. s. i. pro hac sententia facit de vo. et vo. re. ca. magne. s. quoniam igit. quoniam igit in lege veteri: in q nō min? pceptū dñi obli gabat q votū hodie obliget i ecclia et. vbi sicno. **O**stē. **Q**uoniam igitur mandatū dñi et votū pari passu ambulat: vt hic dicit. et mandatū dñi possit adimpleri p aliud equis pollens. rñ. q. iij. innocēs. ergo et votum. sic argumentat hic Immo. quasi diceret: quoniam votū succedat loco pcepti eadē naturā debet habere. ar. et vti. pen. c. i. in fi. et idē dicimus de actione que loco alterius succedit: q eiusdem nature est: cū illa cui succedit. ff. si quis casu. fi. eū. s. q inu riarum. ar. ad hoc et de sta. mo. recolentes. s. fi. et p. e. c. in nocens. et de censibus. significauit. et de bap. maioris. s. fi. et seq. quedam cōmutant in aliud: per hoc figurabat votum peregrinationis cōmutationē recipere. **O**stē. **N**ō obstat aut. de lenonibus: que dicit q sola castitas est et. subaudi cum alijs virtutibus. **N**empe virginitatē sine baptismo et charitate et humilitate ad vitam eternā certū est nō pdesse. s. ad **L**oz. rñ. de peni. dist. ij. s. euide ter. et expresse. rñ. q. v. tunc saluabit. c. hoc solū. unde et **B**er. **A**udeo dicere sine humilitate nec virginitas ma rie deo placuisset. **A**ug. ait: **N**ō dubito pferri mulierem superbe virgini. **S**ed nō obstat quod legit **E**cclesi. rñ. **N**ō est equa ponderatio anime cōtinentis. **N**am hoc nō debet intelligi de cōtinentia corporali: nā illud euidenter falsū est: quia virginitas siue pudicitia/ virtus est principaliter animi nō corporis. rñ. q. v. s. i. c. de pudicitia. c. magis tū meam? c. sicut nemo. in fi. ibi: **I**ta nemo pudicitia seruat in corpore: nisi p? spiritui infusa castitate. vñ **A**ug. **V**ir? **V**ir ginitas est in carne corruptibili in corruptionis perpetua meditatio. unde et **E**cclēsticus dicit. non cōtinentis sit. corporis/ sed anime: quia cōtinentia corporis sine cōti nentia anime est sicut lucerna sine oleo. et talibus dicitur **D**atb. rñ. nescio vos. vel debet intelligi de cōtinentia spiritali anime: vt scilz homo abstineat a peccatis mor talibus et venialibus quantū potest. s. ad **L**oz. it. **O**mnis q in agone pcedit ab oib? se abstinere. p hoc bñ facit. rñ. q. v. nō est christi fidelib? al? est sub. c. pposito. ibi: **H**abes tis verā magnā q solationē si fidā pmetnā retinetis nō pferuisse pntes. **B**er. etia cōpse. pbat. **E**sa. lviij. ibi: **Q**uare ieiunauim? et nō aspexim? et. vñ: ibi: **M**one b est maig? ie iunij qd elegit. **A**ssolue colligatoes cordis tui et. pualet

ergo spiritualis continencia corporalis qua tenet virgo
sacra in tali casu per obedientiam pape contrahens. Sic
etiam intelligit illud Hiero. dicens qd absq puritate vir-
ginitate/continencia et castitate/opera omnia imperfecta
sunt. rrviii. q. v. tunc saluabitur. hoc enim necesse est vt in-
telligatur de virginitate et castitate aie. fm quem modum to-
ta ecclesia dicitur virgo iuxta illud. ij. cor. r. Respondi
vos r. rrvij. q. j. nuptiarum bonum. als nullus coniugatus:
nulla vidua saluaretur. quod dicere erro: est. et de summa
trini. c. j. n. o. solu. Ad illud etiam quod dictum est qd nul-
lam commutationem dabit homo p anima sua. Dat. rvi.
de plano fateor. Sed dico qd talis non pdir anima sua: qui
matrimonio auctoritate pape legitime vitur: et caste vi-
uere dicitur. sicut superius est probatum. Nec phibet iste
monachus vel ista lege diuina contrahere: sed canonica.
et qui derid. vel vo. venies. c. rursus. rrvij. q. j. quasi p ro-
m. rrvij. q. v. tunc saluabitur. et de vo. r. vo. re. qd vom. lib.
vi. ergo sup eam potest papa et causa legitima dispesare.
et de conce. pben. pposuit. Restat deniq. respondere il-
li p dicto verbo decretalis. quoniam ad monasterium. de sta. mo.
qd abdicatio ppietatis: sicut et custodia castitatis/adeo
anhera est regule monachali. Rnde fm Innoc. hunc
iuris canonici. anhera de iure positum: qd sic probat. mo-
nachus enim nihil aliud est qd solitari et tristis. rvi. q. j. pla-
cuit. ij. ibi papa Eugenius ita dicit. Agnoscat nome iuu.
Donos em grece/latine vn. aqos grece/latine tristis.
vnde dicitur monachus. i. vnus. r. tristis. r. c. monachus.
quicquid vltra hoc additum est: de iure positum: impositum
Papa est. Et quo apparet qd papa dispesare pot cum mona-
cho vt ppium habeat et vxo: ducat. vt. s. dictum est: quoniam
nemini dubium sit quin ipsam religionem siue ordinem et nas-
vot sub turam siue substantiam qua debz ordinem toto tollere pos-
sint. fm Innoc. et eni omnis religionis regula a sua tantum
b dispesare auctoritate vires sumpfit. et de reli. do. c. fina. r. c. religio
lare pot. nu. lib. vi. sicut ergo et religionem et eius substantia in istis
tuit et approbat: sic et ipsam tollere pot. et de reg. iur. ois
res. his aut sublati subtrahit et regula. vñ dicit anhera.
quasi diceret. substantia sunt hec duo. vñ et hec non pos-
sent destrui: qn illa destruerent. nec ledi/quin et lederent.
quia idem iuris est in anheris. ff. de reli. que religio. et
et de iudi. quarto. cum suis conxor. sed qd fecit tollere pot.
Item quia mutat substantiam rei. C. de re. vt. ac. l. j. r. no. in
p. c. quoniam ad monasterium. E Quod aut hec duo ab-
dicatio ppietatis/et custodia castitatis non sunt de substā-
tia monachatus etiam sic pbo: olim in principio ecclesie
punitiue in egypto/et palestina et thebaida veri anacho-
rite ppium possidebant et emebant et vendebant et dona-
bant illud modicum quod habebant: et tñ nedum monachi:
immo genus pfectius inter tria genera monachorum: de
egyptu dicebatur. sicut probat collatio Piamonis de tri-
bus generibus monachorum/et cenobitarum/sarrabaiarum/
et anachoritarum in lib. coll. Joan. cassi. Immo et multi de
cenobis viri pfecti egredientes ibant ad eos: vt pfectius
viueret vt apparet in predicto libro collationum/et viris
patrum. Ad hoc facit qd paulus primus summus anas-
chorita ppiu habuit et testamentu fecit. rix. q. j. s. eotra
paulus. p hoc facit qd legit r. no. et qd de. vel vo. infinuas
te. rrvij. q. j. de viduis. s. Et eremite ppiu habere possunt
vt no. p. c. s. eotra. r. rrvij. q. j. s. ecce. in. glos. debent. Et
ecclesia punitiua in speciali ppiu non habebat: vt. rñ.
q. j. dilectissimi. non fuit et pcepto dñi: sed illi ecclesie o-
dinatione sancta et pfecta: sed illa regula non rumpit. si et
causa cu aliquo de contrario dispensat: qd pmiuegia pau-
corum legem non faciunt. dist. iij. pmiuegia. et de rdo. sig.
abbate. Nam. r. Aug. quod ordinauerat qd derici ppiuz
non haberet causa reuocauit. rñ. q. j. certe ego sum. p. o
hoc facit: quia olim diaconis ppiu habebant. ar. rrvij.
q. j. si quis rapuerit. vbi de hoc no. i. glos. que sit. r. C. de sa-
cro sanc. eccle. l. generali. r. qd legitur et no. rñ. q. j. c. si. de
sanctimonialibus. et de elec. in denotatib. s. supradicta.

lib. vi. s. innuitur. a sensu contrario/ qd papa posset appo-
bare statum monachorum habentium ppiu fm consuetudi-
ne alemanie si veller. Castitas etiam non est de essentia
monachatus nisi p ecclesia: ergo posset strahere: nisi lex
ecclesie impediret. ar. bo. rrvij. q. iij. dicit. r. facit quod no.
rvij. q. j. nuptiarum in glos. i. suscepit. in fi. Quod et hoc ap-
paret quia apostoli qd fuerunt caput ecclesie primitiue: mo-
nachi vel cenobite p illo repositi fuerunt: quo fuerunt cum
multitudine credentium hierosolymis. quia in illa ecclesia
data fuit forma vite cenobitice fm Piamonem. s. all. de
tribus generibus monachorum: et bedam qui sup illo rbo:
dabat singulis pur vnicuiq. opus erat. dicit. q. ita viuunt
vt sint eis communia omnia cenobite vocant. Et quum apo-
stoli communiter vxo: habuerunt: nec reperit qd christus
post eorum vocationem eos separari mandauerit ab vxo: ibi
contra legem qua ipse dederat de matrimonio non diuidens
do. quos de coniungit nisi ob causam fornicationis. Dat.
rix. Dat. r. rrvij. q. j. quos de. immo eas secum ducebant:
licet cu eis carnaliter non commiscebant: vt mercede pda-
tionis sustentarent ab eis. vt est expressum. rrvij. di. omnino
confitemur. et ibi no. s. dispensatio habet locum. C. s. Tre
et obedientia de substantia monachi est fm ecclesia: sicut
castitas et viuere sine ppiu: vt no. Othen. in p. c. cu ad
monasterium. et de regu. ex parte. r. c. consulti. r. facit p. c.
cum ad monasterium. s. p. io. r. abbas. de maio. r. obe. cum
in ecclesiis. ibi ad debitam obedientiam r. rix. q. iij. statui-
mus. ibi: Dei vice supra caput sibi hominem imposuerit. et
tamē monachus factus eps absoluitur: et ab illa obedien-
tia: quoniam factus sit de filio pater. vt no. rrvij. q. j. c. j. Et pos-
sunt esse aliqui monachi et non subesse abbati: vt no. rrvij.
q. j. de viduis et puellis. in glos. pot. ergo. in fi. Plene g
et dare probatum est iuribus et rationibus posse papam cum
monacho vt ppiu habeat: vt vxo: ducat: et causa salu-
tifera dispensare. immo etiam si dñs Innoc. iij. conditor: il-
lius decretalis/ quoniam ad monasterium intellexisset ad literas
qd nec ipse nec alius romanus pontifex in tali casu posset
monacho contrahendi licentiam indulgere: non potuisset les-
se suo imponere successor: quoniam non habeat imperium par-
in parem. et de elec. innotuit. vbi de hoc. ff. ad trebel. l. l. a
quo. s. tempestiuu. et de rescrip. quia per ambitionem in fi.
lib. v. quicquid aut no. Ber. in p. c. cu ad monasterium. et
de codi. ap. c. ij. hoc teneas: quia Ber. et sequaces hac sub-
tilitate: et rationes veras minime pviderunt. Thomas
etiam de aquino in hac est sententia. B Hoc tñ notadū
est qd nisi papa et iusta causa dispenseret: peccat nec dispen-
satio prodest quātū ad deū: vt no. et de vo. r. vo. re. no. est.
Quod verū est qd dispensatur contra votū tacitum vel
expressum: vel contra euangelium/ vel contra ecclesie gene-
ralem statum. Secus in dispensationibus que sunt contra
ius posituum: quia in his sufficit sola voluntas dispen-
satoris. etiam sine causa: qd de iure pot supra ius dispensare. et
de conce. pben. pposuit. fm Guill. duf. in spe. in tit. delegato.
s. nūc breuiter. r. no. r. Immo. i. p. c. cu ad monasterium. in
glos. vbi et ca qd no. ibi. qd si sine causa dispelat cu monacho vt
ppiu habeat: nec dispelans/ nec ille cu quo dispelatur est
quātū ad deū tutus est. Secus si sine causa dispelat: vt vxo:
ducatur: qd sicut credit bona et licita tenet in matrimoniu: et tes-
net monacho reddere debitū: sed ipse debitū sine peccato
exigere non pot. Rō diuersitatis est: qd in dispensatione habet
di ppiu nemini puidicū fieri: nisi illi cu qd sine causa dispelat.
Secus est in matrimonio: vbi dispensatio pdest vel puidicatur
alij. s. iug. Et ideo dicitur et tenere in matrimoniu ne illa cu
q strahit auctoritate pncipis decipi videat. C. de his qui
ve. eta. impel. l. j. et de dona. p tuas. s. fi. rrvij. q. j. de viduis.
vñ etiam no. Othen. in p. c. no. est: qd si sine causa facta dispensatio
est: illi cu q dispelatur est deceptio: in iudicio tñ aie-
dat dānatio. maxime dispelanti. ar. C. de iudi. r. e. no. nouā.
ix. q. iij. alioz. sed et petri et recipiēti maxime si ad postula-
tionem ipsi dispensatio e obrata. ar. ff. qd qd iur. l. in. Notat
etiam de ista materia Othen. et de elec. dudū. ij. i. glos. de inf.

Papae est. Et quo apparet qd papa dispesare pot cum mona-
cho vt ppium habeat et vxo: ducat. vt. s. dictum est: quoniam
nemini dubium sit quin ipsam religionem siue ordinem et nas-
vot sub turam siue substantiam qua debz ordinem toto tollere pos-
sint. fm Innoc. et eni omnis religionis regula a sua tantum
b dispesare auctoritate vires sumpfit. et de reli. do. c. fina. r. c. religio
lare pot. nu. lib. vi. sicut ergo et religionem et eius substantia in istis
tuit et approbat: sic et ipsam tollere pot. et de reg. iur. ois
res. his aut sublati subtrahit et regula. vñ dicit anhera.
quasi diceret. substantia sunt hec duo. vñ et hec non pos-
sent destrui: qn illa destruerent. nec ledi/quin et lederent.
quia idem iuris est in anheris. ff. de reli. que religio. et
et de iudi. quarto. cum suis conxor. sed qd fecit tollere pot.
Item quia mutat substantiam rei. C. de re. vt. ac. l. j. r. no. in
p. c. quoniam ad monasterium. E Quod aut hec duo ab-
dicatio ppietatis/et custodia castitatis non sunt de substā-
tia monachatus etiam sic pbo: olim in principio ecclesie
punitiue in egypto/et palestina et thebaida veri anacho-
rite ppium possidebant et emebant et vendebant et dona-
bant illud modicum quod habebant: et tñ nedum monachi:
immo genus pfectius inter tria genera monachorum: de
egyptu dicebatur. sicut probat collatio Piamonis de tri-
bus generibus monachorum/et cenobitarum/sarrabaiarum/
et anachoritarum in lib. coll. Joan. cassi. Immo et multi de
cenobis viri pfecti egredientes ibant ad eos: vt pfectius
viueret vt apparet in predicto libro collationum/et viris
patrum. Ad hoc facit qd paulus primus summus anas-
chorita ppiu habuit et testamentu fecit. rix. q. j. s. eotra
paulus. p hoc facit qd legit r. no. et qd de. vel vo. infinuas
te. rrvij. q. j. de viduis. s. Et eremite ppiu habere possunt
vt no. p. c. s. eotra. r. rrvij. q. j. s. ecce. in. glos. debent. Et
ecclesia punitiua in speciali ppiu non habebat: vt. rñ.
q. j. dilectissimi. non fuit et pcepto dñi: sed illi ecclesie o-
dinatione sancta et pfecta: sed illa regula non rumpit. si et
causa cu aliquo de contrario dispensat: qd pmiuegia pau-
corum legem non faciunt. dist. iij. pmiuegia. et de rdo. sig.
abbate. Nam. r. Aug. quod ordinauerat qd derici ppiuz
non haberet causa reuocauit. rñ. q. j. certe ego sum. p. o
hoc facit: quia olim diaconis ppiu habebant. ar. rrvij.
q. j. si quis rapuerit. vbi de hoc no. i. glos. que sit. r. C. de sa-
cro sanc. eccle. l. generali. r. qd legitur et no. rñ. q. j. c. si. de
sanctimonialibus. et de elec. in denotatib. s. supradicta.

Papa
iusta de
ca dispes-
sare pot.

chis. ad hec. s. in i. p. r. e. p. r. e. t. r. a. l. l. a. c. f. v. n. d. e. l. e. g. i. t. E. r. o.
r. v. i. n. i. n. f. i. q. m. o. y. s. e. s. c. o. n. s. t. i. t. u. i. t. p. r. i. n. c. i. p. e. s. t. r. i. b. u. n. o. s. v. t. q. d. q. d.
m. a. i. u. s. e. s. s. e. t. a. d. e. i. u. m. r. e. f. e. r. r. e. t. a. d. i. d. e. d. e. r. e. i. u. d. i. q. u. i. e. t. e. r. e.
n. i. r. n. f. i. l. i. v. f. i. c. u. r. s. u. n. t. i. l. l. a. q. m. a. i. o. r. i. a. i. a. d. u. e. r. s. u. e. i. n. d. i. g. e. n. t.
v. f. f. d. e. o. f. f. i. p. f. e. c. v. l. f. i. t. r. e. s. o. l. e. r. a. d. i. d. e. f. f. d. e. o. f. f. i. p. f. e. c. v. g. i. t.
l. i. f. i. c. o. g. n. o. s. c. i. t. f. f. d. e. o. f. f. i. p. c. o. n. s. u. l. l. f. i. q. d. e. r. i. t. ¶ P. o. r. e. r. i. t.
e. r. g. o. l. e. g. a. t. u. s. p. a. s. s. i. m. d. e. o. m. n. i. b. u. s. c. a. u. s. i. s. e. c. c. l. e. s. i. a. s. t. i. c. i. s. c. o. g.
n. o. s. c. e. r. e. v. n. d. e. s. e. p. a. r. a. t. m. a. t. r. i. m. o. n. i. u. m. p. p. t. e. r. e. r. r. o. r. e. c. o. n. d. i. t.
t. i. o. n. i. s. e. t. d. e. p. i. u. s. e. r. u. o. c. f. i. t. r. e. c. o. g. n. o. s. c. i. t. d. e. q. u. e. s. t. i. o. n. e. q. u. e.
v. e. n. i. t. i. n. t. e. r. d. e. r. i. c. i. t. t. l. a. i. c. i. e. t. d. e. r. e. i. u. d. i. q. u. i. c. a. u. s. a. m. q. u. e.
N. o. n. p. o. t. e. s. t. t. h. l. e. g. a. t. u. s. d. e. c. a. u. s. a. c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. v. e. l. e. a. c. o. m. i. t.
t. e. r. e. a. u. d. i. e. n. d. a. d. e. p. l. a. n. o. s. i. n. e. s. t. r. e. p. i. t. u. s. u. m. m. a. r. i. e. t. s. i. n. e. f. i. g. u. r. a.
i. u. d. i. c. i. o. n. i. s. d. e. q. d. c. o. m. i. s. s. i. o. n. e. l. o. q. u. i. t. e. t. d. e. r. e. r. b. b. f. i. g. s. e. p. e. p. r. i. n. c. i. p.
g. i. t. i. n. c. l. e. m. e. t. v. t. e. s. t. e. p. s. s. u. m. f. f. d. e. o. f. f. i. p. c. o. n. s. u. l. n. e. c. q. u. i. c. q. d.
s. d. e. p. l. a. n. o. t. r. s. v. b. i. d. e. c. r. e. t. u. m. q. u. e. e. m. c. o. m. u. n. i. a. s. u. n. t. o. i. b. u. s.
p. r. i. d. i. b. u. s. d. e. b. e. t. p. c. o. n. s. u. l. o. b. s. e. r. u. a. r. e. v. t. i. n. e. l. i. n. f. i. ¶ P. o. t. e. s. t.
l. e. g. a. t. u. s. d. e. c. a. u. s. a. c. r. i. m. i. n. a. l. i. e. p. i. c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. l. i. c. z. n. o. d. e. f. i. n. i. r. e.
f. f. d. e. o. f. f. i. p. c. o. n. s. u. l. l. f. a. r. i. i. j. q. v. j. q. u. i. s. c. m. u. l. t. u. ¶ P. o. t. l. e. g. a. t. u. s.
c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. d. e. c. a. u. s. a. e. p. a. r. u. s. v. b. i. d. e. e. o. l. i. t. i. g. a. t. a. e. t. d. e. a. p. c. o. s.
s. t. i. t. u. r. i. t. e. d. e. e. l. e. c. q. u. i. a. d. i. l. i. g. e. n. t. i. a. n. a. m. t. v. i. s. i. t. a. t. o. r. b. o. c. p. o. t.
l. e. x. v. d. i. s. a. r. c. h. i. d. i. a. c. o. n. u. s. f. i. o. f. a. c. i. t. e. t. d. e. e. l. e. c. q. u. i. s. l. i. v. j. a. d.
i. s. t. o. s. d. u. o. s. p. c. e. i. u. n. g. e. q. d. n. o. s. c. l. v. a. r. s. f. i. e. n. d. i. t. r. b. v. v. j. ¶
I. t. e. m. a. d. l. e. g. a. t. u. m. o. m. i. s. s. i. s. m. e. d. i. s. a. p. p. e. l. l. a. t. a. t. s. c. i. m. s. u. i. l. l. d. u. r. i. t. i. ¶
i. n. s. p. e. i. n. t. i. t. u. d. e. a. p. s. n. u. c. t. r. a. c. t. e. m. i. ¶ q. u. i. s. I. o. a. n. n. o. d. r. a. t. i. ¶
i. j. q. v. j. q. d. s. a. l. s. f. i. q. s. n. o. s. t. r. u. m. s. e. d. d. e. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. e. c. o. t. r. a. r. i. u.
o. b. r. i. n. e. t. t. q. d. p. r. i. m. o. d. i. c. i. v. e. r. i. u. s. e. s. t. q. v. i. c. e. s. p. a. p. e. g. e. r. i. t. v. t.
s. p. b. a. t. i. e. s. t. S. i. a. u. t. i. u. s. t. a. b. e. o. f. u. e. r. i. t. a. p. p. e. l. l. a. t. u. r. a. d. p. a. p. a.
a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. i. d. e. f. e. r. a. t. r. e. u. n. e. t. e. r. e. t. e. r. e. t. d. e. r. e. i. u. d. i. q. u. i. c. a. u. s. a. m.
q. u. e. a. r. t. h. c. o. t. r. a. e. t. d. e. a. c. c. u. a. d. p. e. t. i. t. i. o. n. e. s. e. d. i. b. i. n. o. d. e. t. u. l. i. t.
f. r. u. s. t. r. a. t. o. r. i. e. I. t. e. m. l. e. g. a. t. u. s. d. e. l. a. t. e. r. e. h. a. b. e. t. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. e.
s. u. p. e. r. e. i. n. t. e. m. p. r. o. s. a. d. h. o. c. r. i. q. i. p. u. e. n. i. t. r. r. v. q. i. j. s. f. i. e. r. g. o. p. p.
p. e. p. i. n. t. t. r. b. q. u. i. c. q. d. e. t. s. u. p. p. l. e. n. e. p. e. l. l. e. c. v. t. d. e. o. f. f. i. d. e. l.
v. e. n. e. r. a. b. i. l. i. s. d. e. p. b. e. n. g. r. a. u. e. d. e. s. e. n. t. e. e. p. c. o. n. u. p. e. t. d. e. r. e. r. b. b. o.
f. i. g. v. e. n. i. e. n. s. l. i. v. j. r. n. f. i. t. n. o. e. t. d. e. o. f. f. i. l. e. g. q. t. r. a. n. s. l. a. t. i. o. n. e. m. ¶
P. o. t. e. s. t. l. e. g. a. t. u. s. c. a. r. d. i. n. a. l. i. s. i. n. s. u. a. p. u. n. c. i. a. p. u. n. c. i. a. l. e.
c. o. n. c. i. l. i. u. m. c. e. l. e. b. r. a. r. e. i. n. d. i. s. p. o. r. o. r. v. v. j. d. i. r. e. g. u. l. a. r. v. j. d. i. s. t. i. c. t.
f. e. r. r. a. l. i. u. j. d. i. c. n. j. q. v. j. q. u. i. s. c. o. u. e. n. i. e. n. t. i. b. ¶ n. o. o. b. i. s. t. a. t. q. v. j. i. d. e. o.
q. u. i. a. l. o. q. u. i. t. d. e. c. o. n. c. i. l. i. o. g. e. n. e. r. a. l. i. t. v. u. n. i. u. e. r. s. a. l. i. f. a. c. i. t. p. h. a. c.
o. p. i. n. i. o. n. e. q. u. i. m. e. t. r. o. p. o. l. i. t. a. n. ¶ t. p. r. i. m. a. s. f. a. c. i. u. t. i. u. r. e. p. r. o. p. r. i. o.
s. u. a. c. o. n. c. i. l. i. a. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. a. t. p. u. n. c. i. a. l. i. a. r. v. j. d. i. c. f. r. c. i. j. d. i. s. f. i.
q. u. i. s. e. p. s. v. a. c. a. n. s. r. v. i. j. d. i. i. n. m. u. l. t. i. s. c. l. i. b. i. p. o. s. s. i. t. n. a. t. e. r. e. p. s.
f. a. c. i. t. c. u. s. i. s. d. e. r. i. c. i. s. r. v. i. j. d. i. n. o. p. o. t. e. r. e. ¶ P. o. t. l. e. g. a. t. u. s. d. e. l. a.
t. a. t. e. r. e. i. n. t. e. r. p. r. e. t. a. r. i. m. a. n. d. a. t. u. m. d. n. i. p. a. p. e. e. t. d. e. p. o. s. t. u. l. a. p. r. e. c. i. d.
r. b. n. e. c. v. a. l. e. t. t. p. c. e

Casus papales: q̄s late. s̄. descripti: inferiores:
a papa siue cardinales legati a latere: siue
patriarche siue metropolitanani siue epi siue
alii manus extendant: quib̄ sibi sint in signū priuilegiū sin-
gularis tantūmodo reseruati: ideo incidenter in hoc opo-
re ponam casus in quibus p̄dicti valeant dispensare ⁊ in-
tromittere se de iure: ⁊ quid ad officiū pertineat eos: ūd
¶ Et primo incipio a legatis quorū tria genera sunt. v. l. i.
legit ⁊ nō. ē. de offi. leg. offi. li. vj. ⁊. t. i. f. ex cōmunicac̄.
no. p. Berni. ¶ Ad quorū officiū ptinet tenere pacatā p̄-
uincia: ⁊ eam purgare malis hominibus ⁊ eos punire.
ff. de offi. p̄fec. v. l. i. s̄. quies quog. ff. de offi. p̄. l. iij. ⁊. l. cō-
gruit. ē. de offi. or. c. s̄. Et legatus mittitur vt euellat vitia
dissipet malos. edificet fructus: ⁊ plantet bonos. ē. de ma-
io. ⁊ obe. solire. ē. lib. vj. de offi. leg. legatos. Item ad offi-
cium eius ptinet causas audire: que per appellationē des-
feruntur ad eum. ē. de offi. leg. c. s̄. ij. q. vj. de cetero. xi. q. i. p̄-
uenit. ⁊ etiam per simplicem querelā in p̄uincia sibi des-
creta potest audire omnē causam ad formā ecclesiasticā
ptinentē: omisso quolibet ordinario / quia roma cōmunis
patria ē. ff. ad municipia. roma. ē. de fo. cōpe. c. s̄. ¶ Ipse
em̄. plenissimā habet iurisdictionē: ⁊ maius imperiū om-
nibus post principē: ⁊ omnia exercere pōt quecūq̄ pōt
is qui legatus mittit: que sibi ipsi specialiter non reseruāt
de sentē. ex cō. nup. ē. de offi. leg. qd̄ trāslationē. de of. vi. c.
penul. ⁊ nō. ij. q. v. que de causa. ff. de p̄ci. p̄curato. cui. ⁊
l. seq. habet merū imperiū sicut ⁊ p̄cōsu. ff. de offi. p̄cōsu.
si in. alia. s̄. si. ⁊ maius imperiū h̄z in p̄uincia sibi decreta
oibus alio post principē. ff. de offi. p̄cōsu. ideo. de offi. p̄si.
l. iij. nec q̄cōp est in ipsa p̄uincia qd̄ p̄ ipsum nō impediāt.
ff. de offi. p̄cōsu. nec quicq̄. in p̄m. Nā ipse vicē p̄cōsulis
⁊ p̄fidis p̄uincie obtrinet. ē. de offi. leg. legatos. lib. vj. Nā
ipse gerit vices dñi pape. ē. de cōsue. quib̄ venerabilis. ē.
de p̄sump. mādata. c. iij. di. c. s̄. ē. de offi. leg. c. i. c. p̄ trāsla-
tionē. sed si aliqua grauiā imminēat ⁊ tardua p̄ter illa que
sibi sedes applica reseruauit: debet legat⁹ illa ad ap. se. res.
ferre vt euidentē p̄bat. xvj. q. i. frater nr. circa mediū. rrv.
q. i. in galliari. ē. q. i. siur leg. p̄ venerabilē. p̄ ope. si. ē. de
hap. maio. es. in p̄. s̄. di. multis. rviij. di. c. s̄. ē. de offi. ar

**Legato-
rum tria
gna: ac
eorūde
officia.**

**Enlpedi
micio.**

voluntaria spectat: ideo potest extra dioec. fieri. ff. de off. p. li. no. etia. Joa. and. de fo. cope. quis. in dem. in glo. in duobus. q. inter subditos volentes in alioz dioec. de licentia dioec. epi sua iurisdictione exercere possunt. secus inter inuitos. de offi. o. quia epi. li. vi. Tenet etia. *Dist.* in pre. ca. nouit. q. ordinarius episcopus suum territorium cum intentione cito redeundi excoicare et absolute potest subditum suum extra q. non dicitur diuertisse. ff. de diuoz. li. de peni. dist. i. in l. diuoz. tui. et in l. destitisse. p. hac materia supradicta facit de sen. exco. venerabilibus. §. vbi aut. li. vi. *Dist.* committere causas quis sit iurisdictionis: potest episcopus extra sua dioec. ff. de offi. p. f. v. l. si. *Dist.* q. iurisdictionem exerceat episcopus extra suam dioec. nunc cum voluntate ipsi? cui? est dioec. nunc p. p. auctoritate: p. et de vsu pal. ex tuar. de fideiusso. c. c. constitutus. in fi. legit. et no. p. Joa. and. et in dem. de priuile. archiepo. et de vsu pal. ad supplicationem. vj. q. iij. scriptu. vij. q. i. epi. c. di. §. nunc aut. cu. tribus. c. seq. et glo. et de o. ab episcopo qui re. c. i. faciunt que no. p. *Dist.* in summa. de offi. le. §. et in quo loco al. ij. q. i. nemo. c. i. q. iij. nemo. i. Alij p. ca. p. q. iij. si epi. et de ap. quicq. sit romana. in fi. q. iij. au. di. q. iij. §. si. et hoc veru est fm *Dist.* q. hoc no. in pre. ca. nouit. et *Dist.* dur. in spe. in titu. de legato. §. nunc dicamus. h. sed qd si legatus in notorijs in qbus cause cognitio non requirit. et de iure iur. ad nostra. iij. de fi. p. el. by. qm. *Dist.* Potest legatus absolute subditos suos. q. extra p. uincia sua deliquerunt: nunc non reuerfi petunt absolui. ar. ff. de offi. p. f. l. iij. §. h. habet. xvj. q. i. placuit. et de offi. le. ex. comunicatis. que non distinguunt. sed *Dist.* et *Dist.* p. ca. p. ca. et de fo. cope. cu. ptingat. et c. fi. C. de crimi. agi. opoz. aut qua p. uincia. C. nisi fena. vel da. l. i. q. vj. c. i. et de rap. ca. i. de fene. exco. officij. p. imu repuro verius ppter p. uilegiu a latere legato: u speciale non restringendu. ar. bo. et de p. uilegijs. in his.

Pote-
stas le-
gati i dis-
pensan-
do.

Unc aliqd tangat de dispensationib? istoz lega-
toru se. ap. a latere. Circa quod sciendum est q
quicqd potest circa dispensationes eps/archieps/
p. uincas/vel patriarcha/vel qlibet alius ordina-
rius: hoc totu potest de latere cardinalis legat? q. ipse ordi-
narius in p. uincia sibi decreta: et maior e oibus post p. uin-
cipē habet in ea potestate. vt. §. p. re. h. item ad officiu. cu.
h. seq. p. baui. *Dist.* potest etia dispensare in oibus illis: duntaxat
excepis que sunt roma. pon. reseruata. et de offi. le. quod
translacione. et arg. et de cosang. et affi. q. dilectio. de trasac.
ca. fi. que superius in ar. p. v. et. l. vj. specificauit. Non potest
dispensare vt nouitius vel homo alterius p. fessionis fiat
abbas. et de elec. offi. nec alterius habitus. et in dem. de
elec. cu. romani. Nec cu illegitimis quatū ad sacros ordi-
nes et beneficiu curatu. et de fi. p. el. dilectus. in fi. Secus
in simplici beneficio et minorib? ordinib?: sicut qlibet or-
dinarius eps. et li. vj. de fi. p. f. is qui. Nec cu irregularib?
et de offi. del. c. fi. nec contra aliqd conciliu generale nec in
gradu prohibito consanguinitatis fm *Dist.* in spe. in tit.
de legato. §. nunc ostendendu. Nec in epatu quantu ad eta-
te: sed quoad minores ordines. sic coiter fm *Dist.* q. de
hoc no. in spe. in titu. de legato. adde qd no. s. el. v. ar. §. sci-
du. h. iij. Potest tñ confirmare electione illi? q ab apostas-
ia redijt. fm. *Dist.* ibi. et de elec. q. diligentia. Potest etia fm
Veru dispensare vt illegitimu immediate patri suo in eo
de beneficio succedat. vt ibi no. *Dist.* et de fi. p. f. c. peni.
Dist. legatus de latere potest generaliter dispensare et penas
mitigare vbi cuq non phibet. et de transac. c. fi. *Dist.* dispen-
sat q regularis canonic? teneat plebanatu. et de sta. mo.
qd dei. bñ potest talis in epm eligi sine dispensatione: p. out
ibi no. Innoc. Tenendu est generaliter q in gñali lega-
toris mado trasit dispensandi p. as. ar. ij. q. v. q. de causa.
et de trasac. c. fi. et de biga. quia non potest legat? iure lega-
tionis dispensare cu illo que absoluit ab excoicatione sup
irregularitate contracta: quia sic ligatus celebrare diuina
psumpfit. vt no. *Dist.* dur. in spe. in titu. de legato. §. nunc
dicamus. h. sed an tñ nec legat? cui specialiter est indul-

tu vt cum hñ... uis sue p. uincie valeat dispen-
sare cu scholaribus vel alijs alienigenis intra illa ad tps
degeribus dispensare valebit: qm hñm indulgentia stricte
interpretada est. et de trasac. c. fi. et intelligenda solū de indy-
genis: et ibi intulata: et ibi p. petuo mozturis: s. nec tra-
lis potest ordinare iure legationis. vt no. *Dist.* in spe. in tit.
delega. §. cōsequ. sed nuquid. Non potest legatus dare alicui
licentia alienadi de rebus ecclesie iure legationis p. tra p.
p. iuramentu qd prestiter de rebus eccle. non alienadis.
ro. p. incōsuluto. et de re. eccle. non ali. vt sup. de feu. c. ij. nec
permutadi: q. pmutatio alienatio est. et de re. eccle. nulli.
Dist. hñ abbas vel p. ior: vel platus iurauit non alienare sine
cōsensu episcopi vel abbatis infra legatione cōstitutu: les-
gat? hñm licentia dare poterit: q. ordinarius est vt sepe
s. probatu est. et q. auctoritas legati in tali iuramento in-
telligitur exceppta. et de iure iur. venientes. Si aut aliquis
abbas iurauit non alienare sine licentia: et abbatis montis
cassini vel cistraiici cui subest legatus cum illo non poterit
dispensare: quia abbas cui ille qui iurauit subest: non est de
sua legatione. vbi aut iuramentu p. iurū non est: bene potest
legatus ex causa concedere licentia alienadi vel permuta-
randi possessiones intra fines sue legationis. etiam si ille
platus subit alteri extra eius legatione moztu. ar. et de
reli. do. c. ij. q. i. q. i. experientie. et de fo. compe. sane. et c. fi. de
potestate legator? que immediate emanat a potestate pa-
pali hucusq. tractasse: et si breuiter sufficiat. veru quia in
hoc opusculo de statu ecclesie plurimu est necesse scire in
regularitatis materia in iure diffusam et incerta: Idcirco
aliud de ea hic interferā diffuse p. multos doctores tracta-
ta. maxime ratione iurū nouoz p. modū edito: um.

Articulus. p. vj.

Primo sciendū est

q irregularitas est nota siue impedimentu
canonicu et peccato siue defectu p. uenies:
qua qd phibet ad ecclesiasticos ordines p.
moueri: et eisdē ministrare. Ideo dixi nota: qd idē est qd
infamia seu irregularitas. et de pur. ca. accedēs. ij. q. iij. §.
hinc aut. i. et. l. indulgentia. sub alio. §. notandū. ff. de his q
no. in fa. furti. accipe. §. si quis alieno. et l. se. et etia nota
idē qd cicatrix vel signū impissum. ff. de seruis fu. l. ij. facit
C. de aque ductu. l. decernimus. et li. vj. de sentē. exco. si in
dex ante fi. ibi. annotatione signati. Idē etia est stigma. C.
de fab. i. l. hignata. li. i. q. iij. cuius textus ponit p. c. fi. iudex.
quod verbu ponit. et iij. q. ij. hoc ipsuz. Et irregularitas
est cicatrix criminis vel defectus: vt. l. ij. di. in sacerdotib?
in fi. vbi dicit: Perferēs memorandi criminis labē. i. irregu-
laritate non habz lucida sacerdotij dignitate. Unde san-
tas penitentie post vulnus scz peccati secuta sine cicatrice
scilz irregularitatis esse non pot. i. q. i. ventu. et ad hoc facit
glos. ibi posita sup. hñm cicatrice: que incipit: quia et si pe-
niteat: tñ irregularitas manet: que non abolet p. peniten-
tia. et v. dist. p. imū. l. di. illud. i. q. vj. si quis omnē. quia et si
animas per penitentia saluare possumus: infamia tamē
facti subaudi fm glos. abolere non possumus. vt in pre. §.
hinc autē colligitur legitur et no. Ideo dixi canonicū. s.
in descriptione irregularitatis: quia irregularitas est im-
pedimentum a iure canonico introductu. ar. et de sentē.
excom. is qui in ecclesia. lib. vj. fuit tamē figurata de iure
diuino: quia dictum est dauid p. imo Paralipo. xij. Non
edificabis mihi templum: quia multu sanguinem effudi-
sti. i. q. vj. si quis omnē. de con. dist. i. c. i. In veteri aut testa-
mento erant irregularitates temporales et non perpetue:
vt quando quis exiebat extra castra p. eo q retige-
rat immundum vel morticinum vel simile. et iij. q. ij. hoc
ipsuz. *Dist.* Prouenit autem irregularitas sepe ex facto seu
ex crimine: vt patet in clerico censurā ecclesiasticā violen-
ter vel ex aliq notabili inobediētia p. sctim aduersus sedē vñ
ap. l. xij. di. si qui. et ne de. vel mo. no magno. in fi. et de be. nia-
ren. exco. mican? i. §. sane. et de def. et. m. c. fi. p. p. fi. et

f. 0. XXIII

Exercēs
chirurgi
am anfit
irregula
ris.

Dedīs
cā arrenz
exercens
an fit īrs
regular?

quā gerebat verarū specierū: vel aliā quamcūq; causam: si omnē diligentia adhibuit: quā potuit in speciebus eligēdis: inculpabilis est. q; p;abilis est de facto ignorantia excusata. fm̄ Innoc. ex de cler. et. m. aplice. inno. et solici; ta diligentia en̄ excusat: vt. s. pbatū est. Sed et si fm̄ artē medicīne vel chirurgie vtile est aliquem scindi: secure faciat hoc fieri: dūmodo peritū inueniat inciso: ē. Et si inciso: errat nō ex imperitia vel desuetudine: sed q; infirmus nō habet venarū aut mēbrozū debita vel consueta dispositionē: aut q; subitus et insolit' timor vel tremor irruit super eū: videt' chirurgicus excusatus fm̄ Innocē. ex de frig. et literis. Si aut' chirurgicus dubitat de inciso: abstinere tam ipse q; inciso: fm̄ Innoc. ar. ff. de flu. l. j. in pñ. §. de fun. instruc. quū delamonis. §. asinam. et q; in dubijs via tutior est eligēda: vt. s. Si nō infirmus nō obedit meo dico vel chirurgico: nō imputat eis nec p;pterea infirm' cōmittit peccatū inobediētie: q; nec platus eius est: incaute tñ facit: q; nō credit perito in arte sua: vt p;zin eo qd legif' et no. ex de homi. significasti. ij. §. j. h. quidē. Si nō infirm' ex certa sciētia seu affectata iunxit poculū: vel aliud sibi p;trariū: peccat. facit enī cōtra charitatē: q; debet cor: pus suū diligere et custodire vt in eo seruiat deo: fm̄ Innoc. de peni. di. ij. charitas. §. h. item corpus nostrū. et nō licet in seipsū seuire: vt patet in eo qd legif' et no. ex de cor. viti. significauit. et. c. p;e. nec debet ire post cōcupiscētiās suas. Eccl. i. xviij. B. nec in carnis desiderijs ābulare. Ro. ma. viij. a. b. nec manū sibi iniicere. ff. de edic. quū aut'. §. excipit. Itē q; quū medicus peccet contra traditiones artis dando talia: vt. s. tactū est: multo potius infirm' accipiendo. sicut peccaret sciēter venenū accipiendo: nisi acciperet causa miraculi faciēdi. vt legif' beatus Ioan. euā. gelista in legenda sua fecisse. Secus si nō crederet mortis ferū: licet crederet ex illo potu vel cibo infirmitatē magis roborari siue plōgari: q; hic nō peccat mortaliter vel ad min' nō ita grauiter sicut p;ior. nā grauior pōt esse afflictio sitis q; febris. sanus aut nō tenetur viuere medicina: liter: q; omia sana sanis. Laueat tñ ne sciēter aliquid nocuiū recipiat. vt. s. dictū est. de seruientibus vel ministris p;pnanibus infirmis quicqd perit: dicendū est q; si ex certa sciētia: vel ex improbabili ignorantia seu affectata: aliquid nocuiū infirmo p;pnauerint quantūcūq; perēti: peccant grauiter fm̄ Innocē. et irregularitatis: si inuolunt infirmus: periculo se exponit. quia in culpa fuerūt talia ministrando. vt. s. dictū est. et facit ex de homi. de certo. de iniu. si culpa. Idē est si contra p;ceptū medici hec faciat: q; in talibus credendū est medico: nō infirmo. v. q. v. c. j. ij. et. ij. Aug. qd em̄ profit vel obstit nouit medicus: nō egrotus. supradicta nō. quā si p; Innocē. et. B. then. ex de homi. c. tua. sed si talia bona fide fiant circa egrotos: nō debet q; facilis esse ad faciendū sibi cōscientia scrupulosa: quia in aliquo sit erratū: si nō sit ibi lata culpa: quū negligentia dissoluta q; p;ope dolū est: in huiusmodi scrupulū defacili deponere debet ad cōsiliū sapiētis. ex de sumo. p. tuas. ij. Si aut' lata culpa fuit aut negligentia: irregularis est. Si nō non sit certū: aut dubitā p;abiliter fm̄ iudiciū medicorū: an nō in primo casu abstinendū est ab officio et p;motione. in scdo deposita erronea cōscientia: si fieri possit poterit ministrare: et etiā p;moueri als nō fm̄ Ralar. di. l. bi q; arborum. et. c. sepe. Itē q; ante baptismū irregularis est: post baptismū irregularis remanet. et. vj. di. c. j. et. ij. fm̄ Buil. dic vt no. e. di. c. deinde i. glos. videt' ergo et p; Innocē. de diuor. gaudem'. et. j. eodē ar. §. sed querit. h. vlt. Itē irregularis est ordinari' ad sacri ordinē ab epō q; renuntiauit epatui. vt ex de ordi. ab eo q; re. epa. c. j. Itē ordinari' a nō suo epō. nō em̄ recipit executionē. et. q. ij. c. j. ij. et. vñ. q. j. eps in dio. l. ij. di. c. j. et. ij. vnde et suspensus est ipso iure: licet nō irregularis: et nō iūdomin' ab homine suspendet. vt no. p; Ioan. and. ex de tempo. or. eos. l. vj. per. c. q; trālationē. ibi: inter dicenda. vnde si celebrat: nō est irregularis. quia p;dicta iura loquunt' de suspensione quoad se tñ. pot' tñ

suspendi siue interdicti et nē celebret. vt p;e. c. q; trāssa. et si postea celebrauerit: efficit' irregularis: nec cū eo cōtra se. apo. poterit dispensari. et hoc probat stilus curie. nā qñ scribitur p; talibus: dicit' sic mādāmus quatenus ipso ad rebus suspensio sup hoc auctoritate nostra dispenset. et no. q; dicit sup hoc: et nō dicit sup irregularitate. dispensat em̄ vt nō deponat: qd fieri deberet fm̄ p;e. iura fm̄ B. then. et Buil. Itē ordinatus extra quatuor: rēpoia. de tempo. or. quū quidā. Itē nō ordinatus celebras. vt ex de no. or. m. p. totū. Itē recipiēs plures sacros ordines eadē die. vt e. et. dilectus. Itē minor. xij. annis in subdiaconatu. vt e. et. vlt. nō est. hodie necessarii sunt. xviij. ex in demē. de era. et. qua. c. generalē. Itē p; saltū p;moros. ex de cler. per saltū. si aut' quis ordinē in p;byterū vel epm nullū ordinē inferiorē habēs: tenet ordo. si aut' i episcopū: nō nisi sit p;byter. vt ibi no. Itē rebaptizatus. de conse. dist. iij. q. bis. ex de apo. c. j. Itē simoniacus in ordine. ex de simo. si quis. i. q. j. statuimus. idem dico in beneficio. ex de accu. inquisitioni. l. rito. Itē neophytus. l. vñ. dist. per totū. Itē regularis audiens leges vel physicam vltra duos menses. ex ne cler. vel mo. nō magno. in fi. Itē de p;sonis que enumerant. et. c. c. fi. Itē publice penitēs. l. dist. canones. l. vñ. dist. penitētes. Itē accedens ad monasteriū causa penitentie ibi agendē p; quocūq; delicto: siue leui siue occulto. ex de renun. post translationē. l. dist. si ille. Itē suspensus ab officio. ex de conse. quū dilectus. qui autē sint suspensi: vide in repertorio Buil. dur. sub titu. sentē. ex cō. in rubrica ordi. Itē accusatus accusatiōe p; dente. ex de testi. c. fi. Itē cōuictus et confessus et cōdēnatus de crimine. et. vñ. q. vlti. si quis. ar. ex de testi. testimo. nū. Idem est si nō sit condemnatus: si crimen sit enorme et manifestū. l. dist. de his nō. Itē denūtiatus aliquo crimine. ex de accusa. omni potēs deus. Itē accusator: accusatiōe pendente. ij. q. ij. euphemū. Itē excommunicatus sciēter ordines recipiens. ex de sentē. ex cō. quū illorum. Itē recipiens ordines etiā ignoranter ab heretico vel schismatico: vel suspēso: vel ab eo q; renūtiāuit epatui. vt legitur et no. ex de schif. c. ij. ex de ordi. ab epō qui re. e. c. fi. §. q. vñ. pueniētib'. Itē q; p;traxit matrimoniū cū ioculari ce vel als vili muliere vel ancilla. et. xij. di. si quis vidua. ex de cler. cōiu. sane. Itē p;moros post imbibitionē sub pena anathematis. ex de eo. qui fur. or. re. c. j. B. generaliter quicūq; p;moueri nō potest ad ordines vel honores sine dispensatiōe: quicūq; ineligibilis est: irregularis est. Itē oēs casus q; impediūt p;mosos vel denūciāt iā p;mosos et qui penā depositionis merent': irregularitātē inducūt. quos plene p;sequere in repertorio Buil. dur. sub titu. sub rēpo. or. in duabus rubricis. ex ordi. et sub titulo de peni. in rubrica illa: casus tertius iuris. Itē in veteri testamēto qdā inueniunt' irregularitates: q; impediebant aliquē panes deo offerre: que moraliter intellectu: etiā in nouo repellunt: vt cecus: id est ignorantia. claudus: id est infirmitas mentis. habens nasum paruū: id est indiscretus. vel grandem: vel totum: id est immoderata discretionis subtilitas. habens fractum pedem: id est alienatio a bono. vel gibbum: id est peruersitas. item lippus: id est depressio ingenti. habens albuginem in oculo: id est arrogātiā. habens iugem scabiem: id est luxuriā. habens impetigiem in corpore: id est auaritiā. ponderosus: id est immunda cogitatio. hec leguntur Reuif. et. c. l. iij. distinct. hinc etenim. Itē languidus: id est tarditas et negligentia. Indignum enim est dare deo: quod designat homo: vt ea. distinct. c. fi. B. Sunt quoq; irregulares: q; post peractam penitentiam nō habent ordinis executionē: vt ex de renun. nisi quū p;idem. §. i. quod cōtingit in multis casibus. Primo in homicidio. l. dist. minor. ex de rēpo. or. c. fi. Secundo in simonia: in ordine. i. q. j. erga. vel in beneficio: qd illud retinendū. ex de accu. inquisitioni. l. rito. Tercio: si quis excommunicat' suspēsus: vel interdict' in cōtempnū clauium se fecerit ordinari. ex de sen. ex cō. quū illo: un.

illo. si. si hos aut. Quarto si tunc p[re]sumit celebrare. r[ati]o. q[ui]a. in si eps in c[on]cilio. et de vi. et bone. deri. vt derico. si. si q[ui]s igitur. vel cōferre beneficia. vel si q[ui]s a cōtēnente interdīctū beneficia recipere. vel ipsius interdīctū violare p[re]sumit. et de ex. p[re]s. tanta. Quinto falsari. literarū dñi pape. et de crimi. falad falsario. si. si. Talis th[oma]s fm jmo. si occultus sit post absolutionē et p[ri]mam peractā sine p[re]cō ordinatur. nec p[ot]est cōpelli ad cessionē. q[ui]a nullo iure cauet q[ui] sit infamis ipso iure. Sexto hereticus. et de pur. ca. in ter sollicitudines. et q[ui] fuit hereticus. l. q. vii. cōueniētib[us]. et. si. si. di. nos cōsuetudinem. Septimo exhibēs heret[ic]as ecclesiastica sacramēta. vt de heretico. excoīcamus. si. si vero deric[us]. si. sane derici. Octauo sodomita. et de ex. cel. pla. derici. Nono p[re]sbyter p[re]cō rem sibi cōstituentē des nudās. et de peni. et remis. ois. si. si. Decimo incorrigibilis et in nimia cōtūmācia perseverās. et de do. et cōtū. verita. ris. si. si. r[ati]o. q[ui]a. iij. fore. et de iudi. quū nō ab hoīe. Unde cimo. crimen notoriū de iure vel de facto. et de tēpo. ordi. c. si. Duodecimo v[er]ēs officio assilimōrū. vel eos receptās. vel defendēs. vel occultās. licet exinde mo[ri]s non sequat[ur]. et de homici. p[ro] humani. lib. vi. Decimotercio apostata. et de apo. c. i. Decimoquarto schismaticus. et de schis. c. i. Decimo quinto intrusus. r[ati]o. q[ui]a. vii. si q[ui]s deinceps. vii. q. i. fact[us]. et. c. seq. et p[ro] abusum secularis potestatis volūtariē elect[us]. et de elec. q[ui]squis. Decimo sexto. oē crimē q[ui]d ipso facto inducit infamiam ciuile. iij. q. vii. si. p[ro]p[ri]o. C. de infā. l. i. et. l. air. vi. q. i. infames. iij. q. v. c. canonica. c. cōstituiūmus. Decimo septimo infamia descēdens ex delicto per sniam dedar[ati]o. q[ui]a. Pena p[ro]t[er] dem[er]it[us] culpa perennis erit. iij. q. iij. c. euphe. mīū. si. hinc colligit[ur]. infamis est irregularis est. siue sit infamia iuris. vt li. di. q[ui] in aliquo. vbi enumerātur multi tales irregulares. et. iij. q. iij. si. notādū. C. de infā. l. i. et de testi. testimoniū. siue sit infamia facti. et de accusa. oipotens. iij. q. iij. p[re]. si. hinc colligit[ur]. lxxi. di. tātis. C. li. r[ati]o. de digni. l. iij. et de ex. cel. p[re]la. inter. et de fimo. ex diligēti. si. si. Qui aut[em] sint infames. vide plene in reperto. io Buill. dur. de penis in rubrica. et de ordi. vide etiā ar. j. p[ri]. Decimo octauo in casib[us] in q[ui]b[us] solus papa disp[en]sat. quos in. l. et in. lvi. arti. s. posui. vbi de dispensatione pape tractauit. In alijs aut[em] casib[us] non impedit ordinis executio post p[ri]mam. sed sufficit p[ro] solā p[ri]mam satisfacere creatori. nec illa occulta irregularitate inducūt. et de fimo. c. si. l. di. ferrum. r[ati]o. q[ui]a. v. ch[ri]s. stiana. et de cohab. deri. vestra. et de renū. nisi quū p[re]dē. si. p[ro]fone. de hoc no. r[ati]o. di. p[ri]mū. l. di. de his no. in glos. fm quosdā. et de tēpo. ordi. ex tenore. in glos. magna. et. et. le. gis. et no. c. si. T[er]t[er]io susp[en]sus ab officio/celebrādo fit irregularis. r[ati]o. q[ui]a. iij. si q[ui]s eps dānat[ur]. et. c. seq. et lib. vi. de sen. et re iudi. quū eterni. in. e. et eodē li. de sen. excō. quū medicinalis. susp[en]sus aut[em] a beneficio/celebrādo nō fit irregularis. q[ui]a nullo iure cauet[ur]. fm jmo. et de elec. quū in cunctis. si. derici. et. c. statui[m]us. li. vi. si. et de ex. cel. p[re]. q[ui]a. diuersitate. Simoniā etiā et notorijs fornicatores et alij susp[en]si a iure celebrādo nō incurrūt irregularitatem. nisi vbi specificat in iure. op[er]ime hoc p[ro]bat de sen. excō. is qui. li. vi. si. nec celebrās mino[ri] excoīcatione ligatus. qui t[ame]n a iure susp[en]sus est a participacione sacramentorū. Secus aut[em] in susp[en]sis ab hoīe. illi em si celebrāt irregulares sunt. vt p[ro]p[ri]o. c. si q[ui]s. et de de. ex. mi. latores. c. iij. et. c. postulas. fm jmo. et ostiē. quī. de hoc no. et. si. si celebrat. et de hoc. et de p[ro]fue. quū dilect[us]. de eta. et quali. quū bone. ratio diuersitatis. q[ui]a. mitius agit cū lege. q[ui]a. cū ministro legis. ff. de arbi. celsus. Ostiē. t[ame]n no. et de sen. excō. quū medicinalis. li. vi. et de fimo. tāta. q[ui]a. simoniā et notorijs fornicatores susp[en]si sunt ab officio p[ro]pter crimen a canone. quantū ad se et quantū ad alios. vt. r[ati]o. di. c. p[ro]ter. si. verū. et de cohab. deri. c. si. vñ post quantūq[ue] p[ri]mam faciāt nūq[ui]d celebrare debēt ante obtentā a se. apo. dispensationē. alioquin cōtrahunt irregularitatem. et de biga. quia circa. Si em aliq[ui]s susp[en]sus est ab officio p[ro]pter crimen quantū ad se et quantū ad alios. semp[er] fit irregularis celebrādo. fm eum. vt no. de re

iudi. quū eterni. li. vi. jmo. tamen tenet cū ostiē. et de sen. excō. quū medicinalis. de hoc etiā scrip[si]. in scōa p[re]stius operis de defectib[us] p[re]sbyteror[um]. si. de p[re]sbyteris. r[ati]o. r[ati]o. no. etiā de hoc jmo. et de cohab. deri. dericos. et. c. si. c. vestra. et de deri. percul. c. i. et Archi. et de re iudi. quū eterni. li. vi. in si. cōtra. C. Porro si nō sunt susp[en]si p[ro]pter crimen a canone. sed p[ro]pter aliquē defectū. vt puta illegitime nati et corpore vitiat[us] et h[uius]m[od]i nō incurrunt nō uā irregularitatem si ante obtentā dispensationē celebrant. et hoc curia romana obseruat. q[ui]a q[ui] disp[en]sat cū talibus simpliciter disp[en]sat super defectū tantū. nulla facta mentione de irregularitate. q[ui]a nulla cōtrahit. lvi. di. ap[osto]lica. et ce. nomane. et de si. p[re]f. veniēs. et. c. peruenit. Et idem est si susp[en]si sunt a canone non p[ro]pter crimen. sed p[ro]pter infamiam. vt. c. si. de cohab. deri. de homici. ex lris. si. si. idem est in susp[en]so a cōfessionibus audiēdis/celebrante ante recōciliationē. q[ui]a hoc iure non cauetur. r[ati]o. q[ui]a. iij. c. ad mēsam. si. euidenter. de hac susp[en]sione habet. r[ati]o. q[ui]a. vi. per totum. C. Si quis etiā in irregularitate existens beneficiū recepit impetrata absolutione sup[er] irregularitatem nō indiget alia disp[en]satione super b[en]eficio obtento. fm fratre Raimū. et Buill. C. T[er]t[er]io qui celebrat in ecclesia sanguinis vel seminis effusione polluta. Et q[ui] p[re]sentib[us] excoīcatis maior excoīcatione scienter celebrat non est irregularis. Qui verosciēter in loco celebrat interdīctus irregularis est. si lū ab illa irregularitate per romanū pontificē liberādus. et li. vi. de sen. excō. is qui. Et is cui interdīctus est ecclesie ingressus. si in ecclesia ingerat se diuinis. vt prius irregularis est. eo. ti. lib. vi. is cui. C. Si eps p[ro]pter patrono. un discordiā clauferit ecclesiā. precipies ne ibi missarū solennia celebrantur. celebrātes ibi nō sunt irregulares. et de iure patro. c. i. et. si. Si aut[em] dicat interdīctus talē ecclesiā celebrans in ea irregularis est. et de ex. cel. p[re]la. tāta. C. Hoc etiā notandū q[ui] excoīcatus vel interdīctus dicit violare interdīctū. agendo suū officiū sicut prius. puta offerendo in missa calicem vel v[er]cos vel h[uius]m[od]i. vel celebrādo solenniter vesp[er]as vel matutinu[m]. vt in p[re]. c. si quis eps in cōcilio. et de sen. excō. quū medicinalis. Idem est in quoz cūq[ue] officio cantādo. et in q[ui]buscūq[ue] hoīs officiat ecclesiā. vt ibi no. Jo. an. ad idē. eo. ti. is cui. lib. vi. si aut[em] extra ecclesiam celebrat in domo p[ri]uata. cum altari viatico. vel sub diuo. vel in tentorio. vel cōcelebrat celebrātib[us] extra ecclesiā cum altari viatico. vt et de p[ri]uile. in his. et. et. c. vlt. ti. lib. vi. non est irregularis. q[ui]a non celebrat in ecclesia. vt no. Joā. an. in p[re]. c. is cui. C. Si vero interest diuino officio. et cantat vel psalmodiat non t[ame]n celebrat nō est irregularis. fm Buill. dur. nec susp[en]sione incurrat. licet peccet. q[ui]a non facit tamq[ui]d in officio suo agens. p[re]. c. s. p[ri]me. r[ati]o. allegatoz. legere em psalteriū. vel docere etiā euangeliū vel nouū et vetus testamentū in ecclesia interdīcta nō est p[ro]hibitiū. quū etiā ibi p[re]dicari possit. vt et de sen. excō. r[ati]o. ar. t[ame]n cōtra. et de ex. cel. p[re]la. tāta. de deri. ex. mi. illud si. et de re iudi. quū eterni. si. sciturus. lib. vi. Sed distinsui p[ro]t[er] vtrū ex igno[ra]ntia seu etiā deuotione. an vero ex cōtēptu seu ex malitia se officio ingerat. fm Buill. dur. ad hoc facit verbū dānabiliter positum in p[re]. si. sciturus. C. Item si excoīcatus celebrat. sicut prius. vel dicat horas suas/officiādo populū. nō in ecclesia sed extra. puta in nauī vel exercitū vel alibi irregularis est. ar. de con. di. i. cōscedimus. Secus si dicat horas cū vno vel duob[us] aut pluribus socijs. nō officiādo ecclesiā. q[ui]a tunc non est irregularis. sed t[ame]n benefacit si supp[er]im[us] verba illa que a solo sacerdote dici solent. vt dñs vobiscū. et si per aliū. etiā non sacerdotem. facit officiū inchoari. Celebrās interdīctus vel excoīcatus in ecclesia non consecrata irregularis est. quia idē iuris est sicut si esset cōsecrata. quoad hoc. et de imu. eccle. ecclesie. et de con. eccle. vel alia. c. si. et sic ibi resnet ostiē. nā idem esset si extra ecclesiā celebraret. vt. s. ratiū est. C. Si sacerdos sepeliat aliquem in cimiterio in quo certū est aliquos excoīmunicatos esse sepultos. nō est

Nam ꝛ sine ipſis ꝛ quolibet pontificale officiū eterce
re. nec debet quis irregularis cenſeri: niſi vbi inuenit ex
preſſum. ¶ Ar. bo. eꝛ de ſen. epꝛo. iſ qui lib. vi. Sulpentius
ab ingreſſu eccleſie tantū non fit irregularis celebrando
extra eccleſia. quia extra eccleſia celebratur. de coſe. diſt. i.
concedimus. ꝛ expreſſum eꝛ de ſen. epꝛo. iſ cui lib. i. ea ſe
ingerat ꝛ cū aſſenſu cōtra. Si ercōmunicatus ſiue ſuſpe
sus baptizat: vel iniungit: vel corpus chriſti dat: vel aliud
ſacramentū ſine veſtibulis ſacerdotalibus ꝛ nō ſolemniter:
nō eſt irregularis. alſ ſecus. ar. l. di. qui ſub gradu. de de
egro. preſbyterū. de co. vit. ſignificauit. Generaliter autē
dicendū eſt. qꝫ nō debet aliquis in dubio irregularis iudi
carī: niſi vbi inueniet in iure expreſſum: vel expreſſa ſimi
litudine iuris. ff. de pe. pꝛeſes. de peni. diſt. j. pene. eꝛ lib. vi.
de regu. iur. odia. ꝛ c. in penis. expreſſum. c. iſ qui de ſen.
epꝛo. lib. vi. quia irregularitas a iure introducta eſt. vt ſu
pra probatū eſt. Scandalū etiam ſolum inducit irregula
ritatem. vt eꝛ de homicid. ex literis. j. ¶ Abbas autem ꝛ ꝓ
pter irregularitatē a prelacione nō remouetur. eꝛ de eta.
ꝛ quali. tuā. l. di. accedens. rj. q. j. legi. ſim Inno. ¶ L.

uersas. Ratio diuersitatis est: quia quando mandato aliter
rursus et pro alio fit mandatum tantum de occidendo: videtur
et contrario mandato vel contraria voluntate ostensa: de-
beat ab homicidio cessare: sed ubi non fit mandatum pro
alio: sed pro scis qui consuluit debet persuadere: et etiam
plus facere: si hoc conscientia dicat. Et tamen faciat
neque prodat. cl. vi. dist. clericus. ij. q. i. si peccauerit. Si au-
tem postquam consulens penitet: prius tamen quam reuocet confi-
siliu: ille procedat ad actum: irregularis fit. licet tempore
perpetrati homicidii in charitate sit. nisi reuocauerit tem-
pestiue: et reuocatio ad illu perueniat. ar. ff. manda. l.
si mandassem. ff. ad macedo. si m. r. l. si filius. ff. q. iussu. l.
i. r. i. s. f. et de procu. mandato. r. c. et infirmatione. et de res-
scrip. ex parte. ij. no. de hoc. et de senten. exco. mulieres. Si
etiam aliquis alicui consulat quod ille proficiat se in mare. vel
ignem: vel aliter se occidat: irregularis fit: si ille acquieuit
consilio. ar. l. di. si quis viduam. Sed quid? Rusticus super
asinu volebat torrem vadare: quum fuisset in medio
torrentis: asinus necante nec retro voluit ire: sicut asina
balaam. vide. ij. q. vii. c. nos si incooperenter. §. item quum ba-
laam. r. c. secuti sunt. clericus vero vna cum alijs q: aqua
crecebat clamauerunt ad illu: vt de asino descenderet: et
rediret ne periret: verisimiliter credentes quod illesus redi-
ret: ille igitur ad eoru clamorem de asino descendens vi su-
minis est submersus. clericus non est irregularis. xxiij. q.
v. de occidendi. r. c. quum ergo. Si iuris peritus dat con-
siliu iudici de latrone speciali capto quod debet mori: irregu-
laris est. fuit enim in culpa in casu qui de facto erat respo-
dendo. et de exco. p. i. e. l. et literis. ubi de hoc. Si vero non
est casus de facto: sed iudex simpliciter petit qualiter fures
sunt puniendi: et clericus iuris peritus respondeat taliter:
si postmodu iudex ex hoc consilio inferat mortem alicui:
non est clericus irregularis. Secus si esset ignorans: quia
tunc in culpa fuit: et irregularis est. per ea que. §. in eodem
ar. §. i. §. item exco. cum. §. seq. de medico notata sunt.
Si autem non reputatur iuris consultus: nec interrogati
respondet prius consultus: sed simpliciter dicit quid de
talibus sentiant: nec presumit nec presumere debet quod iudex
sequatur sua responsionem: non contrahit ex hoc irregula-
ritate: et quo non responderet ad casum qui sit de facto. Sed
et si scienter responderet ad casum qui esset de facto: irre-
gularis esset: quia in culpa est. vt. §. fm fratrem Raimu. de
pena for. adde quod de ista mat. i. ia no. ij. dist. omnis aut.
in glos. sed nuquid. r. in p. c. ex literis. et ne deri. vel mo-
na. clericus. xxiij. q. vlti. p. s. l. i. §. ite hodie si episcopus vel
alius prelatus iurisdictione habens temporalem precipiat
baluuo suo vel alicui: quod iustitiam faciat de quodam malefi-
cio specialiter perpetrato: non est irregularis. vt et ne deri.
ri. vel mona. episcopus. l. i. vi. que decretalis est contra illud
quod nota. comuniter per Ber. Jo. r. alios. xxiij. q. viij. bis
a quibus. et ne deri. vel mona. clericus. Item quicquid di-
cant Inno. r. Ostien. et de homici. ad audientiam. r. Buil-
dur. in spe. in ti. delegato. §. iura propositionis. §. q. si ali-
quis consulit. Et ideo salua eoru paternitate: quod si aliquis
consulit alicui quod occidat aliquem: ipse tamen cui consulit
ab illo occiditur: quod consulens irregularis est. q: dedit ope-
ram consilio illiciti operis. vnde quicquid mali culpa vel
casu inde secuta est: sibi debet imputari. et de homici. con-
tinebatur. c. suscepimus. potuit considerare et examinare
et debuit: quod ille poterat ab illo occidi. vnde fit irregularis
l. dist. bi. qui. c. sepe. nec valet ratio Inno. qui contradicit quod
non fuit in culpa consulens de morte istius cui consulebat:
quia consilium debet intelligi: quod bene tibi caueret quod de-
bebat occidere: quod tempus caperet et locum ne ipse occi-
deret. vii. si excessit fines consilij: non est consiliario impu-
tandum. nam ista ratio tollit per decre. et de homici. is qui.
lib. vi. r. facit. ff. de iniurijs. cum qui. §. si iniuria. r. op. facit
pro hoc. quia in culpa fuit et cogitare debuit hoc euenire
potuisse. ff. ad la. qui. qui occidit. §. in hac. Porro si quis ali-
cui suadeat: quod pro patria sua. vel primo suo. vel iure suo.

vel ecclesie sue periculo se exponat: non ob hoc fit irregu-
laris: etiam si ille ibi moriatur. xxiij. q. iij. pro membris. et
c. seq. r. q. viij. igitur. r. seq. r. c. conuenio. in prin. r. prope si.
§. r. i. di. r. §. sanctus enim. Sed si sciret vel crederet cum
moriaturum: tunc videtur quod fiat irregularis. quia est ordi-
nata charitas: quod diligat quisque plus corpus suum quam alius
rursus. de peni. dist. iij. qui vult. Sed si ei consulat: quod indubi-
tate morti se exponat pro honore christi vel fide vel pro sta-
tu ecclesie: non fit irregularis etiam si mors inde sequatur.
xxv. q. i. sunt quidam. vi. q. iij. non solum. r. c. seq. quum chris-
tus pro nobis mortem subierit. xxiij. q. ij. quum redim pro-
et de homici. pro humani. lib. vi. r. sancti martyres pro ec-
clesia dei sanguinem suum fuderunt. arg. p. eall. c. conue-
niet. et de homici. sicut dignum. hac etiam ratione excusantur
ab irregularitate in quos heretice prauitatis scies
tes quod postquam pronuntiauerint aliquem hereticum esse: ille
traditur morti. Sic etiam alii multipliciter procurando.
ad hoc accedit. xxiij. q. v. si audieris. r. q. viij. legi. et de ver-
bo. signi. non minus. Si quis autem portat ligna ad heret-
icos comburendos: propter indulgentiam habendam: si illa
ligna combusserint hereticos: irregularis est. nec cum eo
dispensatur: nisi per papam. fm Buill. oura. facit. l. di. qui
sacrum. xxiij. q. viij. c. si. r. tamen indulgentiam habet. quia
ista irregularitas non prouenit ex peccato. sicut in iudice
r. alijs officialibus iuste hominem condemnantibus. vt. §.
in eodem ar. §. item iudices. Si quis autem propria ma-
nu sponte commisit homicidium: fit irregularis: etiam si pa-
ganum vel saracenum occidat. l. dist. clericum qui. r. c. de
his clericis. r. c. penulti. Idem est etiam si non sponte sed
casu quum daret operam rei illicitae: vel si non adhibuit di-
ligentiam quam debuit. et. e. sicut dignum. c. presbyterum.
r. c. continebatur. c. ad audientiam. c. iohannis. c. si. l. di. bi. qui
arbores. c. sepe. Idem est si causam proximam morti dedit
l. dist. studeat. vel si venenum dedit. de homici. si quis. Si
autem casu committitur homicidium: et dabit operam re-
licta: et adhibuit diligentiam quam debuit: ex hoc non fit irre-
gularis. vt no. eo. ti. sicut. Si autem aliquis infirmu vers-
tit vel trasuerit in aliud latus: vt citius moriatur: irregu-
laris est consulens et faciens: si ex hoc mors citius fuerit
subsecuta: puta quia et via anhelitus precluditur: vel rui-
pitur apostema ex violentia morus: et suffocatur. Idem di-
co si infirmarius bona fide voluit infirmu maxime graui-
ter infirmu: vt quiescat ex alio latere: vel supinus: vel ali-
ter: si ex hoc citius moriatur: irregularis est. vnde non expe-
dit derico seculari vel religioso: quod sit infirmari? maxime
principalis. quia frequenter credens bene facere et iuuare
in infirmu: mortis ei occasionem prestabit. op. ar. ad hoc
et de eta. r. qualira. ad aures. Si tamen de istis et similibus
dubitatur an inde mors fuerit subsecuta: deponat leuem
et temerariam conscientiam ad arbitrium prudentis viri.
alioquin eligat tutiorem viam: et abstineat. et de homici.
ad audientiam. cu concor. ibi positis. de sumo. per tuas. ij.
Si aliquis tenet ceruum vel leonem vel aliam fera que
aliquem occidit: non est irregularis: dummodo alia latam
culpam non habuerit: vel malitiam non adhibuerit. ar.
ff. si quadru. pau. fe. di. l. i. r. l. fina. fm Buill. r. Innocen. r.
Ostien. qui predicta dubia superius conscripta rangunt
in p. eall. c. ad audientiam. de homici. r. in vlti. glos. istius. c.
in fi. r. adit Ostien. duas regulas circa irregularitatem.
vna est quod in dubio nec magister nec iudex debet ali-
quem iudicare irregularem. de peni. dist. i. §. pene. ff. de pe-
nis. interpretatione. r. l. si preses. Secunda est quod in dubio
se vnusquisque debet irregularem reputare. ar. eorum que
leguntur. r. no. p. eall. c. ad audientiam. de homici. Item non
solum quis est irregularis: si ex eius percussione aliquis
interijt: verum etiam si ex hoc infirmitatem contraxerit. vñ
mors est. et eo. ti. c. presbyterum. c. ad audientiam. r. l.
dist. studeat. et de deri. percuss. c. si. Item tenuit Buill. quod si
quis se in inuitabili casu defendat: et homicidium committit
irregularis est. sed istud hodie corrigitur et in clemen. de

Notat
Innocen-
tius.

homici. si furiosus per quod. c. determinat que no. et co-
ti. c. ij. r. c. sicut dignum in si. magne glos. Item si potui homi-
nem liberare a morte: et non libero: non sum irregularis:
nisi si in potestate iudiciaria constitutus. de hoc vide qd
legit. r. no. r. xij. q. iij. non in inferenda. lxxij. di. §. i. ff. de li-
be. agno. necare. et de sen. et co. quant. r. c. dilecto. vi. lib.
facit pro hoc quod dico. r. xij. q. iij. forte. no. etia causa. e. r.
q. iij. ostendit. Si autem retraho te volentem liberare homi-
nem a morte iniusta: irregularis sum. q. quodammodo ho-
micidium committo directe. de peni. di. si. periculose. l. di. si qd
vidua. facit preal. c. ostendit. Illud etiam notandum qd si quis
occidendi animo percutit latronem: non tamen letaliter:
Latro autem et alio: cum vulneri perit irregularis est. vt
colligit et de homici. significasti. ij. r. i. Idem est etiam si
non percutit: sed aliquid operis impendit in morte eius:
puta qd latronem derinuit: vel contra cum clamavit: vel bus-
iusmodi. al. si autem clamasset contra eum: non in morte eius:
sed qd caperetur: vel derinuit eum: vel leuem ictu dedit irre-
gularis non est. fm Inno. ar. preal. c. significasti. etiam si
ab alijs occidatur. in quibus verbis bene intellectis dicit
Inno. vere tibi contrarius est. In hoc enim videtur esse ius:
q. nec auxilium det in morte alicuius aperte: nec etiam sit
in neglectu. q. si culpa eius vel malitia homicidium per-
petratur: irregularis fit. r. idem si eius negligentia committit-
tur. l. di. si qui. et de homici. petrus. Et ideo siue clamet co-
tra latronem: siue eum: capiat: seu quocumq. alio modo po-
tuit intelligere et clamore vel alio actu suo homicidium
posse sequi: irregularis est. nisi forte faciat propter pericu-
lum corporis sui. vt si timet qd aliquis eum occidere velit.
tunc enim bene potest inuocare et clamare p auxilio. quia
non intendit in aliorum morte: sed in suam liberationem.
Et preterea liberat a peccato animam volentis eum occide-
re. secus si faciat hoc propter periculum rerum: vel si fuge
presidio euadere potest. c. ti. suscepimus. fm Buill. Item
si clericus non valet recuperare res suas: tenet furem ne
cum rebus fugiat: donec eum exhibeat iudici: vel eius auxi-
lium inuocet ad res suas recuperandas: non est irregula-
ris: licet fur a iudice postea corporaliter puniatur. qd ve-
rum est hodie: protestatione premissa: qd ad vindictam san-
guinis non intendit. et de homici. prelati. lib. vi. ipsa enim
ligatio: siue captio: siue sanguinis effusio licita est. et de
homici. c. i. r. xij. q. vi. si res. et de homici. c. ij. et de rap. in ar-
chiepiscopatu. §. i. in fi. et de homici. tua. §. ad vlti. fm In-
no. r. Ostin. qui sic no. eo. ti. suscepimus. vnde si clericus
tradit iudici aut potestati furem vel latronem: petens qd eum
puniat citra sanguinis effusionem: vel petens rem sibi sub-
tractam restituat: cum protestatione premissa: licet iudex in
eum animaduertent: non propter hoc clericus fit irregula-
ris: nec ei nocet si ad conuincendum latronem tradiderit in
signia. Et idem est si de iniuriantibus sibi vel ecclesie sue
deponit querela: quamvis tales viri absq. sanguinis effusio-
ne valeant coartari. et eo. ti. tua nos. §. ad vltimu. r. c. po-
stulasti. r. xij. q. iij. maximianus. r. q. v. c. i. r. c. vnu. c. pena. r.
ar. ff. de bo. liber. qui quia maior. §. i. protestatione premissa
la. vt preal. c. prelati. ad idem et de rap. in archiepiscopatu. et
de iudi. qui non ab homine. et de rbo. signi. nouimus. et
de hereti. excommunicamus. ij. §. penul. de aposta. a nobis.
r. xij. q. v. non vos. Et sunt hic in argumentum nullius irre-
gularitatis nota incurrere eum qui per executores alicuius
curie procurauit aliquem capi: propter aliquod delictum:
propter qd nec mori: nec mutilari debuisset: licet iudex alia
inueniens suspenderet eum. non consulo tamen alicui hoc
facere nisi propter emendam suam aut restitutionem rei sue.
vt innuit preal. c. prelati. Si iudex vel officialis insequit
latronem: et querit a me: ubi est: et capitur et occidit: irregu-
laris sum. q. facto meo mortuus est. l. di. si quis viduam.
Si autem queritur latro: et non potest fugere nisi per altera
duabus vijs: et dico qd per hanc non fugit: sciens eum per al-
tera fugere: Idem si non sciam: irregularis sum. q. dicen-
do ipsum non per hanc via fugere: implico eum per alia fugere.

gere. ar. et de preump. nonne. tacendum est ergo vel curia:
liter querente oportet eludere. r. xij. di. in mandatis. fa-
ciunt que no. r. xij. q. ij. ne quis. Item si agenti ad res suas
ex post facto placet qd latro suspensus est: et ratum habet:
irregularis est. fm Ostin. et de resti. spo. c. ad sedem. in
fi. Sed salua gratia sua grosse locutus est: q. ratihabitio
vel coplacentia non inducit irregularitatem: ubi nullus co-
sensu vel cooperatio vel exhortatio precessit: nec eius no-
mine factum est. ar. ff. manda. si vero. §. si post. peccati enim
qd sola voluntate committitur: contraria aboletur. ar. et de
fimo. c. i. ff. de regu. iur. nihil tam naturale. et eo. ti. c. i. Et
quia de sola nuda voluntate non tenetur se purgare. no. i.
q. iij. quia prefatus. et de homici. petrus. Preterea nec
ratum habere potest qd nomine suo gestum non fuit. expres-
sum hodie et de sen. et co. quia quis. lib. vi. r. et de reg. iur.
ratum. lib. vi. Irregularitas enim ratione homicidii non
contrahitur sola voluntate: nisi homo actu occidatur. vt et
de homici. sicut dignum. §. illi autem in quo. §. non fuit so-
lus animus: sed actus exterior: veniendi. r. v. q. i. si quis non
iratus. Sed nec fit aliquis irregularis propter solum ho-
micidium: nisi culpa vel voluntas precesserit: vel al. si inde se-
quatur scandalum. l. di. si qui. ar. et de homici. ex literis. de
deri. egro. tua. Si autem in ira quis mortuus est: nescitur
tamen quis illum interfecit: oes censendi sunt irregulares:
et ab ordinibus repellendi. quia oes censentur homicide:
saltem quoad promissionem propter incertitudinem. r. xij. q.
vlti. c. vlti. ff. ad. l. aquil. item mela. §. si plures. et hoc tenet
Jo. predi. c. vlti. et hoc si omnes perculserunt: si autem aliquis
non perculsit: siue est conscientie relinquendum. fm Ostin.
qui de hoc no. in summa de homici. §. qua pena. r. sed nunc
quid. qd irregulares omnes sint. facit. l. di. aliquantos. et
c. si quis. et de deri. percul. c. continentia. Si amici tui occi-
dunt aliquem tibi iniuriantem et inuito: et contra tuam pro-
hibitionem: non nocet tibi. vt et de homi. petrus. r. i. q. iij.
quia prefatus. Idem est si te ignorante. ar. et de fimo. a
nobis. r. c. sicut nobis. r. c. de regularibus. Sed si volun-
tas turbata fuit: pura quia nec consensisti expresse: nec co-
tradixisti: tibi imputatur. ar. et de fimo. matheus. immo
etiam si sciens tractatum de morte alicuius habitum: non
reuelauit: non sum irregularis. quia homicidium non com-
missi: factum mandato: consilio: vel defensione. l. di. si quis vi-
duam. r. in preal. c. petrus. Si aliquis vadit ad interfici-
dum aliquem: et tu eum scientes associas: non eum incitans
ad homicidium: nec cum eo super hoc aliqua verba habui-
sti: vel si habuisti: semper ei dissuasisti: sed quia tibi noller
acquiescere: timens de ipso eum associas: eo proposito vt
si forte aliquis eum insequeretur: eum defendas: etiam si
sic homicidium perpetrat: irregularis es. fm Ostin. vt eo.
ti. sicut dignum. §. illi. r. §. si. Item clericus arma ministras:
si aliquis interficitur: irregularis est. ar. r. xij. q. vlti. c. fi.
nomine autem armorum fustes et lapides intelliguntur. ff.
de rbo. signi. armorum. facit quod legit. et no. et de iudeis.
ita. Possunt milites et alios clericos inducere ad pugnan-
dum p defensione ecclesie: vel fidei: vel reipublice: et si ali-
qui ibi interficiantur: et etiam si presentes sunt clerici: non
sunt irregulares. no. r. xij. q. iij. maximianus. no. fm Inno.
et de resti. spo. olim causam. facit. r. xij. q. viij. vt pridem. no.
ta. fm Ostin. in summa de homici. in. §. qua pena. r. illud
vero. r. seq. Et breuiter teneas qd ecclesiasticus iudex pot
hortari brachium seculare contra violentos: vel hereticos:
vel paganos: non vt occidat: vel mutilat: sed vt de terris
fidelium expellantur: et de suis si fideles impugnant: nec
est irregularis: licet aliqui cum hinc inde occidat. r. xij. q. v.
de occidendis. r. in preal. c. maximianus. Et no. Inno. et
de homi. petrus. qd licet aliquis in bello iusto perculserit:
si tamen nullus inde mortuus sit: non fit hoc irregula-
ris: vt ibi probatur. licet enim ibi de percussioe questum
fuerit: non tamen responderet de hoc de interfecione. In
bello autem iniusto: quicumq. auxilium vel consilium dederit
in mortem alterius: vel si culpabilis vel negligens fuerit

rit et hoc est mors secuta: irregularis est. dicitur. l. quantum. c. sepe. c. si duo. unde cunctas ad bellum iniustum siue prestant suis fauoribus: puta q: ledunt feuerius inimicos: siue erroribus incuriant aduersariis: scilicet q: fugiant: vel timeant se defendere: vel q: inimici eorum stupefacti eos deserant: si exinde sequatur mors: irregularis sunt. Si vero q: accedat ad iniustum bellum: causa pacificandi: vel alia iusta causa: licet ex eius presentia aliquod robur accrescat suis: vel timor: incuriat aduersariis: non est ei imputandum: dummodo et de his lata negligentia absit omnino. ar. a contrario sensu. in preal. c. quantu. et ex de homici. p. esbyteru. c. iij. q. v. de occidendis. et de to. nea. c. ij. Potest etiam dici in Bull. dur. q: clericus qui cum armis vel sine armis interest in bello iusto: saluo eo qd dictum est. s. e. n. possunt. cum. s. seq. vel in iniusto in quo aliqui interfecti sunt: irregularis est: licet ipse non occidit. Idem dico de seculari: q: siue interficit iusto vel iniusto bello: ubi aliqui interficiuntur: irregularis est: nec poterit promoueri. de hoc. l. dist. si quis post. c. iij. q. iij. porro. c. iij. q. vlti. quicquid ex dero. nec refert quantum ad irregularitatem: vtrum quis iusto an iniusto bello interficit. quia ita est irregularis qui iuste interficit: vel consiliu vel auxilium vel fauorem prestat: vel in lata negligentia est in morte alicuius: sicut qui iniuste interficit. legitur et no. l. di. c. j. in glof. quicquid. c. si quis post. et de deri. percuss. presentiu. et c. si exp. essum. q: talis irregularitas iuste interficiendo fundata est in defectu: non peccato. vt. s. in pn. istius materie dictu est. Nec videri potest q: aliquis interficit bellis: et non det opem aliquam saltem ad sistendo: vel hostes terrendo: vel cuneu augendo: consilium: auxilium: vel fauorem: propter qd est irregularis. l. di. si quis viduam. et ex de homici. sicut dignu. unde etiam clericus proficiens lapides in conflictu: etia ex parte illorum qui violentia repellunt: irregularis est: si ab alijs sint hinc inde aliqui occisi: licet ipse nullu percussit. vt p. c. penul. et vlti. de deri. percuss. Clericus etiam non debet preponi bellis: ne raptarijs: nec ballistarijs: nehm oi viris sanguini. et ne deri. vel mona. sententia. Item iusto bello: quod non ad occidendu: vel occidendu si resistent. j. e. n. eodem. sed ad defendendu seu recuperandum sua: geritur: preponi potest: non vt possit directe predictis viris sanguini: preesse: sed vt respondeat militibus: et sumptus ministrum: tractatus teneat: sententias proferat: et negotia cuncta disponat: sicut faciunt rectores et officiales ecclesie in terris repositis: aliter subiectis ecclesie. sic etiam tenet Inno. preal. c. olim causam. de resti. spo. Potest etia clericus interficere iusto bello. c. iij. q. iij. marinianus. et q. viij. portu. non iniusto. et de homici. sicut. ff. ad. Laquil. item mela. s. et item. et hortiari: et dicere: viriliter pugnate: et capite. non dico occidite. et hoc prius q: veniatur ad actum: seu percussiones. nec obstat et de homici. c. j. quia ibi aliquos percussit. bello aut iam omisso incitatus alium ad percussu: dum aliquem aliu si sic percussus obierit: irregularis est: maxime si bellu sit iniustum. et de penis. qd in dubijs. no. etiam de hoc per Inno. et de sen. exco. dilecto. li. vi. id est si generaliter seu comuniter super bellatores acclamauerit: dicens: viriliter pugnate: vel date illis: vel similia. vñ quicquid dicatur: teneas q: quamcumq: sit bellum iustu: etsi liceat clericis tempore: ale iurisdictionem habentibus pro defensione vel recuperatione iurii ecclesie bellum inspicere: et hortiari ad pugna: anteq: veniatur ad ipsam: si tamen clericus postq: peruenitur ad pugna: ad impugnandum alios: persona sua exhibeat: et ex facto vel verbo suo contingat fieri homicidiu: vel mutilatione mebro: unum irregularis est. vt patet in eo qd legitur. et no. et de homici. su scipimus. et de deri. pug. in du. c. ij. s. si. et de de. et. mi. c. ij. in Bull. dur. qui ita no. in preal. c. quod in dubijs. et de pen. nis. Per predicta non video quod prelati et clerici hispaniarum se ab irregularitate valeant excusare: qui contra facientes nedum faciunt bellum cum gentibus suis: et hortiuntur generaliter christianos ad pugnandu contra eos:

sed et ipsi in bellis interficiunt: et specialiter ad pugnandum et feriendum hortantur alios: et ipsi pugnant sicut alij seculariter viriliter contra eos: feriunt: et occidunt: nec de irregularitate aliqua sibi faciunt conscientiam: immo magnu credunt sed non fm scientiam. Roma. et. xv. q. j. s. i. et hoc christo sacrificium et alij sicut iudei interficientes discipulos christi. Joan. xv. exhibere. contra quos expresse faciunt iura p. e. et exp. essum. l. di. c. j. quod loquitur contra hispanos. l. di. clericum qui paganum. c. iij. q. vlti. c. ij. et. ij. q. s. his ita. et. s. in registro. c. reprehensibile. c. si in morte. c. conuenio. c. sepe principes. c. his a quibus. et de deri. percuss. c. penulti. et vlti. et de vo. et vo. red. et multa. s. si. Si clericus in bello iusto ministrat ballistas seu sagittas ad sui defensionem: et ille cui ministrat postmodu aliquem interficit: si non intendat dans q: ballistarius aliquem interficiat: seu interficere velit: sed q: illos terreat: vel se vel sua defendat: vel recuperet: non est irregularis. quod prosequitur vt no. Inno. et ne deri. vel mona. sententia. Eodem modo non dicimus irregularem illu qui in bello iusto prepositus est exercitui: vt sumptus faciat: et cuncta disponat: si forte precipiat lanceas vel sagittas emi: et ministrari: vel ad exercitus vel ad custodiam castru: vel si hortatur ad currendum post hostes: vt eis p. eda hominu vel animaliu auferatur: si forte tunc aliquis interficiatur. dummodo solum intenderit ad recuperationem p. ede: non ad vindicta. talis enim causa remota non nocet. ar. c. iij. q. v. de occidendis. fm Bull. Inno. et. Estien. qui de hoc no. in preal. c. sententia. Sacerdos etia vel clericus in duello pugnas irregularis est. sed si mors vel mutilatio mebro: non fuerit subsecuta: poterit cum eo suus episcopus dispensare: imposita sibi penitentia de peccato. et de cor. vi. c. j. et. ij. et de deri. pug. in du. c. ij. Si aliquis abotiuum viuificatum procurat occidi: vel causam prestat: irregularis est. et de homici. si alicuius. ij. q. v. consuluit. Si dubitatur an de illa percussione fecerit abotiuu mulier: vel an sit viuificatus in dubio abstineat. et de homici. ad audientiam. Si leuauerit temeraria habet conscientia: deponat eam: als contra conscientia non promoueat. et de simo. per tuas. ij. et de sen. exco. inquisitioni. Si aliquis mori timens: velit aufugere: et alius promittit ei pacem: et i consilium q: non vadat: et iste propter talem promissionem stetit: et interfectus est in loco ubi mori timebat: et non temere promissa fuit securitas: irregularis est promittens. q: in culpa fuit promittendo quod facere non poterat. Secus si promittens habebat probabile firmitatem posse finitir coplere quod promittit: puta quia habebat in eos q: interficere querebant illu: patriam vel dominica potestatem: aut ita erat sibi affirmata: vel consanguinitate vel amicitia coniuncti: q: posset eos a tali proposito remouere. ar. p. hoc. c. iij. q. v. de occidendis. Filij beneficiati vel feudatarij ecclesie personam ipsius ecclesie interficientes: irregulares sunt: et non possunt vsq: ad quartam generationem in clericos promoueri. et de penis. in quibusda. Item si litere presentatur alicui principi vel iudici: q: tale homicidam qui in tali hospitio mortuatur: capiat et suspedar: princeps literas tradit cuidam derico q: eas aperiat et legat sibi: quod et facit: et ille homicida capitur: et suspeditur: clericus leges irregularis est. sicut responsu fuit p. dñm dem. papa. iij. q. ex illa litera lecta homicidiu securum fuit. nec p. odest si dicat se ignorasse. q: ipsam primo sibi legere debuit. quod et si non fecit: tamen quaciro peruenit ad captionem: debuit sistere: et litteram dño reddere: ac si ei diceret q: talem litteram legere non erat sui officij ar. et. s. de homici. sicut dignum. et ne deri. vel mona. fm Estien. qui ita no. eo. ti. sententiam.

Tu sit cum irregulari dispensare.

Necessitas du-
plex.

Parat
Offic.

Irregu-
laritas
et alie.

motuus: vel membrū perdiderit: tamen percutiens irregu-
laris est: et episcopus potest dispensare cum illo: sicut etiam
vindicatione vindicte sanguinis: si non peruenitur ad mē-
bri detractionem, et de homici. peritio. de de. pu. in du.
c. f. et ne deri. vel mona. sententia. si vero peruentū fuerit
ad membri detractionem absque homicidio: solus papa
dispensat. et de co. vi. c. f. de homici. de. ergo presbyterum.
Circa homicidium necessitatis et euitabilis, dicendum est q
ralis ad superiores ordines non ascendit: sed per papam
dispensatur: alias in susceptis non ministrabit. l. di. de his
clericis. f. r. ij. In homicidio aut inuitabilis necessitatis
non est dispensatio necessaria: quia nec talis irregularis est.
et de homici. si furiosus. in demē. Nec homicidio casuali.
et si dabat operā rei illicitē: et adhibuit diligentiam quam
debeuit. et de homici. latoz. r. c. et literis. ij. r. c. sequen. r. c.
ioānes. r. c. f. Infans autē vel furiosus committens homici-
dium non est irregularis. vt in preal. c. in clemen. si furio-
sus. Quando autē per ingressum religionis tollatur irre-
gularitas no. et de apost. c. ij. Ultimo nota q homici-
dium ante baptismū siue ex officio siue ex voluntate com-
missum. non facit irregularitatem. r. vj. di. de iude. vbi de
hoc. l. di. aliquantos et his qui post baptismū. ergo secus
ante. r. ita ibi no. in glo. f. r. c. si quis post acceptū baptis-
mum. ergo secus ante. l. dist. si quis post remissionem. fm
vnam lecturā. f. baptisma. fm glo. ergo secus ante. r. l. di.
si quis viduam. ibi. post baptismū. ergo secus ante. Sed
Innocentius. et Ostien. tenent cū Bar. q homicidium quantū-
cūq; ex officio et sine peccato per iudicem irregularitatem
facit: que non tollitur per baptismū. vt no. in preal. c. f. q
viduam. r. l. di. in summa. vt no. et de diuor. gaudemus.
in glo. f. r. Ostien. in summa de homici. §. qua pena. et
si opponas. Sed idem Innocentius. no. contra hoc et de homici.
presbyterū. et hoc tenet: q hoc tenet curia romana: vt no.
Archidia. dñs meus. l. di. in summa. Et vere saluo tanto
dño. dñs Offic. in pre. §. qua pena. pinguem habuit intel-
lectum. dicendo q infidelis iudex: quia in eo non cadit iu-
risdictio: peccat iustitia exercendo. et ideo illa irregulari-
tas tollitur per baptismū. Sed secus in illo qui obedit ei:
quia iste non peccat. et ideo ista irregularitas non tollit per
baptismū: quia esto q apud infideles vera iurisdictio non
sit. sicut in principio istius operis latius disputauim. et no. et
de elec. venerabilem. in glo. sic ergo. licet vehementer cō-
tradicat. r. xij. q. iij. questū. in eo tamē q iuste iudicauit:
non peccauit: licet meritū non habeat: quia infidelis: non
est expellendus. r. xij. q. f. et his. itē et si ille peccasset: exca-
to: exequendo qd non debuit: vt est expellendus et de tēpo.
o. di. dilectus. ibi: pōt obtemperare non debuit in hac par-
te. cum cōcor. ibi positus. Et Dultē autē sunt alie irre-
gularitates in iure scripte: et per doctores tacte dispersim
quarū etiam aliquas hic recolligo. Et siquidē irregula-
res sunt neophyti. r. lviij. di. c. f. r. h. l. di. c. f. Nouitius in ab-
batem non eligitur. r. l. dist. neophytus. a. s. est in. §. et his
oibus. et de elec. cū in magistrum. et de elec. nullus. lib. vj.
Exoratus non potest sine licentia vtroque vouentis conti-
nentia promoueri. et de conuer. coniug. coniugatas. r. xij.
di. vt lex. l. xvj. di. episcopus benedictionem. Clericus lu-
dens cū laico vñ mors secuta est: irregularis est. et de ho-
micidio. cōtinebatur. defectus etatis sciētie et motū in epi-
scopo presbytero et alijs. et de elec. cū in cunctis. c. dudū. f.
r. xvj. dist. per totū. et de eta. et quali. et ratione. Eligens
aliquem simoniacē. et de elec. per inquisitionem. Dans pe-
cuniam vt in monasterio recipiat. et de sta. regu. monachi.
§. si quis. r. §. si vero. fm Jo. de deo. et de simo. veniens. sed
cōtra videt. f. q. ij. quā pio. in fi. sed ibi cōceditur recipi qd
sine pactione offertur. r. viij. di. de eulogijs. et de simo. dile-
ctus filius. f. Das venena sterilitatis viro vel femine: irre-
gularis est interpretatio iuris. r. xij. q. ij. aliquādo. et de
homici. si quis. Ligans latronē: et si per alium occidatur.
et de homici. suscepimus. quod qualiter intelligatur. §. in
ista materia posui. in p. illud etiam notandū. c. f. seq. Qua

ritia magna impedit. r. xvj. di. archidiaconū. Nimita simo-
nias impedit. r. xij. di. petrus. l. vij. di. de petro. et dñs
pens in sacro ordine irregularis est: donec cum eo dispē-
setur. et q deri. vel vo. c. f. r. f. et de deri. con. sane. ij. r. xvj.
dist. presbyterū. et nihilominus hodie excommunicatus. vt
in clemen. de cōsangu. et affini. eos qui. Homicida casua-
lis etiam dans operā rei licite. si non adhibet diligentiam
quam debet. et de homi. et literis. r. c. dilectus. r. c. tua. et
c. penul. et vlti. Qui semel fuit hereticus non dispensatur
per papā. r. ij. dist. nos consuetudinē. f. q. f. quod quidā. r. q.
vj. cōuenientibus. Accusatio criminalis. l. xvj. dist. tantis.
Magna infamia. et de accusa. accedens. r. c. eps. et de si-
mo. accusatū. r. vj. di. p. m. et de excep. pla. inter dilectos.
Dans pugilē qui muril vel occidit. de deri. pug. in duel.
c. f. r. ij. Danatus per sententiā de peccato criminali: licet
egerit penitentiā: quā remaneat infamis. f. q. vj. c. f. r. c. f.
quis omne. et de tēpo. o. di. c. f. Laici de iure cōmuni nō
eliguntur ad aliquā dignitatem. l. v. di. hoc ad nos. r. c. seq.
l. xj. di. c. f. ij. l. ij. r. iij. Scrupulus conscientie de simonia pre-
lati impedit ad promouendū. et de simo. p. tuas. f. Baptus
ad suū ordinem restitutus. l. di. q: sanctitas tua. Existens
in minoribus ordinibus nō eligitur in episcopū. l. di. nul-
lus. et de elec. dudū. f. Ordinarus sub conditione non perē-
di beneficiū: si presentatur irregularis est. et de simo. per
tuas. l. ij. r. c. penul. Resistens predonibus: et aliquos vul-
nerans: si per alios tūc aliquis occidatur. et de deri. per
cū. c. f. et vlti. l. di. de his. Homicida presumptiuē. l. di. alij
quātos. c. f. quis post. l. ij. di. c. f. l. v. di. p. d. c. nullus. c. quā
partem. Suspectus de heresi prius q se purget. de pur. ca.
inter sollicitudines. Infamiosus. illiteratus. bigamus: q
virginem non est fornicatus vtroque. ab adolescētia in arco-
positus a fornicis. c. po. et vñatus. seruilis vel origina-
rie conditionis. Turpe obligatus: vel ratiocinij. publice
penitens. neophytus. hi casus sunt. l. v. di. c. f. r. xij. di. p. p.
cipimus. Obligatus voto donec intret religionem. et de
vo. per tuas. Intrinseca. et extrinseca diminutio: vt illitera-
tura et infamia. f. q. f. §. si ergo. §. ecce. c. viliissimus. c. hi qui.
Tredentes et fautores episcoporum hereticorum. de heret.
cōmunicamus. §. credentes. c. penul. et vlti. Tarens oculo
l. v. di. si euangelica. Baptizatus p egritudine. l. vj. di. c. f.
Filiū raptorū monialium et vi oppellatum. f. q. vj. tali. c.
pre. §. r. xvj. q. f. eos. r. c. vlti. Incedens armatus ad necē-
dum hominem: etiam si per alios: nō per se quis ibi occidat.
dans fauorem consiliū preceptum defensionem perpetuo
sunt irregulares. et de homici. sicut dignū. et de deri. pug.
in du. c. h. l. di. miro. r. xij. q. f. c. penul. et vlti. Filiū damnato-
rum de crimine lese maiestatis. vj. q. f. §. et verum. Jurans
q nō erit clericus. r. xij. q. iij. §. vlti. l. xvj. di. archidiaconū.
Episcopus renuntians factus monachus. vj. q. f. hoc ne-
qua. c. statumimus. et de renū. post tran. Danatus de iniu-
ria illata ratione ecclesie in persona pape. r. xij. q. iij. guili-
sarius. Imperitus medicus sub quo periclitantur hoies.
et de eta. ad aures. et de hoc. §. latius dicit. Dans vel pmit-
tens aliquid pro electioe. f. q. f. eos. r. q. vj. c. f. r. h. vñ. q. f.
illud. r. q. iij. talia. r. c. araldus. Imperfecte recipiens ma-
nus impositionē vel vñctionem. et de sacra. non ite. c. vlti.
et sacra. vñc. c. f. Habens filios naturales. et qui non est li-
teratus vel catholicus vel legitime etatis. et qui non est li-
instructus in ordine clericali. in aut. de sanctis. epif. §. f. h.
ij. r. iij. r. §. clericos autem. r. xij. dist. precipimus. Et
trahens cū electa. vidua. meretrice. ancilla. vel cum publi-
cis spectaculis mancipata. r. xij. di. si quis viduam. l. di.
si quis viduam. et de biga. c. f. Ratiocinij obligatus. l. f.
di. ofius. l. ij. dist. c. f. et de obli. ad ra. c. f. Excommunicatus vñq;
quo absoluitur. r. xij. q. f. audiūm. et de o. ab episcopo.
qui rest. c. ij. de excep. c. inter. c. vlti. et de senten. exco. cum
illo: um. de elec. venerabilem. Clericus peregrinus. et de
deri. pere. per totum. l. xij. dist. per totum. r. xvj. dist. per to-
tum. Consentiens electioni facere per laicum. et de electio.
quisquis. Publicus concubinaris: donec peniteat. et fm

Offen. donec cum eo dispensetur. xxij. dist. verum. lxxij. dist. si qui derico: um. et de cobabi. deri. t. mu. nostra. c. fi. in aut. de sanctis. epif. in prin. Monachus de facto cōtra: bens. xxvij. q. i. quorquor. c. monach. c. vt lex. xxij. q. i. quos modo. Obligans ecclesiam suam p alienis debitis. et de solu. c. ij. Percutiens grauidā abo: sum viuificatū faciens. xxij. q. ij. moyses. et de homici. sicut ex literarum. lxxa bens plura beneficia cum cura sine dispensatione. dudū. ij. de preben. cum iam dudū. Stans in habitu monachali vltra annum: etiam sine professione expressa: non poterit in seculo promoueri. et de regula. et parte. Depositus per sententiā: nisi restituatur. xj. q. iij. episcopus presbyter. et minima qualitercūq: corumpatur: inter virgines non consecratur. xxij. q. v. ille. xv. q. i. c. vlti. xxij. di. acutius. Elect⁹ simoniace etiam ignozanter ineligibilis est: quantum ad illud beneficiū. et de elec. super eo. t. c. si alicuius. i. q. v. c. i. t. c. presentium. et de simo. in sinuante. Ultiores iniuriarū. elvj. di. seditionarios. i. q. vij. si quis omnem. Clericus gubermans naues ad pugnam: si inde mors sequat: vel iniuriatio. et incitans ad bellum: vel etiam bellās. et de penis. quod in dubijs. Incaute occidens puerum discipline. et de homici. presbyteri. Filij patrono: u occidentium prela tos. et de penis. in quibusdam. Regularis sine licetia abbas promouetur. et de tempo. ordi. ad aures. Promouēs aliquem vno die ad duos sacros ordines: vel die qua non debuit. et de repo. ordi. dilectus. t. c. cū quidam. c. literas. c. consultationem. Is cuius filius paruulus propter eius incuriam moritur. et de peni. et remis. questum. Iniuste sine scriptis excomunicās. de sen. exco. cum medicinalis. lib. vj. Iudex aliquid faciens per gratiam vel per fōdem. et de re iudi. cum eterni. lib. vj. ¶ Demoniaca veratio. xxij. di. cōmuniter. c. vlsq. t. vij. q. ij. c. i. t. ij. hoc tamē scias. An mo: q demon cuiusquam animā nequit intrare. nec em pars talis ani intrat partē: nec totus in totam. nec pars in totam. nec totus in partem: quū demon et anima sit simplex: nec possit codemo diuidi. Quirū autem non est spiritum malignum spiritū humanum insensibiliter coniugari: et occultā suadendūm ad ea que libita sunt exercere. est enim inter eos sicut inter homines: quedā substantie spiritualis similitudo atq: affinitas. altrinfec⁹ vero eos sibi inseri vel vniri: ita vt cas par alter alterius esse possit: oibz modis impossibile est. hoc nāq: solum deitatu: que substantia inco: po: rea. xxij. q. iij. c. penulti. ¶ antropomorphite. simplex. et de sum. tri. c. i. in prin. natura est: verisimiliter tribuetur. Nec obstat de arreptiis: qui nō suas sed illo: um voces et gestus voluntate q: depromunt. q non ita putandum est vt anime ipsius penetrantes substantiam: et velut vniri ei: et quodā modo indurica: sermones ac verba per os patētis emittant. nullo nāq: modo istud ab eis fieri posse credendum est. Nec enim per aliquā anime diminutionē: sed per corporeis debilitatē: hoc euenire manifesta ratione deprehenditur. quū scz in membris illis in quibus vigor anime cōtinetur immūsus spiritus infidēs: eisq: inpo: rabile atq: immanis pondus imponens: obscuritate terribissima intellectuales eius obruit et intercipit sensus. ¶ nōnunq: etiam vini febrisq: vitio/ ceu nūm frigidis/ alijsq: qualitatibus extrinsecus superuenientibus videmus accidere. quod ne beato Job diabolus qui carnis acceperat potest stare moliretur inferre: precepto dñi p: obibetur/ dicentis Job. i. Ecce tradō eū in manus tuas. tantū animā illi⁹ custodi. fm aliam translationem. i. tantummodo amentem cum ne facias: debilitato anime domicilio: et ob: uas intellectum ac sapientiā resistentis: p: incipali scz corde ei⁹ tuo pondere p: cōcato. fm Joa. cassi. qui ita nō. in collatione Sereni de nobilitate anime et nequitijs spiritualibus in lib. collationū: et est collatio. vij. ¶ Item propter humo: ē melancholicum: vel alio iusto dei iudicio nobis occulto: et diuina permissione fatigare potest corpus ille immundus spiritus. quod (vt dicit Helasius) necessaria p: obatione videri poterit. vt scz carnes comedat indistincte. nā

carnes melancholicę: vt sunt hircine/ lepore/ et bedine/ et similes: prouocāt demones. vt. vij. q. ij. c. ij. legitur. et nō sicut ecōtrario iaspides eos fugant. et vij. q. vlti. c. vlti. non iaspidis dicit ibi de iaspidib⁹: sed dicit ibi. c. lxxi. ymi. Demonū sustinenti licet petras vel herbas habere sine incantatione. sed dicit lapidari q virtus iaspidis est contra demones. de arreptiis legit t. nō. xxij. di. cōmuniter. ¶ Epilepsis (vel latinijs Epilepsia) irregularitatē etiam inducit. et de elec. cum inter canonicos. Et scias q bec est duplex: vna que fit ex defectu medulle: et talis patit interlunium: et vocatur energuminus. qui qualiter liberetur videri de de cōse. dist. v. omni die. vbi de hoc legitur t. nō. xxij. di. ero: cista. vbi nō. vnde descendit energuminus et dicitur. vñ energumini fm illas duas glos. dicitur lunaticus: et obfessi a demonibus. et dicitur ab eis q est in: et erge q est labor et inene q est defectus: et neos qd est mens: quasi in defectu mentis laborates. Secūda vocatur caduca cū videlz cadit in terrā ex perturbatione spirituali: que curabilis est. et talis debet p annū ab officio abstinere. et de hac quidē loquūtur canones. xxij. di. mariti. c. cōmuniter. vij. q. ij. c. i. pēpeditur aut q non fit demoniaca passio: q: quū cadit in terrā: non loquit sicut demoniacus: nec voces cōfusas cū spume iactatione emittit. ar. preall. c. cōmuniter. vij. q. ij. c. ij. Si ergo nō cessat passio: perpetuo a celebratio ne abstinēbit. als aut potest. vt in. c. cōmuniter. vij. q. ij. c. i. Porro et si liberatus credat: semper tamē secum habebit focū vicini solaminis adiutorē: qui eo casu deficiēte missam cōsummet. t. vñ. q. i. nihil. c. illud. Exo: poris vitium in membris insignibus. lv. di. c. i. t. ij. t. c. qui partem. et tribus. c. seq. et de cor. vi. c. ij. t. iij. Ande et scienter se castrans depōnitur. lv. di. si quis a medicis. t. c. pcece. t. tribus. c. seq. super quo distingue. vt eo. ti. c. i. t. lv. di. in summa. Perurriū voluntariū et offerro: uum et de iure iur. querelam. t. c. tua. et tales infames sunt. xxij. q. v. si quis cōiuctus: et crimē vsurarum. xlvij. di. de petro. t. c. i. t. ij. et de vsuris. preterea xij. q. iij. si quis oblitus. t. c. quoniā. et de excef. pre. inter dilectos. Excoicatio. et de sen. exco. cum illoz. c. monachi. Violatio aut minoris excommunicationis nō deponit: sed impedit. et de deri. ex. mi. c. fi. dispensatur cum promoto. et hoc per solū papam. et de elec. illa. fm Buil. in repertorio. in rubrica he sunt irregularitates. in. §. attendendum. ¶ violatio. sed Jo. an. nō. in pre. c. de deri. ex. q episcopus potest cū tali dispēfare. Interdicti a papa positi violatio: vel eius sentētie malitiosa violatio. xi. q. iij. theogaldū. de excef. prela. tanta. ij. q. i. scelus. et de postu. patet. et per solum papā dispensatur. vt in. c. tanta. Seruitus. liij. di. per totū et et de seruis non ordi. per totū. Turie obligatus. li. di. c. i. §. ij. t. iij. liij. di. c. i. et de obli. ad ratio. c. i. in aut. de san. epif. §. i. t. iij. Infames etiā omnes irregulares sunt. q: promoueri nō possunt sine dispensatione. q: promouēdi opo: ret q sint bone fame. vij. q. i. licet. et de excef. pre. inter. et ex: f. ius. vj. q. i. infames. vbi multa genera infamiā. de hoc. et legitur t. nō. e. causa. t. q. omnes vero. ¶ Est autē sciēdum qd infamia est fame priuatio. fit autē fame priuatio per capitis diminutionē: maiorē et mediam: non aut per minimā. ff. de va. t. et o. cog. l. penulti. §. extimatio. Quid scriptio. aut fit fama mo. iij. q. vij. §. po: ro. et de cobabi. deri. vestra Est autē fama vtribi nota. ille se dignitatis stat: vira et mo: fama ribus cōp: obatus. vt in. l. pre. §. extimatio. Et fm Tullii: quid gloria que accipitur p fama: est alicuius dicti vel facti magni frequens fama cum laude. Irrogatur aut infamia ex genere delicti: qnq: ex genere facti. que oia vide et exēplis ficiatur. vt in pre. §. po: ro. Repelluntur autem infames ab ordi. vt dictū est. t. §. q. i. §. ecce si dericus. §. seq. ab officio p: cura. iudicis: aduocari: et testis: et a dignitate: et generaliter a quolibet actu legitimo. iij. q. vij. c. i. t. §. tria. et de testi. co. p: eterea. de excef. c. i. et de excef. pre. inter dilectos. Respō. potest. fācitatatus. C. de infami. l. vnica. lib. r. C. de dignitate. l. ij. li. r. Remittitur autem infamia a p: incipe

Energumini qui

Excoicatiois violatio

Quo pa
to quis
a malis
ano vey
tcf spū.

Edam
cholicus
humor

**Infamia mul-
tis remittit.**

et a senatu. et ecclesia habet senatu. xvi. q. i. ecclesia. per pri-
uilegiu. ff. de post. l. i. §. deinde. et seq. et de sumo. et diligenti.
per episcopu qui p princeps est. xxxv. di. ecclesia. §. q. vii. cōs-
ueneribus. h. item tharastius. in casibus in quibus hys dispē-
sare. vt no. ij. q. iij. §. binc. et no. j. lar. h. xxxv. et colligitur de
hoc per Inno. et Thien. de re iudi. cum te. no. l. di. dñs san-
cto. xvi. q. i. ecclesia. et de sumo. infirmatione. Item si maio-
ri q̄ debeat quis subijciatur pene: vel si p pecuniaria corpo-
ralis infligitur. ff. de his qui no. l. quid ergo. §. pena gra-
uior. et ff. de penis. l. inde seruo. §. vlti. ff. de decurio. l. ad-
repus. ff. ad munici. l. ordine. Item per appellationem res
leuatur infamia: si appellans eam prosequatur. ff. de turs-
pilia. l. i. §. vlti. C. de repo. ap. l. vlti. §. penul. Qualiter aus-
tem canonica infamia remittatur. no. vii. q. i. omnes leges.
Sententia vero arbitrorum non infamat. ff. de his qui no.
infra. quid ergo. §. ex cōpromisso. quod qualiter intelligat
no. et de resti. in integ. causa. glos. si. vt autē super hoc ples-
nius informemur: mora qui sunt infames.

¶ Articulus. xlii.

A

Vnt aut infames fu

**Infam-
es qua-
sunt.**

res. homicide. sacrilegi. raptores. venefici.
peruiri. sortilegi. et eorum cōsultores. statuta
ecclesiastica cōtinentes. No: mā legis chris-
tiane abficientes. capitalibus criminib⁹ irretiti. ambitio-
si. res ecclesie iniuste auferentes de bellis publicis fugien-
tes. sepulcroꝝ violatores. malefici. et cōtra innocētes ani-
mos p:ncipū p:uocātes. anathematizati pro scelere. iij.
q. v. cōstituimus. vi. q. i. infames. iij. q. iij. cōsanguineoꝝ.
Compellens aliquē iurare inique: et periurio cōsenties.
xxij. q. iij. inter cetera. et xxij. q. v. si quis cōuictus. Et sola
fama incestus incurrit infamia popularis. xxxv. q. v. nori-
ficamus. Incestuosi: et eis cōsentientes: et nati ex eis. iij.
q. iij. cōsanguineoꝝ. um. xxxv. q. ij. et iij. cōiunctiones. vi.
q. i. infames. Irrogans iniuriā. xxij. q. iij. inter cetera. in
fi. Contrahens matrimoniu sine dote: quia non p̄sumis-
tur matrimoniu: vel sine sacerdotali benedictione. vt in
p:cal. c. cōsanguineoꝝ. iij. Habens simul duas vxores vel
sponsas: vel noie eius quicq̄. et de biga. nuper. C. de ince-
stis nup. l. ij. ff. de his qui no. infra. l. j. et fi. Increpatus a pa-
tre vel a iudice causa cognita. et hoc de facto. C. ex qui. cau-
sis infra. ir. Lea que. et l. verbum. et l. interlocutio. et ff. e. l. ob
hoc. Sodomitā. Locans operas ad pugnandum cum be-
stia. et Improbos aduocatus. iij. q. vii. §. tria. h. alij. et seq.
et l. si quis ad ea. ff. de postul. l. j. §. item. et §. et qui. C. eo. ti.
quisquis. C. de adul. cum iur. Rei criminis lese maiestatis
et filij eo: um. et pro eis intercedētes. vi. q. j. quisquis cum
militibus. Domagium pro re spiritali facies. et de sumo.
et diligēti. Illegitimus remouetur a dignitate: nisi sit in-
opia alioꝝ. C. de dignita. l. ij. lib. ij. ff. de decur. §. spurios.
C. de inoffi. testa. fratres vel so: o. Armen famosum vel li-
bellum dictans: et non probas: sed in via vel alibi p:ijci-
ens. iij. q. iij. h. ob carnen. v. q. per totum. institu. de iniur.
circa pñ. Notarij. iudices. aduocati. defensores. fautores.
receptores hereticoꝝ. um. et credentes. et de here. si aduer-
sus. et c. excommunicatus. §. credentes. Mulier nubes in-
tra tempus luctus fm. l. et que nubir cōtra sacramentum
factum pro tute. ff. de ritu nup. palā. §. que in adulterio.
C. de secun. nup. l. j. et ij. q. iij. §. hinc tollitur. et in aut. de
resti. et ea que pa. §. vnum. C. ex qui. cau. infra. l. de res-
to. sed hoc tollitur fm canones et de secun. nup. c. penul. et
vlt. Omnes qui sunt infames fm. l. vel qui fm. l. morte pu-
niuntur. infames sunt fm canones. vi. q. j. infames. iij. q. ij.
§. hinc tollitur. iij. q. iij. cōsanguineoꝝ. um. vi. q. j. omnis.
Omnis existēs in mortali notorio et omnis excommunicas-
tus. infamis est infamia canonica. vi. q. j. illi. et c. oēs. vbi
de hoc. et per totum. iij. q. v. cōstituimus. Corruptus et coꝝ-
rumpens pro falso testimonio dicendo. xxij. q. v. si q̄s cōs-
uictus. iij. q. v. cōstituimus. Secus in eo qui quia vacils
lauit captus est. et de penis super his. quia gen⁹ pene per

**Infamia ca-
nonica.**

se non infamat nisi sententia pcedat. vt ibi no. Veniens
contra pactum vel transactum iuratum. C. de transac. si
quis maior. Qui suis culpis erigētib⁹ non possunt ad
sacerdotium p:uēbi. vi. q. i. omnes. §. Reno. et Reno. et Zu-
dentes in scēa. ff. de his qui no. infra. l. j. et ij. §. vlti. h. quid
sit Scēa labeo definit. et ponitur hoc verbum de conse.
dist. v. non oportet. l. dist. h. scēicis. inde scēicus. l. goliar-
dus. vel ribaldus. vel buffo. vel ioculator. de quo no. et de
sumo. et si questiones. in glos. aliud. in fi. Ioculatores autē
dicuntur quasi ioculatores in publicum. et de vi. et hone-
deri. cum decoꝝem. faciunt enim spectaculum proprij coꝝ-
pōis. vt l. p: e. de his qui no. infra. l. ij. §. fi. Soliardus au-
tem vulgare est gallico: um. Buffones vulgare tuscoꝝ.
de his legitur et no. per Joan. an. et de vi. et bone. deri. de-
rici. et c. quonia dericalis. lib. vi. Dans pecuniā ne actio-
ne famosa conueniatur. secus si gratis: et pro bono pacis
ff. de his qui no. infra. l. j. §. pactum. et l. arthetas. §. vlti. et l.
quonia. et l. in actionibus. et no. xxiij. q. iij. §. illic. in glos. in
diciis auctoritate. Episcopus erigens p:uocationes: et
non visitans. et q. j. relata. Alumniatoꝝ: si pronūtiatur ca-
lumniatoꝝ: et non alij. v. q. vi. quia iuxta. C. de calū. l. iij. Cal-
lumniose accusans: et non probans. ij. q. iij. c. j. et §. hinc tol-
litur. et §. notandum. circa p:ncipi. h. fin autem. et ff. de his
tem qui no. infra. l. j. et iij. q. iij. cōsanguineoꝝ. um. vi. q. j. in-
fames. Monachus vel monacha filios p:creans. xxxv.
q. j. impudicas. Detractores: et moꝝum contemptoꝝ. vi.
q. j. deteriores. Inobedientes suis p:elatis. xj. q. iij. §. aut.
Accusatoꝝ: et persecutoꝝ: p:elatoꝝ: um. vel patrum: vel
sacerdotum. iij. q. iij. dericus. et c. seq. et c. cōsanguineoꝝ.
rum. vi. q. j. infames. Parans infidias suo p:elato. et qui
ei infestus est. xj. q. j. statumimus. Conspirantes et coniu-
rantes contra suos p:elatos. xj. q. j. cōspirationum. Locū vi-
uentis occupans. iij. q. ij. audiuimus. vii. q. j. p:esentium. c.
non furem. c. eum qui. §. p: dilectione. et c. seq. Diles igno-
miniose ab exercitu remissus. ff. de his qui no. infra. l. j. et ij.
§. ignominiose. Fatigans iudicem malitiose appellādo:
et eum diffamando. et hoc secuta sententia. C. de appella-
pro cōsulis. in fi. Simoniaci. dans: recipiens: emptor:
et venditor: mediator: et interuētor. §. q. iij. c. vlti. et q. iij. §. sa-
ne. Infamia iuris est quā quis per sententiā cōdēnatur.
sed non semper: nisi damnetur de publico crimine. vñ pas-
ter accusans seruos generi. de veneno dato filie: nō fit in-
famis: licet sit per sententiā de calumnia cōdēnatus. Ses-
cus si esset publice iudiciū. ff. de pu. fa. l. infamem. et l. vlti.
et ff. de postu. item senatus. l. iij. ff. de procura. l. penul. et ff.
de his qui no. infra. l. j. Qui iussa apostolice sedis libenter
et scienter transgreditur. iij. q. iij. si quis a suo. Heretici. et
Schismatici omnes. Apostate. et omnis qui non est chris-
tianus. vt Iudei. et Pagani. et alij. iij. q. j. c. j. §. q. vii. alies
ni. iij. q. iij. alieni. et c. beatus. et c. si q̄s a suo. C. de summa
trini. l. i. in fi. vi. q. j. infames. et c. illi. et c. beatus. de aposta-
tue. vi. q. j. infames. Exigens vsuras vsurarum. Veniens
contra transactionem iurata. Miles aliena p:edia cō-
ducens. Senator: contrahens cum muliere scēica. C. ex
qui. causis infra. l. imp: obum. C. de transac. si quis
maior. C. loca. l. vlti. C. de naturali. l. j. distin. ius gentium.
Publicus aleator. Mutuus in ludo. xj. q. iij. et de cri-
ces. p:ela. inter. Iuder iudicans vel aliquē faciens cō-
tra cōscientiam: per gratiam vel per so: des. scienter in
p:uēdiciū alterius. et de re iudica. cum eterni. ibi. fame
sue prodigus. l. i. §. Condemnatus interdicto. vñ de vi vel
accusatione furri. C. ex quibus causis infra. l. i. §. de
obse. a liber. patro. p:estan. l. ij. de his qui no. infra. l. j. non
tamen crimen stellionatus infamat. ff. de cri. stelli. l. h.
nec est contra. ff. de his qui no. infra. quid ergo. vt ibi no.

Item actio vi bonorum rap. et iniuria et repulsi violati. et
doli mali. et confusiles. et hoc per sententiam. et non aliter.
de his qui non infamia. l. i. et. q. ii. et. C. de sepul. vio. l. i. Actio pro
tutele. et mandati depositi. si suo noie et non alieno qd
et directe non contrario iudicio agit in his. et hoc secuta
sententia. et non aliter. hoc probatur. ff. de his qui non infamia.
l. i. et. l. furti. §. si quis. insti. de suspec. tuto. §. suspectus. C.
et qui. causis infamia. irro. l. vlti. insti. de pe. et re. liti. §. ex
quis. Qui autem p. iulilegius pncipis interpretatur. C. de
legi. et con. l. i. Zuro. et curato. qui pupillam sibi vel filio
maritauit. C. de interdic. ma. si tuto. Adulteri. vj. q. i. infamia.
mes. l. ij. q. v. constitutus. ff. de ritu nup. l. palam. §. vlti. et
§. i. Indulgentia pncipis penam tollit infamiam relin
quit. C. de gene. aboli. l. vlti. que est. ij. q. ij. §. notand. §. i.
indulgentia. Accusator. accusationem non prosequens. et
in vltimo termino non comparens. et hoc per sententiam
C. vt infra certum tempus. l. i. et ad sena. consul. turpilia.
l. ij. Reus latitans in causa criminali secuta sententia. C.
de requi. reis. l. vlti. Preuaricato. condemnatus. non aliter. ff.
de preuari. l. si is decus. C. ad sena. consul. turpilia. l. ij. et
ij. q. ij. §. notadum. §. de his qui non infamia. l. i. §. si quis a sena
t. ppter turpitudinem motus est. ff. de sena. l. ij. q. vj.
§. in p. ouer. Remotus ppter dolum ab administratione.
C. de suspec. tuto. l. vlti. quod dic vt no. et de fimo. p. tuas.
in fi. in glo. nisi quis. Zuro. vel curato. inuentariu negli
gens facere. et qui vt suspectus remotus est. C. arbi. tu. ve
teris. in fi. de iururionem aut nobilem per metis subficiens.
C. de decur. l. omnes iudices. l. i. r. Sciendum est qd in ali
quibus ex pmissis casibus aliquis est infamis ipso iure.
vel in aliquibus de facto. et in aliquibus per sententiam
interrogatur infamia. vt studiosus in ipsis concordantijs po
terit inuenire.

Articulus. I.

Gia episcop' sub

 vicario christi vniuersali Romano pōtis
fice: et ipse dei vicarius est in parte sue so
licitudinis: et per sonam christi habet: vt
c. xxiij. q. v. mulier debet. Et oīd o epōs: vt
quadripertitus est. l. in p̄s̄ar ch̄is: arch̄ep̄is: metropolita
nis: atq; ep̄is. xxi. dist. c. deros. circa p̄nc. Et q̄cqd̄ p̄rinet ad
ep̄is: cōpūm: et ad tres superio: oēs p̄rinet: quī oēs sūt ep̄is:
Ideo de epōz potētia: quā habent quātum ad ministrā
tionē et iurisdictionē a papa: et ab ecclesia romana. vt. xxi.
dist. c. f. et de eoz dispensatione subiiciamus. vt et hoc pas
pe vniuersalis potentia clarius elucescat. ¶ **A** Ad cui⁹
materie euidentia clario: en p̄mo enumerabim⁹ casus in
iure scriptos in quibus eis a iure p̄mittitur dispensare: et
ius cōmune relaxare. Et osequenter vero illos in quibus
dispensare p̄hibentur. Ultimo quid iuris sit de hac ma
teria supponemus. Potest ergo dispensare ep̄s. p̄mo cū
ordinato extra. iij. tempo. a. vt legit⁹ et no. per Bern. et de
tempo. o. dī. cōsultationi. Sed Inno. et Ostien. cōtra. cu⁹
q̄bus isto. per. c. e. ti. c. cum quidam. t. c. dilectus. et p̄rea q̄
norau. s. rlv. ar. §. si cū d. x. xlii. Scdō vt quis habeat dū
as ecc̄ias intrinsecas. lxx. dist. sc̄to. fin Inno. sed nō cus
ratas. et de elec. dū d. ij. et de pben. de multa. Tercio dis
pensat cū ordinato ab alieno epō. incōsulto. p̄p̄io vel cō
tempo. et de offi. arch̄di. significasti. vbi ita tenet glof
f. lxxi. dist. c. f. t. iij. et. ix. q. ij. lugdunēsis. vide qd̄ scripsi s. i.
xlvij. ar. §. i. p̄mo. v. itē in ordinatus. Quarto cum eo. q̄
igno: anteq̄ recipit o. dinē ab epō qui renūciauit ep̄ali di
gnitati. vt et de o. ab epō q̄ re. c. f. Quinto cum ordinato
ignozā ab excoīcato. vt. e. t. c. ij. et. ix. q. f. c. ij. Sexto vt duo
ad vñā pbenzā eligat⁹. quod dīc vno et de pben. tues.
Septimo cū clerico. p̄pter crimē vsure p̄ ep̄m officio be
neficiōq; suspēso. vt no. et de vsuris. c. p̄retea. Octauo
cum adultero. et criminib⁹ minorib⁹ irretito post p̄
nitentia. vt. c. xxiij. dist. fraternitatis. et de iudi. atf. clerici.
§. de adulterio. et de tempo. o. dī. c. fi. Nono cum pūgna

re in duello. et de cor. vi. c. j. et ar. et de de. pug. c. j. quum ta
men inde mors vel membri detruncatio non fuerit subsecuta
ta. q. tunc non potest. xxij. q. viij. his a quibus. sed et tunc
potest in beneficio dispensare. vt. e. ti. c. ij. et l. dist. i. deudeat. ad
fi. et in multis enoim crimine et notorio vt pbatur et no.
fm Inno. et de cor. vi. c. i. et et de apo. c. ij. et in capitalibus
criminibus occultis. l. dist. de his vero. et de hoc et de tem
po. ordi. ex tenore. et. cu sacerdos simul plures concubis
nas habente. et de biga. quia. xxij. q. iij. dist. in. fraternitatis.
et. cum alienigena instituto in ecclesia per eum qui insti
tuere non poterat. et de cleri. pere. c. fi. et. cu psbytero de
facto cu virgine matrimoniu contrahere. quo ad executione
ne officij. et de de. con. sane. ij. vbi etia de hoc no. Similiter
cum diacono. et qui cleri. vel vo. c. j. dum non tñ dñant bis
xxvij. dist. psbyteri. vel etia cum corrupta. vt et de biga. c.
ij. penul. et fi. et. cu diacono q vulnerauit aliu diaconu.
et matrimoniu de facto contraxit. fm Inno. et q de. vel vo.
c. j. Sed Berth. illud intelligit ibi factu fuisse auctoritate
mandati aplici. et de sen. exco. cu illoz. sto cu Inno. pro
pter ea que no. in. d. supra prime posito. et. cu canonico
regulari et monacho. vt possint in seculari ecclesia minis
trare. rvi. q. j. doctos. et. c. et auctoritate. i. q. vij. s. nisi r
go. et q regularis catholicus ibi sit solus. et de sta. mo.
qd dei. quidam tñ illud esse ius dicunt fm Jo. de deo. tra
videt. rvi. q. vlti. in noua. r. q. iij. pñens. ad fi. sed non cu mo
nacho vt sit solus. vt et. j. notat. et. cum eo q excoicatus re
cepit beneficiu. vt et de de. exco. mi. postulatis. in pn. fm
Inno. sed Jo. de deo. no. q in hoc ad papam ptinet dispens
sare. et p hoc facit qd no. Berth. et de era. et qual. cu bone.
in glos. fi. in fi. vbi no. Ber. epm non posse dispensare cu eo
qui suspensus recepit beneficiu. Oñien. vero in p. e. c. pos
tulas. tenens media viam dicit q si tale genus excom
municatiõis est a qua possit absolueri. pot et dispensare.
Si vero p papam est absolueudus. per papam dispensabitur
ar. et de offi. o. pastoralis. s. pñerea. et de sen. excom. a no
bis. ij. s. ij. et. c. cum illoz. rñ. i. et. s. penul. pñero dictu Inno.
per. c. et de sen. exco. nuper. et. cum derico p salu pro
moto. et de de. per. sal. pmo. c. j. et ita ibi tenet glos. et Oñi.
lij. dist. c. j. vbi tex. ille hoc innuit. et Inno. no. et de de. exco.
mi. e. vlti. et. cum no ordinato ministrante pot dispens
sare in beneficio. et vt post bienniu vel trienniu in ordine
suscepto ministrat. sed non ad superiorē ascendat. sine dis
pensatione papali. vt legitur et no. et de no o. mi. c. ij. vbi
tenet Berth. et Oñien. et legit et no. et de de. exco. mi. c. j. et
ij. et. cum derico furtiue ordines recipiente. sed non poss
inhibitionem intimationis abbatibus secus. et tunc per
papam. et de eo. qui fur. o. re. c. j. et. q si sic seruatur curia. vt
expertus sum in officio penitentiari. et. q religiosus ad
minorem transeat religionem. et de regula. et trans. ad re
ligio. significatum. et ita ibi tenet Inno. et facit. e. ti. super
eo. et op. ar. e. ti. c. consulti. s. in pmo casu. notat etia Oñi.
q abbas potest ex causa dispensare cum monacho. vt ad
lacio. em transeat religionem. sic no. e. ti. non est nobis du
bium per. c. p. super eo. et. c. consulti. facit pro hoc et
de tempo. ordina. ex parte. et. r. q. iij. monachum. ibi. aspe
rio. regula abbatibus licentia remittatur. et. in commuta
tione prebendarum et personarum. et de reru pmu. ques
tum. et. c. cum vniuerso. de iure em coi vniuersi debet
manere in ea vocatione in qua vocatus est. vt. i. Q. v. q. v.
et. b. iij. r. q. j. c. li. rñ. de pala. sacra. lar. l. quida. et. et.
cum eo qui bigamum ordinauit. et de biga. c. j. et idem iu
ris est filios irregulares. fm Innocen. et. cum falsas
rio. vel vt eum in carcerem mittat. vel ad papam remitt
at. rñ. dist. in memoriam. et. in dispensatione ecclesiast
sico. in ordinum. quia ipse per. ordinato. est in cunctis.
rñ. di. deros. rñ. dist. tales. r. di. c. j. et. vt dericus coi
iugatus. vide Inno. et de couer. coi. coiugatus. habeat
simpliciter beneficiu. r. vij. dist. de his. fm Guill. par. facit
melius. rñ. di. si qui vero. et op. ar. et de de. coi. ioanes.
vbi no. Oñien. q dericus coiugatus et dispensatione po

test habere simplex beneficium nō curatum. Idem no. eo. ti. sane. Quod credo: si cōtrahit cum virgine. ar. ex. c. de rici qui. li. vi. p. real. c. sane. quia nec alias clericus esse pōt. ex de bigamis. altercationis. lib. vi. xxi. vt clericus cons. cubinarius post peractam penitentia promoueat. xxi. dist. fraternitatis. ex de iudi. ar. si clerici. nisi fuerit per sententiam dānatus vel infamis. ex de tempo. ordi. quest. 13. fm Buill. Credo tamen episcopus posse in tali dānatio ne. ex de iudi. ar. si. de adulterijs. et infamia dispensare. vt no. expresse. ij. q. iij. §. hinc colligitur. et no. l. dist. domino. Innocen. contra vt no. ex de re iu. c. cum te. c. tenor. cum glos. Joan. per ea que no. xv. q. viij. h. qui. in glos. si intelli gas. et per ea que no. per archid. in. c. licet cano. de elec. li. vi. in glos. dicit quidam. in fi. et s. dicit in. elix. arti. in. §. est autem. h. si remittitur. xxi. cum idiota iam p. moto. vt remaneat in illo statu: et nō deponatur: sed doceatur. r. q. s. placuit. xxi. dist. nullus. c. sedulo. non tamen vt p. mo ueatur. l. dist. non cōfidat. ex de tempo. ordi. nullus episco pus. lib. vi. xxi. in omni foro penitentiali: et in penitens tijs imponendis. xlv. dist. licet. et fere per totum. xxi. q. vii. tempo. a. calligant. ratione tamen duce: a. s. nō. de peni. dist. v. falsas. xxi. q. v. si quis. de peni. dist. v. consideret. Et mitigare potest canones penitenciales. de peni. dist. i. pes ne. c. verbum dei. c. medicina. c. mensura. c. iudices. et pon. dera penitentie. de conse. dist. in. iij. de penitentijs. ex de pe. re. significauit. et. c. questum. nisi ei a canone probis beat. xxi. q. vlti. pessumari. Non tamen dispensare pōt q. solēnter penitentes promoueantur. l. dist. ex penitentijs bus. c. confirmandum. c. non cōfidat. h. dist. in sacerdo tibus. h. si. p. ferens. xxi. cum sacrilego. l. dist. si quis p. s. byter. ex de fur. c. fina. Et scias q. capiens vel capi faciēs cardinalem ecclesie romane: sacrilegus est. ex de re iudi. ad apostolice. lib. vi. Sed cum tali credo q. nō possit episcopus in aliquo dispensare. ex li. vi. de penis felicijs. xxi. cum homicida in beneficio. l. dist. studeat. ex de de. pug. c. ij. sed non in officio. l. dist. miro. xxi. cum seruo p. moto redempto. l. iij. dist. generalis. ibi. vel legitima transactio ne concessas. xxi. cum seruo monasterij vt promoueat l. iij. dist. multos. ex de seruis nō o. de famulis. et. c. seque. xxi. cum clericis me. p. moueant in utri. l. xxi. dist. in. c. si. xxi. cum assumpto a sua dioce. in epm. vt remaneat in p. prio beneficio: si nō admittat ad eccliam ad quā p. mo. tyus est. xxi. di. si quis eps. xxi. cū heretico cōuerso. l. dist. p. byteros q. ex de hereti. ad abolendā. de p. se. di. ij. ego be rengarius. xxi. cū schismatico. l. di. vt cōstitueret. Idē notat. e. in his duob' p. dicit' casib' heresi. et schismatis. ex de iudicijs. ar. si clerici. et. q. v. §. nisi rigo. Sed videt q. cum heretico solus papa dispensat. fm Buill. et no. s. de dispensatione papali. §. ad que aut. h. item cū hereticis. arg. xlv. Quod credo verū nisi esset magna necessitas. et tū ceps. et sic potest intelligi p. e. c. p. byteros. ad hec bene facit. lv. dist. p. scias. xxi. cum rapto: et quātum ad vias ricum ei concedendū. ex de rap. super eo. §. si h. o. predoni bus enim dispensatiue cōmunicamus. xxi. q. v. sane qd super. xxi. ex causa in recipiēdo minorem p. curatio nem solito. p. q. ij. relata est. xxi. in numeratione tertie vel quarte decimarū ex causa. e. c. q. iij. p. scias. c. vno. xxi. q. iij. c. h. Al. cum forilego. ex de so. ri. et tuarum. xxi. q. v. cōtra idolo. et. c. peruenit. Al. possunt epi dispensare cū illis qui annū. xx. compleuerunt q. possunt habere dignita tes et p. sonatus. ex de eta. et quali. p. mittimus. li. vi. nō aut possunt dispensare in etate: q. minor. xxi. annis possit cū ram animari habere. vt legitur. et no. ex de elec. licet cano. lib. vi. facit in clem. de eta. et quali. cū ecclesie. ex de elec. cum in cunctis. et. c. dudum. idē no. Bern. et. ti. dilectus. nō obstante contra qd no. Inno. ex de eta. et quali. indeco rui. et. c. p. terrea. et. h. ien. et. ti. in summa. §. etas. S. nec legatus nec patriarcha vel archiepiscopus potest dispen sare in etate vel ordinibus cum postulato in episcopum. arg. eoz que no. in p. real. c. cū dilectus. et ar. et. ti. innotuit.

et. c. dudum. ij. ex quib' colligitur q. solus papa in episco parū dispensat. et hoc tenet Bos. Inno. etiam no. ex de post. p. la. c. si. q. quando cū quis in episcopum postula tur: solus papa postulationē admittit. dicendum est eos posse dispēare in defectu ordinū. ex de eta. et quali. a mul tis. exp. esum. l. x. dist. nullus. ij. idē tenet Inno. ex de re po. ordi. dilectus. Ecclesia vero romana que tam q. dñā omnia ad se trahit: non vult eos taliter dispensare: immo episcopum paduanū cum quo patriarcha aquileiensis dis pensauerat iam consecratum ab ecclesia amouit in etas te vero non: immo solus papa. ex de elec. cum nobis olim. electiones em episcopoz iter maiores causas enumerat. ex de ap. vt debitus. in fi. Idē notauit. s. loquēs de dispēa tione papali. §. sciendum. h. xxi. in ar. xlv. Al. cum eo qui beneficio renūtiat: vt sibi concedat in illo victi. arg. vii. q. i. q. uis. ex de renū. ad supplicationē. Al. cū eo qui p. tit cessionem: si ex vt cedat vel remaneat. et. ti. admonet. et. c. quid. et. c. Al. dist. dispensat vt monachus in minorib' or dinibus fiat abbas. ex de eta. et qua. tuā. sed nō pōt dispē sare qn fiat p. byter. et. c. si. p. tra crederem in necessitate ea que ibi no. Bern. Al. dispensat cum illis quos sine ti tulo p. mouit ad sacros: vt habeant victi. ex de eta. et q. li. accepimus. ex de p. ben. cum fin. c. nō liceat. c. episcopus. Al. dist. dispensat cū sectis in cunabilis vel a dñis vel a bary baris: vel si castrati timore lepe: vel ita nati sunt: q. p. mo ueatur vel p. moti remaneant in suis ordinib'. ex de cor. vi. ex parte. B. et. c. ex parte. D. lv. dist. si q. s. pro egritudi ne. et. c. eunuchus. Si vero aliquis hoc sponte vel p. pter deum fecisset: vel sibi fieri acceptasset: nō dispensatur cūz eo nisi p. papam. lv. dist. qui parē. ex de significat. vbi de hoc. Solus etiā papa dispensat cum habente maculā in oculo. vt no. Inno. et. ti. c. ij. Al. cum sacerdote extraneo vt celebret occulte sine literis vel testib' sue ordinatiōis. ex de de. pere. c. fina. ad fi. ad hoc. l. xxi. et. l. xxi. dist. p. totus. Al. q. platus faciat perpetuū vicariū. ex de offi. vica. ad hoc. quū de iure ipse p. elatus debeat in persona p. os pia seruire in beneficio: quia beneficium datur p. pter of fidū. l. xxi. di. eos. et. c. seq. ex de rescrip. q. per ambitionē. lib. vi. Al. potest dispensatiue concedere minoribus p. re latis: q. possint suos subditos ex cōmunicare. ex de offic. ordi. si sacerdos. et. c. cū ab ecclesiarum. qd illi non habet de iure cōmuni. fm Joā. de deo. ex de offi. archid. nisi hoc habeant de cōsuetudine. ex de fo. compe. cum contingat. licet possint ex causa interdiciere officium diuinū et eccle siastica sacramēta. vt in p. e. c. si sacerdotes. et. ij. q. i. nemo. Al. dispensat cum clerico percussore. ex de cleri. percuss. c. i. Al. dispensat cum rectoribus ad synodum non venientib' bus. ex de maio. et obediē. quod super. Al. vt sine vitiō fiat transactio super decimis. ex de transac. c. statum. de re. p. mura. c. s. et. ij. et sic in beneficio. ex de transac. de cetero. contra de p. ben. nisi essent. solue vt no. in. c. de cetero. Al. potest dispensare cum clerico deposito me curie secu lari tradatur. ex de iudi. cum non ab homine. fm Buill. Secus credo in solenniter degradato. p. q. ecclesia habet intercedere non dispensare. vt ex de verbo. signi. nouim'. ibi. per consequentiam applicetur. et ibi. p. o quo d. eccle sia efficaciter intercedere. glos. non per executionem. ad idē et de penis. degradatio. lib. vi. rñso. ij. Qui tamen conficeret: si celebraret: p. pter characterem indelebile. l. dist. accedens. vbi de hoc no. l. xxi. dist. in. c. decet. vbi de hoc. et sic no. Bern. de cleri. ex com. c. ij. licet alij contra. cū eis sentire videretur hodie Joan. an. in. c. degradatio. in fi. p. opter verbum ibi positū. de omni ordine. sed salua gra tia debet exponi. l. de executione omnis ordi. q. aliud est ordi: aliud executio eius. vt clare colligit. ij. q. i. s. opponi tur. h. si. sed ne Aug. ibi. recedat. ergo et. c. et. xvi. q. i. ecce. nā quū character vt dictū est: sit indelebilis: rōne cuius cōfi cit. ergo semper vere conficit: vt est darum. ij. q. i. q. quidā. xxi. q. v. l. i. dist. et de sacra. non iterā a nobis. vbi de gra dat' p. byteri celebrarūt. ergo confecerunt. et si male fec